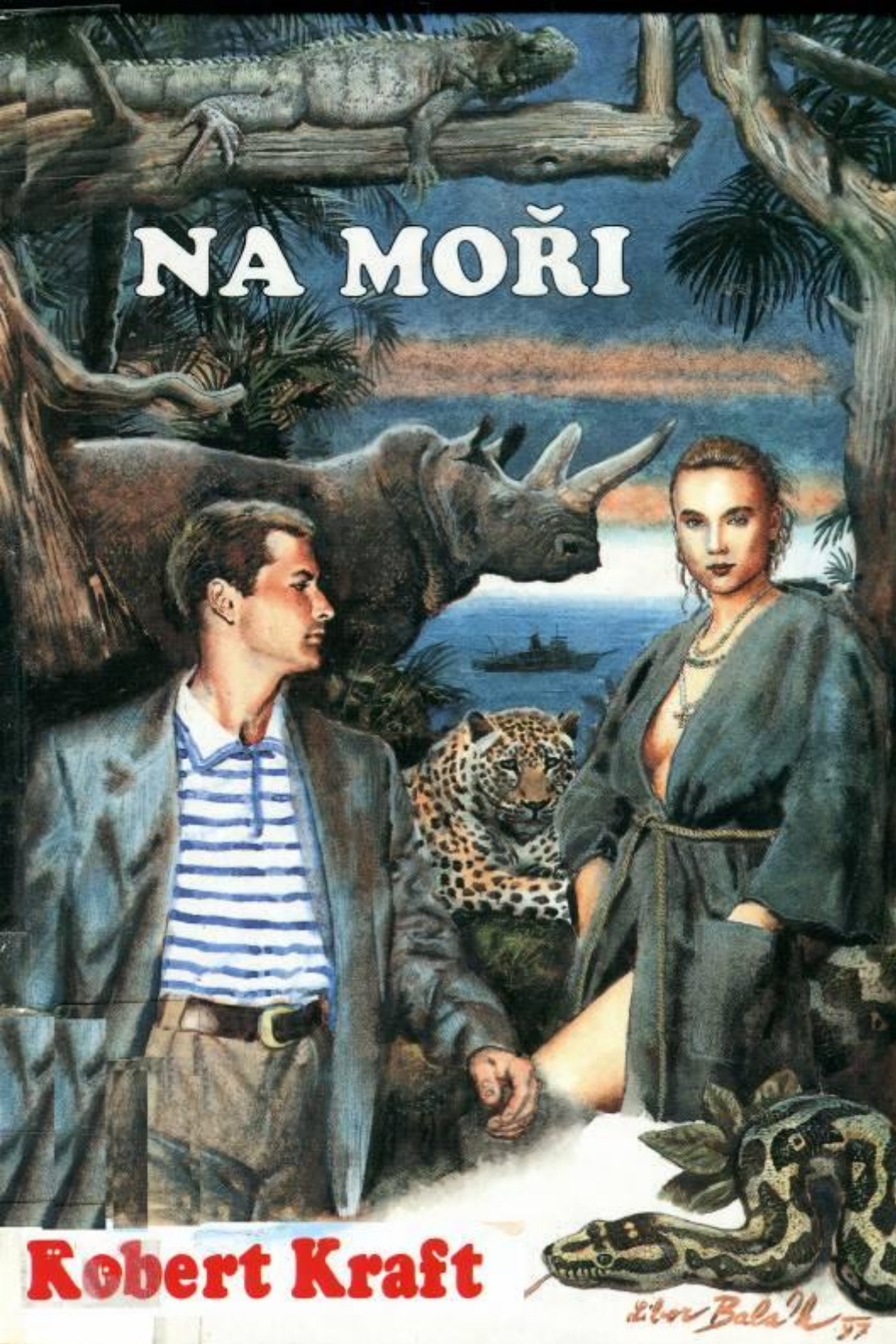

NA MOŘI

Robert Kraft

Ilon Balazs '77

Robert Kraft

Na moři

– NOVACASOVA DOBRODRUŽSTVÍ –

*

(Oči sfingy)

NAKLADATELSTVÍ NÁVRAT • BRNO 1997

KAPITOLA PRVNÍ

Já a Rosamunda

Svou kariéru na tomto světě jsem udělal velmi rychle. A jakou kariéru!

V osmi letech jsem se stal poručíkem gardového regimentu, v deseti kapitánem a ve stáří, kdy si ostatní mladíci teprve volí svá povolání, jsem byl velitelem stejného regimentu a mimoto područním švédského, ruského a španělského regimentu.

Nepochybujte, že bych se během nejbližších dvou let stal nejméně štábním generálem – ale přesedlal jsem – musel jsem z vyšších rozkazů – přestoupil jsem k námořnímu tělesu kadetů. Zde už to nešlo tak rychle jako v armádě. Přesto jsem to do osmnácti let věku dotáhl na námořního kapitána se čtyřmi silnými prýmký na ramenou a velitele pancéřové fregaty. K zemi mne však poutalo deset závodních koní, čtyři automobily a šest milenek.

Nyní již ctěný čtenář jistě chápe, odkud pramenila má rychlá kariéra. Mé jméno totiž stojí mezi prvními v dvorním kalendáři, mohu se počítat mezi hlavy vládnoucího domu.

Musím se pochopitelně zmínit, že mé mládí nebylo důvodem ke smíchu. Nikdy jsem nevěděl, co je šťastné dětství. Učit se, učit se, pít z norimberského trychtýře, a třebaže jsem se prostřednictvím guvernantelek naučil anglicky, rusky, francouzsky a italsky, chybělo mnohé, co jsem ještě neuměl, ať už jako poručík gardy nebo námořní kadet, jehož prvními úkoly je vázání uzlů, splétání lan a další činnosti, které netřeba popisovat.

A přece jsem si pořád víc uvědomoval, že jsem jen panenka, loutka, s níž si každý hraje. Otevřel jsem oči a viděl jsem, jak je skutečný talent brzděn a utápěn, protože... přece jen mé jméno v

dvorním kalendáři nebylo úplně první. Nejednou jsem se musel cítit jako ten největší osel na světě.

Zvláštní případ způsobil, že jsem odhalil tu nekonečnou lež a že se mi otevřely oči.

Na jednom výletě s mým dvorním mistrem, při němž jsme opět omílali třicetiletou válku, jsme se dostali do jisté vesnice. U místního kačáku stál kočárek s děckem... najednou se rozjel a – hup do rybníka! Nějaká žena žalostně vykřikla, ale já už skočil do vody a kočárek jsem tahal ven. Vždyť to byly pouhé tři kroky a voda nesahala příliš nad mé jezdecké boty. Odměna: velká zlatá medaile a množství článků ve všech plátcích, kdy jsem nasadil svůj vysoce urozený život a bojoval s vlnami, abych vytrhl neznámé dítě z náruče smrti a tak dál, a tak dál.

Nejlepší na tom bylo, že kočár byl prázdný, dítě totiž leželo na dece na břehu!

V té chvíli se ve mně probudil nesmírný, nepopsatelný hnus. Přispěla k tomu i jiná okolnost.

Předčasné vyspění ducha bylo umělé, avšak vyspění těla přirozené. V osmnácti letech mě nikdo nemohl překvapit siláckými kousky, a přestože se postarali, abych ztratil víru v ženskou ušlechtilost, zůstal jsem romantickým fantastou a snílkem, jímž jsem vlastně dodnes.

Jedné noci jsem šel v civilu po ulici a naskytla se mi příležitost ochránit mladou dámu před dotěrností několika výrostků. Byla to krejčovská učednice a jmenovala se Klárka. Stal jsem se jejím egmontem.

Ach, prožil jsem se svou Klárkou nádherné týdny!

Tu ve mně dozrálo rozhodnutí. Jednoho dne jsem se odebral na patričná místa – chci to a to, respektive vzít si tu a tu – ano, jsem si vědom, že se nemůže stát „paní kněžnou“, ale to nevadí.

Byl z toho velký skandál. Prosili, naléhali, chtěli mě strčit do cvokárny – marně! Znali mě, aby věděli, že nemluvím do větru. Jediným podpisem jsem se vzdal postavení i majetku, odmítl jsem i nabízenou rentu, prostě vše.

Nemohli proti tomu nic dělat.

„No dobře, zvolte si občanské jméno, pokud možno běžné, chcete-li se ztratit v davu. Už jste si vybral?“

„Mně je to jedno, napište tam třeba Gottlieb Schulze,“ odpověděl jsem.

„Gottlieb Schulze?“

„Jasně, Gottlieb Schulze!“

„A zaměstnání?“

„Dělník.“

„Jaký dělník?“

„Jakýkoli. Každý je dělníkem, totiž každý, kdo je skutečným a pracovitým člověkem.“

Vystavili mi pas na jméno Gottlieb Schulze, zaměstnáním obyčejný... příležitostný dělník. Správně, tak jsem si to přál.

Ach, jak svobodně jsem se zasmál, já, který si byl vědom své nezkrotné síly!

Město, kde bydlela Klárka, bylo vzdáleno několik hodin cesty vlakem, ale já měl neustále nějaké vyřizování – proto jsem jí napsal dopis, v němž jsem jí vysvětlil, kdo jsem vlastně byl, co jsem udělal z lásky k ní, neboť ji chci vést před oltář jako svoji ženu, kterou chci uživit rukama nebo hlavou, je jedno, jestli jako kameník nebo písař – a dál jsem blouznil o štěstí, které bych s ní chtěl prožít jako člověk mezi lidmi.

Dopis byl odeslán. O dva dny později jsem vyrazil také já. Ach, jak s blaženými pocity jsem se večer blížil k jejímu bytu a stoupal po skřípějících schodech na zadním dvoře nahoru!

Našel jsem tam pouze lístek, který mi předala úplně cizí holka.

Jsem blbec! Idiot! Co mě to napadlo! A tak dál.

Od dívky jsem se dozvěděl víc. Klárka od první chvíle věděla, kdo vlastně jsem. Chtěla se stát milenkou knížete, nic víc.

Později jsem se náhodou dozvěděl, že se jí ujal nějaký starý páprda. –

To byla první rána od života. S krvácejícím srdcem jsem se belhal domů jako nedochůdce – tělem obr, srdcem naivní děcko a hlavou starý, zkušený muž!

Nevím, jak jsem se vlastně protloukal s několika stříbrňáky v kapse, nepamatuji se, kde jsem spal a kde jsem jedl. Mé srdce krvácelo, bloumal jsem krajem a občas opřen o nějaký strom jsem řval jako baba.

K rozumu mě přivedl až čerstvý mořský vzduch a zápach dehtu. Krvácení zmizelo. Měl jsem hlad a žízeň, kapsy byly prázdné.

Vida, tady leží anglická plachetnice a nakládá!

„Nepotřebujete námořníka, kapitáne?“

„Jezdil jste po moři?“

„Ano.“

Kapitán si uspokojivě přeměřil mou postavu, ale nad rukama se zarazil.

„Hm, máte proklatě jemné ručky!“

„Už dlouho jsem nepracoval – byl jsem nemocen.“

„Ukažte mi svoje papíry!“

Mechanicky jsem sáhl do náprsní kapsy, stydlivě si uvědomujíc, že jsem označen za příležitostného dělníka a že minuly doby, kdy člověk mohl pracovat bez papírů a kdy vůbec zavadil o práci, a nejen tady v Evropě, ale dokonce i v Americe. Kapitán nevezme na palubu žádného muže bez papírů, natož aby ho zaměstnal – hrozí mu vysoké tresty.

Marně jsem šmátral po pasu – někde jsem ho musel vytrousit.

„Žádné doklady? To jste mě namíchl, eh! Neutek jste náhodou z basy, eh?!“

„Kapitáne, musel jsem papíry někde ztratit, opravdu –“

„Na čem jste plul, he?“

Vyslovil jsem několik lodních jmen, která mi utkvěla v paměti. Absolvoval jsem cestu kolem světa, a to dokonce jako velitel pancéřové fregaty. O tom posledním jsem se pochopitelně nesměl zmínit.

Kapitán poslouchal sotva na půl ucha.

„Dobrá, dobrá! Tady! Svážete mi tyhle dva konce dohromady!“

Vzal jsem oba konce a ve třech minutách jsem svázal tlusté lano dohromady.

„No, tohle jste zvládl na jedničku! Zdá se, že nejste žádnéj kecal! Jo, potřeboval bych pár rukou, ale tady člověk dostane jen pár ušmudlanejch Italů. Jak se jmenujete?“

„Gottlieb Schulze.“

„Taky tak vypadáte. Papíry teda nemáte?“

„Žádné!“

„Jo, ale bez papírů vás vzít nemůžu. Leda... počkejte!“

Odešel a po chvíli se vracel s otrhanou námořnickou knížkou.

„Před několika rokama mi spad námořník přes palubu, nákej Ital nebo Korsičan – tady stojí: z Brasideella u Bastie. Prej přišla bouřka a srovnala díru se zemí. Tak jsem se na to vybod. Ten maník se jmenoval Napoleon Bonaparte Novacasa. Popis by souhlasil. Modrý voči, kudrnatej blondák, středně velká postava, ale silná a rozložitá, stáří... jak jste vlastně starej?“

„Pěťadvacet,“ zalhal jsem z opatrnosti, třebaže mi bylo o sedm mň.

„No, to by sedělo. Italsky umět nemusíte – –“

„Umím obstojně italsky, dokonce ovládám korsický dialekt.“

„Tím líp, i když to není nutný. Budou se vás ptát akorát na jméno, který vždycky napíšete tam, kam ten inkoustovej mazal ukáže prstem. Takže si pamatujte: Napoleon Bonaparte Novacasa. Takhlec se to píše. A teď se mnou půjdete na námořní úřad.“

O čtvrt hodiny později jsem byl najmut jako korsický námořník Napoleon Bonaparte Novacasa.

O, jaké byly moje pocity, když jsem si uvědomil, jak pompézní jméno jsem dostal!

Nu, vlastně to nebylo tak oslňující. Novacasa, Casanova, což vlastně znamená „nový dům nebo dvůr“, bychom po našem přeložili nejlépe jako Novodvorský, a to není nijak vzácné jméno, stejně jako v italštině Novacasa nebo Casanova. Jen v římském adresáři najdete sedmatřicet těch prvních a těch druhých dokonce dvaapadesát. Samozřejmě, jen jediný

Casanova se stal nesmrtelným, a to Giovanni Jacopo de Seingalt Casanova, ačkoli jeho dva bratři, Battista a Francesco, byli docela dobrými malíři, z nichž ten druhý je uznávaný dodnes. Když se vysloví jméno Casanova, každý si pochopitelně představí italského dobrodruha, comme il faut – samozřejmě špatně, jehož pamětní memoáry byly přeloženy do všech kulturních řečí světa a jsou dodnes vydávány na celém světě.

Předurčil mne osud, abych se s obráceným jménem stal druhým Novodvorským?

Nu dobrá, byl jsem připraven hrát tuto úlohu, dokonce se mi zamlouvala.

Budiž ještě poznamenáno, že celé to bombastické Napoleon Bonaparte Novacasa není žádnou vzácností, alespoň na Korsice. Padesát procent Korsičanů si předkládá před jméno Napoleon nebo Bonaparte, dalších deset procent obojí – ve vzpomínce na slavného potomka Korsiky. –

Měli jsme vézt kusové zboží do New Yorku a odtud náklad petroleje do Cařihradu, kde měla být celá posádka prohlédnuta. Tak se také stalo. Osm měsíců trvala cesta plachetnice a vynesla mi 180 dolarů, které jsem prohýřil hned první noc se svými kolegy v nějaké loupeživé špeluňce tím nejbláznivějším způsobem. Ano, to je první a nejlepší, co se naučí každý námořník – lehce prohýřit těžce vydělané peníze.

Strávil jsem den a noc u jistého anglického bytného, kterému jsem dal jako záruku na příští nájemné svůj námořnický vak, pak jsem se dalšího rána vydal na předměstí Pera, kde jsem se posadil na špinavou lavici a oškraboval mozoly ze svých rukou, přičemž jsem rozmlouval se svou Rosamundou...

Ach tak, nejdřív vám musím vysvětlit, kdo vlastně Rosamunda je!

Je to nejmilejší prťavá věcička! Její růžová srst je poseta nebesky modrými flíčky, má pacičky jako myška, růžovou tlamičku...

Předpokládám, že si žádný čtenář nemyslí, že mluvím o nějaké dámě, kdepak, byl to psík, spíš fenka, zřejmě nějaký

podvraťák, ale tak roztomilý a malý, že jsem ho klidně mohl zastrčit do kapsy kabátu.

Bylo to brzy ráno, když jsem opustil dům bytného. Zaslechl jsem štěkot psa, pak se zpoza rohu vyřítíl malinký podvraťáček, pronásledovaný známými prašivými bestiemi, které činí ulice Cařihradu tak nejistými. Museli malé zvířátko roztrhat!

První bestii jsem přivítal několika kopanci, pak se všechny daly na úprk a já považoval záležitost za vyřešenou.

Když mne tehdy tolik ranil osud, složil jsem přísahu, že se již nikdy nebudu na nikoho vázat, ať je to člověk nebo cokoli jiného. Už bych se nepřátelil ani s mouchou, chtěl jsem být volný, naprosto svobodný!

Proto jsem si psíka příliš nevšímal. Co jsem však měl dělat, když se mi neustále pletl pod nohama a skákal po mně, jako by chtěl děkovat za záchranu? Přece toho prcka nemůžu odkopnout! Vždyť bych ho na místě zabil!

Musel jsem trpět jeho doprovod. Když jsem se později posadil na lavičku, psík vyskočil nahoru a hleděl na mě nejchytřejšíma očima, jaké jsem kdy viděl, přičemž dělal různé vylomeniny – pak skočil do kapsy mého kabátu, takže mu z ní koukala jenom hlava, nakonec usnul, jako by tam patřil odjakživa – neodvažoval jsem se ani pohnout – a když si zdříml, vyskočil ven a chtěl si dál hrát...

Přece nejsem nelida! Prohlédl jsem si psíka pořádně a zjistil jsem, jak je rozkošný. Mladá slečna, bez pásku kolem krku. Musel jsem se ptát, jak se jmenuje a kde bydlí. Slečinka byla chápavá a odpovídala na mé otázky štěkáním, přičemž pokyvovala zvláštním způsobem hlavou, až jsem se musel z plných plic smát.

Tak jsme trávili čas, přičemž jsem nezapomněl kouřit z dýmky a žvýkat tabák – další věc, kterou brzy pochyť každý námořník, ale už se jí nedokáže nikdy zbavit.

Tu kráčely po cestě dvě dámy, dvě fazolové tyčky, a zvědavě si mě prohlížely.

„Je dovoleno sednout si zde?“ pískla na mne jedna z nich německy.

Zde v Peře je mnoho německého.

„Prosím,“ zabručel jsem a ukousl kus tabáku.

Posadily se a psík, který ještě neměl jméno, začal kolem nich skotačit.

„Ach, jak rozkošné... jak sladké! – – –“ a tak dál.

„Amando, podívej se na tento čumáček, a na tu růžovou pusinku! Ach, mohu ji alespoň jednou políbit?“

Než jsem mohl přikývnout, vzala jedna z fazolových tyček psíka do kostnatých rukou a vlepila mu dlouhý polibek na čumák.

K čertu, najednou jsem žárlil! Nelíbilo se mi to od samého začátku! Jak se mohla fazolová tyčka a můj psík...

Zadrž, Gottliebe Schulzi aneb Napoleone Bonaparte Novacasi!! Co je ti vlastně po psíkovi? Vždyť ti nepatří! A vůbec, nesložils svatou přísahu, že se již nikdy nebudeš vázat na druhou duši? Nevidíš zde další příklad, jak je svět nevěrný? Zachrániš psíka před jistou smrtí, zahříváš ho ve vlastní kapse – a pak stačí, když přijde nějaká stará škatule a začne ho líbat...

Tudíž jsem rychle vyskočil, vrazil jsem zlostně ruce do kapes u kalhot a ještě rychleji jsem odcházel, šťasten, že jsem se zbavil dotěrné společnosti... alespoň jsem si to namlouval.

Ale vida, zvířátko se přiřítilo a opět se mi začalo motat pod nohama. Tak, jeho náklonnost ke mně byla přece jen silnější než k té škatu...

Ne, to se nemělo stát!! V návalu zlosti jsem cvrčka popadl za přední packy a hodil jsem jej přímo pod kola těžkého nákladního vozu, který se sem právě řítíl v oblacích prachu.

Bože na nebi!! Srdce se mi najednou zastavilo, když jsem viděl nešťastného drobečka mizet pod koly okovanými železnými obručemi. To jsem přece nechtěl! Později jsem zažil mnohá leknutí, ale něco takového již nikdy! Cítil jsem, že bych se měl sám nechat rozdrtit koly toho nestvůrného povozu, a věřím, že bych byl schopen to učinit – ale než jsem se k tomu dostal, vůz byl pryč a z oblaku prachu opět vyhopsalo malé psisko...

Ted' mi mohou vlézt všechny svaté přísahy na záda! Zvedl jsem zvířátko a chvějícíma se rukama jsem ohledával jeho tělíčko. Nenašel jsem žádné zranění, což pro mne bylo vysvobozením... vlepil jsem mu polibek na růžový čumáček, ukápla mi slza, poté jsem čoklíka pro jistotu strčil do kapsy – stal se mým psem. Když jsem si vzpomněl, jak se ta škatule ptala, jestli ho smí políbit na růžovou pusinku, nazval jsem jej Rosamundou, Růžovou pusinkou. –

„Jste námořník?“ promluvil na mne po nějaké době muž v modrém obleku.

„Jasně.“

„Zadaný?“

„Ne.“

„Chcete odplout?“

„K čemu? Kam?“

„Na Thaso. Je to rakouská bárka, plující pod tureckou vlajkou. Dvě stě piastrů za měsíc.“

Nebylo to mnoho – padesát marek – přesto jsem s ním zašel na námořní úřad. Okamžitý odjezd!

Lod' byla italské výroby, feluka, kapitán byl Dán, posádka byla sesbíraná ve všech koutech světa. Byla mi vyplacena záloha, kterou jsem vyměnil za vak uložený u bytného. Hodil jsem si ho na záda a spěchal k přístavu, kde mne čekal netrpělivý kapitán a oznamoval, že bárka je připravena vyplout na moře.

Tu z mé kapsy vyskočila Rosamunda.

„To je váš pes?“

„Ano, a doufám, že nebude vadit, když mě bude následovat na palubu.“

„No, tolik toho snad nesežere!“

Cestou na lod' mi bylo nápadné, že někteří Turci vrhali na psíka zvláštní pohledy, pak spolu cosi štěbetali a snažili se psíka přivábit. Ještě že se nenechal!

Tak jsme se dostali na bárku. Po půlhodině bylo vše připraveno, povolili jsme lana a vytáhli plachty.

Byli jsme dost daleko od přístavu, když za námi vyrazil malý turecký parník s válečnou vlajkou.

Kapitán s kormidelníkem zneklidněli, čímž mne ujistili, že na palubě něco nehraje – snad pašují nebo něco takového.

Malý parník byl sotva sto metrů daleko, když zpomalil... jistě ne dobrovolně, musel se porouchat stroj, čemuž odpovídalo chování posádky.

Na přídi se vynořil důstojník s fezem na hlavě.

„Ve jménu pádišáha!“ řval anglicky, „zastavte! Stáhněte plachty! Ukradli jste Fátimu, nejmilejšího psa sultánovy validy, ženy!“

„Ach, běž se bodnout!“ bručel kapitán, dál nic.

Nechal nasadit ještě několik plachet, takže i veslice, spuštěná z parníku, zůstala daleko za námi.

„Tys toho čokla ukradl?“ zeptal se mě kapitán po několika dnech.

Vysvětlil jsem mu, jak jsem k psíkovi přišel.

„Nevermind!“

KAPITOLA DRUHÁ

Ztroskotání na neznámém pobřeží

O mrtvých se má samozřejmě říkat jenom to dobré – protože na posádce bárky nebylo dobrého vůbec nic, budu raději mlčet.

Jednou chtěl jeden z nich vyprovokovat hádku, protože mu Rosamunda vylízala cukr – to zvíře skutečně kradlo jako straka, ale dělalo to opravdu dobře – ale když chtěl psíka hodit do moře, ručně jsem mu rychle vysvětlil, jaké by to pro něho mělo následky. Totiž všech osm šibeničníků se mu vrhlo na pomoc – a protože se nechtěli prát postupně, musel jsem je srovnat na jednu hromadu – pak zase nastal úplný klid.

Naším cílem byl nejsevernější ostrov v Egejském moři, starý Thasos. Jediným městem na něm je Panagia, která má také malý přístav, jinak tam najdete jen deset vesnic. Nejdůležitějšími vývozními artikly je obilí, pak med a vosk. To vše jsme chtěli naložit, až složíme náklad soli, vezený na ostrov, jak to alespoň stálo v papírech. Jednou jsem byl svědkem, jak se bedna se solí rozlomila – sůl se během plavby změnila ve švédské zápalky, volně ložené, nikoli v krabičkách. A na zápalky je v Turecku uvaleno ještě větší clo než na sůl, třebaže také ta je proclívána velice masťně. Kdo chce pašovat, zaplatí raději vysoké clo za pomyslné zboží, než by riskoval ztrátu všeho, kdyby byl lapen.

Pátého dne naše bárka minula dardanelskou úžinu a vyplula na otevřené moře, hnána příhodným jihovýchodním větrem přímo k cíli.

Příznivý vítr však neustále sílil a s příchodem večera se změnil v obrovskou bouři.

Potom to propuklo. Hrozná noc! Dál se nechci rozepisovat, vlastně by to ani dost dobře nešlo. Kapitán mne postavil ke kormidlu. V levé náprsní kapse jsem měl námořnickou knížku, v

pravé Rosamundu. Všichni jsme věděli, co nás čeká, já u kormidla nejlépe.

Když se opět jednou podařilo bárce zvednout se z vodní tříště, byla bez stěžně – a já ani nezpозoroval, kde zmizel! Moře hučelo, vítr skučel, vše kolem nás se zdálo být z bílé vodní tříště. Po nějaké době jsem ani nemusel kormidlovat, kolo se otočilo, jak chtělo. Táhla nebo osa se zlomily.

Pro nás uhodila třináctá hodina.

„Nuže, adieu, pane Gottliebe Schulzi alias signore Napoleone Bonaparte Novacasi!“ řekl jsem si, držíc se pevně kormidla.

Ztratila se mi paluba pod nohama – spojil jsem se s okolím, s bílou vodní tříští.

Se smrtí jsem nebojoval, neboť jsem vše zaspal. Když jsem se konečně probрал k posmrtnému životu, vypadalo všechno docela pozemsky.

Nejdřív jsem však zjistil, že mé probuzení bylo uspišeno čímśi hrubým, co mi jezdilo po tváři – Rosamundiným jazykem.

„Nu, vždycky jsem tvrdil, že psi duše jsou nesmrtelné.“

Potom jsem se zpola vzpřímil, třel jsem si bolavou hlavu a rozhlížel se. Ležel jsem mezi útesy, pode mnou bouřilo moře, nade mnou se kymácely jehličnany lesa. A abych nezapomněl, vedle mne Rosamunda a samí Švédové, což znamená, švédské sirky, kam jen oko dohlédlo! Celé pobřeží plné sirek, celé moře plné sirek, které se snažily ulpět na pevnině – miliony Švédů... utan svafek ok phosphor... ale už se s nimi nedalo obchodovat.

Já, Rosamunda a bezpočet sirek – my jsme byli posledním zbytkem bárky. Jinak jsem nezahlédl ani prkénko z loď.

Kde asi jsem? Nepochybně na pobřeží Thasosu, jelikož jsme se večer nenalézali daleko od ostrova, k němuž nás bouře hnala s větrem o závod.

Nu, pak jsem tedy u cíle, ačkoliv jsem se sem dostal poněkud jinak, než jsem měl v úmyslu. Hlavní bylo, že mám kosti v pořádku, jak jsem se hned přesvědčil. Na pár pohmožděnin jsem nebral zřetel. Rosamunda neměla ani ty. Zato jsem trpěl žízní a hladem! Pochopitelně, katastrofa se

odehrála kolem půlnoci a nyní již stálo slunce pěkně vysoko na nebi.

Začal jsem šplhat příkrými skalami, dokud jsem nedospěl k lesu. Tady to vůbec nevypadalo na obilí a med. Na Thasosu přece musí být spousta včel, které snad mohou být divoké, ale že by existovalo i divoké obilí?... Tady totiž vypadalo všechno příliš, příliš divoce!

Hodiny jsem bloudil ve srázném jehličnatém pohoří. Občas se mi naskytl výhled do dálky, ale nespatriil jsem jediný dům, chajdu, kouř, také žádný pařez, který by prokázal přítomnost pily a tím i člověka.

Jistě, ostrov Thasos zaujímá rozlohu devíti čtverečních mil, což není málo, má-li je člověk projít po svých!

Uplynula další hodina. Kručící žaludek jsem klamal bobulemi, jež jsem sbíral. Neobjevil jsem kaštiny, které se v této oblasti hojně vyskytují, dokonce ani svatojánský chléb, prostě nic, kromě několika bobulí a nekonečného množství jedlových šišek.

Mimoto, žízeň se stávala nesnesitelnou.

Vtom jsem zaslechl štěkot Rosamundy, která se potulovala kolem a hledala veverky, ale na ty by neštěkala, zatímco nyní řvala jako prvorodička.

Pak dokonce přiběhla a skákajíc mne vyzývala, abych ji následoval, což jsem udělal – a záhy se mi naskytl rozkošný pohled.

Vedle propasti, do níž se vléval průzračný potok, stála rákosová chajda, po jejíž stěnách se táhly kvetoucí fazole a rostly dál strom od stromu. V chajdě se krčil na zemi muž zahalený v ovčí kůži a pozoroval svůj pupek – ale nejdylitější na celé idyle bylo, že vedle něj stály dvě mísy, v jedné drcený tvrdý chléb a v druhé turecké fazole, dokonce vařené, jak se dalo poznat na první pohled.

„He, dobrý příteli!“

Kromě běžných jazyků jsem to dokázal říci ještě řecky a turecky – ale muž se neustále díval na svůj pupek. A jak to dělal! O nic se neopíral, seděl volně uprostřed chajdy a nakloněn

dopředu hleděl přímo na střed svého těla. Jak jsem se přesvědčil, nespál, měl otevřené oči a jen upřeně hleděl – na pupek.

Nuže, holt to bude nějaký anachoret, eremita, který se ponořil do zbožného rozjímání. Vlastně jsem byl v centru řeckokatolické církve, jež je podobnému poustevničení velmi nakloněna. V osamělých částech Řecka a evropského Orientu často narazíme na zbožné muže, kteří své bohoslužby provádějí od mlčenlivého rozjímání až po bouřlivé sebetřýznění, a když konečně dojdou sebepoznání, stane se jejich jeskyně vyhledávaným poutním místem věřícího národa. Je zřejmé, že zde nemalou úlohu hrají obchodní spekulace.

Nejdřív jsem zamířil k potoku a uhasil jsem žízeň z misky, jež ležela na zemi. Pak jsem musel svou pozornost obrátit opět na snílka, chtě nechte jsem ho musel požádat o jídlo.

Bujný černý, rozcuchaný vous roubil nepřiliš starý obličej, skromně oblečená postava nebyla dosud vyhublá odříkáním.

„Dovoliš, abych tě požádal o trochu jídla?“

Žádná odpověď! Zatřásl jsem mu ramenem – nebožák se svalil a ještě vleže si neustále koukal na pupek! Zkusil jsem ho posadit – překotil se na druhou stranu. Již jsem ho nedokázal dostat do sedící polohy, ten chlap prostě ztratil rovnováhu! Padal z jedné strany na druhou, maje stále překřížené nohy, jako by je tak měl odjakživa, a neustále si čučel na pupek.

Rosamunda mezitím již věnovala pozornost fazolím... opovržlivě kýchl a raději se pustila do drceného tvrdého chleba, drtic zuby malé úlomky. Musel jsem sebou hodit! Odtáhl jsem muže kousek stranou – což nebylo překážkou v jeho nudné činnosti, totiž v pozorování pupku – opřel jsem ho o rákosovou stěnu a pustil jsem se do fazolí, které byly opepřené, osolené a okyselené octem – proto se jich Rosamunda vzdala.

Dosud jsem se věnoval jídlu, když mě podivný hluk přinutil, abych se ohlédl... anachoret propadl zdí, ležel na zádech, nohy nahoře a s trochu pozvednutou hlavou hleděl s blaženým úsměvem na pupek.

Kdybych necítil, že je teplý, kdybych ho neviděl dýchat, musel bych ho mít za mrtvého. Zvláštní, co vše dokáže člověk ve své zbožnosti!

Než jsem ho mohl vzpřímit, začala Rosamunda zuřivě štěkat... otočil jsem se k lesu a vidím dva, tři, čtyři muže vynořovat se mezi stromy, sami mniši, staří i mladí, v hnědých kutnách, v rukou dlouhé hole.

Celá mnišská společnost! Příliš mne to nepřekvapilo. Nablízku stál zřejmě klášter, jehož bratři se nejspíš vydali navštívit osaměle žijícího poustevníka. Stál snad na obrovském ostrovu Thasosu řecký klášter?

Mniši byli mou přítomností značně překvapeni. Obklopili mne. Nenechal jsem se rušit a drže mísu v levici, pravici jsem si lačně ládoval fazole do úst.

Jejich překvapení se měnilo v zlost, což ovšem nemohlo snížit mou chuť k jídlu.

Bělovousý muž na mne cosi štěkal řečí, které jsem nerozuměl.

„Mluvíš rusky?“ otázal se potom.

„Ano.“

„Co tady děláš?“

„Jím kyselé fazole.“

„Odkud jsi přišel?“

„Zdola.“

„Ano, ale jak ses sem dostal?“

„Moje loď ztroskotala.“

„Ztroskotala? Kdy?“

„Dneska v noci.“

„Kde?“

„Dole na pobřeží. A přestaň mi mávat klackem před nosem, tatíčku, jinak bych mohl být nepříjemný!“

„Člověče, víš, s kým mluvíš?!“ zaštěkal starý a ostatní jako na povel zvedli své hole.

„S velkým grobiánem,“ opáčil jsem chladnokrevně, když jsem pro jistotu napnul svaly.

„Člověče, víš vůbec, kde jsi?!“

„Předpokládám, že na ostrově Thasosu, kde, jak se zdá, oblékají do kněžských kuten ty největší hrubce!“

„Na ostrově Thasosu?! Jsi na posvátném Athosu!!“

Dobrotivý Bože! Ruka s kyselými fazolemi se zastavila v půli cesty k ústům.

Takže nás bouře zahнала asi deset mil západně! Thasos, Athos – není to vlastně skoro stejné?

Už jsem slyšel dost o mnišské republice, která se rozkládá na svatém Athosu.

„Nu, ztroskotal jsem a vím – – –!“

Vtom začala Rosamunda štěkat... měla spadeno na nezahalené nohy starce.

„To je tvůj pes?“

„To je můj pes.“

Starý chtěl od sebe odehnat malé zvíře, jež mu ostatně nemohlo příliš uškodit – vtom ztuhl – naklonil se dopředu, aby si psíka lépe prohlédl – připadalo mi to, jako by před sebou viděl odporné strašidlo...

„Snad – snad to není – fena?!!!“

„Jistě, je to fena.“

Jakmile to vyslovil, propukl hrozný rozruch.

„Fena, fena!“ znělo ve všech tóninách a veškeré klacky byly napřaženy, aby dopadly na nebohé zvíře.

Naštěstí jsem to čekal, neboť jsem již věděl, kde jsem. Zanechal jsem dosavadní rezervovanosti.

„O ne, tohle nepůjde!“ vykřikl jsem a mlaskl jsem nejbližšímu muži, který se chystal udeřit, mísu s kyselými fazolemi do obličeje – nato propukla hromadná rvačka.

Ted' se všechny klacky obrátily proti mně. Bil jsem, kopal, ale nepomáhalo to, ač jsem použil všechno své umění – – to bylo něco jiného, než v úzkých kajutách bárky! Mé pěsti tu a tam zasáhly nepříjemnou ranou některou palici, ale stále byly trýzněny silnými údery klacků, pak mě cosi udeřilo do hlavy, až jsem viděl všechny svaté – a podruhé ve stejném dni jsem ztratil vědomí.

KAPITOLA TŘETÍ

Světlo posvátného pohoří

Když jsem konečně přišel k sobě, nalézal jsem se v naprosté tmě. Při prvním pohybu zachrastily řetězy – poznal jsem, že jsem spoutaný na rukou i na nohou. Každá končetina měla vlastní řetěz, který se táhl na stranu, takže jsem byl nejspíš připoután mezi dvěma stěnami.

Ačkoli jsem měl malou možnost pohybu, raději jsem se o nic nepokoušel, neboť mě bolely všechny údy, a to ani nemluvím o hlavě, jež byla ovinuta mokrým obvazem, jak jsem se hned přesvědčil, a ten voněl po víně nebo dokonce po pálence! Podobných obvazů jsem cítil na těle víc, také jsem zjistil, že mne svlékli z mého obleku a natáhli mi kněžskou kutnu.

Nezdálo se, že bych měl něco zlomeného. Mohl jsem hýbat nohama i rukama, mohl jsem otevřít oči i ústa, dokonce i nos se zdál být v pořádku. Pod sebou jsem cítil měkkou podložku.

Příjemní mniši!

Takže jsem se dostal na horu Athos!

Když jsem poprvé zahlédl předhůří Athosu, jemuž vévodí vysoký štít s basilií, nejvýše položeným a nejsvětějším kostelem blízkovýchodního křesťanství, dostalo se mi, tehdy ještě námořnímu kadetovi, poučení o tomto Římu řeckokatolické církve, a nyní jsem měl dost času vzpomínat na historické poznámky.

O rozštěpení katolické církve na řeckou a římskou zde nechci mluvit.

Kolem roku 880 pocítil cařihradský mnich jménem Johannes Kolobus potřebu vyměnit klášter za ještě větší osamění v boží volné přírodě. Nejvhodnější k tomuto účelu se mu zdálo divoké předhůří Athosu, kopcovitý výběžek země, dlouhý dvacet a široký pět hodin chůze, nejvýhodnější ze tří výběžků pevniny,

který se táhne od Makedonie až k Egejskému moři a je úplně zalesněný.

Kolobus však nebyl prvním anachoretem, který se zde usadil. Našlo se dost eremitů, kteří se sem vydali za nerušeným rozjímáním. On ale jako první spojil všechny tyto poustevníky do společenství a postavil první klášter, Hieresso.

Zprvu museli noví osídlenci leccos vytrpět od původních obyvatel předhůří, tím spíš, když pro sebe nestydatě žádali nejlepší vinice a půdu, ale pak se pronásledovaných ujal tehdejší byzantský císař a papež řeckokatolické církve Basilius makedonský a jednal k jejich dobru a právu.

Basilius tehdy ustanovil tzv. zlatou bullu, že mnišská společnost pohoří Athosu bude od této chvíle spravována zvoleným patriarchou, a do budoucna nesmí žádný světský nebo duchovní člověk rušit zbožné otce od jejich pobožného rozjímání a tím méně je okrádat o půdu nebo stáda. Tento zákon platí dodnes, mnišská republika je ojedinělá na celém světě.

Zpočátku se o ní příliš nemluvilo, vlastně celých pět století. Kdo se jednou přidal k mnišské komunitě, už se nevymanil a byl nadobro ztracen pro ostatní svět. Teprve v polovině čtrnáctého století se mnich jménem Barlaam rozhodl navštívit pohoří Athos za účelem vědeckého poznání.

Po svém návratu vyprávěl nejhrůznější a nejstrašnější historky. Již tehdy tam stálo jedenadvacet klášterů, které se dodnes nerozmnožily. Nejdůležitější, o čem Barlaam tehdy hovořil, bylo: obyvatelé pohoří Athos provozují jakýsi zvláštní druh askese. Hodiny dlouhým zíráním na svůj pupek se dostávají do přímého kontaktu s Bohem, který vystupuje z jejich břicha jako nádherné světlo, a v tomto světle se jim zjevují veškerá tajemství nebe i země.

Také Barlaam při pohledu na svůj pupek viděl ono světlo a v něm všechna tajemství nebe i země, ale jinde se tento pokus nedařil, musel se vždy konat na svatém Athosu – a jaká tajemství nebe a země viděl, to cestou zapomněl.

Nechť mi čtenář promine, ale vyprávím totéž, co říká historie. Vždyť se jedná o čtrnácté století!

Pobouření, které mnichova zpráva vyvolala v celé řeckokatolické církvi, nelze popsat, a něco takového dnes těžko pochopíme.

V Cařihradu se sešli všichni patriarchové a biskupové a ve společném tažení se odebrali na Athos, aby zírali na své pupky – skutečně, i oni spatřili nádherné světlo a veškerá tajemství nebe i země.

Sešla se druhá synoda, na níž bylo vše potvrzeno a uznáno, že zmíněné světlo nemůže být ničím jiným než nezrozeným světlem hory Tábor, které se nyní „ektazíruje“ v pohoří Athosu. Sám nevím, co je tím míněno, a zřejmě to nevěděla ani sama učená synoda. Každopádně se zde jedná o špatně vyloženou část bible.

Krátce a dobře, v pohoří Athos od té doby existuje ektazírované světlo, prostě svaté světlo, a existuje tam dodnes. Ještě dnes je pohoří Athos pro celý řeckokatolický svět – a musíme brát v úvahu i Rusko – sídlem učenosti a moudrosti, ačkoli zde kromě bible nenajdete jedinou knihu. Zde tedy vychází moudrost a poznání rovnou z pupků mnichů.

Stojí tam tedy jedenadvacet klášterů, roztroušených po celém poloostrově. Co jsem dosud nevěděl, nyní jsem poznal, při popisu se budu snažit pomíjet cizí slova. Opat má neomezenou moc. Mniši žijí v oddělených celách, kde si také vaří, pouze práce a modlitby jsou společné. Musíme podotknout, že v pohoří Athos se pracuje mimořádně pilně. Vše, co je zapotřebí, se vyrobí zde. Hroznové víno, obilí a další plody země se také vyváží.

Komu nevyhovují přísná pravidla kláštera, stává se anachorem, což není tak zlé, jak to zní. Dostane nebo si postaví na malebném místěčku rozkošný domeček, jehož neopominutelnou součástí je poustevní zvoneček, založí zahradu i vinici, pěstuje olivy, ořechy, mandle, kaštiny a třešně, žije z výnosů zahrady a hlavně vína, které si lisuje na vlastním lisu. Proč by na tom tedy byl anachoret hůř než obyvatel kláštera? Snad jen kvůli samotě. Anachoreti se však spojují a vytváří jakési spolky.

Hůře na tom jsou mniši třetího řádu, kteří jsou nazýváni troglodyté, obyvatelé jeskyň, ačkoli nebydlí v kamenných slujích, nýbrž v rákosových chajdách, kde jsou vystaveni všem vrtochům počasí. Smějí pěstovat akorát fazole, k nimž jim bývá zaslán z kláštera tvrdý drcený chléb. V čase, kdy se nevěnují Bohu, to znamená ve svých volných chvílích, se zabývají výrobou amuletů a růženců, s nimiž je veden celkem čilý obchod.

V jistých dnech roku zamíří bezpočet poutníků nahoru na vrchol Athosu, do basilie hlavního kostela, kde bydlí patriarcha a rozdává svá požehnání. Zmiňme se zde o příjmech mnišského společenství.

Jak jsme podotkli, nemálo vynese vývoz vína a obilí. K tomu přičtíme dary poutníků, kteří jistě notně krvácí, a nakonec je tato hora útočištěm nejbohatších příslušníků řeckokatolického světa, tedy hlavně Ruska, které je světsky přesyceno. Tito lidé s sebou přinášejí své poklady – nebo alespoň jejich část – a kladou je k nohám svatého basiliuse. K tomu se pojí všechny dary, přicházející skoro z celého světa, neboť odpuštění svatého basiliuse nebo jeho zástupce má dost velkou váhu, jeho požehnání přímo otvírá brány nebes.

Toto trvá již déle než tisíc let, a tak si můžeme představit, jaké poklady se tu za celou dobu nashromáďovaly! Lépe řečeno, mohli bychom si to představit, kdybychom to dokázali!

Dříve byl každý klášter soběstačný, pracoval sám na sebe a skrýval vlastní poklady. To bylo trnem v oku pro hrabivější - jednotlivé kláštery proti sobě začaly bojovat a snažily se vybrat pokladnice těm slabším. Pak císař nechal vystavět na vrcholu nejvyšší hory Athosu klášter, lépe řečeno celé klášterní město, kam dosadil patriarchu bdícího nad ostatními kláštery, což znamená, že od té chvíle proudily veškeré poklady sem nahoru, aby se hromadilo a hromadilo.

Kláštery byly třikrát vyplundrovány, dvakrát Saracény a jednou Turky. Nic nebylo nalezeno, třebaže mučili jednoho mnicha po druhém k smrti.

Dnes to není jiné. Do kláštera se valí haldy peněz a šperků, mizí v basilii – ale nikdo neví, kde je hledat.

Existuje ještě jeden důvod, proč se od té doby žádná mocnost neodvážila napadnout svatou horu, aby se zmocnila domněle tam ukrytého pokladu. Předhůří patří Turecku, klášterní republika odvádí turecké vládě tribut – směšně nízký, asi šest set marek ročně. Je to jen pro formu, ale po penězích lačící Turek by se nikdy neodvážil klášterní společenství vyplnit. Tím by dal vzniknout náboženské válce v celém řeckokatolickém světě, nejen proto, že mezi ctitele svátosti patří velké Rusko. Car je zároveň církevní hlavou Ruska, ale v náboženské moci stojí dost daleko, daleko za patriarchou z Athosu. Car nemůže prominout hřích, jen kněží, a ten nejvyšší je právě patriarchou z Athosu.

Athos je Mekkou blízkého východu, tak to lze říci nejvýstižněji. Také turecký sultán je mohamedánským papežem, ale v souvislosti s náboženstvím stojí níž než šaríf z Mekky, jehož vlastnoručně opásal svatým mečem. –

Zhruba toto jsem věděl o mnišské republice již z dřívější doby.

Nakonec připomenu jednu celkem známou skutečnost: ztroskotanci – na těchto útesech ztroskotá mnoho plavidel – jsou mnichy vřele přijímáni, ale při první příležitosti jsou odvázeni pryč z ostrova.

Na svaté zemi není žádný ženský tvor, tedy včetně zvířat. K polním pracím se používají býci či volkové, hřebci a osli – vždy samci... slepice byste tu hledali marně.

Proto se tak vyděsili, když odhalili pohlaví mé Rosamundy!!

KAPITOLA ČTVRTÁ

Návštěva v cele

Zavrzaly dveře, tmou se rozlilo světlo a já spatřil...

Halóóó! Nebyla to snad mladá ženská, nejspíš jeptiška?!

V duchu jsem připustil, že jsem se mohl splést, ne, že jsem se musel splést!

Mezi řeckokatolickými mnichy jsem viděl mnohé, které by člověk snadno mohl zaměnit za ženskou.

Bývají to bruneti s pohádkově krásnými obličejí, rámovanými dlouhými černými vlasy, přímých postav s vypjatou hrudí. Dlouhá kutna působí klamně, člověk se může snadno splést. Jednou jsem na to skoro doplatil. Považoval jsem mnicha za ženskou, vyprovokoval jsem sázky mezi důstojníky – třebaže ne o hlavy – a prohrál jsem, když jsme mnicha přinutili, aby nám podal neklamný důkaz, že je opravdu mužem.

Stejná postava se nyní vynořila ze tmy. Nádherné zjevení, muž štíhlý jako jedle, bezvousý obličej s ženskými rysy, dlouhé černé vlasy připomínající lesklé hedvábí... a s vypjatými prsy by se nemohla měřit leckterá panna!

Že by na tomto svatém místě měli ženskou, jeptišku?! Kdepak, to je vyloučeno!!

Nemohl patřit k obyčejným mnichům. Jeho kutna byla ušita z jemné látky, a pak, nosil šperk nepředstavitelné ceny. Na jeho prsou visel kříž, asi píd' vysoký, vyřezaný z jediného kusu červeného korálu, a já dobře věděl, jak vzácný a tedy drahý je takto velký kus korálu. Kříž visel na dlouhé šňůře z perel o velikosti lískových ořechů, které jistě nebyly falešné.

Nikdy jsem neviděl něco tak velkolepého a zřejmě už se mi to také nepoštěstí. Co je proti těmto perlám královský poklad italské královny! Vždyť jediná z těchto perel musela mít cenu celého knížectví!

Dál se kolem krku a prsou mnicha vinul dvojité řetěz vyrobený ze silných zlatých destiček, z nichž každá sloužila jako objímka pro nádherné diamanty a jiné drahokamy – nechyběly například smaragdy o velikosti třešňové pecky, jejichž cenu nelze vyčíslit. Na prsou se řetěz ztrácel pod kutnou muže.

Drahokamy ověšený mnich – mohly to také být svaté relikvie – postavil jednoduchou olejovou lampu do niky, aby mi světlo dopadalo přímo do tváře, a přistoupil ke mně.

„Jak se ti vede?“

Zeptal se italsky. Téměř bych napsal: zeptala se, tak působil zjev žensky, a pak jeho hlas!

Zněl sonorně, zdálo se, jako by odezníval v dáli – musel patřit ženě!!

Právě tak zněl hlas vystrašeně, třebaže ve tváři si snažila dodat sebevědomého vzezření.

Ale ne, musí to být muž! Nenechám se oklamat.

Počítal jsem, že dojde k výsledku, ale ptát se budu především já!

„Kde je Rosamunda?“

„Rosamunda?“

„Můj pes!“

„Byla to fena!“

„No dobře, fena – kde je?!“

„Anachoreti ji utloukli.“

Smutnou zprávu jsem však vyslechl bez velkých rozpaků. Smrt je přece údělem všech žijících tvorů. Kdyby ji tehdy převálcoval nákladní vůz, cítil bych něco zcela jiného.

„Jak se ti vede?“ opakoval mnich opět tím zpola vystrašeným hlasem.

„I mne málem umlátili.“

„Tvoji vinou! Uhodil jsi zbožné otce jako první!“

„Protože bili mého psa.“

„Byla to fena. Nevíš, kam ses dostal?“

„Na pohoří Athos.“

„Neslyšels, že každý tvor ženského pohlaví znesvěťí naši svátost?“

„Nemáte tady snad samice much a komárů?“

Z této otázky je zřejmé, že jsem neztratil odvalu a dokonce jsem si uchoval smysl pro humor.

„Nevysmívej se!“ zaznělo hrozebně. „Cizinče, zabil jsi dva zbožné otce!“

Také to mne nechalo chladným.

„Došlo k tomu v sebeobraně.“

„Víš, co tě čeká?“

„Nejspíš smrt.“

„Mohu tě poslat do Cařihradu, kde budeš souzen a také popraven. Můžeš však být souzen i zde. Tvým osudem je tak jako tak smrt.“

„Tak jako tak – mně je to fuk!“

Mnich vyvalil oči údivem a... obdivem. Nechtěl jsem se ovšem vytahovat, to ne. Dosud se mi nenaskytlo moc příležitostí hledět smrti do očí, a tudíž jsem se nenaučil bát se jí. Stal se ze mne fatalista, věřil jsem, že nikdo neunikne svému osudu.

„Tvůj život nemá cenu?“

„Nevím, čím by měl být vzácný.“

„Jsi mladý!“

„Pěťadvacet let,“ odpověděl jsem, přidávaje si roky v souladu s mým falešným pasem, který mi nepochybně vzali.

„Kde ses narodil?“

„To jste si už určitě přečetli v mé námořní knížce.“

Tu se mnich vzpřímil.

„Víš, cizinče, kdo před tebou stojí?! Víš vůbec, s kým mluvíš?!“

„S někým.“

„Jsem patriarcha z Athosu!“

„To mne napadlo, ale jméno papeže křesťanů blízkého východu bohužel neznám.“

Mladý flandrák mě chvíli pozoroval, hrozivé rysy v krásné tváři se uklidnily.

„Byl jsi vždycky námořníkem?“

„Ničím jiným.“

„A tvoji rodiče?“

„Chudí rybáři,“ opáčil jsem trochu spatra.

„Nemluvíš jako obyčejný námořník!“

„V mé námořní knížce se píše, kde všude jsem byl. Už jsem se ve světě leccemus naučil.“

„Kde?“

„Všude. Vždycky jsem měl otevřené oči.“

„Pobýval jsi v lepší společnosti?“

„S cestujícími na parnicích.“

„Mohl bys plout jako důstojník?“

„K tomu bych musel složit kormidelnické zkoušky.“

„Dokázal bys to?“

„Ihned. Ve volných chvílích jsem se naučil vše, co je k tomu zapotřebí. Složil bych i zkoušky na kapitána.“

Vlastně jsem si už dřív předsevzal, že si při první příležitosti udělám kormidelnickou i kapitánskou zkoušku a že se přihlásím na testy, protože jsem neměl chuť jezdit po mořích jako ubohý člen posádky – vlastně jsem ani neměl v úmyslu trmácet se po mořích. Kdybych se však někdy opět dostal do situace, kdy si budu muset plavbu odpracovat, dělal bych to raději jako důstojník než jako obyčejný dřič. Byl jsem si jist, že zkoušky složím jako poprvé. Námořník Napoleon Bonaparte Novacasa měl odpracováno dost let jako prostý námořník, třebaže mezinárodní pravidla vyžadují jen čtyřiaadvacet měsíců, aby žadatel mohl být připuštěn k testům.

Kapitánské zkoušky jsou další formalitou. Člověk samozřejmě musí odjezdit několik let jako první kormidelník, musí se vyznat – a pak mu nestojí nic v cestě.

„Poslouchej, Novacasi, dám ti milost.“

„Jinými slovy – mám zůstat naživu?“

„Tak to je.“

„To rád slyším!“

„Přirozeně za jistých podmínek.“

„Jak jsem si myslel!“

„Jsi římský katolík?“

„Jen podle jména.“

„Jak to myslíš?“

„Nechme toho!“

„Rozumím ti – jsi nevěřící.“

„Nechme toho!“ opakoval jsem. „Ctím mnohá náboženství, třebaže jim nevěřím.“

„Ano, znám vás, říká se vám volnomyšlenkáři... a je to vlastně vaše věc. Nebude ti tedy zatěžko přestoupit na naši víru.“

Aha, přesně jak jsem předpokládal! Již předem jsem odpovídal pokud možno vhodným způsobem... selský rozum mi nikdy nechyběl.

„Mám vstoupit do řeckokatolické církve?“

„Ano. Víra vlastně odpovídá té tvé, jediný rozdíl je v tom, že my, Řekové – – –“

„Já vím, vím, nenamáhej se! Ctím si víry svých otců stejně jako víry jiné – ale sám tomu nevěřím, a proto nepřijmu žádnou víru.“

„To říkáš teď!“

„A budu to říkat vždycky!“

„I na mučidlech?“

„Vyzkoušej mě!“

Můj hlas zněl pevně.

„Dobrá,“ pokračoval flandák úlisně, „vezměme příklad, že bys během války šel na výzvědy do Turecka – váhal bys vydávat se za muslima, pokud bys znal jejich zvyky?“

„Vůbec ne!“

„Přisahal bys při Alláhovi a jeho Prorokovi?“

„Bez váhání. To je něco jiného. Kdybych byl chycen a odhalen jako křesťan a někdo by po mně žádal, abych pro zachování života přestoupil na islám – pak bych se raději nechal umučit k smrti!“

„Dobrá, rozumím ti a tím lépe se dohodneme. Je žádáno, aby ses za jistých okolností byl ochoten vydávat za našince.“

„To by mně nevadilo. Jedno ti ale řeknu: nestanu se mnichem, nestanu se obyvatelem kláštera ani anachorem.“

„Proč ne?“

„Nevydržel bych to ani týden – jsem nestálé povahy – a celé dny čumět na svůj pupek – pěkně děkuju!“

Mladý patriarcha, který ve mně viděl volnomyšlenkáře – jímž také jsem – se usmíval.

„Také by tě byla škoda. Ale řetěz musíš nosit.“

„To tedy ne! Pak raději zvolím rakev.“

„Nedokázala by ti mnišská kutna dát něco, co marně hledáš?“

„Sotva, ať беру, co беру. Já a zpovědník? – Hm!“

„Mám s tebou zcela jiné úmysly. Jistě víš, že provozujeme rozsáhlý obchod, ale jen pozemní, to znamená, zde jej máme v rukou. Avšak námořní obchod provozují především řecké, turecké a jiné cizí lodě, které připlouvají a nakládají naše obilí, víno, med i další, přičemž pocítujeme značné ztráty. Cizinci si diktují ceny podle sebe a my nemůžeme smlouvat. Víš to?“

„Proč nemá vaše klášterní společnost vlastní loď?“

„Protože... jsme na to zatím nemysleli. Proč třeba Čína nemá vlastní loďstvo a přenechává veškerý námořní obchod cizincům? My jsme stejně konzervativní jako Číňané. Chci to ale změnit, chci začít novou éru. Chtěl bys obsadit loď, kterou ti dáme k dispozici, posádkou a z ní vyškolit zkušené námořníky?“

Bylo logické, že k námořníkům by patřily pořádné stejnokroje, ale v tomto okamžiku jsem si představil samé mnichy v kutnách, šplhající v lanoví... propukl jsem v hlasitý smích.

„Jistě, souhlasím,“ přikývl jsem, neboť to bylo přesně podle mého gusta.

„Takže sis zachránil život. Tímto tě omilostňuji – – –“

Mladý patriarcha napřáhl ruku, aby mne pokřižoval, ale uprostřed pohybu se zarazil.

„Nejdřív ti vyměním obvazy. Zlomeného nic nemáš, také jsem nenašel žádnou ránu.“

Pristoupil blíž, rozevřel kutnu, pod níž jsem neměl ani košili, a začal vyměňovat obvazy a omýval mé oděrky houbou namočenou do vína. Vše potřebné leželo vedle mého lože.

Mladý muž stál mezi mnou a lampou, takže jsem mu neviděl do tváře, ale cítil jsem, jak žhne, jak jeho ruce pálí a chvějí se. Ztěžší dokázal přiložit nové obvazy a upevnit je uzly.

„Omilostňuji tě,“ opakoval, když učinil znamení kříže, po němž následovala záplava řeckých slov, jimž jsem nerozuměl, dokud italsky nedokončil: „– – a přijmi ode mne svatý polibek smíru.“

Naklonil se, jeho žhnoucí rty se přiblížily k mým a pak na nich spočinuly horkým dotykem.

Téměř jsem se pod jeho polibkem udusil. Musel jsem se bránit, skoro jsem upadl do mdlob, a když jsem se vzpamatoval, byl již dávno pryč. Také lampa zmizela.

KAPITOLA PÁTÁ

Papežka Johanna

Byla to ženská, určitě to byla ženská!

Takhle totiž může líbat jedině žena, a krom toho... myslím, že jsem cosi jasně cítil, když jsem odmítavě položil ruce na jeho „hrud“.

Co si o tom mám myslet? Že by patriarchou říše, jež nestrpěla na své půdě ani fenu, byla skutečně ženská?!

Ale všechno už tady bylo, prohlásil Ben Akiba, to není nic nového pod sluncem. Nesetkali jsme se u Římanů s něčím takovým již dřív?

Papež Johann VIII. v 9. století, správněji řečeno... papežka Johanna. Byla dcerou misionáře, povoláného z Anglie Karlem Velikým. Narodila se v Mainzu (podle jiných v Ingelheimu) a platila za zázrak učenosti a krásy. Mezi ní a jedním mnichem z kláštera Fulda vznikl poměr, utekla s ním převlečená za muže do Anglie, poté procestovala Francii, Itálii a Řecko. Stále se vydávajíc za muže naslouchala učitelům různých věd, dokud její milovaný nezemřel v Athénách. Potom se odebrala do Říma a pod jménem Johann Angelicus prošla theologickou školou, jejíž věhlas se šířil po všech zemích. Po smrti Lea IV. byla jednomyslně zvolena a posazena na papežskou stoliči. Nazvala se Johannem VIII. Dva a půl roku vládla ke všeobecné spokojenosti... a pak, při cestě mezi divadlem a kostelem Klemens porodila dítě! Zemřela při porodu i s dítětem. Na stejném místě byla postavena kaple, kterou však nechal následující papež opět zbourat. Dodnes se onomu místu vyhýbají všechny svaté průvody, a aby se stejný skandál již nikdy neopakoval, musel se až do Lea X. podrobit každý nový papež zvláštní zkoušce, jejíž výsledek byl dán na vědomí trojím

zvoláním „habet – má!“, načež klér a přítomný národ odpověděl jednoduchým „Deo gratias – díky Bohu!“.

Než jsem si začal lámat hlavu, zda i nadále zůstanu spoutaný a potmě, objevili se dva letití mniši.

„Jsi svobodný, rajáhu!“

Oslovení rajáh zde není míněno jako označení indického maharádži, nýbrž značí člověka, který díky zvláštnímu pasu stojí pod ochranou turecké vlády a nikoli pod ochranou vyslance nebo konzula své země.

Odstranili má pouta.

„Obnovili ti obvazy?“

„Ano, udělal to mnich, jenž tady byl před vámi.“

Byl jsem raději opatrný a neřekl jsem, že zde byl osobně patriarcha. Mohl bych jej kompromitovat, třebaže mi to nezakázal.

„Mnich? Byl ozdoben velkým zlatým křížem?“

„Ano.“

„Pak to byl osobně patriarcha Johannes!“

Takže patriarcha se jmenuje Johannes? To je dobré!

„Ano, náš patriarcha,“ opakoval starý a začal ho chválit, jaký je to dobrý a hodný muž, který i nejnižšího považuje za svého bratra a přes své mládí je tak učený, a tak dále – prostě anděl, který sestoupil z nebe – ale když jsem se chtěl dozvědět, odkud patriarcha pochází a kdo to vlastně je, starcova výmluvnost se ztratila.

„Nejsem oprávněn o tom mluvit, rajáhu. Můžeš jít?“

Bolelo mne celé tělo, ale v pohybu mi to nemohlo zabránit.

Kráčeli jsme dlouhými temnými chodbami, poté jsme stoupali po nekonečném schodišti, až jsme se dostali do nadzemní budovy, v níž to vypadalo velmi uboze. Další chodby a haly, a vše chudičké.

„Kde to jsme?“

„V basilii, v klášteře.“

Tedy nahoře na nejvyšším místě Athosu. Během bezvědomí mne dopravili velice daleko!

Přiřkli mi rozlehlou místnost, jejíž strop byl nejméně pět metrů vysoko. Byla sice chudě zařízena, ale pohodlí mi nechybělo. Zde jsem si měl několik dní odpočinout. Ve velké komodě jsem našel vše potřebné, samozřejmě pro osobu mnicha.

Nejprve mi bylo předloženo jídlo, v němž hrály nejdůležitější úlohu pokrmy z masa, nechybělo víno, jaké jsem dosud nepil.

Když jsem se nasytil, věnoval jsem pozornost zamřížovanému oknu, k čemuž jsem si musel stoupnout na židli. Nádherný výhled! Modré moře oživené parníky a plachetnicemi, dole pak krásná vegetace platanů, cypřišů, kaštanů a vavřínů, mezi nimiž se táhly pečlivě udržované květinové záhony.

„Nejsi zajatcem, rajáhu Novacasi,“ ozvalo se za mnou, když jsem stál na židli a cloumal jedním ze silných prutů mříže, zjišťující, že tyto by silnému tlaku nedokázaly dlouho vzdorovat.

Hlas patřil staršímu mnichovi, který se představil jako mandrit Hieronymos. Mandrit má přibližně stejný význam jako páter. Pojmenoval bych ho raději madrillem, neboť jeho tvář velice připomínala tuto zlou opici, ačkoli byl ve skutečnosti srdečným mužem, třebaže školeným v diplomatickém umění.

Prý je mým poradcem, bude mi neustále k dispozici, stačí udeřit klepátkem na stěně.

V místnosti jsem strávil tři dny. Mohl jsem volně vycházet ven, ale příliš jsem toho nevyužíval. Hlavně jsem odpočíval v posteli. Páter Hieronymos mi často dělal společnost. Od něho jsem se dozvěděl, co jsem dosud neznal, totiž že klášterní republika má další vysoké příjmy z činnosti žebrajících mnichů, kteří se toulají v okolních zemích, sbírají almužny, které čas od času posílají moderním způsobem poštou do hlavního kláštera.

„Není s tím náhodou spojeno politikaření?“

Při této mé otázce starý dokonale projevil své diplomatické schopnosti. Zdánlivě mi odpověděl podle pravdy, ale tak, že jsem si z toho nemohl vybrat.

Krom toho jsem dosud neslyšel, že by se mnišská republika přimíchala do politických válek, z toho také pramení jejich trpělivost. Snad je to možné, nebo se při tom jednoduše nenechají přistihnout.

Dál jsem se dozvěděl, že mezi žebrajícími mnichy je mnoho námořníků, ale najdeme zde ještě víc urozených. Všech 6000 mnichů ostrova Athos, bydlících buď v klášterech nebo v chajdách jako anachoreti, patřilo vesměs k urozeným rodům – dostat se do této mnišské společnosti není nijak snadné. Žebrajícím mnichem se může stát každý, ale musí se pohybovat mimo ostrov. Počet 6000 mnichů nesmí být překročen, na to jsou přísné předpisy, a tak není divu, že je stav doplňován především z urozených, bohatých řad. Mnišská republika taktéž vlastní mnoho movitého i nemovitého majetku, který leží po celém světě.

Mezi mnichy prý není jediný námořník – kdyby tu byl, pak by mohl patřit jediné k vyšším důstojníkům – ale já věřil, že mezi mladými mnichy najdu široký výběr vhodných mužů.

Patriarcha mě během celé doby nenavštívil. Starý mne však dostatečně informoval, a historka, kterou mi vyprávěl, byla dost romantická – alespoň v mých očích, protože jsem si vytvořil vlastní názor na nejvyššího.

Pochází ze známého ruského rodu od Černého moře – jméno raději zamlčím. Johannes byl jediný syn a již odmala jevil sklony ke klášternímu způsobu života. Ještě v raném mládí vstoupil do kláštera, všemožně vynikal a vyznamenával se – alespoň podle ruských měřítek! – k tomu dost peněz a vážnosti – krátce a dobře, už v šestnácti letech se stal priorem tohoto kláštera. Okruh působnosti mu však byl příliš těsný – před dvěma roky byl za souhlasu synody přemístěn jako hlavní opat do kláštera St. Lavra. O další půlrok později byl nedostižný mladík jednohlasně zvolen patriarchou mnišské republiky – do konce života. Dnes je Johannesovi dvaadvacet let.

Toto mi vyprávěl páter Hieronymos.

„Neměl náhodou sestru?“ otázal jsem se.

„Odkud to víš?“

„Tuším, že jsem o této knížecí rodině už něco zaslechl.“

„Je to možné, neboť se stala smutná věc, která se objevila ve všech novinách. Ano, Johannes měl sestru, dvojče, která se jmenovala Johanna. Byla pravým opakem bratra, nemožně lehkomyšlná dívka, a právě když se on před dvěma roky vrátil domů, aby se navždy rozloučil s rodinou, neboť před ním stojí úloha patriarchy, který nesmí opustit svatou půdu, Johanna zmizela. Unesl ji nějaký francouzský dobrodruh a od té doby o nich nikdo neslyšel. Bratr nesmírně oplakával svou sestru.“

Upozorňuji, že jsem o tomto únosu nikdy neslyšel, ačkoli jsem mnichovi přikývl.

„Nebyla Johanna bratru podobná?“

„Myslím, že ano, alespoň se to říkalo. Prý si byli podobní jako vejce vejci, akorát ne charakterem. Jak jsem řekl, Johanna vedla odmala bezbožný život.“

To mi bylo jedno – věděl jsem dost.

Opatrně jsem se zmínil o papežce Johanně, ale starý mi nerozuměl a nic o tom neslyšel – přes vševědoucí světlo, které viděl, když se koukal na pupek.

Nepochyboval jsem, že bezbožná Johanna převzala roli patriarchy za svého bratra. Nebo zde jsou oba a dělí se o úřad patriarchy? Také možné! Rozhodl jsem se celou záležitost prozkoumat, jakmile se mi naskytne vhodná příležitost.

Osoba, která mě převázala a omilostnila – a jak to udělala! – v podzemní cele... byla nepochybně ženská!

KAPITOLA ŠESTÁ

Psaní v chlebu

Třetího dne jsem se cítil zase fit. Odebral jsem se do malého přístavu, který patřil ke klášteru St. Lavra a rozkládal se na západní straně předhůří.

Cesta dolů mi trvala dvě hodiny, ale jednalo se o příjemnou procházku udržovaným sadem. Příkrá místa byla překonána pravidelnými schody, vedle nichž se táhla zděná rampa pro nákladní zvířata.

Před klášterem se shromáždilo šestadvacet mnichů, kteří se nabídli pro roli budoucích námořníků. Snad všichni pocházeli z urozených rodů, ale za mladíky jsem je považovat nemohl, neboť alespoň polovina z nich patřila k mužům zralého věku a dva z nich s klidem označím za kmety. Postavy všech byly poznamenány sebetrýzněním, ale z jejich očí zářila nezdolná vůle... každopádně na mne působili příznivým dojmem. Tomu nejstaršímu jistě bylo sedmdesát let! Na paži nebyly vidět žádné svaly, pouze kosti potažené vrásčitou kůží, z níž vystupovaly pouze žíly a šlachy.

Mezi mladíky jsem našel dva, kteří sotva dosáhli chlapeckého věku, třetímu mohlo být dvacet. Zde jsem se málem nechal svést jejich vzhledem! Všichni tři měli pravidelné dívčí tváře a mohli být snadno považováni za dívky.

Kromě malé řecké plachetnice nakládající zboží v přístavu kotvila malá loď o sto šedesáti tunách, plachetnice s třemi stěžni a plnou takeláží – to znamená, tak tomu mělo být! Stará bedna však vypadala uboze, ráhna byla popraskaná, plachty na cáry. Jak jsem se dozvěděl, zpuchřelé necky byly zakoupeny teprve předevčírem za levný peníz v tureckém přístavu. Sem je přivlekl parník... a nyní se měly změnit ve školní plachetnici!

Inu, pokud šlo o vycvičení nováčků, u nichž budu muset začít s vázáním uzlů, pak tato loď výtečně splňovala účel! Pouze se s ní nesmíme odvážit na volné moře.

Šestadvacet mnichů mi oznámilo jména – samá svatá, skutečná jsem se nedozvěděl – pak začalo vyučování, ponejprv teoretické. Prošel jsem s nimi celou loď, označoval jsem jednotlivé části, přičemž jsem mluvil anglicky, neboť jsem poznal, že tento jazyk ovládají nebo mu alespoň dostatečně rozumí. Že je tomu tak, mne nutilo k zamyšlení. Mnišská loď zřejmě neměla obchodovat jen ve Středozemním moři.

Ještě téhož dne jsem zahájil praktické školení a poslal nosiče kuten nahoru do lanoví, aby opravili, co bude možné. Jak směšně působily kutny mezi ráhny! Ale člověk si brzy zvykne i na takový pohled... a také já byl oblečen v tomto hrozném obleku. Jak jsem se zmínil, jinak jsem se obléci nesměl, pouze mi na požádání vrátili námořní knížku.

Mí žáci byli velmi učenliví a šikovní – a nejlépe si vedl starý kostlivec, který se mohl měřit se všemi mladíky. Půjde-li to tímto způsobem, vychovám z nich během měsíce skvělé námořníky. Nebylo jisté, zda se osvědčí na otevřeném moři a dokonce v bouři, to bude záležet spíš na praxi.

Druhého dne se objevil patriarcha se svým doprovodem a celou hodinu pozoroval výuku, aniž by na mne promluvil jediné slovo. Byla to opravdu papežka Johanna? Téměř jsem pochyboval! Ale vzpomněl jsem si na vroucí polibek, na oblé tvary jejího těla.

Bydlel jsem v klášteře St. Lavra, kde mi byla přidělena ještě lepší místnost než v hlavním athoském klášteře, pouze jídlo chutnalo méně a ztenčilo se. Na večeři jsem například dostal šálek čaje a nevelký krajíc bílého chleba, nic víc. Snad jsem mohl chtít přídavek, pravděpodobně bych jej i dostal, ale nechtěl jsem žádat výjimky.

Druhého dne výuky, tedy pátého dne mé přítomnosti na Athosu, v podvečer – bylo sedm hodin, ještě se nezačalo stmívat – mi byla přinesena zmíněná večeře. Mniši se po jídle procházeli

v zahradě, dokud nebyli povoláni k večerní modlitbě, jež se mne pochopitelně netýkala.

Sotva jsem rozlomil bochníček, našel jsem zapečený kus papíru, na němž stála italsky tato slova:

Signore, máte-li stejně soucitné jako udatné srdce, jeďte dnes v noci po západu měsíce na Skarpanto, ostrov ležící před přístavem. Mí strážci jsou zasvěceni a přijmou vás. Nemějte strach. Řekněte, že si jedete zarybařit, a nikdo vám nebude bránit. Určitě vás očekávám.

Nešťastná

P.S. Lístek ihned zničte, objevení by znamenalo mou smrt!

Ostrov jsem již viděl. Ležel asi dva kilometry od přístavu, byl dlouhý sto metrů – šířku jsem nemohl rozeznat – mezi hustými stromy stál malý maják, na který nedosáhly ani nejvyšší vlny.

Ráno jsem se jednoho žáka zeptal, zda ostrov také patří k mnišské republice – jistě, a zde jsem se také dozvěděl jeho jméno, nic víc.

Viděl jsem na něj i ze svého okna, aniž bych musel stoupat na židli. Zatímco jsem byl ponořen do tohoto pohledu a uvažoval, jakou nešťastnici najdu na svaté půdě, vstoupil páter Hieronymos, aby si se mnou popovídal jako vždy.

„Co to tam leží za ostrov?“

„Skarpanto s majákem, který v noci označuje vjezd do našeho přístavu.“

„Ostrov patří klášternímu společenství?“

„Jistě, ale teprve dva roky. Dříve byl maják udržován tureckou vládou.“

„Je to tedy práce patriarchy Johanneše?“

„Správně. Toužil po ostrůvku a nechal na něm založit park, kam chodí odpočívat.“

„V noci,“ dodal jsem.

„V noci? Kdepak! Občas si tam vyjede, ale vždy před západem slunce. Také patriarcha musí dodržovat stanovený řád.

Od západu do východu slunce musí pobývat ve své cele v basilií, kde není nic kromě tvrdé postele.“

Na to jsem měl samozřejmě zcela odlišný názor, ale páter se zdál mluvit pravdu, to znamená, asi nic jiného opravdu nevěděl.

„Na ostrově tedy bydlí mniši, kteří se starají o maják?“

„Ne, to ne. Ostrov býval vyhnanstvím pro eunuchy, kteří se znelíbili pánovi sultánova harému – zde trávili zbytek života jako strážci majáku – a tak je to dodnes. Jediné se změnilo: dříve sem jezdil z Cařihradu parník, který je zásoboval vším potřebným, ale patriarcha zařídil, abychom je krmili my. To je jediný rozdíl. Vody najdeš na ostrově dost.“

„Kolik eunuchů se zdržuje na Skarpantu?“

„Sedm. Vyhnanství je doživotní, ale zdá se, že jim samota vyhovuje. Nikdo se nezmínil, že by chtěl ostrov opustit, nikdo nepomyslel na útěk, vlastně je ani nikdo nehlídá.“

Většina z nich jsou mladí muži, avšak eunuchové, tedy muži bez ctižádosti a beze všeho. Teprve když jich několik zemře a ostatní se nedokážou postarat o maják, musí se zajistit další pracovní síly. Nevím, jestli pak dojde řada na nás, na mnichy, ale nač si s tím lámat hlavu – ještě před sebou mají dlouhé životy.“

„Smí na ostrov vstoupit nějaký cizinec?“

„Opravdu nevím, zda by mu v tom eunuchové bránili. Nic takového se zatím nestalo.“

Slunce se klonilo k obzoru. Páter odešel, odebral se na večerní mši, aniž by se mne zeptal, zda mám v úmyslu ostrůvek navštívit.

Ve svém pokoji jsem měl lampu, ale zatím jsem ji nepoužil, neboť jsem tu neměl nic na čtení. Prior mi řekl, že jsem naprosto svobodný, že mohu podle vlastního uvážení vycházet ven.

Počkal jsem, dokud se nezozvalo večerní zvonění, pak jsem opustil svůj pokoj.

Široké chodby byly osvětleny olejovými lampami. Občas jsem potkal některého mnicha, jehož neodkladné povinnosti mu zabránily v účasti na večerní mši. Krátce odpověděli na můj pozdrav, aniž by mi věnovali nějakou další pozornost.

Vrata vedoucí do klášterního dvora byla ještě otevřena. Několik mnichů se zabývalo úklidem prostranství. Byl jsem si téměř jist, že venkovní vrata budou již zamčena.

Proto jsem se obrátil k malému, osamělému bytu vrátného, starého, přátelského muže, kterého jsem několikrát denně vídával v přístavu při lovu ryb. Zde se vlastně hodně rybařilo, se závěsnou sítí z loďky, a každý den byly na jídelním lístku rybí speciality. Mniši rybaření rozuměli, ačkoli mi nepřipadali jako rození rybáři. Vzájemně se bavili o různých léčkách a radovali se z každého úlovku jako děti. Vždyť rybolov byl vítaným vytržením z jednotvárného života a bylo k němu zapotřebí zvláštního povolení.

Požádal jsem vrátného o prut.

„Chceš jít na ryby? Ach, jak rád bych tě doprovodil na noční lov, který je vždycky výnosnější než ve dne,“ povídal starý, když mi půjčoval rybářské vybavení.

Ve stejném okamžiku procházeli kolem domku tři mniši, pruty v rukou. Otevřeli vrátka, jež dosud nebyla zamčená, a vyšli ven.

„Mniši mohou lovit i v noci?“

„Proč by ne? Samozřejmě, potřebují k tomu povolení. Také oni mají nárok na volno. Ba, ba,“ dodal starý se smutným úsměvem, „je to jako u vojska. Jednou jsem byl – –“

Polekaně se zarazil. Zde se nesmí mluvit o minulosti! Nikdo neví nic o ostatních, dokonce neznají ani občanská jména svých přátel.

„Měl bys zamířit ke Skarpatu,“ pokračoval starý. „Na severní straně se to hemží makrelami.“

„Nechají mě tam Turci chytat?“

„Ach, proč ne? Zkus to přesně tam!“

„Mniši jsou také tam?“

„Kdepak! Nesmíme opustit pobřeží Athosu. K tomu je zapotřebí zvláštního povolení, které se však nevydává kvůli obyčejnému lovu ryb. Nesmíme v noci lovit ani z loďky. Ty jsi na tom líp.“

Starý ještě poznamenal, že musí zamknout bránu, což bylo povellem, abych šel. Při návratu stačí zaklepat.

KAPITOLA SEDMÁ

Co jsem zažil na ostrově

První čtvrt' měsíce mi svítila na cestu do přístavu, kde jsem našel několik neuvázaných veslic. Nasedl jsem do nejvhodnější a pomalu jsem vesloval po klidném moři směrem k ostrůvku.

Záhy jsem se dostal tak blízko, že jsem mohl pouhým okem rozeznat podrobnosti. Kamenné pobřeží se zvedalo příkře z vln do výše asi tří metrů, a tato výše byla téměř konstantní, neboť v celém Středozemním moři není velký rozdíl mezi přílivem a odlivem. Tak vysoko nesahají ani vlny – pokud ovšem nebesa nesmýšlejí jinak a nespustí naplno hromobití. Jak se zdálo, útesy zde nebyly. Kamenné stěny pokrýval již od jejich okraje hustý les. Maják, který nepříliš vyčníval nad koruny stromů, stál na jihozápadním břehu, ale kvůli dostatečnému světlu měsíce nebyl zatím rozsvícen.

Měl jsem přijet po západu měsíce, tedy kolem půlnoci, ale vždyť vrátný sám řekl, abych zkusil lovecké štěstí u ostrova. Nejprve jsem jej obeplul.

Byl zhruba sto metrů dlouhý a padesát široký. Právě jsem míjel západní břeh, když jsem spatřil na skále lidskou postavu, muže v tureckých šatech. Měsíc ozařoval jeho smolně černou tvář – přes černou barvu se leskla jako zrcadlo – za jeho opaskem jsem zpozoroval rukojeti revolverů a dýk.

„Eh, mníšku, copak tu pohledáváš?“ optal se turecky.

Dobře jsem mu rozuměl, neboť za poslední dny jsem si velice rozšířil zásobu tureckých slov.

„Parla italiano – mluvíte italsky?“ zeptal jsem se místo odpovědi.

„Si, si, signore,“ zaznělo opět pisklavým hláskem, který mi ihned prozradil, že se jedná o strážce harému – snad nejen bývalého, neboť eunuch byl stále v „plné zbroji“.

Postava s černou ovčí hlavou na mne mávala, abych vesloval blíž k pobřeží.

Několikrát jsem zabral vesly a přirazil jsem ke břehu.

„Jsi čekal teprve o půlnoc,“ řekl černocho lámanou italštinou. „No, nemělo by vadit, rajáhu, když jsi byl tak opatrně a přiblížil z tahle strana. Jsi čekán. Hoď mi lano a tahal tě nahoru, kde schoval se člun.“

Táhl člun podél břehu, já jej odpichoval o dno. V hladké skalní stěně se objevila prostorná trhlina, do níž jsem ukryl člun. Pak jsem se vyšvihl nahoru.

„Dostal dopis v pořádek?“ zněla další černochova otázka.

„Hned jsem ho zničil.“

„Chtěl lovit?“

„Ano.“

„Řekli ti, kdy návrat?“

„Ne, a také mi nedělali potíže při odchodu.“

„Jak potíže?“

„Nepředstavoval jsem si tak snadné dostat se v noci z kláštera.“

„Proč by tě neměl pustit na lov? Teď šel za mnou, rajáhu!“

Dobrá cesta se klikatila lesem, záhy se před námi objevil maják. Vstoupili jsme dveřmi, jež ležely v polostínu. Jakmile jsem vešel, byly zamčeny. Kolem mne se rozprostírala naprostá tma.

„Snad ne strach, rajáhu?“ zakváká mi do ucha pisklavý hlásek.

„Čeho bych se měl bát?“ opáčil jsem klidně, ačkoli jsem nemohl vyloučit, že jsem se pustil do dobrodružství, jež by mohlo zkrátit dny mého života.

Mé tušení se měnilo ve skutečnost, jak budu později vyprávět.

„Podal mi ruka!“

„Proč nerozsvítíš?“

„Nesmím.“

„Pročpak?“

„Ještě dozvíš.“

Když jsem řekl A, musel jsem říci i B. Pokud jsem jednou odjel na ostrůvek, půjdu dál, i kdyby mě to mělo stát život.

Veden měkkou rukou eunucha jsem minul druhé dveře, za nimiž nebylo o nic víc světla, pak to šlo dolů po schodech; napočítal jsem dvacet stupňů.

Další dveře, krátká chodba, průlez, eunuch mě popostrčil dopředu, poté jsem zaslechl klapnout železnou závoru. Zůstal jsem stát v černočerné tmě.

Pod nohama jsem necítil kamennou podlahu, nýbrž měkký koberec.

„Je tu někdo?!“

Žádná odpověď. Opatrně jsem učinil několik kroků. Rozpřaženými rukama jsem se dotkl stěny, tedy koberce, který kladl pevný odpor. Hmatal jsem dolů k zemi a ucítil jsem polštáře a podušky.

Orientálně zařízená místnost.

Vtom se mne zmocnil pocit, že tady nejsem sám. Nic jsem neviděl ani neslyšel, necítil jsem žádné chvění vzduchu, ale... lidská přítomnost se zřejmě prokazuje i jiným způsobem. Přisahal bych, že vedle mne stojí ženská, ačkoli jsem necítil žádný parfém nebo voňavku.

A správně!

„Caro mio – můj miláčku!“ zaznělo vedle mne jemným hlasem a zároveň se mi ovinula kolem krku jemná ruka.

Než jsem se vzpamatoval, byl jsem stržen na polštáře.

V následující minutě jsem již věděl, že držím v náručí Johannu, sestru patriarchy Johannese, a v následujících deseti minutách jsem se dozvěděl i ostatní.

Někdo z těch dvou mi lhal: buď nyní Johanna, nebo prve starý Hieronymos.

Podle jejího vyprávění nikdy nebyla bezbožnou dívkou, nýbrž naopak, odmala ji to táhlo do kláštera. Od toho se odvíjel celý další život. Protože i bratr odešel do kláštera, bylo vyloučeno, aby knížecí rodiče přišli tímto způsobem i o druhé dítě. Johanna byla zasnoubena s neméně urozeným ruským knížetem, jehož jméno mi nezamlčela.

Ještě silnější než touha po klášterním životě byla láska k bratrovi, s nímž vyrůstala. Když ještě jako malý chlapec odešel do kláštera, cítila smutek a stesk. V té době se směli navštěvovat, dokonce se několikrát dostal domů. Jiné časy ovšem nastaly, když se stal patriarchou Athosu. Další návštěvy padly, ženské poutnice na ostrov nesměly – a kdyby se převlékla za muže, stejně by mohla vidět patriarchu jen zpozzdálí.

Když se Johannes vrátil naposledy domů před přesídlením na Athos, sestra se mu svěřila. Nemůže žít, pokud ho alespoň jednou za čas neuvidí... a chytrý Johannes si hned věděl rady. Sestra mu přiznala, že její bratr není příliš bohabojný, spíš se zajímá o klášterní vládu. Prostě ctižádost! Na nějakém tom hříchu mu nesejde.

Mladý opat již předtím prošel budoucí sídlo, a než nastoupil jako vládce, ještě jednou navštívil Athos jako host. Přitom se blíže seznámil s eunuchy ze Skarpanta. Muž, který je ve dvaceti letech papežem blízkovýchodních křesťanů, umí jednat s lidmi, snad je navíc dobrým hypnotizérem, třebaže to nedává veřejně najevo – například jako Cecil Rhodes, který byl neporovnatelným řečníkem a dokázal přesvědčit i zavilé nepřátele a vnutit jim svou vůli krátce a dobře, Johannes získal pískající strážce majáku na svou stranu, nechal vše přichystat k pobytu své sestry a postaral se, aby získal ostrůvek do vlastnictví.

Pak se naposledy vrátil domů, aby se rozloučil navždy.

V knížecím domě byl právě na návštěvě jistý francouzský šlechtic. Svěřili se mu s tajemstvím a získali ho pro svůj plán.

V rychlosti byl napsán dopis na rozloučenou, muselo to vypadat, jako by mezi Johannou a tímto Francouzem trval již delší dobu milostný poměr.

Dobrá, urozený muž tedy Johannu unesl! Zatím byla odvezena na makedonské pobřeží, kde se jí ujali hlídači majáku a zavedli ji do podzemních prostor malého ostrova, který již staletí sloužil jako vyhnanství a nepochybně ukryl mnohé hanebnosti.

Johanna zde žila již půl druhého roku, bratr ji občas navštíví, občas si sama vyjde v noci do parku, nic jí neschází... kromě jediného.

Vyprávění dívky bylo nevinně naivní. Když se v ní probudila žena – trochu pozdě, až ve dvaceti letech – stala se touha silnější než zbožné rozjímání. Její bratr, dokonalý volnomyšlenkář, chápal tuto sestřinu touhu jako samozřejmost. Turečtí hlídači majáku a dřívější strážci harému nemohli její touhy ukojit, ale najít někoho jiného nebylo snadné. Zasnout některého mnicha, požádat jej o pomoc – to bylo vyloučeno! Pokud nechtěli ohrožit tajemství, nesměli zasnout nikoho z obyvatel Athosu, vždyť zatím nikdo netušil, že tady patriarcha ukrývá sestru, že svatou půdu przní ženská!

Pak mne moře vyvrhlo na pobřeží. Sotva patriarcha spatřil rozmláceného námořníka, věděl, že našel správného muže pro osamocenou sestru.

Odkud to mohl vědět? Inu, byl nepřekonatelným znalcem lidí a lidských duší. Navíc si musíme uvědomit, že mohl kdykoli přizvat na pomoc svaté světlo, kdy při pozorování pupku odhalil všechna tajemství nebe i země – takže i mne a můj charakter.

Podle mého mínění jsem byl zvolen jako milenec pro sestru z úplně jiného důvodu – měli zde omezený výběr. Prozatím budu mluvit tak, jako bych vypravěčce všechno věřil.

Souhlasil jsem s jejími slovy. Sice mi to nešlo přímo od srdce, zato jsem to dokázal podpořit jiným způsobem.

„Myslíš, Johanno, že bych tě měl navštěvovat každou noc?“

„Samozřejmě, každou noc, leda by moře bylo příliš bouřlivé a cesta v loďce nebezpečná. Budeš dávat pozor, vid', můj nejsladší miláčku?“

„Nebudou moje noční výlety někomu nápadné?“ pokračoval jsem v otázkách, když opadl výron jejích něžností.

„Proč by měly být nápadné? Každou noc chodíš na ryby, navíc ses spřátelil s jedním hlídačem majáku – ty přece můžeš leccos, když nepatříš do klášterního spolku!“

„Časem budou žádat, abych k nim vstoupil.“

„Proč? Přece tě nemůžou nutit!“

„A až vyškolím mnichy v námořníky?“

„Dostaneš další žáky.“

Na to jsem nic neřekl. Nechtěl jsem, aby zpozorovala můj tajný odpor k celému společenství, proto jsem se také nevyslovil o úmyslu složit kapitánské zkoušky, abych mohl vést loď na moři.

Poté jsem se zeptal, proč jsme stále potmě, proč nemohu spatřit její tvář. Vždyť její krása musí odpovídat její povaze!

„Ó, Bože, co tě napadá?!“ šeptala jakoby polekaně. „Pak by nás mohl každý vidět!“

„Jak to myslíš?“

„Nu, přece mniši, kteří vidí v pupku svaté světlo. Dělají to hlavně v noci a my bysme se tím mohli prozradit.“

„Myslíš, že nás uvidí?“

„Určitě.“

„Já myslím, že by nás viděli jen tehdy, kdyby koncentrovali své myšlenky na ostrov, aby poznali, co se tu děje.“

„Ne, je to jinak, ale já to neumím vysvětlit. Vidí ve svatém světle celý vesmír, prostě všechno. Rozumíš mi? Ne, nerozumíš. Líp to vysvětlit neumím, ale je to tak.“

Každý, kdo se teď dívá na pupek, by nás okamžitě uviděl, sotva bych rozsvítila světlo.“

„Potmě nás vidět nemohou?“

Ne, to bylo nemožné. V tom případě jsem neměl o jejich svatém světle valné mínění. Dívka se mi snažila vše vysvětlit, Bůh je prý samo světlo, a kdyby nebylo Boha, nebylo by světla a tak dál, ale kdyby chtěl někdo zajít v této mystické spekulaci dál, zjistil by, že má něco do sebe.

Nejdůležitější bylo, že jsme museli zůstat potmě.

Dál jsem se dozvěděl, že mniši ve svatém světle nevidí minulost ani budoucnost, nýbrž jen přítomnost... zato však vše, co se právě děje ve světě.

„Viděli by tě, i kdybys utekl na konec světa,“ uzavřela Johanna své vysvětlení.

Aha! Náznak jsem pochopil, vyjádřila se dost srozumitelně. Ale nedal jsem na sobě nic znát, a pokud jsem souhlasil, tak trochu jinak, než čekala.

„Kdybych se zavíral před světlem, neviděli by mne.“

„Ne – ale když se chceš dostat do tmy, musíš projít světlem. Abys věděl, nežertuju, s tím světlem je to pravda – nejednou jsem se o tom přesvědčila. Zprvu jsem i já pochybovala a měla jsem z toho legraci.“

„Dokážeš to také?“

„Ne, já ne, ale bratr to svede.“

„Nu, proč bych vlastně prchal?“ zeptal jsem se nakonec něžně.

„Můj Novacaso!“

Procitěnost jejího vzdechu se stala skutkem, což trvalo několik hodin.

Nemusím se zmiňovat, o čem jsme si povídali. Byl jsem prozaik, pomalu jsem pociťoval hlad, ale raději jsem to zamlčel.

Vyrušilo nás klepání na dveře. Půlnoc minula, měsíc zapadl. Strážný považoval za povinnost nás o tom informovat a my uposlechli jeho výzvu... já docela rád. Můj žaludek se totiž začal ozývat nahlas.

„Na shledanou zítra v noci, miláčku!“

Tu mne již uchopila silná ruka eunucha a vedla mne ven.

„Hodil jsem ti do loďky tučt čerstvých makrel.“

„Upekl jsi je?“

„Upekl? Vždyť jsi byl jen na lovu!“

Přiznal jsem se ke své pozemské slabosti.

„Proč jsi nic neřekl své dámě? U nás nemusí nikdo hladovět!“

Ve věžní světnici mi předložil chléb, med, ovoce a uzené maso; snad mne někdo pozoroval čučením na pupek při hltavé večeři, neboť pokoj byl jasně osvětlen.

Pak jsem nasedl do člunu a zamířil k přístavu, který se matně rýsoval v jasu několika oken přístavního kláštera.

KAPITOLA OSMÁ

Pokračování a konec milostného románu

Nyní opomenu, co vše mi prolétalo hlavou při veslování zpět.

Pouze se zmíním, že jsem usilovně přemýšlel, jak mohu dokázat identitu mezi svou milenkou a patriarchou. Nedalo se stavět na tom, že Johannes má poněkud dlouhé vlasy na muže a naopak – Johanna krátké na ženu – v tom jsem se mohl mýlit. Jedno však bylo jisté – Johanna z ostrůvku byla ženou, o tom jsem nesměl pochybovat.

Dále – vlasy mne nesměly ovlivňovat stejně jako podobnost jejich hlasů.

Jak ale zjistit, zda jsou oba jedna a tatáž osoba? Záhy jsem dostal nápad, daleko lepší, než ženě ustríhnout pramen vlasů anebo ji lehce škrábnout na tváři. I přitom bych musel jednat velice obezřetně.

V podstatě šlo o to, abych získal do svých rukou prostředek, který k tomu budu potřebovat, a to se mi mělo podařit.

Přirazil jsem, uložil jsem ryby do koše, který byl připraven v člunu, tento jsem předal vrátnému, a sotva jsem ulehl, byl jsem v limbu, aniž by se mi cokoli zdálo.

Následujícího rána jsem nechal nastoupit osmdesátileté i mladé námořníky, ale při první příležitosti jsem si začal stěžovat na žaludeční potíže, a bylo to tak zlé, že jsem se rovnou odebral do klášterní lékárny, aniž bych vyčkal příchodu mnišského lékaře.

Bratr, který hrál taktéž úlohu klášterního lékaře, mi hned prvního dne obvazoval levou paži, na níž jsem utržil tržnou ránu ostrou hranou klacku, a přitom jsem si všiml, že je výtečným chirurgem, a to nejen kvůli zručnosti, s níž mne obvazoval, ale

existují i jiná znamení, podle nichž každý pozná praktikanta od zkušeného lékaře. Krom toho u sebe měl pomocníka, s nímž si vyměňoval latinské názvy několika léků, pro které ho pak poslal do lékárny, takže jsem věděl, že tu mají něco takového k dispozici.

Odvedli mne do tuctové apatyky. Velká prostora byla lemována policemi zaplněnými porcelánovými nádobkami, označenými latinskými názvy.

A správně, bylo zde přesně to, co jsem potřeboval, dokonce v dosažitelné vzdálenosti: lapis infernalis, tedy pekelný kámen. Na nádobce by vlastně měl stát latinský název pro dusičnan stříbrný, tedy Argentum nitricum, ale tak daleko lékárna blízkovýchodního kláštera přece jen nebyla. Asa foedita, které se domácky říká čertovo lejno, extrakt z jedné perské odporně páchnoucí rostliny, bez něhož nedokáže ordinovat žádný orientální hekim, lékař, se tady válela v tunách. Nechyběly tu ani sušené ocásky ještěrek a podobně.

Pro mne bylo důležité, že tady měli pekelný kámen, neméně důležité pak bylo, že mnich, který mne přivedl, zůstal stát venku a že uvnitř lékárny zrovna nikdo nebyl.

Rychle jsem si otřel ruku o kutnu, otevřel jsem nádobku a hodil kousek pekelného kamene do kapsy. Kdyby náhodou někdo vešel, vymluvil bych se na bradavici, kterou chci tímto lékem vypálit. Vlastně to byla pravda, již několik dní jsem měl na pravém zápěstí malou bradavičku. Mohl bych si lék pořídit i oficiální cestou, ale když jsem to nemusel dělat, tím lépe – opatrnosti není nikdy dost.

Malá krádež se podařila. Když vstoupil učený bratr – jeho jméno si dobře pamatuji, jmenoval se páter Lazarus – stál jsem daleko od regálu uprostřed místnosti.

Už mi je líp. Ukázal jsem jazyk. Páter a lázeňský se mi podíval do krku a otevřeně přiznal, že je přítelem pouštění žilou, což je v klášteře uznávaným léčebným postupem, a pokud mám strach, podá mi jen ždíbec nějakého opiátu. Tím byla celá záležitost skončena a já se mohl vrátit ke svým žákům.

Záhy bylo zvoněno k obědu, který jsem rychle spořádal v osamění své cely. Úlomek pekelného kamene jsem obalil kouskem chlebové střídky, aby nenavhlhl a nepropálil mi kapsu. Dnes jsem v chlebu žádný dopis nenašel. (Abych nevypadal jako zapomnětlivec, musím poznamenat, že jsem včerejší psaní roztrhal a hodil do moře. Jak se dostalo do chleba, jsem se Johanny neptal, a kdybych to snad býval udělal, přece bych s tím ctěného čtenáře nezatěžoval, protože bych mohl zapomenout na důležitější věci.)

Odpoledne jsem zvedl nějaké ptačí pero a připevnil úlomek pekelného kamene – prozatím stále zabalený v chlebové střídce – na brk. Po večeři, která byla na mou žádost bohatší než jindy, jsem se opět vydal na lov ryb — miluji noční rybolov!

Bylo to stejné jako předešlou noc. Není důležité, o čem jsme se bavili. S otázkami jsem byl velice obezřetný. Patriarcha se nechával vozit na ostrůvek pouze ve dne, neboť v noci nesměl opustit basilii. Přesto tu a tam přišel i v noci, přičemž musel i on trávit chvílky se svou sestrou potmě, aby nebyl spatřen ve svatém světle mnichů, kteří se dívali zrovna na pupky.

Jak vlastně dopadl Chevalier de Lormand, který ji unesl, ať už naoko nebo skutečně? Vyrazil někomu tajemství ostrovních mnichů?

Ne, nevyzradil – při zpáteční cestě od ostrova ztroskotal a utopil se před očima jejího bratra, který mu nemohl pomoci.

Mluvili jsme tedy o těchto věcech a já... já si o tom myslel své.

Při první vhodné příležitosti, kdy jsem držel roztouženou ženskou za vrkoč, naslinil jsem prst, přitiskl jí jej na krk pod levým uchem, poté jsem na stejné místo přiložil připravený pekelný kámen. Tak, hotovo! Zítra musí mít Johanna na zmíněném místě černou skvrnku. Postačí přesvědčit se, zda bude mít i její bratr, patriarcha Johannes, stejný flíček.

Johanna si mého počínání v návalu citů pochopitelně nevšimla, a pokud najde zítra na krku černou skvrnku, jež nepůjde smýt a zmizí teprve po několika dnech, až se utvoří

nová kůže, jistě dívku nenapadne, že jsem vše způsobil já pekelným kamenem.

K návratu jsem se rozhodl ještě před západem měsíce.

„Na shledanou zítra, miláčku!“

Na dně člunu jsem opět našel několik čerstvě ulovených ryb, které jsem předal blahopřejícímu vrátnému.

Tuto noc se mi zdál zvláštní sen. Viděl jsem mladého patriarchu dvojité postavy, z nichž každá měla pod ušním lalůčkem malou černou skvrnku. Lezl po nějakém šroubu, jehož závit neměl konce.

Dál sen nepokračoval, ale když jsem se probudil, dokázal jsem si jej správně vyložit.

Při ranním cvičení jsem dost přemýšlel, jakým způsobem bych si mohl promluvit s patriarchou. Ještě jsem nedospěl k žádnému rozhodnutí, když se objevil. Nevěnoval mi pozornost, zamyšleně pozoroval námořníky v kutnách šplhající v lanoví. Musel jsem se mu dostat blíž... skutečně, na obnaženém krku přímo pod uchem jsem zpozoroval tmavou skvrnu!

Tak, to mi stačí! Mohlo mi být lhostejné, jak se patriarcha každou noc dostává z kláštera na ostrůvek, zřejmě používal nějaký podzemní nebo podmořský tunel. Za tisíc let se dá vytvořit leccos!

A nyní chci vyprávět o svých myšlenkách ze včerejšího večera.

Johanna mi neřekla, zda doma nebo na ostrově měla nějaký poměr, a já bych se vyvaroval klást jí podobné otázky – vlastně jsem ani nemusel, neboť tato žena musela být dávno zasvěcena do všech tajemství lásky, což jsem poznal ihned, jakmile mne poprvé objala, a každý okamžik strávený v její společnosti mne v tomto názoru utvrzoval. Ta toho věděla víc než dost!

To jsem dokázal ohodnotit i přes své mládí. Ano, když je člověk poručíkem – a nikoli u armády spásy – ví o lásce hodně již v mladém věku. V osmi letech jsem byl ještě hloupý kluk, ale o milostných aférách, které jsem prožil ve svých čtrnácti, bych mohl napsat celé knihy! Prostě jsem brzy vyzrál v muže, příležitosti nechyběly – a bdělost mého dvorního mistra se

míjela účinkem. Že jsem přes to vše zůstal naivním mladíkem, alespoň co se týká srdce, je jiná věc. Dosud jsem se nezamíloval – až na jediný případ, kdy jsem se pak musel stát Gottliebem Schulzem a poté Napoleonem Bonapartem Novacasou.

Kdo však mohl věřit, že jsem prvním, který se souhlasem patriarchy jezdí na ostrov a obšťastňuje jeho samotného jako údajnou sestru?

Každou noc se vydávalo několik mnichů na noční rybolov a já se dozvěděl, že někteří z nich přitom ztroskotali, to znamená, že se nevrátili. Při lovu spadli z lávky nebo se zřítili z útesu, dokonce nebyla nalezena ani jejich těla. Mohl – lépe řečeno, musel – některý z nich nedobrovolně zmizet?

A historka s francouzským urozeným mužem, který se utopil, sotva vykonal svou povinnost, to byl také zvláštní případ!

Patriarcha sice nevypadal jako vrah, ale... jak řečeno, přes naivní srdce mi to docela dobře myslelo! Věděl jsem, co dokáže ctižádost, když zaslepí člověka!

Ne bratr Johannes, nýbrž sestra Johanna se měla stát prvním patriarchou blízkovýchodního křesťanství, také se jím stala, a bylo docela pochopitelné, že se nechce svého postavení vzdát, třebaže ji někdy překoná příslovečná slabost ženského pohlaví. Když Johanna chtěla, mohla obléci do etických a skutečně urozených motivů veškerou špínu... tedy i vraždu. Existuje pro vynalézavost náboženství nějaká nemožnost?

Kde však zůstal její bratr?

To mi nakonec mohlo být jedno, zde se jednalo především o mne samotného.

Zkrátka a dobře, byl jsem skálopevně přesvědčen a považoval jsem za logické, že mne papežka Johanna nechá zmizet z povrchu země, kdyby jí přišlo na mysl, že tuším něco o její dvojí úloze. Budu muset být ještě opatrnější než dosud.

Ostatně nebylo nutné, aby se něco dozvěděla nebo byť jen tušila o mém objevu. Každý milostný románec musí jednou skončit, tím spíš, když nevychází ze srdce. Pokud ne zítra, tak pozítří – když ne za rok, tak za deset. O deseti letech se zde samozřejmě nedalo mluvit, ale kdy se mne nasytí? Zítra, za

týden? Pak se mne bude snažit zbavit, a jak jsem si všiml, měla zvláštní sklony k ukrutnostem. To se dalo vycítit i z jejích žhavých polibků.

Snad si nějakým ďábelským způsobem dokázala podmanit turecké eunuchy, poloviční muže, kteří ostatně všechno věděli – jako jediní. Existoval-li ještě jiný zasvěcenec, pak to musel být člověk nejvýše mlčenlivý. Já ale nepatřil k mužům, kteří by se nechali svázat ženskou.

Jednoduše řečeno, rozhodl jsem se k útěku, zatím jsem měl čas. Zítřka to mohlo být jiné.

Musel jsem ji ještě jednou navštívit, abych se mohl tím nenápadněji vzdálit, ale to se mohlo stát až po západu měsíce.

Takže jsem se zhostil každodenních úkolů, večer jsem se vymluvil na noční hlad a zastrčil večeri do kapsy, potom jsem se jako obvykle vydal na lov ryb.

Přes den jsem si všiml, že do dvou člunů byly naloženy soudky s vodou. Když se tyto vrátily z vyjížd'ky, nepozorovaně jsem se k nim připlížil a zjistil jsem, že v obou soudcích zůstalo přes polovinu vody. Plnější z nich jsem přenesl do svého člunu.

V devět večer jsem přistál u ostrůvku, kde mne jako obvykle přivítal černý strážce, který mne odvedl do temné prostory.

Dnes byla Johanna mimořádně něžně naladěna, a už to by mi mělo dělat starosti, neboť nic nelze napínat donekonečna, každá přemíra je nebezpečná... příliš napnutý luk praská.

Nebo tušila něco o mém plánu, když mne tímto způsobem varovala?

Nemohli jsme se pořád jen líbat, také jsme si povídali, uvedla několik příkladů, které jí vyprávěl bratr a v nichž hlavní úlohu sehrálo svaté světlo. Mimo jiné vyprávěla i následující:

Ještě to není ani rok, kdy přišel do kláštera mladý mnich, kterého se zmocnila touha po světském životě. Podařilo se mu tajně prchnout. Dostal se až do Ameriky, do Kalifornie, tedy můžeme říci na druhý konec světa. Záhy se oženil s dcerou nějakého plantážníka a pod změněným jménem žil na osamělé farmě.

„Ale co mu to pomohlo?“ nechala se žena unést svým vyprávěním. „Naším mnichům stačilo podívat se na pupek, aby zjistili, kam se bratr Sybolus ukryl. Marň předstíral sebevraždu, když se vrhl z útesu zanechávaje po sobě dopis, že je přesycen životem, marň nastražil na údajné místo sebevraždy cáry svých šatů. Nic to nepomohlo.

Svaté světlo najde všechno. Kdo je umí vytvořit, vidí vše, co se odehrává ve světě. Neunikne mu ani láčkovec, kterého člověk vidí jen pod mikroskopem.

Neumím ti vysvětlit, jak je to možné. Je to boží oko – boží oko, které je poskytnuto věřícímu – oko, kterému neunikne ani nejmenší, které dokáže spočítat vlasy na tvé hlavě.

Bratr Sybolus tedy utekl do Ameriky. Co dodat? Po čtyřech měsících byl zpět mezi námi!“

„Vrátil se dobrovolně?“ zeptal jsem se.

„Kdepak, nedobrovolně, velice nedobrovolně!“

„Jak?“

„Byl sem poslán v bedně.“

„V bedně?“

„Jistě. Prostě nedokážeš odhadnout moc, jakou má naše náboženství. Nebo jsi o ní dosud neslyšel? Ano, a tím je hroznější.

Římskokatolická církev toho o sobě hodně namluvila, získala téměř nekonečnou moc nad zemí – a dneska se hroutí.

Řecká církev nikdy nehrála velkou roli ve světovém dění, alespoň v porovnání s římskou, ale tím větší je její vnitřní moc. Tak to prostě na světě chodí, zde by se mohlo mluvit o pevném přírodním zákonu. Čím méně o sobě dotýčný mluví, třebaže si je vědom své vnitřní síly, tím více jí dokáže působit, třebaže to není patrné na první pohled. To je na tom nejhroznější a také mystické. Celá síla blízkovýchodní církve se koncentruje v naší mnišské republice, avšak ovládá celou zem.

Nemusíš v tom hledat nic mystického, jsou to vlastně naši žebrající mniši, kteří mají v rukou svět. Uteč, kam chceš, schovej se třeba mezi Eskymáky – i tam máme svoje lidi, kteří jen čekají na naše pokyny.“

Nemusel jsem skrývat svůj ironický úsměšek, protože zde byla naprostá tma.

„Takže bratr Sybolus byl transponován zpět v bedně?“ ujišťoval jsem se.

„Ano. Aspoň vidíš, že v tom není nic mystického. Ano, naše svaté světlo je zázrak, i když nemůže nahlédnout do budoucnosti. Vy sice máte ve svých hlavních městech na každém rohu věštkyně, které dokážou číst budoucnost z karet – před domy těchto meger dokonce stojí ekvipáže, knížata si je zvou do paláců... ale proč? Umí vůbec něco? Oč je naše světlo spolehlivější!“

Nechtěl jsem jí odporovat, protože v posledních slovech pronesla mnoho pravdy.

„Ano, ale jak se bratr dostal do bedny?“

„Prostě ho tam strčili. Naši bratři v Kalifornii dostali úkol – uprchlý Sybolus je tam a tam – pošlete ho domů! Odebrali se tam, vylákali ho z domu, omráčili, strčili do bedny a poslali ho sem jako zboží.“

„Jako zboží?“

„Jistě.“

„Z Ameriky až sem? To přece není dvoudenní výlet! Vždyť se ten chlap musel udusit nebo zemřít hladu!“

„Novacasi, nemluvíš zrovna duchaplně! Nebo mě chceš zmást. Bedna přece mohla být opatřena otvory k dýchání, mohl s ním jet průvodce, který mu tu a tam dal najíst. Jenže tak to vůbec nebylo.“

Možná jsi už slyšel o indických fakírech, kteří se nechávají na týdny pohřbit pod zem. Totéž umí i arabští derviši. Stejně umění ovládají i Čukčové a v ruských vesnicích se dokonce pořádají obřady, vycházející z fanatického blouznění. Je to staroorientální kult z pohanských dob.

Myslíš si, že jsme tímto uměním neobohatili svou církev? Umíme na celé roky pozastavit život člověka, takže vypadá jako mrtvola, ale dokážeme jej kdykoli přivést k životu. Já to pochopitelně neumím. Je to zvláštní tajemství klášterní společnosti Athosu, které se provozuje již několik století.“

„Musíš vzít v úvahu i jiné věci,“ namítal jsem, „třeba celní prohlídky – – –“

„O, Novacasi, jak jsi nevěřící a malověrný! Vyhledej bratra Syboluse, který je tady, promluv si s ním! Jeho pobyt je důkazem, že jsme ho sem opravdu dopravili. Celní prohlídky! Nelze všechno obejít? Nemůžeme mít své lidi mezi celníky celého světa? Já do toho sice nevidím, ale je to vyloučeno?“

Rozhovor šel ke konci.

Snad nemusím zdůrazňovat, že mne všechny tyto okolnosti nedonutily odložit útěk z ostrova.

Vysmíval jsem se svatému světlu a jejich připitomělé bedně!

Ach, nemohl jsem tušit, že přijde doba, kdy mně výsměch zamrzne na rtech!

Měl jsem však poznat tajemnou moc církevní společnosti z ostrova Athosu na vlastní kůži! –

Eunuch zaklepal. Ještě před vstupem do říše lásky jsem mu řekl, že mi má dát vědět teprve kolem jedné hodiny, tedy v době, kdy zacházel měsíc.

„Nuže, dobrou noc, sladce sni, miláčku! Na shledanou zítra večer!“

Naposledy jsem ji políbil – alespoň jsem tento polibek považoval za poslední.

Noc byla mimořádně tmavá, hvězdy se ztrácely za temnými mraky. Moře však bylo i přes mírný vánek klidné a nedávalo důvod k obavám z bouře. Výhodné podmínky k mému útěku.

Dnes jsem se musel řídit podle světla majáku a několika světílek přístavního kláštera.

Odrazil jsem. Ve stejném okamžiku zhasla rozsvícená okna naproti – již zůstala temná. Pro mne to bylo jen dobré a musel jsem doufat, že to tak zůstane i nadále. Kdyby byl můj útěk odhalen, což znamená, že bych byl postrádán a že by byl můj člun chycen dál na moři, mohl jsem se vymluvit, že jsem zabloudil a zmýlil se ve směru, protože samotný maják byl pro orientaci nedostatečný.

Změnil jsem kurz, namířil jsem k severu a vesloval ze všech sil celou noc.

Po pěti hodinách začalo svítat. Bylo velmi mlhavo. Kompas jsem neměl, neviděl jsem žádné světlo, ale zmýlit jsem se nemohl, neboť jsem plul mezi Athosem a západním výběžkem pevniny, zvaném Langos, který je obydlen vesměs pastevci, na pobřeží pak rybáři. Šlo mi jen o to, dosáhnout tohoto výběžku pevniny pokud možno co nejdál na severu. Směr jsem mohl bez velkých potíží odhadnout, do zad mi neustále vál původní jihovýchodní vítr, který se jistě během noci nezměnil. Byl jsem přece námořník, opravdový námořník, a ne nějaký přívěšek bohatého korvetního kapitána urozeného původu. Směr jsem každopádně určil správně. Na Athosu mě už nikdy neuvidí!

Kolem šesté hodiny se tedy probudil mlhavý den. Neviděl jsem pohoří ani kopce, vůbec nic. Vtom můj člun na něco narazil. Vstal jsem, přešel dopředu a veslem jsem šťouchal před člun – dřevo narazilo do nějaké polotuhé hmoty. Sáhl jsem tam rukou a ucítil jsem něčí oblečení – vytáhl jsem mrtvého člověka.

Nejprve jsem musel překonat slabé mrazení v zádech, poté jsem si řekl, že mi zde přichází na pomoc samo nebe a vtáhl jsem mrtvolu do člunu.

Byl to muž, nepochybně řecký námořník nebo rybář, jak jsem usuzoval podle černé, pletené kazajky. Vypadal příšerně, musel ležet ve vodě již několik dní.

Překonal jsem hnus a začal jsem muže svlékat. Papíry u sebe neměl, ale na jeho opasku visela pochva s dlouhým námořnickým nožem, nesrovnatelně lepším než můj dosavadní, který jsem si s sebou vzal jako jedinou zbraň.

Plátěné kalhoty mi sedly a také jsem se dostal do pletené kazajky, která se dokázala přizpůsobit mým mohutným ramenům i pažím. Spodní prádlo jsem si ponechal, zato jsem mrtvému navlékl mnišskou kutnu. Potom jsem ho vrátil živlu, v němž splatil svůj dluh přírodě stejně dobře jako na zemi. Byl bos a bez čepice, a nyní jsem i já, jako správný řecký námořník, odložil své sandále.

O hodinu později se zvedla mlha a já spatřil plachetnici, na jejíž palubě zhruba půl tuctu chlapíků vytahovalo síť. Na západní straně se rýsovalo pobřeží s vysokými kopci v pozadí.

Muži byli řeckými námořníky z Langosu. Vydával jsem se za korsického námořníka Napoleona Bonaparta Novacasu, vyprávěl jsem jim o ztroskotání bárky na pobřeží Athosu, kde jsem našel člun...

Rybáře mé vysvětlování příliš nezajímalo, spíš jsem jim udělal radost, když jsem se natáhl po těžké síti a pomohl ji zvedat na palubu, což by tito drobní muži těžko dokázali, jak sami později přiznali. Ne že by byla naplněna přespříliš bohatým úlovkem, spíš příbřežní bahno způsobilo, že o ni málem přišli.

Pak jsme zamířili ke břehu. Museli jsme překonávat silný mořský proud, a protože si jeden z mužů vykloubil ruku, byl jsem velice vítaným pomocníkem u kormidla.

Další podrobnosti pomínu. V rybářské vesnici kotvil malý parník, který nabíral zásoby sušených ryb. Kapitán mne přijal, parník záhy vyrazil do Saloniki, odkud jsem zamířil do Neapole, kam jsem dorazil devátého dne útěku.

Na svaté světlo a cestování v bedně jsem téměř zapomněl. Prožil jsem prostě skvělé dobrodružství – a basta!

KAPITOLA DEVÁTÁ

Dona Privilega

Neapol je úplně jiné přístavní město než Saloniki, skýtá námořníkům bohatý výběr. Pokud nebylo mým úmyslem hledat práci na pevnině, musel jsem se i nadále vydávat za námořníka. Musel jsem investovat do několika maličkostí, které byly nezbytné, jestliže jsem chtěl urychleně složit kormidelnické zkoušky, ale práci na parníku jsem si vydělal dost, abych mohl tento pakatel obětovat – na vysoké námořnické boty a olej jsem samozřejmě musel zapomenout, raději jsem vrazil peníze do nezbytných námořnických učebnic.

Dostal jsem se na německý parník, který mířil do Pernambuka a odtud k pobřeží Jižní Ameriky. Kapitán Reimann byl skvostný chlapík. Sotva nahlédl do námořnické knížky a přeměřil si mou maličkost, nechtěl za nic na světě uvěřit, že jsem francouzsko-italský Korsičan, spíš by přísahal, že v mých žilách koluje nefalšovaná germánská krev. Mně nezbyvalo, než jej ujistit, že jsem skutečně námořník Napoleon Bonaparte Novacasa z Brasidea v Bastii na Korsice a že mám mimořádný talent na jazyky, protože jsem se tak snadno naučil německy.

Kapitán Reimann by mne rád přijal jako bocmana, jehož místo bylo dosud volné, ale byl jsem příliš mladý. Zde není zapotřebí ani tak tělesné síly, když si chce člověk vydobýt respekt u posádky, zde se jedná hlavně o věk. Kapitán nemohl riskovat, že by posádka nesla tuto mou funkci s nelibostí.

Holt jsem jel jako obyčejný námořník, doufaje, že tentokrát naposledy. V Riu de Janeiro jsem doufal složit kormidelnické zkoušky, ačkoli jsem neměl v úmyslu oddat se námořnictví do konce života.

Vezli jsme s sebou i cestující, což ostatně dělá většina nákladních lodí. Vždy se najde několik kajut, které lze

nabídnout zájemcům za prvotřídní, vždy se najde dost lidí, kteří neradi plují osobním parníkem, třebaže to většinou nebývá kvůli penězům. Existují i jiné důvody, proč upřednostnit obyčejnou nákladní kocábku, ačkoli plavba v takové skořápce trvá daleko déle a chybí zde pohodlí a luxus zaoceánských rychloparníků. Sám bych se v takovém případě rozhodl spíš pro nákladní parník, kdy se několik cestujících snadno seznámí a po celou cestu tvoří jakousi malou rodinu. Každý přispěje svými konzervami a lahvemi ke společnému skvělému jídlu, tu a tam bývá oběd zpestřen delfiním masem z vydařeného lovu. Cestující si může vypít grog přímo na kapitánském můstku, kde kolují hrůzné i úsměvné historky z námořnického života, což je při plavbě osobním parníkem zcela vyloučeno.

Helvetia měla pro případné cestující jen tři kabiny, celkem šest kajut. V nich se zabydlelo španělsko-brazilské panstvo, jmenovitě doña Levala Goyaz, její synovec don Manuelo Ricalan, panská komorná a ještě jedna navrch, jeden komorník a druhý navrch.

Doña byla stará dáma s jediným zubem – a tento zub byl nejdůležitější věcí na celé dámě, alespoň pro mne. Žluté monstrum trčelo uprostřed úst na palec daleko přes spodní ret, a kdykoli jsem se na dámu jen podíval, padl mi do oka její zub... a já si myslel své.

Synovec také nebyl nejmladší, měl vyžilou tvář, a jinak lze dodat pouze jedno, totiž že udržoval důvěrný vztah se svým komorníkem, jedním z obou.

Celá posádka dostala zvláštní instrukce, především kvůli doni. Nesmíme se o ni vůbec starat. I kdyby uklouzla na palubě a upadla, nikdo jí nesmí pomoci na nohy... at' ji raději nevidíme. Prý má strach z lidí, lépe řečeno, nenávidí je, tak nám to alespoň bylo sděleno. Pokud by nastala situace, kdy ji budeme nuceni oslovit, nesmíme říci pouze „doña“ nebo „doña Goyaz“, nýbrž jedině... doña Privilega, což má být pozůstalost starošpanělského stavu v dnešní Brazílii, znamenající něco jako říšská baronka. Prý to souvisí s dávnými časy, kdy její předkové sídlili uprostřed Brazílie. Později pozvedli oblast na provincii a

platili správné náklady z vlastní kapsy. Provincie tedy byla majetkem staré dámy, ačkoli se rozlohou vyrovnala celému Německu. K tomu ovšem patřily doly zlata i diamantů, přičtíme hotovost mnoha, mnoha milionů...

Nu, nestál jsem sice v čele dvorního seznamu, ale také ne vzadu – a teď jsem byl prostým námořníkem, který tvrdou práci vydělává pár liber nebo marek... a z tohoto pohledu jsem pozoroval starou dámu.

Bože na nebi, to byl hnus!!! Nechci mluvit o jejím tesáku, za ten nemohla a falešné zuby každý nesnese. Že byla hubená jako kostlivec, za to mohla ještě míň. Chodila-li pořád v černém, zřejmě jí to tak vyhovovalo – ale přece jen by se mohla poohlédnout po jiných šatech! Tyto byly staré alespoň čtvrt století, na mnoha místech roztrhané a plné špinavých a mastných skvrn! K tomu pavoučí prsty se špinou za nehty... vlastně celé ruce byly špinavé, jako by se hrabala v... Nu, snad kdysi složila slib, že se přestane mýt. Šedivé vlasy byly plné... musím to napsat, třebaže s politováním... plné tlustých vší!

Neměla za sebou dlouhou plavbu, kdy může k něčemu takovému dojít i v lepších rodinách, poslední čtyři týdny strávila na pobřeží a bydlela v předních hotelích. Navštívila Řím, aby si vyprosila papežovo požehnání, jen proto absolvovala vysilující cestu... stále zavšivená!

„Kdybych to byl věděl,“ zaslechl jsem jednou kapitána, mluvícího zlobně k prvnímu důstojníkovi. „Nemůže si při svých milionech koupit alespoň mazání proti vším?!“

Kapitán si nepochybně namastil kapsu, když vzal tak urozené cestující, ale nyní z toho byl nejspíš nesvůj, tím spíš, že jim pronajal i svou kajutu, kam teď pomalu nesměl vstoupit. Pro Brazilce se muselo vařit vždy něco extra, samá nakládaná zelenina, když čerstvá vzala za své. Doña Privilega totiž byla vegetariánka. Nevím proč, ale veškerou zeleninu, kterou nakoupila, vybírala z nejlevnější, napůl shnilé. Jídla byla vařena na olivovém oleji nejhoršího druhu, a když bylo před obědem, páchla celá loď navzdory čerstvému mořskému vánku jako nejsmradlavější velrybářská bečka, na níž se po měsíce vyvažuje

rybí tuk. Také jsme nesměli vystupovat na palubu, hodinu dopoledne a hodinu odpoledne, když se doña chtěla projít na čerstvém vzduchu. Pokud v té době někdo potřeboval projít lodí, musel tak učinit v podpalubí. Nastala-li na palubě nevyhnutelná práce, musela s tím být doña seznámena předem, jen aby nemusela potkat neznámé lidi. Byly smlouveny ještě další podmínky, na něž kapitán přistoupil, aniž by předem zvážil, jak bude nesnadné splnit je.

Jeden z námořníků si začal s hezkou panskou komornou. Vyprávěla mu, jak to chodí u nich doma a tak dále. Nemohu to opakovat, pero se zdráhá psát. Prostě chamtivec první třídy, šetří na každé pitomosti, zatímco na druhé straně rozhazuje jmění. Na sobě samé však šetřila i na mýdle.

Poměr mezi námořníkem a komornou neměl dlouhého trvání.

„Ta holka má taky brebery!!“

Pak jsme je dostali všichni. Jak jinak to ostatně mohlo dopadnout!

Ještě bych se měl zmínit o jednom. Brazílské panstvo jelo z Pernambuka brémským parníkem do Havre, odtud železnici Evropou do Říma. Lodí pluli jen čtrnáct dní, a to za velice příznivého počasí, kdy bylo moře naprosto klidné, což je v tuto roční dobu v Atlantském oceánu skutečnou výjimkou.

Neptun a bohové větru se museli spolčit s doňou Privilegou – nebo jí strachy uhnuli z cesty – pluli jsme Středozemním mořem jako po másle – už jsme byli tři dny plavby za Gibraltarem, ale i Atlantik, který před týdnem ještě hrozně bouřil, se před námi leskl jako zrcadlo.

„Jen počkejte, zejtra se to provalí!“ pravili ti, kteří tomu rozuměli.

A správně! Dosud sotva znatelný západní vítr rychle sílil. Následujícího dne se rozpoutalo pořádné vlnobití.

Nastala hodina, kdy vycházela doña Privilega na špacír, a k nesmírnému překvapení jsme obdrželi rozkaz opustit palubu. Že by neznala mořskou nemoc? Nu, uvidíme!

Nahoře nebylo nic na práci, tak jsme se stáhli do kajuty a zavřeli za sebou dveře – ale s očima na dírách po sucích jsme pozorovali palubu, takže nám nemohlo nic uniknout.

Stará škatule vylezla z nory. Přesvědčila se, že muž u kormidla a strážce na můstku se podle domluvy ukryli pod prostěradla, aby nemohli být viděni, pak létala po palubě sem a tam, že jsme se mohli potřhat smíchy. Bylo skutečně směšné pozorovat starou čarodějnici, která v rozedraných hadrech a sešmajdaných botách létala sem a tam. Zdálo se, že houpání lodě jí způsobuje zvláštní radost. Vesele skřípala jediným žlutým tesákem, radostně tleskala špinavými pavoučími prsty až jsme slyšeli klapání kostí, a tropila další nesmysly. Pak se modlila, poklekla a mávala růžencem.

Zde mi něco nesedělo. Bylo jí asi čtyřiašedesát, na to také vypadala, ale čiperná a zdatná byla jako fretka.

Opět si klekla, tentokrát na delší dobu, pak těžkopádně povstala, zakývala se, sklouzla – a teď to začalo! Nikoli přes palubu, ale přímo tam, kde ležela... na smrdutém oleji opečené zkažené zeli vylétlo zpět na boží svět... museli jsme věřit, že se při obědě cpala jako mlátička – dostala toho ze sebe horu a pak si v tom rozkošně rochnila!!

Zatím jsme se smáli, ale záhy se událost změnila v závažnou. Přes palubu se přelila vlna, tamhle se řtila druhá, která bez velkých obtíží a s přihlédnutím k prázdnému žaludku doni mohla odnést milou špinu s sebou.

Zazněl kormidelníkův hlas, abychom zachránili cestující – já stál u dveří, takže jsem musel být tak jako tak první – vyběhl jsem ven a v posledním okamžiku jsem zdvihl starou škatuli... vlna nás skoro hodila přes palubu.

Visela mi přes ruku jako balík starého prádla – zjistila, že zůstalo ještě něco v žaludku, a tak mi tím poplivala kalhoty. Co teď? Bocmanova píšťalka svolávala všechny na palubu, musely být upevněny plachty.

Nemohl jsem dámu hodit na zem, proto jsem ji zanesl do kajuty, abych ji předal do péče služebných duchů.

Zrovna jsem chtěl odložit mokrý balík za dveře, když mi z kajuty vylétla naproti jako vystřelená z děla... panská komorná – a téměř mi vrhla obsah svého žaludku do tváře. Don Manuelo ležel v kajutě na svém oblíbeném komorníkovi a kropil ho ve smrdutém oleji pečeným zelím, zatímco druhá komorná s druhým komorníkem vyřizovali své záležitosti v rohu, celkem v klidu, pouze za účasti nezbytných doprovodných zvuků.

Od nich bych se pomoci nedočkal, a tak jsem zavolal stewarda. Nepřicházel – teprve po chvíli jsem ho našel v kuchyni, kde plnil jednu konev na punč za druhou zpola strávenými skopovými žebírky s knedlíkem. Dokonce jsem tam zahlédl nějaké švestky, ačkoli dnes nebylo nic podobného na jídelníčku!

„Já – já – umírám óóóhahahahaha!!!!“

Tím chci říci, že se vůbec nesmál. Musel jsem se spolehnout sám na sebe. Pokusil jsem se postavit doňu Privilegu na sešmajdané botky... ihned se zhroutila, uložila hlavu, plnou šestinohých potvor, na mou hrud' a přesvědčila mne, že i nyní se v jejím žaludku nalézá dost obsahu k vykrmení čuníka.

Odtáhl jsem ji do její kabiny. Bože, tam byl ale smrad!

Ted' jsem se přestal ovládat i já. Při mořské nemoci se smí vše. Bože, jak to kolikrát vypadá na normální osobní lodi!

Doniny šaty byly promočené, tak jsem ji přece nemohl uložit do postele. Krom toho byla sešněrovaná jako balík. Nu, musím jí pomoci. Odhalil jsem kazajku na košili – nebesa, to byla hrůza! A co jsem viděl dál! Ten pekelný smrad! Bylo mi opět na zvracení!

Co jsem považoval za korzet, byla vlastně obyčejná prádelní šňůra, kterou si ovinula kolem těla. Možná to byla nějaká relikvie, na které se oběsil některý svatý.

Nezdržoval jsem se hledáním čistého (?) prádla, položil jsem kostlivce na postel tak, jak jej Bůh stvořil, a spěchal jsem za svou prací na palubu.

KAPITOLA DESÁTÁ

Následky poslední příhody

Počasí se stále zhoršovalo – neviděli jsme nikoho z panské společnosti, nestarali jsme se o ně ani o to, co dělají. Jen náhodou jsem zaslechl, že doña Privilega dosud nevyšla z kajuty.

Dopluli jsme do Pernambuka. Měl jsem za sebou dlouhou pracovní hlídku, a tak jsem při vjíždění do přístavu spal. Sotva jsem se probudil a vystoupil na palubu, bylo mi řečeno, že panstvo loď opustilo.

Museli jsme složit veškeré zboží a naložit jiné, také jsme se museli dostatečně zásobit uhlím, což potrvá nejméně dva dny.

Prvního dne večer jsem dostal volno a jako někteří další námořníci vykonával toaletu. Chtěli jsme si povyrazit na pevnině. Tu ke mně přistoupil jeden muž z hlídky a hlásil, že se mám neprodleně dostavit ke kapitánovi.

„Don se vrátil na palubu s nějakou cizí dámou.“

To mne příliš nezajímalo, spíš jsem byl zvědavý, co mi kapitán chce.

Ano, v kapitánově kajutě seděl don Manuelo s jeho vyžilou tváří a také mladší dáma, skutečně hezká a elegantní, již kapitán právě skládal komplement.

„Tady je námořník, kterého jste chtěli. – Novacaso, panstvo si s váma chce promluvit!“

Po těchto slovech kapitán významně mrkl, zasadil mi štulec mezi žebra – neuměl jsem si to vysvětlit – a opustil kajutu.

Don Manuelo si nasadil monokl, dáma zase lorňon, a tak mě oba drahnou chvíli pozorovali. Stál jsem dosud u dveří, čepici v ruce, a velmi mne těšilo, že jsem předmětem jejich zájmu.

„Ha, kdybyste věděli !“ to mne vždycky napadlo při podobných příležitostech.

„Achich, mluvíte francouzsky?“ začal konečně don nosem. Přikývl jsem.

„Achich, milý příteli – přistupte přece blíží!“

Poslušně jsem přihopsal ke stolu.

Když si mne prohlédli zblízka, vyměnili si chápavé pohledy, spokojeně přikývli a šeptali něco, čemu jsem nerozuměl. Španělsky to zřejmě nebylo, a pokud ano, muselo se jednat o nějaký dialekt.

„Monsieur Napoleon Bonaparte,“ začal don opět nosem, ale poněkud slavnostněji, „musím vám zvěstovat nádhernou zprávu.“

„Nádhernou zprávu? Jsem zvědav!“

Pomyslel jsem na práci na pevnině. Snad potřebovali najmout silného chlapa.

„Doña Privilega – Levala Goyaz – chce – chce vás za – – manžela.“

To snad ne! Slyšel jsem skutečně dobře, o tom nelze pochybovat... měl jsem pocit, jako by mne praštili polenem do tváře.

„Do – do – doña – Pripriprivilegagaga – za – ma – mamamanželalala?!“ koktal jsem.

„Jistě. Věc se má takto: jistě jste slyšel, že doña Privilega jest zapřísáhlou nepřítelkyní mužů, ale vše bylo způsobeno nedostatkem příležitostí. Nyní zahořela nesmírnou láskou – k vám. Tak tomu jest.“

Slyšel jsem jasně – ale představil jsem si tu zrůdu a špínu, žlutý tesák – o dalším se raději nebudu rozepisovat – byl jsem šokován!

„Ach nee, ach nenene! Žertujete!“

„Mluvím svatou pravdu. Sama doña vám tímto vychází vstříc, neboť neustále tvrdí, že jste zhanobil její panenskou čest.“

Ano, použil tento výraz, který mladá dáma souhlasně odkývala – jestli se nepletu, dokonce jej opakovala – ale mně v té chvíli nebylo vůbec do smíchu.

„Že – že bych zhanobil její panenskou čest?!“ zvolal jsem s hrůzou.

„Neodnesl jste ji, nedotýkal jste se jí?“

„Musel jsem, protože – – –“

„Nesvlékl jste ji?“ přidala se dáma.

„I z košile?“ sekundoval jí don.

„Dělal jsem to ze soucitu,“ snažil jsem se bránit, „nemohl jsem ji nechat jen tak – – –“

„To je přece jedno!“ přerušila mne dáma. „Zkrátka, doña Privilega vám nabízí svou ruku.“

Rychle jsem se vzpamatoval.

„To není la main!“ zvolal jsem zpola po našem, ale bylo mi rozuměno.

„Odmítáte snad?“

„Nikdy by mne nenapadlo, vzít si strašáka na ptáky s jedním klem!“

Tak, bylo to venku. Na ně to neudělalo žádný dojem. Don se suše zeptal:

„Víte, co odmítáte?“

„Narážíte na peníze?“ vyšel jsem chápavě vstříc.

„Ano, na peníze a jejich cenu.“

„I kdyby byla ta bába celá pozlacená – – –“

„To nestačí!“

„– – – a kdyby byla celá ze zlata – – –“

„Ani to není pro doňu Privilegu dostačující. Raději se posad'te, milý pane!“

Opravdu jsem to potřeboval – kolena mi téměř vypovídala službu.

„Poslechněte si, kdo vlastně doña Levala Goyaz je.“

Slyšel jsem vše, o čem jsem se již zmínil. Vrátily se mi síly, začal jsem opět vnímat jejich slova, jimiž neustále omílali 10 000 čtverečních mil území dámy, tisícová stáda volů i koní, což vše bude po svatbě moje – ale úplně zapomněli na zlaté a diamantové doly, taktéž nemluvili o hotových penězích. Už jsem se sebral natolik, že mi to bylo nápadné.

„Dovolte mi chvilku – mluvíte pořád o půdě a dobytku – doña Privilega přece vlastní nějaké zlaté doly a naleziště diamantů?“

Nic nemohlo rozveselit ty dva více než tato otázka, kterou jsem se dotkl správného téma. Mně o nic nešlo, jen jsem trochu plácl do vody – ti dva mě určitě chtěli vzít na hůl!

„Jistě, jistě, doly na zlato, diamantové lomy,“ ujišťovali mne oba jednohlasně, „z nichž naše teta ročně dostává miliony!“

„To všechno bude i mé?“

„Všechno, všechno – celá provincie Goyaz plus vše, co k ní patří.“

„Vždyť má další miliony v hotovosti?“

Aha, teď jsem narazil na bolavé místo – vyměnili si váhavé pohledy.

„Jak to víte?“

„Nu, slyšel jsem o tom.“

„Nechte si to vysvětlit.“

Nastražil jsem uši.

Doña Goyaz byla stará panna, tito dva patřili k nejbližším příbuzným – synovec a neteř, kteří však nebudou dědit ani peníze, ani býčí ohánky, když teta zemře neprovdaná. V takovém případě náleží provincie státu, doña k tomu nemůže mluvit – právě proto „doña Privilega“. Náleželo jí privilegium na pozemek, ale vše ostatní, co k tomu patřilo, například hotové peníze, připadne církvi.

To vše by se ovšem změnilo, kdyby se doña provdala. Po její případné smrti by celé dědictví připadlo manželovi. Také církev by přišla o slíbené peníze, i kdyby měla k dispozici původní závěť, nanejvýš by vysoudila čtvrtinu uvedené sumy.

V Brazílii platí zákon, že církev nedostane vůbec nic, pokud zemřelý zanechá manžela nebo děti – podivný zákon v jinak bigotní Brazílii. Snad zde měli s církví špatné zkušenosti, jež daly podnět ke vzniku tohoto zákona.

„Krátkce a dobře, svatba s doňou Privilegou učiní přítrž této ztrátě. Tak to jest. Svatbou se stanete manželem doni Privilegy a po smrti jejím jediným dědicem. Rozumíte?“

Ó, rozuměl jsem výtečně – ale jedno mi stále unikalo.

„Proč máte takový zájem na tom, aby církev ani stát nic nedědily?“

Ano, trefil jsem do černého, jak jsem hned poznal z pohledů, které si vyměnili.

„Vlastně ani nejde o to, aby stát s církví nedědily. Spíš se jedná o nás dva. Přece dovolíte, aby nám to také něco přineslo.“

Domluvme se takto: dojde-li ke svatbě, dostanete ihned všechno, alespoň do užívacího práva – a po smrti doni vám připadne celá provincie Goyaz se vším, co se na ní nalézá – nám přenecháte hotovost a ostatní, co patří doni, i když to není na půdě provincie. Můžeme to notářsky zaznamenat – třeba ještě dneska večer. Náležitosti byly již připraveny.“

Něco takového jsem už tušil, proto mne nakonec nedokázali zaskočit.

„Jak jste připadli na takový návrh?“ ptal jsem se.

„Jak?!“ vyjeli oba.

„Myslel jsem, že se do mne doña Privilega zamilovala.“

„To ano.“

„Myslel jsem, že mi doña Privilega nabízí ruku.“

„To ano.“

„Chce si mne vzít?“

„To ano.“

„Dobře – co jsem vám tedy dlužen? Proč chcete, abych se s vámi dělil? Půjdu za doňou – tady mě máš, řeknu – a tím to hasne. Proč bych se měl dělit s vámi?“

Nebylo to rozčilení, spíš zlý výsměch, v který nyní propukli.

„Ne, velevážený, tak jednoduché to není! Víte snad, kde doňu Privilegu najdete?“

„Však ji najdu!“

„Těžko! Nejsme žádní hlupáci. Zajali jsme ji – třebaže o tom dosud sama neví.“

„Pak vás musím považovat za sprosté grázly!“ zvolal jsem rozhořčeně.

Rozhodli se apelovat na mé měkké srdce, naříkali nad svou bídou a nouzí, musí se starat o spoustu dětí, které by jinak

chamtivá teta nechala na holičkách atd., atd., a pokud skutečně dovolím, aby takový majetek schlamstly stát a církev...

Sebral jsem se. Nejdřív mne zaujaly jejich hrozná životní podmínky – a pak, mám skutečně dopustit, aby si nahrabal bohatý stát a ještě bohatší církev? – Ne, to jsem nemohl vydržet.

Už už jsem chtěl souhlasit, když jsem si opět vybavil ženského kostlivce v košili i bez ní – žlutý tesák a hlavu plnou příživníků!

„Ne, ne! Žádáte naprosté nemožnosti!!“ řval jsem zoufale.
„Tu si mám vzít? Nikdy, raději zemřu!!“

Jim však neuniklo mé předešlé váhání.

„Ach, vždyť jde jen o formu, na opravdové manželství je příliš stará.“

„Poslyšte, tomu nevěřím! Není stará!“

„Je jí pětasedesát!“

„Sára byla ještě starší!“

„Ach, u ní to bylo něco zcela jiného!“

„Ne, ne, vypadá moc živě!“

„Nedožije zimy.“

„Snad přežije i mne!“

„Můžeme s určitostí tvrdit, že zemře ještě tohoto roku,“ ujišťovali mne milí příbuzní.

„Jak to můžete vědět?“

„Nechala jsem si to vyložit od jedné chytré ženy z karet,“ vysvětlovala neteř.

„A profesor Menton, známý londýnský astrolog, kterému jsem kvůli tomu zaslal speciální telegram, to potvrdil,“ dodal synovec.

„Mimoto nám to potvrdil i doktor Trompa, s nímž před čtvrtkem konzultovala svůj stav,“ potvrdili svorně oba, „protože trpí rychlými souchotinami. Ještě letos půjde pod zem.“

Takže navíc souchotiny, dokonce rychlé! Srdce, co víc byste chtělo?

Neustoupili ani o krok. Nakonec jsme se domlouvali nad sklenkou šampusu, ale i kdyby ho bylo vědro, nevadilo by to, neboť bych vydržel desetkrát tolik co oni.

Musím se přiznat – a nevidím v tom velkou ostudu – že jsem slaboch, že neumím říci ne. Kdyby mne někdo zapřísahal, že se nedostanu do nebe, pokud neupíši svou duši čertu, učinil bych to... a ještě něco jiného!

Mé výmluvy tedy ochably.

„Vždyť má vši!“ mínil jsem rezignovaně.

„Odstraníte je. Vlastně to ani není nutné, neboť taková věc patří k dobrým mravům. Také si zvyknete,“ snažili se mne uklidnit.

V tom měli ostatně pravdu. Člověk narazí na různé popisy Španělska a jeho obyvatel, ale to nejcharakterističtější chybí, kvůli oprávněnému studu. Navštívil jsem Madrid i jiná španělská města, pozoroval jsem jemné dámy sedící na balkonech nejprzednějších paláců, které nedělaly nic jiného, než že si vybíraly vši z vlasů a ušlechtilými pohyby je házely dolů na ulici. Kdo o tom pochybuje, necht' navštíví Španělsko nebo alespoň Gibraltar. U nich je to totéž, jako když my honíme mouchy – a celkem vzato, vlastně je to skoro totéž. Věřili byste, že ještě nedávno existovaly země, v nichž když člověk ve společnosti vytáhl kapesník, aby si vyčistil nos, upadali ostatní v hrůze do bezvědomí? Stačí se vrátit o několik desetiletí zpět – skandál, ostuda, chce-li někdo veřejně vykonávat takovou potřebu! Četl jsem nějaký román, v němž se pozemšťané dostali na Mars – a jak byli Mart'ané pobouřeni, když se lidé nerozpakovali veřejně jíst! Na Marsu se nejspíš jí v tajných komnatách.

Já měl v tuto chvíli úplně jiné starosti.

„Co když mi při prvním polibku tím svým jediným zubem ukousne nos?“ bránil jsem se z posledních sil.

„Prostě jí zub vytrhnete!“ poradili mi bez rozpaků.

„A když si to nenechá líbit?“

„Pak jí ho jednoduše zarazíte do huby!“

Nedokázal jsem jejich tvrdohlavosti oponovat. Než jsem se vzpamatoval, vydali jsme se na cestu. Cítil jsem se jako omámen, což jistě nezpůsobila jedna sklenka šampusu, kterou jsem dneska vypil. – Zavinila to prostě má zatra... slabost.

O půl hodiny později jsem již seděl v jasně osvětlené písárně před brýlatým pánem, který mi cosi španělsky předčítal a pak ukázal místo, kam jsem měl napsat své jméno.

Napoleon Bonaparte Novacasa – a bylo to!

„Vřelý dík, señore Privilego. Tímto titulem se můžete od této chvíle honosit. Nevydáte se za svou nevěstou?!“

Nacpali mne do drožky, najednou jsem se ocitl v úplně jiné místnosti a viděl před sebou jediný žlutý zub, na palec dlouhý, který mi vesele plul vstříc.

„Můj Novacaso, ach, jak se stydím!“ žvatlal otvor, z něhož trčel žlutý tesák, pak mě živoucí kostra objala kolem krku.

Zpola, spíš úplně omámen jsem seděl na kanapi, na klíně jsem měl haldu špinavých hadrů plnou kostí, poslouchal jsem kecy o panenském studu a nebeském štěstí.

„Dej mi políbení, miláčku, jediný poklade, který jsi dokázal spoutat mou panenskou hrdost!“

„Hlavně mi neukousni nos!!!“

Nevím, jestli jsem to vykřikl nebo na to jen myslel, naštěstí všechno dopadlo dobře – čichací orgán mi vydržel dodnes.

„Musím se upravit a u toho tě nepotřebuju, ale pak – pak –“

Koketně zacvakala jediným zubem, pak přistoupila ke dveřím, dotkla se jej, jako by si jej chtěla vyškubnout a hodit po mně – ne, byl to jen vzdušný polibek potom jsem osaměl.

Smysly mne opustily nadobro. Ležel jsem na kanapi a bez ustání jsem se musel drbat na hlavě.

„Tenhle frak vám dozajista padne,“ řekl někdo. „Patřil tlustému číšníkovi. Tady máte košili a lakovky.“

Ten někdo mi také pomáhal s oblékáním, stáhl mi kalhoty, natáhl mi jiné, oblékl mi košili a zapnul knoflíček u krku.

Pohyboval jsem se naprosto mechanicky, nechal jsem si vše líbit. V šampaňském muselo být něco přimícháno, neboť jsem měl hlavu jako škopek.

„Tak, výtečné! Akorát kalhoty vám jsou trochu těsné a vzadu praskly. Nevadí, frak to zakryje. Můžeme tedy jet!“

Znovu jsem seděl v drožce, tentokrát vedle kostlivce navlečeného v bílých šatech z muly, přes které jsem mohl obdivovat stavbu jejích kostí. V pavoucích prstech svírala – místo kosy a přesýpacích hodin – kytici růžových růží.

Obrovská hala s hořícími svícemi, pěkně oblečení mladíci, mávající dýmajícími tyčinkami, zpěv... zdálo se mi, že jsem se ocitl v nějakém kostele.

„Chceš si vzít tuto pannu, doňu Privilegu Levalu Goyaz, za manželku?“ ptal se mne nějaký chlap v dlouhé černé košili s bílým límečkem, stejný chlap s brýlemi, který do mě už dneska hučel.

Tu jsem pocítil silný šturec do žeber.

„Si, si, seňore!“ zašeptal mi někdo do ucha.

„Jóóó – u všech čertů, přece jóóó!!!!“ řval jsem ze všech sil, aniž bych si vlastně uvědomoval, co je po mně žádáno.

„Amen,“ zaznělo poté.

Mnozí mi třáslí rukama, cítil jsem cizí polibky – žlutý tesák našťestí chyběl – pak jsem seděl v drožce... sám, pouze se sloním klem.

„Ó, můj Napoleone Bonaparte, teď jsme muž a žena!“

Nyní se do mne dala i zimnice.

Scéna se změnila, ocitl jsem se v hotelovém pokoji.

„Milovaný Napoleone!“

Blížily se ke mně dvě vyschlé ruce, viděl jsem hrozný stín, z něhož trčel dlouhý žlutý tesák.

„Přichází hodina blaženosti – akorát si musím něco zařídit.“

Spatřil jsem mizet obrovský žlutý tesák v mlhavé dáli.

Jak dlouho jsem stál uprostřed místnosti a zpola dřímал, nevím. Postupně se mi začalo vracet vědomí, alespoň částečně. Ihned jsem se rozhodl.

Přistoupil jsem k oknu, otevřel je a pohlédl dolů.

Čtvrté patro? Ne, to bylo, trochu moc i na mne! Domníval jsem se, že místnost leží nanejvýš v přízemí nebo prvním patře,

a nyní jsem byl zklamán. Nechtěl jsem se zabít, pouze jsem pomýšlel na útěk – útěk – útěk!!

Proč však nejdu dveřmi? I kdyby se mi milá manželka postavila do cesty, mohu ji jednoduše srazit pěstí k zemi!

Dveře se přede mnou otevřely... napřáhl jsem pěst... ne, zatím to byl jen don Manuelo a jeho sestra.

„Blahopřeji!“ pravila ona.

„Gratuluji,“ připojil se on.

„Ta žena to vyčetla z karet správně,“ pokračovala ona.

„Profesor Menton to přečetl správně ve hvězdách,“ dodal on.

„Také doktor Trompa se nemusel mýlit,“ pravila.

„Ne, ačkoli nezemřela na rychlé souchotiny,“ řekl on.

„Právě totiž spadla do záchodu,“ prohlásili oba.

KAPITOLA JEDENÁCTÁ

Mé dědictví

O dva dny později jsem cestoval po úřadech, abych jako uznáný dědic začal spravovat majetek o rozloze 10 000 čtverečních mil.

Včera jsme ji pohřbili. Osud mne ušetřil toho nejhoršího – poslední minutu před krásnou svatební nocí spadla do záchodu, což není při sociálních zařízeních v Pernambuku nic nemožného. Když ji po zhruba pěti minutách vytáhli ze žumpy, žily už jen vší na její hlavě. Žlutý tesák vydechl panenskou duši – k mému štěstí.

Také kapitán Reimann se zúčastnil pohřbu.

„Človče, vy ale máte štěstí!“ prohlásil při první vhodné chvíli.

Mé smysly byly stejně bystré a zdravé jako dřív, proto jsem se začal vyptávat – je to pravda, jsem skutečně majitelem provincie Goyaz, vždyť jsem některé formality vyřídil už na radnici! Gratulace se hrnuly ze všech stran.

„Hotové peníze jsem ale nedostal, pane kapitáne, to přece víte.“

Osaměl jsem s kapitánem, pozůstalí měli jiné starosti.

„To vím. Tři miliony, nebo kolik jich vlastně je, byly uloženy do banky v Riu, po těch vám nic není – nu, ale furt vám ještě zůstává 10 000 čtverečních mil půdy – a kdybyste prodal míli za tolar – bylo by to 10 000 tolarů – lepší než nic.“

„Myslíte, že čtvereční zeměpisná míle má cenu tolaru?“

„I kdyby to byl pouhej stříbrňák – pořád lepší než nic.“

„Jak to myslíte, pane kapitáne?“ zeptal jsem se poněkud podrážděně.

„Nabízí se totiž otázka, jestli smíte z vaší privilegované země něco prodat, víte?“

„To je pravda. Jsou tam ale i stáda hovězího dobytka a koní.“

„Jo, jen jestli je budete moct prodat.“

„Proč bych nemohl? Určitě patří mně a ne státu.“

„To je sice hezký... víte však vůbec, kde vaše knížectví leží? Tam vzadu – – –“ kapitán se ani nezatěžoval vytáhnout ruku z kapsy, pouze kopl nohou ve směru západu slunce, „tam vzadu, ale kde přesně? A najdete kupce? Jinak by se vám prodražil prodej transportem.“

„I kdyby... mám ještě doly zlata a diamantů.“

„Jo, jen jestli tam nějaký zlato a diamanty najdete!“

„Nu, domnívám se, že má milá ženuška doña z nich těžila více než za milion ročně.“

„Jo, ale ověřil jste si to? Leží doly skutečně v provincii? Nemůžou být taky vedle ní nebo někde úplně jinde?“

„Ti dva to tvrdili!“

„Dali vám to písemně?“

„Nee, to skutečně ne – ach, vždyť je to vlastně jedno! Kapitáne, rád bych si s vámi jednu vypil, ale poslední peníze jsem dal hrobníkovi. Vy jste mi včera sice vyplatil zálohu –“

„A vy dobře víte, že víc nedám, protože v Neapoli jsem vám vyplatil měsíční zálohu.“

„Jistě, ale – – –!“

„Pak to souhlasí. Později vám zaplatím všechno, na co máte nárok.“

Zašli jsme do blízkého baru.

„Myslíte snad, kapitáne, že se mám na celé dědictví vykašlat?“

Ne, to si rozumný muž nemyslel. Vždyť si jen dělal legraci a přeháněl. Obrovská země musí mít nepředstavitelnou cenu. Měl bych se co nejdřív domluvit s vládou Brazílie, že jim provincii postoupím, i kdybych za to měl dostat pouhých 10 000 milreisů.

Tak mluvil kapitán, který netušil, kým jsem kdysi byl a čeho jsem se vzdal jediným svým podpisem – každopádně několika miliónků.

„Jo, ale stejně byste si měl tu svoji zemičku aspoň prohlídnout. Můžu vám nějak pomoci? Potřebujete peníze? Řekl bych, že – – –“

„Předpokládám, že señor Privilegor Goyaz dostane všude úvěr.“

„Určitě! Ochraňuj vás Bůh! Za přílivu vyplouvám. Papíry jsem vám v pořádku vrátil.“

Od té doby jsem už nikdy nespátril dobrého kapitána, který přes velké znalosti usuzoval v této věci úplně špatně.

Spěchal jsem do hotelu. Cestou do mne vrazil tlustý, špatně oblečený chlap.

„Prosím tisíckrát za prominutí, señore Privilegore,“ žvatlal uklánějíc se, „nic pro mne není větší ctí, señore Privilegore – hrozně mne to mrzí – – –“

„Člověče, co po mně vlastně chcete?! Ven s tím!“

„Svůj frak a lakovky – musím servírovat vznešené společnosti – košili si zatím můžete nechat – taktéž nákrčník – – –“

Ach tak! To byl číšník, v jehož šatech jsem se ženil! Úplně jsem na něho zapomněl.

V hotelu jsem žádal svůj námořnický oblek, ale nemohli jej najít. Zřejmě byl ukraden. Nechal jsem zavolat majitele.

„Ano, ctěný señore, ale dal jste si svůj oblek do úschovny?“

To pochopitelně ne – a také nemůžu zůstat ve spodkách, když číšník tolik spěchá na svůj frak.

„Obstarám vám nový oblek. Mám poslat pro krejčího? Dodávka do dvanácti hodin. Krom toho, zde je váš účet, nejuctivější señore!“

Dva milreisy za dvojí použití jednoho pokoje – to bylo opravdu málo, hlavně pro señora Privilegora, majitele 10 000 čtverečních mil pozemků a nesčetných volů i koní – a pak dvacet milreisů za večeři pro čtyři, bez vína – to bylo méně laciné, tím spíš, že se svatební hostina nekonala... ale bylo to objednáno – a připraveno.

Potom jsem sám projedl deset milreisů, což mohlo souhlasit, a potom ještě...

„Tady vám nesu účet paní manželky!“

Začalo mi být poněkud dusno – naštěstí jsem si uvědomil, že jsem dědicem všeho, co po sobě mrtvá zanechala.

Vystoupili jsme nahoru do podkrovních místností, kde bydlela, já dosud v košili a ve spodkách, na nohou jen punčochy. Mé vysoké boty se také ztratily – a právě tak dva velké cestovní kufry mé ženy! Zmizely, byly ukradeny!

„Lituji, ale doña Privilega si nic nedala do úschovny,“ vysvětloval majitel – snad byl v právu.

Mně připadaly poměry Pernambuku přece jen trochu španělštější než cařihradské!

Naštěstí zde zůstal alespoň malý cestovní kufřík. Byl zamčený, sešněrovaný páskem, leč to mi nemohlo zabránit, abych se do něj prachbídne nevloupal. Hadry, samé odporné hadry, na něž jsem se neodvažoval sáhnout. Majitel to udělal, ale marně. Žádný zapadlý šperk nebo diamant, také tam nic nešustilo.

„Vždyť žádné diamanty neměla!“ rozhodla komorná, jediná, která zbyla z celé urozené společnosti.

„Musela při sobě nosit peníze, ne?“

„Těžko! Viděla jsem, že vždycky vše platil don Ricolan.“

„Kde je vlastně don?“

„Zmizel – odcestoval se svou sestrou.“

„A komorník, druhý komorník a vaše kolegyně?“

Všichni beze stopy zmizeli, aniž by se rozloučili s mou maličností... a aniž by zaplatili účet! To bylo záležitostí doni Privilegy, což jsem nemohl popírat, a nyní to přešlo na mne, což mi mohli snadno dokázat.

Abych to zkrátil: majitel hotelu žádal přibližně 300 milreisů, komorná pak 100 milreisů dosud nevyplacené mzdy. – A já neměl ani kalhoty, do jejichž kapes bych mohl sáhnout.

Jednoduše jsem majiteli i komorné vysvětlil, jak se věci mají, že jsem dosud majitelem 10 000 čtvetečních mil území a nejméně takového počtu volských oháněk a koňských chvostů, nehledě na zlaté a diamantové doly.

Hezká komorná se tím nechala obalamutit, blýskla na mne očima a dokonce mi pod stolem šlápla na bosou nohu, kdežto majitel hotelu na mne udeřil přímo a tvrdě.

„Chci své peníze, dřív vás odtud nepustím!“

„Človíčku,“ pravil jsem a soustrastně jsem si přeměřil nařikajícího muže, „že bych se odtud nedostal? Chytnu vás za krk a nechám vás vyhladovět!“

„Dostanete snad peníze?“

„Doufám, že ano.“

„Odkud?“

„Nu, každá banka mi určitě poskytne půjčku.“

„Na váš majetek v provincii Goyaz?“

„Myslíte, že ne?“

„Ujišťuji vás, že vám na něj nepůjčí ani deset reisů.“

Zmocnila se mne předtucha, že onen muž zná poměry lépe než já.

Nabídl jsem mu směnku. Souhlasil, ale musel jsem vystoupit z 1000 na 10 000 milreisů. Nu, když člověk vlastní takové území s diamantovými a zlatými doly, nezaobírá se nicotnostmi.

„Dokážete směnku vyplatit?“

„To doufám. Věřím, že budu moci knížectví prodat, přinejmenším pak krávy a koně.“

„Obávám se, že na to nemohu přistoupit.“

Nakonec jsme se přece jen dohodli. Podepsal jsem totiž prohlášení, že neudám krádež oblečení, a na oplátku mi majitel slíbil nový oblek s kloboukem, ani na boty nezapomněl.

Dobrá, podepsal jsem, abych se vyhnul dalším potížím. Ten pacholek majitel určitě nepřijde k újmě!

Záhy mi byl přinesen oblek, obnošené plátěné kalhoty, které mi sahaly pod kolena, plátěné sáčko, které jsem musel trochu povolit, kloboukem, spíš pokrývkou hlavy byla neapolská rybářská čapka se střapcem, místo bot jsem dostal pár hrozných dřeváků, jaké nosí holandští sedláci nebo brazilští rybáři.

Poté se objevil číšník, aby mi předal účet za vypůjčení, ale stačilo pozvednout obrovský dřevák, aby zmizel.

Opustil jsem hotel v selských šatech z dob loupeživých rytířů, bez měďáku v kapse, ale se všemi listinami, které potvrzovaly, že jsem seňor Privilegor, majitel 10 000 čtverečních mil území a obrovského počtu hovězího dobytka a koní, nehledě na zlaté a diamantové doly. Vesele jsem klapal dřeváky dolů ulicí.

Ano, zmocnilo se mne veselí, dokonce jsem si občas zavýskl, až se lidé zastavovali a hleděli na mne jako na cvoka. Proč také ne? Na penězích a majetku mi nezáleželo, spíš mi to připadalo jako nádherné dobrodružství, když jsem ve starobylých selských šatech a bez měďáku v kapse vlastnil území o větší rozloze, než zaujímá celé Německo.

Teprve později jsem se přesvědčil, jak si věci stojí. Našel jsem lidi, kteří mi nalili čistého vína.

Urozený don a jeho sestra mne opravdu vzali na hůl. V provincii Goyaz bylo dost dolů, ale člověk by v nich marně hledal zlato nebo diamanty. Má dobrá ženuška sice vlastnila takové doly, ale ty ležely ve zcela jiném okrese, v provincii Minas Geraes – a já všechny tyto výnosné doly přenechal povedeným lumpům! Kdybych tomu nevěřil, stačilo zajít ke kterémukoli notáři, kde bych si to přečetl černé na bílém. Ano, bylo to tam, dokonce s mým podpisem.

Ještě jsem měl provincii Goyaz, obydlenou asi tisícem obyvatel, na deset čtverečních mil tedy připadal jeden. Byli to vesměs zemědělci a chovatelé dobytka, které jsem mohl považovat za své poddané. K nim patřilo několik indiánských kmenů, o jejichž hlavách jsem neměl tušení a které mou nadvládu jistě budou přehlížet, protože neustále byli na nože s mými poddanými, ač barva jejich kůže byla skoro tatáž jako barva kůže jejich protivníků.

Stejně tak se nedal odhadnout počet koní a dobytka. Slyšel jsem mluvit o deseti tisících, ale věcný notář odhadl, že počet je alespoň desetinásobný. Komu to vše patřilo? Podle papírů mně, ale tamní pastevcí s tím zřejmě nebudou souhlasit. Vždyť ani nevěděli, že jsou mými poddanými, a až to zjistí, budou nepochybně vyžadovat mzdu, kterou po léta nedostali. Bydleli

ve svých ranchos, občas si porazili vola, aby měli maso a kůži na oblečení. Přebytky měnili za věci, které sami nevyráběli, především zbraně a munici, jež přivážela každý rok karavana, odvázející pak nasolené kůže.

O malé vyjížďce nemohla být řeč. Aby se tam člověk dostal, musel jet více než sto zeměpisných mil vlakem. Druhou možnou cestou byla plavba po Riu Francisku, po němž by se člověk dostal víc západně, až k haciendě Palao Arcado. Odtud mě dělilo od nejzápadnější hranice mé země čtyřicet zeměpisných mil, buď bezvodá poušť nebo neproniknutelný prales, který zasahoval na desítky mil do nitra provincie Goyaz... a teprve tam bych možná narazil na první rancho.

Obchodní karavana, jež každoročně vyrážela v květnu na cestu po provincii – pokud ovšem bylo vhodné počasí, jinak byla pro ten rok výprava zrušena – tato karavana tedy žádala po mých poddaných za revolver, který stál v Pernambuku půl druhého milreisů, dvacet až dvacet pět nasolených volských kůží, za láhev nekvalitní pálenky čtyřicet kůží, deko tabáku stálo přes padesát kůží atd.

Za takových podmínek je jakýkoli vývoz vlastních produktů nemyslitelný. Velká vzdálenost a nedostatek dopravních prostředků vyšroubovaly ceny do nehorázné výše. Také se nedalo pomýšlet na přepravu koní či dobytka, všechno by cestou pochcípalo – a vůbec, jakou cenu mají koně a hovězí dobytek v Brazílii! Na pobřeží koupíte tučného vola za pouhé dva, tři milreisy.

Doña Privilegia vlastnila haciendu uprostřed své provincie, to znamená, že ji vystavěli její předkové, ona sama se tam nikdy nedostala, protože bydlela ve městě v provincii Minas Geraes. Prastarý panský dům již dávno ležel v troskách!

Tak vypadaly poměry. Když jsem řekl notáři, že se tam zajdu podívat, vysmál se mi. Kdybych chtěl vystupovat jako pán a majitel, musel bych tam přijet v doprovodu regimentu kavalérie, což by stálo balík, a jak bych tam celý regiment dopravil, to raději ponechá mé vynalézavosti. Přes to všechno jsem toužil svůj majetek alespoň spatřit.

KAPITOLA DVANÁCTÁ

Hrozné procitnutí a dobrý konec

Jak jsem se chtěl dostat k cíli? Prostě v mých dřevácích! Stále na západ podél dráhy, alespoň dvacet pět mil denně, pak bych tam byl za čtyři dny. Na pozemek mi nikdo nepůjčí ani deset reisů, o tom jsem se již přesvědčil, nu, snad mi některá dobrá duše daruje alespoň jídlo a pití. Vždyť podél kolejí leží dosti haciend a brazilská pohostinnost je známá. Po pětadvaceti mílech se dráha přibližuje k Riu Francisku. Proti proudu pluje dost lodí, snad najdu příležitost, jak se dostat dál.

Zastrčil jsem ruce do kapes, v nichž nebyl ani groš, a vydal jsem se na cestu.

První dům mimo město, kde jsem požádal o jídlo a pití, byla chatrč hlídače dráhy.

„Chudý pocestný, který už čtyři týdny neměl v ústech,“ spustil jsem zaklínači formuli.

Muž mi nerozuměl, buď mluvil příliš špatnou nebo příliš dobrou španělštinou, to znamená, že jsem nejspíš neznal místní dialekt. Snad byl přehazovač výhybek navíc hluchý, působil dojmem idiota, kterého nevyvede z míry ani mé nápadné vzezření – asi, ale hned mi dal malý kousek kukuřičného chleba a velký kus uzeného masa, který by dokázal nasytit vlka na dva dny.

To se stalo ve tři hodiny, pak už jsem neviděl nic než prérii bez porostu a stromů, po níž se táhly dvě kolejnice. V následujících třech hodinách jsem nepotkal žádný vlak. V dáli se pásla hovězí stáda, jinak jsem neviděl živáčka. Potom se spustil déšť... z oblohy nejspíš spadlo vše, co tam bylo.

S něčím takovým jsem nepočítal. Naštěstí koleje vedly po mostě přes říčku, za níž se objevila dost velká, prostorná budka. Vedle ní kotvilo několik člunů.

Jak jsem se později dozvěděl, bylo to město Santa Anna. Ve skutečnosti to byla jen přístavní knajpa a zároveň železniční zastávka. Vozily se sem po vodě výrobky ze severu, a když se to vyplatilo, pokračovaly v cestě do Pernambuka železnicí.

Se soumrakem jsem došel k nějakému hostinci. V místnosti sedělo několik lodníků a jiná individua, pili argentinské víno, které jim nalévala hezká žena.

„Chudý poutník, který nemá peníze na nocleh.“

Pochopili mne, ale tím to skončilo. Ptali se mne, odkud jsem a kam jdu – señor Privilegor Novacasa, majitel provincie Goyaz – zdálo se, že nikdo z nich neslyšel o provincii Goyaz ani o doni Privilegii – nejspíš mne považovali za nějakého blázna.

„Běž, Inez, a dej tomu bláznovi ošatku chleba a víno!“

Hezká, mladá žena v národním kroji mi přinesla chléb i víno, položila to na vedlejší stůl a začala se o mne zajímat.

„Jmenujete se Novacasa?“

„Napoleon Bonaparte Novacasa.“

„Nejste náhodou Korsičan?!“

„Jistě, z Brasidei v Bastii.“

„A já jsem z – –“

Už jsem zapomněl název toho malého italského hnízda u Florencie. Tedy žádná Španělka, nýbrž Italka. Zapomněla na další otázky, jen měla radost, že tady potkává krajana – Korsičan platí spíš za Itala, třebaže je francouzským poddaným – mohla si popovídat o domácích poměrech, o národních svátcích a dalším.

U vedlejšího stolu bylo ještě živěji, všiml jsem si mnohých nenávistných pohledů, šenkýřka byla odvolána, panovala vzrušená nálada.

„Tady nemůžeš spát,“ řekla mi, aniž by přisedla.

„Proč ne?“

„Jsem vdova – a ti muži hrozně žárlí.“

„Kde mám tedy přenocovat?“

„To je tvoje věc. Musíš ihned opustit dům. Ti lodníci to tak chtějí.“

„V počasí, do kterého by člověk nevyhnal ani psa?“

„Nemůžu ti pomoci, musím se podvolit, jsem vdova. Běž, než vypukne hádka!“

Neunikly mi jiskry v jejích očích, tušil jsem, že mi chce něco pošeptat, a musel jsem se připravit, abych to pochopil.

„Jdi vlevo kolem domu, budu tě čekat,“ zaslechl jsem tichý šepot.

Ještě jednou mne energicky vyzvala, abych opustil dům, a já poslechl, třebaže nerad – raději bych si s těmi hlupáky promluvil pár tvrdých slov.

Venku řádila bouře, z oblohy padaly trakaře.

Tápal jsem podél domovní zdi, zahrnul jsem a zůstal stát pod převislou střechou.

V místnosti propukly orgie, hosté začali jódlovat a zpívat. Museli toho vypít sudy!

Netrvalo dlouho a zaslechl jsem tiché „pst!“, současně mne někdo chytil za ruku a zatáhl do dveří.

„Tiše, tiše! Běda nám, jestli nás zpozorují!“

Napadlo mne, že šenkýřka riskuje vše, aby poutníka nevyhnala do noční sloty. Že by to byl pouhý soucit?

„Sem dovnitř – ale tiše – tady tě nikdo nenajde – ale já tady s tebou nemůžu zůstat. Nepotrvá dlouho, a všichni padnou pod stůl. Pomůžu jim.“

Strkala mne dopředu, dokud jsem se koleny nedotkl hrany nějakého prkna.

„Lehni si a spi! Musím tě zamknout. Ráno tě odemknu.“

Ruka mne pustila, slyšel jsem zaharašení závory a otočení klíčem.

Necítil jsem se zrovna nejlíp. Uzavřen v tmavé místnosti, na sobě mokré hadry – hlasitě mi cvakaly zuby. Dokonce se mi zdálo, že mám horečku, třebaže jsem se nebál výraznější nemoci. Mé zdraví bylo ze železa.

Cítil jsem pryčnu pokrytou dekami. Po krátkém uvážení jsem se svlékl do košile, uložil jsem papíry pod polštář a pořádně se přikryl. Nebyl jsem změkčilý, ale vždy jsem měl raději měkkou postel než tvrdou.

Ačkoli jsem byl nesmírně unaven a cítil se dobře, spánek nepřicházel. Hluk z hostinské místnosti doléhal až sem a neustále sílil. Pak najednou odumřel.

Právě jsem usínal, když jsem ucítil měkkou ruku, jak mne hladí po tváři, aniž bych zaslechl odemykání dveří.

„Spíš?“ šeptal známý hlas. „Postarala jsem se, aby před ránem nikdo nevstal, hihhihi, a venku hlídají psi. Kdyby začali štěkat, znamená to, že přichází někdo cizí.“

Dívka z Florencie mi měla dělat noční společnost – a také dělala.

Probudil jsem se. Ani nevím, jak dlouho jsem spal, neboť uvnitř panovala stejná tma. Vedle mne ležela ženská, držíc se mne ve spánku jako klíště.

Při pohybu nohou jsem učinil nepříjemný objev – chytly mě křeče, hlavně do kolenou, což se mi dosud nikdy nestalo. Kdesi jsem četl, že křeče mohou být příznakem prochladnutí, ale také vážných nemocí.

Přiznám se, že nedovedu sedět se zkříženýma nohama v tureckém sedu. Vlastně to svedu – ale již po krátké době mne začnou pekelně bolet kolena. Jistě, nenarodil jsem se Turkem.

Při jedné plavbě kolem světa, kterou jsem absolvoval jako kapitán-poručík a zástupce své vlasti jsem musel navštívit siamského císaře, u něhož jsem kvůli pravidlům slušnosti musel vytrvat dvě hodiny v sedě se zkříženýma nohama. Sezení ještě ušlo, ale pak jsem se dokázal stěží zvednout, byl jsem jako ochrnutý a opravdu jsem si myslel, že už to nerozchodím. Později jsem se tomu mohl jen smát.

Podobné bolesti v kolenou jsem cítil i teď... a to jsem neseseděl se zkříženýma nohama, naopak, pohodlně jsem ležel, naprosto uvolněně. Kolena však příšerně bolela – trpěl jsem křečemi. Že by nějaký revmatismus? Sakra!

„Inez, spíš?“

Ano, spala, zhluboka dýchala. Cítil jsem její horký dech na své tváři. Natáhl jsem se po její hlavě. Včera krásně upravené vlasy měla nyní rozpuštěné, zplihlé. Nahmatal jsem tenké bavlněné šatečky – víc na sobě neměla.

Nic naplat, musím ji probudit, třebaže sem dosud nedoléhal zvenčí žádný ruch života.

„Inez, vzbud' se, zaspali jsme!“

Pohnula se, přitiskla se ke mně.

„Sladký Novacasi!“ zašeptala něžně.

Je divné, že se tak rychle probudila... nebo se jí o mně zdálo?

„Už spíme moc dlouho – podívej se, jestli nenastal den!“

„Vadilo by to?“ znělo mezi polibky.

„K čertu! Mysli na lodníky!“

„Na jaké lodníky?“

Musela být rozespalá.

„Na tvé hosty!“

„Na jaké hosty?“

„Probud' se, probud' se! Můžeš přivést sebe i mne do nebezpečí!“

„Do jakého nebezpečí? Ach, milý Novacaso, byl jsi tak dlouho pryč! Proč jsi mě opustil?“

U všech čertů! Že by italská holka již předtím měla milence, který se jmenoval Novacasa? Bůh ví, co se jí motalo v hlavě!

„Vzbud' se, slyším štěkat psy!“

„Psy? Vždyť tady žádné nemáme.“

„Přestaň! Tváříš se, jakobys nevěděla, kde jsi!“

„Kde bych byla? Na mém ostrově!“

„Cože, na ostrově? Nu, snad jsi tam někdy byla, ale jsi hostinská u Santa Anny!“

„Něco se ti zdálo, miláčku.“

„To už je moc! Vzbud' se, seber se, Inez!“

„Inez? Jak mi říkáš?“

„Přece jsi Inez, hostinská od Santa Anny. Příjmení jsi mi zatím neprozradila.“

„Mýlíš se, milý Novacaso!“

Bylo to divné, ale což, snad se dosud neprobrala ze snu.

„V čem bych se měl mýlit?“

„Nejsem Inez, hostinská od Santa Anny.“

„A kdo tedy jsi?“

„Jsem Johanna.“

„Cože?!“ tak zněl jediný výkřik, který jsem ze sebe dostal.

„Jsem Johanna, tvá milá, sestra patriarchy z Athosu!“

Hrome, to mě vzalo, ba ještě něco horšího!

Nikomu jsem se nezmínil o svém dobrodružství na ostrově Athos, dokonce jsem nic nenaznačil!

Odkud tedy znala toto jméno? Že by dokázala ve spánku věštit? Nebo... že bych mluvil ze spánku?

„Proboha, jak to víš?“

Ani jsem to nestačil dopovědět.

„Čemu se divíš, miláčku? Jak říkám, jsem Johanna, sestra patriarchy, a ty jsi opět zde na Skarpantu – konečně, když jsem na tebe čtvrt roku zoufale čekala!“

Musím se přiznat, že mi úlekem krev tuhla v žilách. Úlek byl hrozný, stejně hrozný, jako jediné mé vysvětlení... totiž že blázním, že slyším její hlas pouze ve své fantazii.

Chvějícíma rukama jsem ji opatrně ohmatával.

„Ano, ano, jsem to já, Johanna. Nepomohlo ti, že jsi utekl, hned jsme zjistili, kde jsi. Pozorovali jsme tě v Pernambuku, v hostinci Santa Anna. Postarala jsem se, abys byl nalezen ještě téhož večera. Vytrhli tě z náruče koketní vdovy, zavřeli tě do bedny a poslali – – –“

Ledová hrůza najednou roztála, změnila se v hrozně poznání. Jestli byla její slova něčím potvrzena, pak mými bolestmi v kolenou. Musel jsem trávit dlouhou dobu ve skrčené poloze! Popadl mne vztek. Vrhł jsem se na tu ženskou a začal ji škrtit.

„Jestli skutečně ovládáš takové d'ábelské kousky, postarám se, abys sama – – –“

Ucítil jsem bodnutí do ruky, pak jsem ztratil vědomí. –

Opět jsem se probudil. Kolena mne již nebolela, hlavu jsem měl čistou a dokázal jsem si na vše vzpomenout.

Než jsem si mohl vše rozvážit, zazněl hlas ženy... která už ovšem neležela po mém boku.

„Už ses vyřádl, milý Novacaso?“

Hned jsem si řekl, že udělám nejlíp, když se budu chovat rozumně.

„Lituji, že jsem byl tak hrubý. Zdálo se mi, jako by mě něco píchlo do ruky.“

„Ano, tím způsobem jsem se bránila – a mohu to udělat kdykoli. Neboj se, tvé zdraví tím není ohroženo.“

„Nebojím se ničeho – akorát si chci zjednat jasno.“

„Ptej se!“

„Jsem opravdu zpátky na Skarpantu?“

„Pokud chceš, můžeš se záhy přesvědčit na vlastní oči.“

„Kolikátého je dnes?“

„10. listopadu.“

Uprchl jsem přesně 12. srpna, do Pernambuku jsme dorazili 17. září.

„Byl jsem zabalen do bedny a poslán sem?“

„Slyšel jsi správně.“

„Kdo mne omráčil?“

„Jeden z našich žebravých mnichů, který cestuje po Brazílii.“

„Také hostinská patří k sektě?“

„Kdepak, v žádném případě!“

„Ale zúčastnila se vašeho kousku!“

„Pochybuji. Po probuzení nevěděla, kam ses poděl. Také jsem se po takových maličkostech nepídila. Nemám bratrovy schopnosti, neumím si vytvořit svaté světlo, a bratr o jednotlivostech nemluvil. Musí ti stačit, že jsi zpátky, z čehož vyplývá, že jsem ti nikdy nelhala.“

„Jak dlouho jsem byl v bedně?“

„Skoro pět týdnů, protože čtyři trvalo nákladnímu parníku, než dojel z Pernambuka do Brindisi. O několik dní později bratr přivezl bednu, z níž jsem tě vybalila.“

Zamrazilo mne.

„Jak byla bedna velká?“

„Dost na to, aby ses tam vešel.“

„Snad to nebyla rakev?“

„Ne. Pouze jsme ti museli skrčit nohy.“

Odtud tedy pocházely bolesti v kolenou. Ještě že povolily. Nuže, od této chvíle jsem nesměl pochybovat! Zato rostla má zvědavost.

„Necítím hlad.“

„Brzy se dostaví. Během cesty byly tvé tělesné funkce pozastaveny.“

„Proč jste mě přivezli zpátky?“

„Hloupá otázka!“

Měla pravdu.

„Co se mnou bude?“

„Budeš pokračovat ve své práci.“

„V jaké?“

„Ve výcviku šestadvaceti mnichů v námořníky.“

„Vy jste nepokračovali?“

„Ne, všechno bylo přerušeno.“

„Když odmítnu?“

„Budeš usmrčen.“

„Raději zemřu!“

Vyslovil jsem to po zralé úvaze. Sledoval jsem jistý cíl.

„Proč ses rozhodl takto?“ zaznělo chladně.

„Měla by ses zeptat, před čím upřednostňuji smrt – před životem otoka! Kdybych znovu uprchl, co pak, přivezli byste mě opět zpátky?“

„Samozřejmě!“

„Volím smrt! Ano, poznal jsem, že vaše moc je větší, než jsem věřil. Zbytečně jsem se vysmíval. – Pokud nejste spolčení s nebem, musíte být ve spolku s ďáblem! Znechutili jste mi život! K čemu mi je, když jej nemohu prožít podle svobodné vůle? Ne, raději smrt! Myslím, že to nemusím dál rozvádět.“

Mluvil jsem z přesvědčení.

Chvíli bylo ticho.

„Novacasi!“ zaznělo pak tiše něžným hlasem z temného rohu.

„Co je? Nemám co dodat.“

„Já ano. Kdo tvrdí, že jsi naším otrokem?“

Zpozorněl jsem.

„Uvažuj, jak se vše seběhlo. Ztroskotal jsi a byl jsi vyvržen na náš svatý břeh. Zabil jsi dva lidi – – –“

„V sebeobraně.“

„To je jedno – nemá patriarcha právo, ba povinnost, předat tě soudcům?“

„Má,“ musel jsem přitakat.

„Také má právo odsoudit tě sám, což udělal. Již dlouho hledal člověka, který by dokázal vycvičit naše mnichy v námořníky. Neptal se tě, zda souhlasíš?“

„Ano, ptal se.“

„A ty?“

„Souhlasil jsem.“

„Odpustil ti hřích zabití. Nebyl jsi u nás svobodným mužem?“

„Ano, jednali jste se mnou dobře.“

„Nuže – a ty jsi dostal slibům? Věnoval ses svým žákům tři dny, pak jsi tajně prchl!“

Bylo mi jasné, že nesmím jediným slovem dát najevo jistou věc, totiž že bratr Johannes a sestra Johanna jsou jedna a tatáž osoba. To je zřejmě jediný způsob, jak si zachránit život.

„Johanno, chci být otevřený a přiznám se, že náš milostný vztah mi dělal velké starosti. Proto jsem utekl.“

„Jaké starosti?“

„Doufal jsem, že ti to nebudu muset vysvětlovat. Podívej, jsi tady držena jako zajatkyň, mohl jsem tě navštěvovat jen tajně, třebaže se souhlasem tvého bratra. Předvídal jsem – – –“

„Dobrá, dobrá, chápu tě. Ale obelhal jsi mě!“

„Také já chápu, že mi to vyčítáš. Jistě, sliboval jsem, že opět přijdu, zatímco jsem se chystal k útěku. Zkus se vžít do mé situace – – –“

„Miluješ mě?“ přerušila mě suše.

„Věříš, že člověk může milovat ženu, kterou nikdy neviděl, jen ji potmě ohmatat?“

„Rozumím ti. Náš vztah je nepřirozený, o tom nemusíme diskutovat. Myslel sis, že tě zde držíme násilím a že ti budeme bránit v odchodu?“

„Předpokládám to.“

„Mýlíš se.“

„Sama jsi říkala, že kdybych utekl na konec světa, mniši by mne našli a přivedli zpátky.“

„Bylo to myšleno jinak. Tvou osobu jsem vzala za příklad.“

„Takže jsme se dostali k nejdůležitějšímu: mám dostat zpět svobodu?“

„Zbav se povinností a můžeš jít.“

„Jakých povinností?“

„Výuky mnichů.“

„A pak?“

„O tom si s tebou promluví bratr.“

„Má další úkoly?“

„Vždyť jste o tom jednali. Máš složit zkoušky a převzít velení na naší lodi.“

„A když nebudu souhlasit?“

„Nemusíš. Jednalo by se o novou smlouvu, k níž tě nikdo nebude nutit. Kdybys přislíbil, musel bys dodržet slovo – a za to bys dostal znamenitě zaplacen. Vol, jak chceš.“

Mohli mi ale vyjít vstříc ušlechtlejším způsobem? Věřil jsem jim, ačkoli vše vypadalo tak nepřírozeně.

„Víš, co jsem prožil v Pernambuku?“

„Bratr tě pozoroval a vše mi vyprávěl.“

„Viděl mě v kostele?“

„Ano. Když jsme si něco neuměli vysvětlit – naše světlo také není vševědoucí – dozvěděli jsme se o tom později od žebravých mnichů, kteří doprovázeli bednu.“

„Co jsem tedy dělal v kostele?“

„Oženil ses s doňou Privilegou – to také stojí v tvých papírech.“

„Mluvíš o tom tak klidně.“

„Proč ne?“

„Nežárlíš?“ otázal jsem se přímo.

„Žárlit?“ zaznělo chladně. „Co znamená žárlit? O tom ti však nebudu skládat účty. Jsem zvláštní žena, naprosto odlišná od

jiných. Ale pověz, ptala jsem se tě někdy, jestli mi budeš věrný? Vyzvíдалa jsem, zda mě máš opravdu rád?“

„Když zde tedy zůstanu, nemusím tě dál navštěvovat?“

„Dělej, jak myslíš. Nutit tě nebudu. Jedno si však pamatuj: kdybys něco prozradil... čekej hroznou odplatu.“

„To mne ani nenapadne.“

„Ano, vím, že jsi po svém útěku neprozradil ani slovo o svých nočních dobrodružstvích. Jsi výtečný muž, proto jsme ti věřili a budeme ti věřit i dál. Můj bratr uvažuje stejně od prvního okamžiku, kdy tě spatřil – a on se nemýlí.“

A když přijdu znovu za ní? Prý jí budu velice vítán! Nevěděl jsem, co si o tom všem mám myslet.

„Nezáleží ti na mně?“

„Neptej se – i já jsem žena a mám svou čest. Za denního světla bych s tebou takhle mluvit nemohla.“

„Dovol mi poslední otázku: ležela jsi vedle mne a pevně jsi mě objímala – co to znamená?“

„Mysli si třeba, že jsem hrála komedii – že jsem brazilská vdova, která si vychutnává tvé leknutí a překvapení.“

„Prozatím jsme tedy hotovi?“

„Můžeš jít. Vlastně nastal tvůj čas, protože je krátce po půlnoci.“

„Kam mám jít?“

„Inu, do svého člunu, vracíš se z rybolovu.“

„Cože, mám se tvářit, jako by poslední měsíce neexistovaly?“

„Ano, budeme se tak tvářit všichni.“

„Co tomu řeknou mniši?“

„Vůbec nic, jelikož nemají vlastní vůli.“

„Bratr jim dal nějaké instrukce?“

„Nejspíš ano.“

Někdo zaklepal na dveře.

„Je po půlnoci, měsíc už zašel,“ zakvákal pisklavý hlásek.

Abych to zkrátil, odhodil jsem vše, co by mne mohlo ovlivnit a zvedl jsem se.

„Na shledanou zítra večer, sladká, milovaná Johanno!“

Už nevím, zda jsem to řekl automaticky, ze zvyku, nebo zda jsem si nedokázal odpustit šibeniční vtip... jisté je, že jsem to vyslovil.

„Dobrá! Opět jsi mi dal své slovo!“ zaznělo rychle ze tmy.

„Přesto nebude platit na věky.“

„To nikdo nežádá – stačí pro zítřejší večer. Doufám, že slovo dodržíš.“

„Neboj se. Ještě polibek na rozloučenou, má nejsladší!“

Samozřejmě! Ihned se mi ovinuly dvě paže kolem krku, pak mne zavalila sprška polibků.

„Měj se krásně, milý Novacaso! Nezapomeň své papíry, lež pod poduškou.“

Našel jsem je celkem snadno. Celá místnost mi připadala jako udírna lodnické knajpy v brazilské Santa Marii. Muselo to být dokonale naaranžováno mou milovanou – pouze s tím, že jsem byl oblečen opět v kutně.

„Pojď!“

Měkká ruka mne vedla několik kroků, pak byla nahrazena jinou, avšak stejně měkkou – tučnou – – cvakl zámek, pak schody a další dveře... a ocitl jsem se v majákové věži, stojíc před černým eunuchem, jehož špekátá tvář se usmívala jako měsíček.

„Ryby máš v člunu, efendi!“ křenil se.

„Co tomu říkáš?“ nemohl jsem si odpustit otázku.

„Co říkat, rajáh efendi? Krásný, klidná noc.“

Následoval jsem ho zalesněnou zahradou. Eunuch vytáhl člun z úkrytu. Omylem jsem šlápl do koše plného slizkých ryb, pak jsem se opřel do vesel.

KAPITOLA TŘINÁCTÁ

Nová smlouva

Za mnou zářil maják, přede mnou svítilo několik oken kláštera St. Lavra, a když jsem byl uprostřed mezi oběma světly, položil jsem vesla a začal jsem se chechtat – jako nikdy dřív.

Jak mne asi přivítají? Nu, však uvidím!

Zamířil jsem do přístavu, vytáhl jsem člun na břeh, vzal jsem koš s rybami a pak jsem rozezvučel klepadlo na klášterních vratech.

Starý vrátný brzy otevřel.

„Nu, milý Novacasi, měl jste dobrý lov?“

Jak skvěle bylo vše zařízeno! Žádný úžas, žádné mrkání okem, nic. Jo, není nad klášterní disciplínu a výchovu – s něčím podobným se stěží setkáme i v nejlépe řízené armádě.

„Tady máte košík,“ opáčil jsem bez váhání a podal mu makrely. „Ale jinak, příteli, mám hlad, k večeři bylo málo chleba.“

Zapomněl jsem, že jsem si na poslední večer před útekem objednal velice bohatou večeři.

„Stačí si říct v klášterní kuchyni, která je otevřená celou noc.“

Dobrá, zamířil jsem známou cestou, kterou jsem dosud nezapomněl. Každé dveře měly své klepátko, ale na první chodbě jsem potkal mnicha, nočního strážce, kterému jsem řekl o svém přání. Deset minut nato mi přinesl lampu a plně naložený tác jídla. Nechybělo ani víno.

Najedl jsem se s obrovskou chutí, jako bych půl dne nejedl – ale hlavu jsem si nad tímto úkazem nelámал. Poté jsem se natáhl na pohodlné lůžko a usnul spánkem spravedlivých, aniž by se mi zdálo o nekonečném závitu.

Následujícího rána jsem se musel sám sebe ptát, zda se mi to všechno nezdálo – totiž můj útěk, cesta do Brazílie a další.

Stačilo však vrhnout jediný pohled z okna. Kdyby se mi to opravdu zdálo, muselo by venku panovat krásné léto... ale viděl jsem soumrak podzimu, spíš začátek zimy. Stromy ztratily barevné listí, na horách již ležel sníh.

Krom toho jsem našel mezi svými papíry oddací list, na němž jsem byl prohlášen za muže doni Privilege.

Pryč s pochybami, berme věci tak, jak se skutečně udály!

Odebral jsem se dolů na pobřeží, kde se kývala stará plachetnice, kde stálo mých šestadvacet žáků v kutnách, mladých i starých, mumlajících ranní požehnání.

Takže se dáme opět do díla, jako by mezi oběma vyučovacími dny neležela čtvrtina roku. Prostě ji vymažeme.

Mí žáci se nestali zkušenějšími, ale na druhou stranu nezapomněli nic z toho, co jsem je stačil naučit.

Za ohybem se objevil patriarcha. Byl stále stejný, akorát malá černá skvrnka pod uchem již zmizela. A přece to byla má láska – lépe řečeno, zde to byl patriarcha, který se teprve na ostrově měnil v sestru Johannu.

O, nedělalo mi žádné potíže vžít se do nové role!

„Dobré ráno, Novacaso!“

„Dobré ráno, Vaše Ctihodnosti!“

„Jsi spokojen se svými žáky?“

„Nesmírně, Ctihodnosti.“

„Za jak dlouho z nich dokážeš vychovat dobré námořníky, co myslíš?“

„Nejpozději za čtyři týdny.“

„To je daleko dřív, než bych předpokládal!“

„Jistě. Postupuji naprosto jinak, než je běžné, kdy jsou nováčci po dlouhou dobu využíváni – dá se říci i zneužíváni – k těm nejspodnějším pracím, a to nejen u námořnictva. Má-li se člověk vyučit dobrým obuvníkem, jistě k tomu nepotřebuje tři roky – pokud ho ovšem mistr nevyužívá k různým posílkám nebo k hlídání dětí.

Dalším přínosem je značný rozdíl mezi dospělým mužem a chlapcem, mezi silným, chápavým a slabým, nezkušeným.“

„Máš pravdu. Hezký den!“

„Hezký den, Ctihodnosti!“

Večer jsem podle zvyku vyrazil na noční rybolov.

Bylo to totéž jako vždy.

„Můj nejmilejší Novacaso!“

„Moje sladká holčičko!“

A o čtyři hodiny později:

„Na shledanou zítra večer, nejsladší poklade!“

„Ach, jaká škoda, že už musíš jít! Přijdeš zítra?“

„Samozřejmě!“

Při návratu domů jsem se zase smál jako malý kluk – ale dalšího večera jsem tam jel znovu, což je nejdůležitější.

Tak uplynuly čtyři týdny, dokud mne silný nečas neodradil od nočních návštěv, a pak... jsem prožíval bezesné noci, sžírán touhou, ačkoli o lásce, jež vychází ze srdce, nemohlo být v tomto případě řeči. Je to divné, ale je to tak! Nevěděl jsem, co si o tom mám myslet.

Za necelé čtyři týdny mí svěřenci nesmírně pokročili. Pustili jsme se s polorozpadlou bednou přímo do bouře a šťastně jsme se vrátili. Den před tím, než jsem hodlal patriarchu seznámit se svými výsledky, jsme absolvovali další odvážnou plavbu, tentokrát za bouřlivé noci. Ráno jsme přistáli u pobřeží, i když tvrdě – proti své vůli jsme ztroskotali. Ačkoli staré necky klesly ke dnu, mí svěřenci byli označeni za námořní hrdiny – právem, neboť všichni konali svou povinnost do posledního okamžiku. Osvědčili se, s čímž museli souhlasit nesčetní pozorovatelé na pobřeží.

Neutonul nikdo. Bezchybně jsme se propletli v záchranných člunech mezi útesy, potom vystoupilo šestadvacet námořníků se mnou v čele na břeh, navzdory tomu, že nám z kuten crčela voda, měnící se pomalu v rampouchy. Zvesela jsem je vedl k patriarchovi, který byl také svědkem ztroskotání.

„Ctihodnosti, z mých svěřenců se stali skvělí námořníci!“

Patriarcha se uměl usmívat, a v jeho úsměvu se zračilo cosi překvapivého, až obdivného.

„A to tvrdíš ve chvíli, kdy ztroskotala vaše loď?“

„Ctihodnosti, pokud smýšlíte tímto způsobem, musím vás upozornit, že nemáte ponětí o správné námořní plavbě. Loď by byla ztracena, i kdyby všichni čerti – – –“

„Uklidni se, o námořnictví přece jen něco vím, snad víc, než si myslíš. Ano, odvedli jste obdivuhodný výkon. Rajáhu Novacaso, rád bych si s tebou promluvil v basilii, ovšem až si odpočineš.“

„Odpočinek? K čemu? Já i mí námořníci jsme schopni pracovat naplno dalších čtyřiaadvacet hodin.“

„Přijď tedy po obědě.“

Hrdě se otočil a pomalu odcházel, zatímco ostatní mniši nám skládali navzdory předepsanému flegmatismu nepředstavitelné pocty a chválili nás jako vítěze... třebaže jsme právě prošli tvrdou porážkou.

Po jídle jsem stoupal mezi bezlistými stromy na vrchol hory, kde mne patriarcha přivítal v chudě zařízeném pokoji.

„Žádná zbytečná slova!“ zvolal mi vstříc varujícím hlasem. Ihned jsem mu rozuměl – zde neexistovala žádná minulost.

„Už jsi složil kormidelnické zkoušky?“

„Ne.“

„Dokážeš to?“

„Samozřejmě. Už jsem se připravil.“

„Kde?“

„Na – – –“

Umlčel mne pohybem ruky. Vždyť musel vše vědět, neboť jsem jeho sestře vyličil, jak jsem byl donucen ke svatbě se starou škatulí. Chtěla znát podrobnosti, nadsakovala smíchem, když jsem jí líčil intimnosti – což nevrhalo na mou milenku ve tmě příliš dobré světlo. Zřejmě si libovala v pikantních historkách, které se jí nezdály nikdy dost pepné.

„Chceš se podrobit zkouškám?“

„Velice rád.“

„Zvládl bys zároveň kapitánské zkoušky?“

„I ty.“

„Pak bys mohl velet velké námořní lodi?“

„Jistěže!“

To vše jsem již patriarchovi říkal, když vedle mne seděl jako svoje „rodná sestra“, nyní se jednalo jen o formalitu.

„Tak poslouchej: bylo by mi nejmilejší, kdybys tyto zkoušky složil v Cařihradu, a to před anglickou námořní komisí.“

„To jsem předpokládal, neboť zkoušky lze složit v této oblasti jen v Cařihradu nebo v Alexandrii. Dále jsem se připravoval hlavně na anglické námořní – – –“

„Dobrá, pojeděš tedy do Cařihradu – – –“

„Zadrž! Mám jednu připomínku.“

„Jakou?“

„Chci zkoušky složit sám pro sebe.“

„To je samozřejmé.“

„Znamená to, že mne absolvování zkoušek nebude vázat na vaši mnišskou republiku.“

„Chceš nás opustit?“ zeptal se „mladý muž“ klidně.

„Ne, prozatím nemám nic takového v úmyslu... přesto bych chtěl nejdřív uzavřít nějakou smlouvu, třeba ústní.“

„Máš pravdu, souhlasím. Jsi ochoten velet lodi s námořníky, které sis k tomu sám vycvičil?“

„Za jakých podmínek?“

„Ty urči sám.“

„Žádám třicet liber šterlinků měsíčně, taktéž za každou cestu.“

„Třicet liber šterlinků? To je příliš! Takový plat mají nanejvýš kapitáni velkých zaoceánských parníků!“

„Jaké lodi mám velet?“

„Plachetníci o třech stech tunách.“

„Námořníci budou nosit kutny?“

„Pochopitelně! Celý svět musí vědět, že klášterní republika z Athosu má svou vlastní nákladní loď, třebaže poplujete pod řeckou vlajkou.“

„A to vše jsou důvody, proč žádám dvojnásobný plat, než je na kapitána takové plachetnice zvykem.“

„Jak to myslíš?“

„Zvažme to rozumně. Každý námořník má jistou hrdost, ani já nejsem výjimkou. Nepatřím k mnišské republice a nikdy k ní patřit nebudu, ačkoli jsem ochoten jako kapitán jezdit v mnišské kutně. – To pro mne nebude nijak příjemné.

Dále zvažme, jaký dojem vzbudí naše loď v každém přístavu, když po ráhnech budou šplhat mniši! Budou se nám vysmívat, což snad nevadí vašim mužům, ale mně o to víc. Mluvím přímo a otevřeně.

Proti tomu se mohu bránit jedinou zbraní – když budu moci tvrdit, že za to vše dostávám dvojnásobnou mzdu než ostatní chudáci. Ale také mí námořníci by měli mít dvojnásobnou mzdu, než je zvykem. Jezdíme pro rejdařství z Athosu – chápete mě? – a to není lecjaké rejdařství... jako právě to vaše, které vás klidně nechá chcípnout hlady – prosím o prominutí, teď mluvím k námořníkům – mé rejdařství je výjimečné, má vše, co potřebuje, nemusí šकुdlit – – –“

„Rozumím, rozumím,“ usmál se mladý patriarcha, „v tom ti musím dát za pravdu – – –“

„A není snad klášterní republika schopna má slova změnit ve skutečnost?“

„Jistěže,“ usmál se opět.

„Vida! Pak je třeba to ukázat. Řeknu otevřeně, že pokud budu kapitánem, chci mít ve své kajutě obvyklé portské a šampaňské, abych mohl důstojně pohostit každého kapitána, který mne navštíví na mé lodi – – –“

„Těch asi moc nebude!“

„Pane, byl jste někdy kapitánem?“

„Ne.“

„Jak tedy můžete tvrdit takové věci? Mně křídla nepřistříhnete. Musím být schopen opětovat vše, co se mezi námořníky považuje za takzvanou rutinu, nemohu si – – –“

„Dobrá, dobrá!“ přerušil mne patriarcha opět, a čím víc jsem se dostával do ráže, tím obdivněji na mne hleděl, aniž by se to snažil zastříť. „Vyhovím ti, protože máš mou bezmeznou důvěru, akorát jedním mě překvapuješ.“

„Čím?“

„Že se neptáš po cíli cesty.“

„To není věcí kapitána, velectěný pane. Ten stojí ve službě rejdařství, dbá o svěřenou loď a teprve krátce před odjezdem se dozvídá o cíli plavby.“

Také posádka bývá většinou najímána bez uvedení cíle. Popluje se na moře, to stačí. Otázky typu: promiňte, kam vlastně plujeme? – jsou vyloučeny. Také to si musíme ujasnit.

Od první chvíle vás považuji za svého rejdaře, snad vám také neuniklo, že jsem vám začal jako takovému vykat.“

„Skvěle, vaše jednání se mi líbí! Na jak dlouho se zavázete?“

„Na půl roku. Stačí?“

„Stačí. Pak můžeme uzavřít novou smlouvu.“

„Budu-li ovšem souhlasit.“

„Pochopitelně. Poslední otázka: strpěl byste nad sebou nějakou další osobu?“

„Na palubě lodi? Ne!“

„Nemyslím tím velitele, nýbrž spíš našeho zástupce, který by vám řekl: popluje tam a tam – – –“

„Ach tak, rejdařského agenta, lépe řečeno nákladního kapitána! Jistěže. Takový člověk samozřejmě nesmí zasahovat do mých příkazů.“

„Ovšem. V podstatě jsme se tedy domluvili, k podrobnostem se vrátíme později.“

Byl jsem propuštěn. Večer jsem se s patriarchou setkal znovu, tentokrát jako se sestrou Johannou, kterou jsem sice neviděl, zato cítil. Musel jsem se přemáhat, abych nevyprskl smíchy, když říkala, že jí bratr vyprávěl o naší rozmluvě a že se jí líbí, jak jsem uměl prosadit své podmínky...

„Správně, správně, jen si nenech nic líbit!“ promluvila z ní dokonalá žena.

Tentokrát jsme se loučili na delší dobu. Věděla, že zítra ráno odjíždím do Cařihradu.

„Ještě se uvidíme. Budeš mi... ha, teď sis určitě myslel, že se zeptám, jestli mi budeš věrný? Hahaha! Ne, ne, milý Novacaso, spíš jsem myslela, jestli mi později budeš vyprávět o

svých milostných dobrodružstvích. Jistě neuděláš ostudu svému slavnému jmenovci!“

Zvláštní žena – bohužel patřila k těm velmi nebezpečným!

KAPITOLA ČTRNÁCTÁ

Když má člověk štěstí!

S sebou jsem dostal sto tureckých liber, jejichž hodnota je skoro stejná jako u anglických liber šterlinků. K plavbě jsem použil malý řecký parník, který právě kotvil v athoském přístavu. Nebyl jsem oblečen jako mnich, klášter mi poskytl skvělý gentlemanský oblek, dokonce námořního střihu. Jak se zdálo, našlo se zde leccos! Už teď jsem vypadal jako prosperující kapitán, chyběl mi jen zlatý řetízek k hodinkám.

Přihlásil jsem se v anglickém oddělení tureckého námořního úřadu jako žadatel o kormidelnické zkoušky. Písemné i ústní testy jsem absolvoval během dvou dnů za občasně přítomnosti anglického generálního konzula, prospěl jsem s jednoduchým „very good“. Kapitánské zkoušky poté byly spíš formalitou.

„Máte něco vyhlédnutého?“ ptal se mě tlustý kapitán anglického salonního parníku, který zde byl z titulu nestranného přihlížitele. „Líbíte se mi, mohl byste u mne jezdit jako druhý.“

Musel jsem s politováním odmítnout, a má lítost byla skutečná. Častěji jsem slyšel o výletním parníku, který koná cesty kolem světa. Na takových parnicích se děje mnohé, lze tam hodně prožít, navíc jsem dosud na osobní lodi nejezdil. Byl jsem odchován na válečných plavidlech, kde je každodenním návštěvníkem nuda, kde se nic neděje – ano, panstvo, stojící na předním místě dvorního seznamu dodnes neví, co je správná zábava – jako Berlíňan, který nikdy neopustil oceán domů.

Procházel jsem ulicemi, cinkaje zlatáky v kapsách u kalhot a uvažujíc, jak rozumně – nebo nerozumně – zkrátit nudu. Když ne jako námořník, tak tedy jako kapitán! Něco jsem podniknout musel, už dlouho jsem si nepovyrazil a záhy mne čeká další dlouhá plavba. Jednu desetilibrovku jsem ulil do vnitřní kapsy vesty, abych neutratil také peníze na zpáteční cestu.

Vtom jsem zaslechl podivný křik. Otočím se a vidím nosítka s nutným doprovodem, vpředu zavalitý Turek v širokých kalhotách, který neustále ječel, oháněl se kolem sebe zlatou hůlkou a přetáhl přes záda každého, kdo se rychle neodklidil z cesty.

Chtěl jsem uskočit, ale nemohl jsem, neboť po obou stranách ulice se tlačil dav čumilů. Než jsem se vzpamatoval, cítil jsem zlato na svých zádech.

V následujícím okamžiku jsem mu vyrval zlatou hůl z ruky – ejhle, nebyla zlatá, nýbrž dřevěná a pozlacená, hned se zlomila – a oba konce jsem mu důvěrně přilepil na tváře.

Vtom se na mne vrhl celý doprovod, a nejen to, také desítky lidí z davu čumilů jim spěchaly na pomoc – záhy mne zavalili a s napřaženými šavlemi mne strhli k zemi.

Když jsem se chtěl začít bránit, ucítil jsem, že mám ruce spoutány za zády, a to provazy i pevnými pouty. S obrovským řevem jsem byl hnán kupředu, kde stáli samí ozbrojení Turci.

Ti mne odvedli přes široký dvůr a zavřeli mne do temné díry, předtím mi pochopitelně prohlédli a vybrali všechny kapsy, přičemž projevíli nesmírnou zručnost.

„Nu, to je zase něco nového,“ povzdechl jsem si a opřel se pohodlně o zeď.

Opíral jsem se o ni již půl dne, aniž by se dveře tmavé díry otevřely. Nakonec se přece jen někdo objevil, byl jsem vyveden z cely, a sotva jsem prošel dveřmi, připevnili mi na nohy železné řetězy, končící v rukou strážných, kteří mne jediným trhnutím mohli přinutit k pádu.

Dostal jsem se před kádiho, jenž oblečen v černém vycházkovém obleku měl na hlavě rudý fez s modrým střapcem. Nohy jemu i ostatním přítomným pánům chyběly, což znamená, že jsem je neviděl, poněvadž všichni seděli u stolu se zkříženýma nohama na židli.

„Mluvíte turecky?“

„Ne.“

„Francouzsky?“

„Ano.“

„Jak se jmenujete?“

Než jsem mohl vyslovit své jméno, vběhl do místnosti nějaký Turek, něco zahulákal – a mne odvedli pryč.

Nová cela byla osvětlená, dokonce jsem se mohl posadit na prýčnu – méně se mi ovšem líbilo, že konce řetězů na mých nohách byly upevněny ke kruhům visícím na zdech.

Záhy se objevil jiný Turek v dlouhém orientálním hábitu.

„Jak se jmenujete?“ navázal přerušený výslech, mluvě rovnou francouzsky.

„To si přečtete v papírech, které mi byly odebrány.“

„Odebrané papíry tedy patří vám?“

„A komu jinému?“ vysmíval jsem se.

„Jste Napoleon Bonaparte Novacasa?“

„Četli jste dobře.“

„Před čtyřmi měsíci jste odjel z Cařihradu na palubě turecké lodi a plul jste na ostrov Thaso?“

„Skoro jste se trefil – až na maličkost, do které vám nic není.“

„Zapírání vám nepomůže.“

„Co bych měl zapírat?“

„Poznali vás!“

„Jak poznali?“

Starý Turek se zhluboka nadechl.

„V té době,“ začal pomalu a důstojně, „kdy jste se zdržoval v Cařihradu, jste ukradl psa!“

Kruci!!! Na Rosamundu jsem již skoro zapomněl, stejně tak na zdejší příhodu, stačí si uvědomit, že jsem měl hlavu plnou zkoušek.

Ted' to bylo tím jasnější! Ouvej! Pes měl patřit sultánově ženě nebo její matce, a tady na to koukali dost odlišně než v normální civilizované zemi.

„Žádám, abych byl předveden před kádiho!“

Tato má výzva mluví za vše... nechtěl jsem být odsouzen tajně. Před veřejným soudem mi však nemohli být tolik nebezpeční.

„Stojíte před vyšetřujícím soudcem.“

„To není pravda!“

„Ukradl jste toho psa?“

Nu, zapírání by mi příliš nepomohlo, navíc jsem byl zvědav, jak se zde podobné případy řeší. Hlavně si musím zjednat jistotu!

„Byla to fena.“

„Správně, Fátima, nejmilejší fenka sultanadiny.“

„To mi zvíře zapomnělo říct – –“

„Rozuměl jste, co to bylo za fenu?!“ přerušil mě Turek výhružně. „Mluvte o nejmilejší fence sultanadiny s náležitým respektem!!!“

„Netušil jsem, že ctěná psí slečna zaujímala takové postavení, nakonec jsem ji ani neunesl. Milostivá slečna mne prostě následovala, aniž bych jí v tom mohl bránit.“

„Běžela za vámi?“

„Ano, pokud se to tak smí říci o nejmilejším tvorovi sultánovy validity. Použila k tomu všechny čtyři.“

„Sultánovy validity? Pes patřil sultanadině.“

„Nepronikl jsem za zdi serailu a nevím, jaký je mezi oběma označeními rozdíl.“

„Valida znamená sultánova matka, sultanadina je jeho nejmilejší žena.“

„Ach tak! Sám bych dal přednost té druhé.“

Vrátil se mi humor, přestal jsem si připouštět obavy. Turek, jak se zdálo, mou poznámku přeslechl.

„Za vaší lodí plula válečná jachta, posádka volala, abyste zastavili a psa vrátili!“

„To se mě netýká, to je záležitostí kapitána – a stejně by nebylo možné hned skasat vytažené plachty.“

„No dobře, vaše přiznání mi stačí. Co jste ale udělal se psem?“

„Dobře jsem o něho pečoval.“

„Kde je teď?“

„V psím ráji.“

„Kde?!“

„Je mrtev – usmrcen cizími lidmi.“

Mé vysvětlení soudci stačilo, na podrobnosti se neptal, zato mu začaly nebezpečně jiskřit oči, což se mi líbilo daleko méně.

„Přiznal jste se, to stačí. Znáte svůj úděl?“

„Nemůže být zlý.“

„Budete popraven.“ Jeho hlas se chvěl.

„Protože jsem s sebou odvezl psa, který za mnou neustále běhal? Nenechte se vysmát, člověče!“

„Budete popraven!“

„Žádám, abych byl předveden před kádiho!“

„Víte, kde jste?“

„Nuže?“

„V kubakanu.“

„Neznám. Co je to?“

„Uslyšíte! Tato zcela možná vypadá lépe než předešlá, ale nepronikne odtud žádné volání o pomoc. Jednoduše jste zmizel pro celý svět.“

„Toto zmizení nezůstane nepovšimnuto.“

„Pchá! Co se týče incidentu, budete osvobozen nebo dostanete malou pokutu. Pak vás propustí, což bude zítra zmíněno ve všech francouzských a anglických denících, které vychází v Cařihradu, někdo vás potká na ulici a popovídá si s vámi – to vše se dá zařídit – potom po vás naleznou stopy, kousek oblečení nebo doklady – potkala vás nehoda, byl jste zavražděn.“

„Předpokládám, že si seženete náhradní mrtvolu?“ otázal jsem se klidně.

„Jistě, také to.“

„Proč taková námaha?“

„Ještě se ptejte! Potřebujeme si vás tady nechat, až se nejmilostivější sultanadině zamane oblažit svou duši mučením nevěřícího, který ji připravil o nejmilejší stvoření.“

Za svůj život bych nedal ani zlámanou grešli.

„Jejím nejmilejším není sultán?“ pokusil jsem se o vtip.

„Vtípky vás záhy přejdou! Ještě poznáte naši sultanadinu a její vynalézavost!“

„V tom případě se měla stát vynálezkyní.“

„Bon jour, monsieur!“ odtušil chlap a odešel.

Dál jsem nepotřeboval uvažovat o svém osudu. Už mi zvonila hrana.

O, Rosamundo, Rosamundo!!

Pak mne napadlo, že mě vidí mniši z Athosu a že jim neuniklo nic z toho, co se zde semlelo. Na historce se svatým světlem přece jen něco musí být.

Všemohoucí však nejsou, dokonce neumí číst ani budoucnost.

Přinesli mi jídlo, nějaké maso, a k tomu džbán vody. Všechno položili na prýčnu, abych na to dosáhl. Do mé blízkosti se nikdo neodvážil.

Nastal večer, natáhl jsem se na kavalec, jak mi to pouta dovolila. Ruce mi spoutali vepředu, dost daleko od sebe, ještě než se dostavil vyšetřující soudce.

Minul další den, přešla také noc. Objevil se zde pouze strážný, který mi donášel jídlo a uklidil celu, což bylo zapotřebí, jinak nic.

Třetího dne se objevil Turek v bohatých šatech a se zlým kukučem. Mluvil francouzštinou, která nechávala zapomenout na jeho orientální původ, neboť neskrblil sprostými a vžitými výrazy.

Dlouho mne pozoroval, pokyvujíc lehce hlavou.

„Chlape, vy ale máte štěstí!!“

„Jak to?“

„Nepochybně byste byl odsouzen k smrti, protože sultanadina si v takových věcech libuje.“

„To je věc vkusu. Dáma jej snad změnila?“

„Aspoň v souvislosti s vámi.“

„To mne těší,“ uniklo mi ulehčeně.

„Víte, kdo seděl v nosítkách, jejichž travaku jste napadl?“

„Snad ne sultanadina?“

„Ano, právě ona. Viděla vás a zaujal jste ji. Pak se dozvěděla, že jste unesl jejího psa.“

„Nu, a dál?“

„Sultanadina po vás touží.“

„Jsem dámě k dispozici,“ pravil jsem drze.

Opět mne dlouho pozoroval, pokyvoval hlavou, div mu nespadl turban.

„Chlape, vy ale máte štěstí!“ opakoval.

„Jistě, bez štěstí se člověk neobejde,“ byl jsem stále drzejší.

„Nejdřív vás chtěli usmažit k smrti... a teď vás chtějí jen vykleštit!“

KAPITOLA PATNÁCTÁ

V lékařském ošetření

Turek mne opustil již před hodnou chvílí.

Seděl jsem šokován na prýčně. Neměl jsem k tomu právo?!

Smrt, dobrá! I kdyby to mělo bolet, člověk něco vydrží – ale tohle ne!!!

Že se proti tomu bouří celé mé nitro? To na věci nemohlo nic změnit. Podobné věci zde nepochybně mají spád.

Už přicházeli tři chlapi, na kterých jsem hned viděl, že patří k vyřezávačům lidských prasat.

Vyskočil jsem a zatnul pěsti.

„Pojďte, jen pojďte, a první – –“

Prásk – a byl jsem v pytli. Sahal mi až k nohám a musel spadnout ze stropu nad mou hlavou. O nějaké obraně již nemohlo být řeči. Navíc byla látka zakrývající hlavu napuštěna nějakým neřádem, cítil jsem smrad... pak mne opustilo vědomí.

Když jsem konečně procitl, muselo být po všem. Ležel jsem se spoutanýma rukama a nohama na prkně, nejspíš to byl operační stůl, trpěl jsem bolestivými stahy, ale nic jsem neviděl.

Nebesa, muselo se mi přihodit něco tak hrozného?!!! Pokud to bylo nevyhnutelné, proč k tomu alespoň nedošlo o deset let dříve – nebo o padesát později!

Do smíchu mi pochopitelně nebylo. V zoufalosti jsem se snažil utěšovat historickými případy, jak to postižení nesli, například ušlechtilý Abelard.

„Vykleštěn!“ sténal jsem.

„Naříkat, víc naříkat!“ zazněl mi do ucha šeptající vysoký hlas – kterým se budu pyšnit zanedlouho i já – a šeptal to německy!

„Grázlové!!“

„Abdalláh ne grázl, Abdalláh černá hekím, doktor. Naříkat, sténat víc – voda. Naříkat vóóóóóóóó!“

Netušil jsem, co těmi slovy myslí, mé myšlenky se toulaly někde v dáli.

„Jsi serailový lékař, který mě připravil o mužnost? Poslyš, říkám ti, že – – –“

„Mužnost ne pryč,“ šeptal mi do ucha pisklavý hlásek, „jen tak narafičil.“

Ha, to znělo přívětivě!

„Cože?! Operace nebyla vykonána?“

„Ach ne, ach ne, jen tak tvářit.“

„Cítím bolest!“

„Klamný bolest, tuze klamný bolest. Ty mohl by dětí tolik mít, co jeseter vajíček.“

To byla útěcha, dokonce dvojnásobná. V Písmu je komusi přáno dětí jako písku v moři – ale kdo kdy tato zrnka spočítá? S jeseterem je to jiné, u něho bylo napočteno pět milionů vajíček – a to je přece jen reálnější.

„Nebyl jsem odmužněn?“ ujist’oval jsem se opět.

„Ne, ne, jen tak mysleli. Ty měl být eunuch sultanadina, protože jí ukradl nejmilejší čokl – ale sultanadina tě raději chce takový, jak vypadat – i s přívěsek. Rozuměl?“

Jistě, rozuměl jsem. Má nálada se ihned zvedla.

„Musel ale dělat, jako by horečky být, aspoň dvě, tři den – sténat – – –“

„ – – – Vóóóóóóóóóóóóóó!“ naříkal jsem poslušně.

„Tady, napij!“

V ústech jsem ucítil konec hadice, a když jsem natáhl, poznal jsem lahodnou limonádu.

„Můžu s tebou mluvit dál?“ šeptal jsem.

„Ano, než druhé hekím přijít.“

„Kdo jsi?“

„Abdalláh, hekím. Kdyby u tebe nevědělo, kam zlato dát, vzpomněl na chudák Abdalláh.“

Další jsem se dozvěděl od svých strážců, kteří hovořili docela obstojně francouzsky. O nejdůležitějším jsem se už zmínil.

Nejmilejší sultánova žena chtěla získat chyceného zlosyna jako náhražku za ukradeného psíka – pochopitelně jako eunucha. Tak to alespoň řekla, když se dozvěděla, že mne chytli a když mě pak viděla. Přitom však měla další postranní úmysly – nudu v harému lze vyplnit i jinak než vybíjením neukojených citů na vykleštěných nešťastnících. Snad jsem nebyl první, komu se dostalo tohoto štěstí.

Abdalláh byl černý nižší lékař, údajnou operaci prý vykonal s hlavním hekimem serailu za asistence dalších dvou podlékařů. Kdo všechno je do této intriky zatažen, to Abdalláh bohužel nevěděl. Nejlepší bude, když se budu tvářit jako bolestmi souzený muž v přítomnosti kohokoli, bez výjimek.

Šeptající hlas mi poradil dál, jaká mám projevovat přání a podobně. Věřil jsem mu – musel mít větší zkušenosti než zaměstnanec továrny na kapouny.

Právě tak se mnou jednali – totiž jako s kapounem. Byl jsem skvěle zaopatřen, ještě téhož dne mi přidělili měkkou postel, během dalších dnů mne přestěhovali do skvostné místnosti, vedle lahodných léků jsem dostával také dobré jídlo.

Přes den se dostavoval každou hodinu hlavní lékař a... já musel jeho tvář, jeho tvrdé rysy považovat za nefalšovaný obličej Angličana! Chladnokrevně demonstroval při odstraňování obvazů před přítomnými – nefalšovanými Turky a několika černochoy – demonstroval před nimi průběh léčby a hojení rány – třebaže jsem žádnou neměl. Takže i tito zasvěcenci mezi sebou hráli divadlo, a já musel pouze obdivovat, že nikdo z nich nevypadl z role. Průběh vizity však byl naprosto vědecký, vždyť i černoši prošli studiemi!

Celkem mladý Angličan, mající sklony k dobrému živobytí, tlustý, nepochybně také vykleštěný – třebaže to dosud nebylo z jeho hlasu patrné – vzbuzoval můj úžas. Ta jeho tvář! Houbovitá, a přece jakoby ulitá z oceli. Nevím, čím na mne činila tak hrozný dojem. Musel patřit k výtečným lékařům,

odborníkům. Jistě se dostal do serailu jen z lásky k vědě – a cesta do říše krásných žen vyžaduje od každého muže nesmírné oběti.

V protikladu s ostatními lékaři, ověšenými šperky, měl na ruce jediný zlatý pečetní prsten.

Tomuhle člověku bych se mohl svěřit ze všech nejméně, to jsem poznal hned – a přece bych potřeboval někoho, kdo by mi mohl poradit.

Tak jako tak to se mnou nebylo příliš valné. Už jsem slyšel leccos o sultánově serailu. Člověk se dostane mnohem snáze z nejlepšího vězení než z tohoto hradu žen. Kdo se sem dostane, je prostě ztracen. Existují eunuchové, strážci a podobně, kteří se těší značné svobodě – ale jak si v této otázce stál osobní sluha sultanadiny? Kdo ví?

Svým způsobem jsem se přesvědčil, abych se zkusil spoléhat na svaté světlo zbožných mnichů z Athosu – snad mne vidí, snad mi pomohou.

Pátého dne jsem byl prohlášen za zdravého, alespoň tedy za schopna pohybu. Dostal jsem spodní i svrchní šaty, nikoli kaftan, nýbrž kalhoty s kazajkou, obojí z bohatě vyšívaného hedvábí.

Při pohledu do zrcadla jsem musel říci, že vypadám „rozkošně“. Doufejme, že sultanadina bude stejného smýšlení. Na nic jsem se zatím nevyptával, snažil jsem se jednat velice opatrně.

Druhý lékař, žlutý Turek, mne informoval, jak se má vykleštěný člověk chovat, jak má mluvit a podobně. Charakteristické jevy vyjdou na povrch záhy, příroda nedopustí, aby se jí člověk vysmíval. Změna hlasu jako taková je něco jiného, zde opravdu záleží na mnoha různých okolnostech, na stáří a tak podobně. Také mi doporučil, abych co nejvíce jedl.

„Víš, co tě čeká, pokud budeš odhalen?“

„Jistě nic příjemného.“

„Smrt!“

„Tomu věřím.“

„Nemysli si, že by ses mohl odvolávat na sultanadinu, která to tak nařídila!“

„Nu, hned mě napadlo, že by si nerada pálila prsty.“

„Také na nás by se nikdo neodvážil. Jen ty, ty sám, bys stál před tvrdým soudcem.“

Věřil jsem mu.

„Jak se budu jmenovat?“

„Jméno ti přidělí sultanadina.“

„Jak ji mám oslovovat?“

„To se dozvíš jinde – nebo také ne. Sultanadina miluje zvířata.“

Chó! Rozuměl jsem mu, tolik duchaplnosti ještě mám. Prozatím jsem neměl čas pořídít si cvičeného psa, ale vím, na co se při tom kouká. Zvíře se musí vyvíjet samo, bez nějakého směřování – pak se z něho stává skvělé zvíře, dokonce přijme povahové rysy svého pána.

Musel jsem se posadit do nosítek, která se brzy dala do houpavého pohybu. Pod koberci a potahy jsem nenašel v dřevěném obložení jediný otvor – jistě bych se udusil, kdyby nosítka nebyla tak prostorná, aby dokázala dát kyslík k dýchání alespoň na několik minut.

Pohyb se zarazil, otevřela se dvířka a já se vyškral na příkaz ven. Ocítl jsem se v luxusně zařízené koupelně. Každého dne mne třikrát koupali a myli, navíc mne mazali vonnými mastmi.

Pečovali o mne dva černí sluhové, občas jim pomáhaly dvě černošky.

Další čtyři lidé tedy věděli, jak je to s mým eunuštvím – a vůbec mi to nedělalo radost. Právě bezstarostnost, s jakou byli další lidé vtaženi do mého tajemství – a dalo by se říci: nesmírného tajemství – tato bezstarostnost mne přesvědčila, že se nemám čeho bát. Zrada byla dokonale vyloučena.

Mezi lázeňskými mistry a mistrovými jsem náhodou učinil jistý objev... nikdo neměl jazyk. Snad na tom byli jiní stejně, ale dosud jsem si ničeho nevšiml. Sotva jeden z nich náhodně zazíval a já to zjistil, neuniklo mi to ani u ostatních.

Takže i tyto tělesné tresty! Bůh mě ochraňuj!

Tu opět vstoupil hlavní lékař s anglickými rysy. Jediný pokyn, a čtyři černí služební duchové odtáhli pracky a vytratili se z mramorové koupelny.

Očekával jsem vysvětlení, ať dobré nebo špatné, to je fuk – ale mělo se stát něco zcela jiného.

Lékař mi poklepal na levou paži.

„Co je to?“

„*What do you mean, sir* – co myslíte, pane?“

„Žádná angličtina!“ odmítl rychle mou chytře nahozenou otázku a anglicky pokračoval:

„Co to máte na levém rameni?“

O ničem jsem nevěděl.

„Mateřské znaménko?“

„Ne, to není mateřské znamínko.“

V jeho pravici se objevilo zrcátko, v levici druhé. Šikovně je podržel, takže jsem mohl spatřit míněné místo.

Správně! Měl jsem tam vytetováno devět malých bodů, tvořících kříž, jediné pole, ale uzavřené do trojúhelníku.

Neměl jsem ponětí, kde jsem k tomu přišel.

„Je to tetování?“

„Jistě. Nepatříte k nějaké sektě nebo společnosti?“

Nyní se mi rozsvítilo! Bratrstvo z Athosu! Někdy, když jsem byl v bezvědomí, mne tetovali! Jen počkejte! Budu žádat vysvětlení! Něco takového si nemusím nechat líbit.

Vyvaroval jsem se říci mu pravdu.

„K tajné sektě? Ne. Nevím, kde jsem k tomu přišel. Snad v dětství, kdo ví. Doposud jsem si toho nevšiml.“

Lékař se spokojil s mým vysvětlením, přivolał zpět černé služebnictvo, které pokračovalo v mé hygieně. Angličan zde musel mít větší moc než jinde. Znamení na ruce zpozoroval dávno, ale chtěl se mě zeptat mezi čtyřma očima – ani vyříznuté jazyky černochoů mu neskýtaly dostatečné záruky. Nyní odešel.

Když skončilo mytí, napatlali služebné na mé tělo kila mastiček a vonných esencí. Mezi skvostně vykládanými lahvičkami a nádobkami jsem spatřil také obyčejnou cínovou

tubu, jež nesla výrobní etiketu jedné firmy z Nizzy. Tuba měla obsahovat padesát gramů nejčistšího růžového oleje, extra jemného. Po vytažení zátky bylo celých padesát gramů rozetřeno po mém těle!

Kdysi jsem o tom slyšel, ale dávno jsem to zapomněl – totiž kolik stojí jedna unce takového výtečného oleje. Vzpomínám si, že k výrobě jediné libry růžového extraktu nejvyšší kvality je zapotřebí skoro čtvrt milionu růží – na kilo mazání tedy padnou tři tuny růžových lístků! Každý si velmi snadno spočítá, kolik lístků muselo věnovat svůj éterický olej na toto jediné mazání – to muselo být pěkně mastné! Jak se zdá, nechtěli na mně vůbec šetřit, alespoň co se týkalo krásy těla.

Objevili se další sluhové a služební, kteří viděli, že nejsem eunuchem. Oblékli mne do drahocenných šatů, pak jsem musel nastoupit do nosítek bez výhledu, z nichž jsem vystoupil asi po deseti minutách přesunu.

Vystoupil jsem z nosítek a ocitl jsem se v... další koupelně! Jiné černé ruce mne opětovně vykoupaly a namazaly, potom mne oblékly do ještě dražšího obleku, tvrdého zlatými výšivkami, zatímco přezkové botky z červené kůže byly posety drahými kameny.

Když jsem – chodící parfumerie a klenotnictví – nastoupil znovu do nosítek, byl jsem přesvědčen, že skončím v další koupelně – naštěstí byly mé obavy zbytečné. Třeba jsem se jim už zdál dost čistý a voňavý.

Dvířka byla otevřena. Výzva! Vyplížil jsem se z tmavé díry – a plížil jsem se ještě dál nějakou zdí – když jsem se totiž otočil, nosítka jsem nespatrił, pouze padající koberec, který zakryl otvor.

Ne, ve velkolepém pokoji naštěstí nestála žádná vana, naopak, seděla tam na vysokých poduškách mladá, velice krásná a velice tlustá ženská – a pokud mne nemýlily oči, musel jsem ji považovat za čistokrevnou Francouzku – která si právě nechala zapalovat doutník od černé služky, jež byla ověšena stejně drahocennými šperky jako její paní. Druhá černoška míchala cosi ve sklenici.

Určitě jsem byl očekáván, neboť ty tři se nijak nenechaly rušit mým výstupem ze stěny. Jen si mě zvědavě prohlédly.

„Alláhu, jaký to krásný muž!“ zvolala jedna z černošek, aniž by přestala míchat ve sklenici.

Turecká Francouzka spokojeně přikývla a vyfoukla dým malým nosíčkem.

Zaznělo několik slov, jimž jsem nerozuměl, obě černošky zmizely a nechaly mne samotného se sultanadinou.

Co mám říci? Nic, jsem pes, třebaže trochu velký, než abych se vešel sultanadině na klín. Ano, vládkyně harému si pořídila psa, který rozdráždil její touhy. Ale i se psem si člověk může povídat, a tak sultanadina nezavřela klapáčku a v jednom kuse něco mlela – nejspíš si mě pořídila k zahrnutí nudy.

Pobyl jsem v její společnosti šestnáct dnů, ale náš vztah se nezměnil. Má psí bouda, jež si nezadala s honosným budoárem, se nalézala hned ve vedlejší místnosti, abych byl ženě ve dne v noci k dispozici. Když chtěla, abych přišel, použila místo píšťalky jednoduchého tlesknutí rukama. Nakrmila mne, zastrčila mi do „huby“ doutník, protože jsem patřil k zvláštní rase psů kuřáků, a kecala se mnou.

Proč by měl člověk mlčet před psem, který mu měl zpříjemnit samotu, třebaže to je jen němý tvor? – A tak jsem se dozvěděl celý osud sultanadiny, i když nebyl příliš obsáhlý.

Narodila se v Paříži, kde žila do osmi let věku. Dva roky navštěvovala školu, kde se – jak pyšně říkala – naučila také psát a číst (o počítání nemluvila) – ale stejně to už dávno zapomněla. Vlastně celé její vzpomínky byly poněkud chabé. Na rodiče a sourozence skoro zapomněla, jen věděla, že se jim nevedlo nijak růžově.

Pak vykonala s jedním pánem dlouhou cestu, která ji přivedla až do Cařihradu. Krásné dítě bylo milým pánem jednoduše prodáno do harému sultána, nebo alespoň do serailu, kde se mu mělo dostat lepší výchovy.

Ach, jaké zde jsou existence! Člověk neví, zda se tomu má smát anebo nad tím plakat.

Nevěděla, jak dlouho je tady. Uměla počítat pouze podle beirámských slavností, kterých se zúčastnila čtrnáct až osmnáctkrát. Krom toho nebyla legitimní ženou sultána, kdepak, vychovali ji jako odalisku, tanečnici – doslovně přeloženo to znamená spíš pokojskou – ale jako takové se jí podařilo získat si náklonnost vládce všech věřících. To znamená: na jediný den, lépe řečeno na několik málo hodin. To se stalo před třemi roky, což věděla přesně, avšak od té doby sultána více nespátřila, ani zdáli.

Plodem jejich krátké známosti byl syn, a protože byl podle slov astrologa počat v úžasně šťastnou hodinu, věnoval jí šťastný otec čestný titul sultanadiny, náčelnice odalisek. Kdyby se před koncovkou dina objevilo „ka“, mohla by se počítat mezi sedm sultánových žen, kterým se říká kadiny nebo kadinas. Takto byla jen dinou, třebaže první ze sedmdesáti odalisek, a na to byla nesmírně hrdá... já nebožák musel každý den několikrát poslouchat, že se k tomuto čestnému titulu prosoulo...

Sultána tedy už nespátřila, stejně jako syna, který byl vychováván jako císařský syn – na to byla nekonečně hrdá, dokonce jí nevadilo, že se jako sultanadina již nesmí stýkat s odaliskami, vlastně s nikým, kdo patřil k „normálním lidem“.

Jednoduše vegetila ve svých komnatách, čítajících zhruba čtyřicet místností, obsluhována stejným počtem otroků a otrokyň, kouřila cigarety a žvýkala cukrované růžové lístky. Mluvila francouzsky, neboť mezi odaliskami bylo několik Francouzek a také jedna z otrokyň tuto řeč ovládala. Jinak bych ji označil za idiotku. Jako sultanadina patřila k jakémusi posvátnému harampádí, valícímu se v sultánově paláci, což se nemohlo změnit, neboť tak to před lety nařídil sám Prorok. Každý čtvrtek – pátek je totiž mohamedánskou nedělí – se nechala nosit po dobu dvou hodin cařihradskými ulicemi, vždy stejnou cestou. Otvorem ve stěně mohla pozorovat dění venku, dál nic. Byla naprosto závislá na služebnictvu, sama nesměla vyjít ani do zahrady. Nevěděla, v které části paláce žije, dokonce zapoměla jméno, které nosila jako odaliska. Vždyť byla sultanadinou!

Přece však měla jistou všemocnost. Na ulici vídala mnoho psů, a tak si nějaké sama přála. Dostala tři, ale i kdyby si jich přála tisíc, jistě by je dostala. Před čtyřmi měsíci jeden z nich – vlastně jedna z nich, fena Fátima, uprchla... a celá cařihradská policie byla na nohou, právě tak armáda – nechceme použít výraz, že uvedla do pohybu nebesa i peklo – aby získala zvíře zpět. Dokonce bárka, na jejíž palubě byl předpokládán ztracený pes, byla pronásledována sultánovou válečnou lodí... a to o něčem vypráví.

Při nedávné projížďce viděla, že jeden Frank neuhnul před jejími nosítky, že dokonce napadl prvního běžce. Pak se dozvěděla, že jsem to byl také já, kdo odvedl její Fátimu. Má smrt byla neodvratná. Měl jsem být umučen k smrti přímo v jejích komnatách. Pokud zde už někdy dřív došlo k podobným obětem, nevím, ale jsem si jist, že od téhle ženské se dalo očekávat vše.

Potom se jí únosce Fátimy zalíbil. Vyžádala si mne za otroka od vyššího úředníka, který se denně musel ptát na její přání. Slíbil jí, že se pokusí vyhovět.

Podarilo se. Byl jsem jen obyčejným námořníkem, který teprve nedávno složil zkoušky, ale jsem přesvědčen, že by mne propašovali do serailu, i kdybych byl sám římský papež. Jak lze člověka bez potíží vymazat ze zemského povrchu, to jsem již řekl.

Sultanadina si ovšem nepřála eunucha, nýbrž pořádného chlapa, a že jí bylo přes všechno vyhověno, dokazovalo, jakou mocí se může pyšnit. Uvědomme si, že dokázala uvést do pohybu nesmírný lidský aparát, aby uskutečnila věc, která se nanejvýš protivila všem zákazům koránu. Nakolik musela věřit všem svým otrokům a otrokyním, nakolik považovala jakoukoli zradu za vyloučenou!

Tímto způsobem jsem tedy pronikl do největší turecké svátosti, aniž bych přišel o...

Nepodařilo se mi zjistit, kolik podobných „eunuchů“ tady bylo přede mnou, ale nepochybuji, že jich bylo dost – jak jsem se zmínil, jejich zkušenosti hovořily za vše.

Tak jsem se nalézal v jakémsi zvláštním oddělení velkého serailu jako zástupce nápadníka sultánovy diny. Jak dalece mne považovala za méněcenného, dokazovalo jméno, které mi dala – Fátima – zkrátka mne nazývala Fátimou, aniž by se starala o mé pohlaví.

První tři dny jsem si to nechal líbit, zvláštní dobrodružství mne přitahovalo. Pak se mi to přestávalo líbit, neboť jsem poznal beznadějnost svého postavení.

Od následujícího dne jsem pomýšlel na útěk. Jak to ale navléknout? Zdánlivě to bylo snadné. Černí otroci a otrokyně vcházeli do místnosti otvorem ve zdi, který byl uzavřen jen kobercem. Po jeho odtazení jsem viděl dlouhou chodbu, osvětlenou olejovými lampami – vlastně zde bylo jen málo místností, které by se mohly pochlubit byť sporým denním světlem, vpouštěným vysoko usazenými okny, na něž se nedalo dosáhnout, protože zde mimo jiné chyběl i jakýkoli nábytek. I kdybych se vyšvihl na ramena vysokého muže, nepodařilo by se mi dosáhnout na mříže.

Nikdo mi nezakázal použít tohoto východu, nikdo mne neodrazoval od útěku, nejméně pak sultanadina. Zakazuje někdo poslušnému psu opouštět dům? Nikoli, člověk se snaží připoutat jej k sobě dobrým přístupem, anebo jej jednoduše přiváže k boudě.

Mohl jsem předpokládat, proč mne nevarovali nebo nepřivázali. Jednoduše považovali jakýkoli pokus o útěk za nemožný.

Dobrá, jelikož mi nic nezakázali, vydal jsem se jednoho dne na průzkumnou výpravu – vlastně jedné noci. Vyšel jsem na chodbu.

Ihned se však přede mnou vynořili dva obrovští černoši, ozbrojení kromě dýk dlouhými biči, které svírali v dlaních. Jeden mi prostě přiložil ruku na prsa a zatlačil mne s hrozným šklebem zpět.

Než koberec klesl, viděl jsem něco dalšího: v celé chodbě se objevilo množství dalších strážců, jako by rostli ze země.

Jak tedy uprchnout? Už jsem slyšel mnohé o serailu, alespoň o jeho stavbě. Vždyť je to v podstatě celé město, obklopené několika zdmi, z nichž je jedna jako druhá pečlivě hlídána. Bez vůdce, který by se dokonce vyznal v tomto labyrintu, znaje navíc spoustu hesel, se člověk ven prostě nedostane.

Také jsem našel tajné dveře, kterými jsem se sem dostal z nosítek, ale co by mi pomohlo, i kdybych je uměl otevřít? Dostal bych se do zcela neznámého prostředí.

Nechci čtenáře obtěžovat myšlenkami, jimiž jsem týral svou hlavu, tím spíš, když jsem ani jednu z nich nemohl využít.

Pouze se zmíním, že jsem největší naděje vkládal do dne, kdy bude sultanadina vynesena ven v jejích nosítkách. Jak této příležitosti využiji, to jsem zatím netušil – prostě jsem věřil, že to je jediná příležitost, jak odtud prchnout.

Dny mýjely – úplně jsem ztratil pojem o čase, nikdo se zde nestaral o kalendář nebo datum – jistě už prošel den vycházky, aniž by ji sultanadina absolvovala – teprve později se zmínila, že ve svatém měsíci jsou procházky zakázány, což potrvá ještě tři týdny.

Nastal šestnáctý den – to jsem si spočítal až později – i když se mi zdálo, jako bych tady tvrdl nejméně půl roku. Chci však zůstat při reálném počítání času.

Jak řečeno: první tři dny mě to docela bavilo, čtvrtého dne jsem měl této hry po krk a od pátého dne jsem pomýšlel na útěk.

Sultanadině to na nervy nelezlo, ale její žár začal postupně chladnout, což mně neuniklo. Nebo... byla stále bláznivější. Snad nemusím mluvit konkrétněji. Patnáctého dne ji ani nenapadlo, aby zvala svého psa k sobě, mohl jsem celý den ležet na divanu. Až dnes si na mne opět vzpomněla.

„Pojď sem, Fátimo – ici!“

Mechanicky jsem poslechl.

„Lehni si sem – lehni!“

Nyní Fátima pocítila, že není fena a už vůbec ne nějaký čokl, v mé hrudi se ozvalo temné zavrčení.

„Proč vrčíš?“

Pořád ve mně viděla psa!

„Nevrčím!“

„Vrčel jsi, Fátimo!“

„K čertu, tady už si člověk nesmí ani zavrčet!“ vyjel jsem. Můj odpor dokonale ignorovala, nic nepoznamenala, na nic se nezeptala... právě tak, jak se jedná se psem.

Hrála si s mými vlasy, nejdřív jemně, pak si prameny utahovala kolem svých tučných prstů stále pevněji.

„Bolí to?“

Ano, bolelo to, ale já stiskl tesáky.

„Ráda bych ti vytrhla pár chlupů – tak – takhle – křič, křič přece!“

Dostala se až sem, avšak dál jsem to nechtěl nechat dojít. Čokl se změnil v buldoka, který někdy může být nebezpečný i svému pánu.

Ještě než jsem otevřel ústa, abych zařval upřímně míněnou bolestí, otočil jsem se a... praštil jsem veleváženou sultanadinu přes hubu, až se převalila – navzdory své tloušťce.

„Tumáš, bestie!“

Pane, to bylo řevu!!

Celá místnost se v mžiku naplnila černými postavami. Očekával jsem je vstoje – jeden proti dvaceti. Sáhl jsem k opasku nejbližšího protivníka, za nímž trčela dýka – a poznal jsem, že zbraň není snadné vytáhnout.

Příliš času jsem svému objevu nemohl věnovat, rozpoutala se totiž bohapustá rvačka. Ještě si vzpomínám, že jsem sultanadinu, která řvala víc než my všichni dohromady, nakopl několikrát silně do břicha, pak jsem byl sražen na zem, svázán na rukou i nohou a odtažen do temné místnosti, kde mnou smýkli do rohu.

KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ

Do Sydney

Nevím, jak dlouho jsem tam ležel. Očekával jsem, že sultanadina přijde a potrestá neposlušného psa typicky ženským způsobem.

Trvalo to strašně dlouho, začal jsem dřímat. Vědomí mi vrátila bolest – byl jsem hrubě uchopen za vlasy. Sotva jsem se pohnul, bolest zmizela.

„Už budeš poslouchat, můj pejsku, co?“

„Čertice!“ zaskřípal jsem.

Opět mne zatahala za vlasy, ačkoli ne příliš hrubě.

„Mám ti snad dát náhubek?“

Sama mne přivedla k rozhodnutí.

Spočítané jsem to měl tak jako tak, proto jsem se rozhodl zkrátit to – ale nejdřív jsem jí chtěl uštědřit lekci... ukousnout jí několik prstů.

Ano, snad to bylo kruté, ale stačí, když se člověk vžije do mého postavení.

Rychle jsem hodil hlavou a už jsem držel nenechavou ruku, jež se přehrabovala v mých vlasech, mezi zuby a...

„Novacasi, proboha, to jsem já, Johanna!!!“ vyjekla.

Naštěstí jsem dosud pořádně nestiskl, zuby mohly zanechat nanejvýš nepatrnou jizvičku.

Zvolání na mne působilo jako ledová sprcha.

„Cože? Ty že bys byla ?!“

„Jistě, jsem to já, Johanna, ale napříště se vyvaruj podobných žertů,“ smála se zlostně. „Málem jsi mi ukousl prsty!“

„Ano, to bych udělal. Jsi to opravdu ty, Johanno?“

„Pochybuješ?“

„Ne, teď tě poznávám i podle hlasu. Jsem snad znovu na Skarpantu?“

„Ano, jsi zpět na majákovém ostrově,“ zaznělo v odpověď a zároveň se uvolnila má pouta.

Protáhl jsem se... a pocítil opět nepříjemné křeče v kolenou.

„Zase v bedně?“

„Jako vždy.“

Zmocnil se mne zvláštní pocit, jakási hrůza – třebaže to nebylo tak hrozné jako poprvé. Vzápětí se mi vrátil humor.

„Pověz, Johanno, když mě vždycky budete vozit v bedně – nemohla by být aspoň trochu delší, abych si mohl natáhnout nohy? Také nějaký ten polštář by se hodil.“

„Taková bedna by byla příliš nápadná. Musíme vyloučit každé podezření.“

„Co bedna na klavír?“

„Zajímají tě takové maličkosti – zrovna teď?“

„Nepovažuji to za maličkosti. Jak jste mě dostali z toho serailu?“

„Mniši, kteří hleděli do svatého světla, věděli pořád, kde jsi a co se s tebou děje. Jakmile tě zatkli, vyrozuměli jsme svého člověka v Cařihradu. Přesto nebylo snadné vysvobodit tě ze serailu.“

„Ano, ale jak jste to dokázali?“

„Popros mého bratra – – –“

„Pochybuji, že vyhoví.“

„Snad máš skutečně pravdu. Sice mi něco řekl, ale jsem tak málo obeznámena s těmito věcmi, že jsem skoro nic nepochopila.“

Vše se muselo odehrát tajně, neboť veřejným zásahem bychom ničeho nedocílili. Máme značnou moc, ale v diplomatických kruzích nás příliš neznají. Naštěstí disponujeme tajemnými silami, pro které není nic nemožné. Máme své zástupce i v serailu, v nejintimnějších pokojích samotného sultána – – –“

„Mnichy?“

„Patří prostě k nám.“

„Eunuchové?“

„Nevím. Je to možné. Prostě jsi byl vyzvednut, omráčen, strčen do bedny – a adieu!“

„V poslední chvíli!“

„Ano. Měli jsme o tebe starosti. Jak víš, všemocní nejsme, ale v posledním okamžiku se nám podařilo vyrvat tě z drápů té idiotky.“

„Víš, co se mnou chtěla udělat?“

„Pouze vím, že si nechala chytit několik krys.“

„K čemu krysy?“

„Ještě se ptáš? Tlustá odaliska dokáže ve své samotě vymyslet nepochopitelné. Vždyť to není poprvé, co by nechala člověka sežrat zaživa krysami.“

Nedokázal jsem potlačit lehké zamrazení.

„Jak přijali mé zmizení? Určitě jste je pozorovali dál. Co se tam teď děje?“

„Někteří eunuchové přišli o hlavu – – –“

„To snad ne!“

„Zatěžuje to tvé svědomí?“

„Ne, kdepak!“

„Pak ti to musí stačit. Vlastně by ses ani neměl na podobné věci ptát. S hleděním do svatého světla je to trochu jinak, než si myslíš. Člověk potřebuje mnoho koncentrace, aby něco zjistil – bratr musel několikrát svolat shromáždění mnichů, kteří hleděli do svatého světla, aby zjistili, jak si stojíš.“

„No dobře! Jak dlouho to všechno trvalo?“

Skoro dva týdny jsem vězel v bedně!

„A mé papíry?“

„Všechno je tady.“

„Také můj kormidelnický a kapitánský atest?“

„Také.“

„Kde jste to vzali?“

„Nechali jsme to tajně vyjmout z archívu policie.“

„Jakým způsobem?“

„Sama nevím. Teď mi podrobně vyprávěj, co jsi zažil u sultanadiny!“

Trvalo to hodiny. Neustále mne dalšími otázkami vyzývala k vyličení všech podrobností, nic pro ni nebylo dost pikantní.

„A dál?“ mohl jsem se konečně otázat na vlastní osud. Mezitím jsem se stačil také najíst, aniž bych měl hlad – pořád potmě.

„Jsi zpátky, a tak dál pokračuj ve své práci s posádkou. Záhy odjedeš do Athén, abys vyzvedl loď, kterou jsme koupili a kterou povedeš. Bratr ti řekne další.“

„Budu muset jít na pevninu, což není snadné, pokud nemám vyvolat rozruch.“

„Pchá, co tady znamená vyvolat rozruch... ale na druhou stranu máš pravdu – jsi dnes přímo v basilií.“

„Už jsme na pevnině? Myslel jsem si, že je to majákový ostrov.“

„Chápej mě správně. Všichni myslí, že jsi v basilií, protože tam byla ráno přivezena bedna, v níž jsi cestoval.“

Já si nemohla odpustit radost z tvého probuzení, chtěla jsem si hrát na sultanadinu – jako tehdy na brazilskou vdovu – ale dnes jsem na to málem doplatila. Řekla jsem o svém přání bratrovi, který mi hned vyhověl.

Strážci majáku jsou zásobováni z pevniny a není dne, kdy bychom tam něco nepřeváželi. Dostal ses na ostrůvek v obyčejné bedně na potraviny.“

Sakra, jaké s tím dělali okolky! Já myslel přinejmenším na podzemní nebo podmořský tunel!

„V čluu?“

„Samozřejmě. Jak by ses sem jinak dostal?“

Raději jsem si myslel své.

„A jak se dostanu zpátky?“

„Stejným způsobem – v bedně na potraviny.“

„Pak nebude souhlasit její váha!“

„Proč ne? Vrací se tvrdý chléb, kteří rozmazlení strážci majáku nechtějí a posílají jej zpátky.“

„Do basilie? Myslel jsem, že ostrov zásobujete ze St. Lavra.“

„Pochopitelně, ale basilie je s tímto klášterem spojena tunelem. Ostatně, nech to na mém bratru. Kdyby potřeboval nějaké pomocníky, najde si takové, kterým může důvěřovat.“

Musel jsem se ve svých otázkách krotit, neboť její hlas začínal být netrpělivý.

„Co vlastně máme dneska za – – –“

Slovo „datum“ jsem už nevyslovil. Pocítil jsem slabé píchnutí na levém zápěstí, vzápětí jsem ztratil vědomí.

Mniši museli používat k omráčení člověka nepochopitelně ďábelský prostředek!

Když jsem se probudil, ležel jsem v rozestlané posteli. Do místnosti proudilo denní světlo oknem, které bylo zpola otevřené.

Nechal jsem zaznít klepadlo, za malou chvíli se objevil mnich, který se s lhostejným výrazem ptal po mých přáních.

Ani nebylo zapotřebí, aby mi Johanna dávala nějaké instrukce ohledně probuzení. Byl jsem dostatečně chytrý, abych se o ničem nezmínil.

„Kde jsem?!“ stavěl jsem se překvapeným.

„V basilii.“

„Na Athosu?“

„Jistě.“

„Jak jsem se sem ale dostal?“

„Patriarcha ti vše vysvětlí. Chce tě navštívit hned po probuzení. Nebo potřebuješ lékaře? Chceš něco sníst?“

„Ne, ne, patriarchu!“

Brzy se dostavil.

„Žádná zbytečná slova!“ zněla jeho první věta. Musel vědět nejlépe, kam až jsem zasvěcen, a to další mi chtěl nejspíš zamlčet. O své sestře se nikdy nezmínil.

„Jak se cítíš?“

„Docela dobře.“

„Jsi připraven nastoupit ještě dnes cestu do Athén?“

„Ihned.“

„Zůstává při starém?“

„Jistěže.“

„V tom případě bych tě o něco požádal: o prodloužení naší smlouvy.“

„Proč?“

„Chtěl jsi ji podepsat na půl roku.“

„Tak jsme se dohodli.“

„Žádám tě, abys přistoupil alespoň na rok.“

„K čemu?“

„Jde o poměrně dlouhou cestu. Oznámím ti první cíl tvé plavby – australský archipel.“

To byl dost široký pojem, ale nechtěl jsem se vyptávat na další.

„Ostrovy Fidži,“ dodal patriarcha.

Nebesa, co pohledávali klášterní bratři na ostrovech Fidži?! Inu, snad tam chtějí založit misii, ačkoli řeckokatolická církev misionáře nevysílá, jinak bych o tom musel vědět.

„Budeš souhlasit s prodloužením smlouvy?“

„Pochopitelně.“

„Děkuji ti, nebudeš litovat. Co když cesta tam a zpátky potrvá ještě déle?“

„No, přece kvůli tomu hned neskočím přes palubu,“ usmál jsem se. „Pojedu zkrátka lodí na Fidži a potom zpátky.“

„Co když se protáhne pobyt?“

„Nevadí, s tím se musí při takových cestách vždy počítat.“

„Dobrá, rozumím. Již se trochu vyznám. Takže, teď se vydáš i s posádkou do Athén, kde čeká nově zakoupená loď, až ji převezmeš.“

„Plachetnice?“

„Samozřejmě. Nemá 300 tun, jak jsem původně tvrdil, nýbrž 500.“

„Kde byla postavena?“

„Ve Filadelfii. První cestu absolvovala pod americkou vlajkou, pak jsme ji koupili my. Už má své jméno.“

„Jak se jmenuje?“

„*Světlo posvátné hory.*“

Abych si nevypsal ruku, budu psát raději krátce *Světlo*. Jen v nejlepším rozmaru jsem prohodil slůvko jako *Svátost* nebo *Svatá*.

„Všechno je v bezvadném stavu,“ pokračoval patriarcha. „Měla potraviny na půl roku, ale ty jsem nechal prodat. O nových zásobách rozhodneš sám. K tomu dostaneš mimořádné plné moci. Chci ti ponechat svobodnou vůli.“

To je hezké!

„Jde ještě o jedno,“ ujal jsem se slova, „a to o nejdůležitější věc. Loď může být obsluhována jedině mnichy?“

„Mnichy naší klášterní společnosti, těmi, které sis sám vyškolicil. Jiní tam neprijdou.“

„Dobrá, ale chybí kormidelníci, kteří musí být na 500tunové plachetnici aspoň dva. Nemohu být pořád na stráži.“

„Oba kormidelníci již čekají v Athénách.“

„Kdo je to?“ zarazil jsem se.

„Páter Perpetuos a fráter Rufos. Koho z nich vezmeš jako prvního a koho jako druhého kormidelníka, to je tvoje věc. Oba složili kormidelnické zkoušky v Athénách.“

Byl jsem z toho pař! Páter Perpetuos, jeden z prastarých kmetů, fráter Rufos, středně starý muž, oba námořníci, které jsem sám školil... musel jsem se ubezpečit, že slyším dobře.

„Je to vůbec možné?!“

„Proč by ne?“ zaznělo chladně.

„Vždyť jsem je teprve nedávno vyškolicil na námořníky. Dosud nevěděli zhola nic o námořnictví – – –“

„Nu, sám ses zmínil, že i starší člověk se leccos naučí, soustředí-li na to svůj veškerý zájem. Během tvé nepřítomnosti se oba učili a studovali vše, aby mohli složit potřebné zkoušky. Jsou tyto snad tak těžké?“

To tedy ne, dokonce k tomu stačí jen málo znalostí. Člověk s jednoročním dobrovolnickým vysvědčením navštěvuje kormidelnickou školu pouze půl roku... a složí zkoušky na výtečnou – pokud není úplně padlý na hlavu. Základní matematika – odmocniny, trigonometrie a logaritmy – to je vše, co kormidelník potřebuje. S tímto vypočítá i nejtěžší příklady z

příručky, a to stačí. Co je podstatou těchto příkladů, to pochopitelně netuší, ale vlastně to ani nemá zapotřebí – sem dojdou jen nejlepší kapitáni.

Tím chci říci, že to vše platí jen o teorii. V praxi je vyloučeno, aby student gymnázia složil kormidelnické zkoušky. Chybí mu praxe – a tu by získal během půl roku.

„Předpokládám, že zkoušky složili,“ vydechl jsem.

„Oba s vyznamenáním. Také fráter Zephyros byl s nimi, takže ho můžeš využít jako třetího kormidelníka.“

Mnich s tak líbezným jménem Zephyros byl nejmladším z mých svěřenců – šestnáctiletý chlapec.

„Dobrá, ale aby složili mezinárodní kormidelnické zkoušky, musí prokázat dvouletou praxi coby obyčejní námořníci.“

Patriarcha se netvářil právě úctyhodně, spíš se mi zdálo, že mu z očí číselo šibalství.

„Ó, s námi je to jiné. My svedeme hodně, hlavně v Athénách, v Řecku.“

Musel jsem mu věřit.

„A páter Cyriacos s tebou pojede jako nákladní, čili rejdařský kapitán, můj zástupce. Souhlasíš?“

Páter Cyriacos byl nejstarší z nich, snad osmdesátiletý, ale živý kostlivec měl sílu jako medvěd a obratný byl jako opičák. Už jsem se o něm zmínil.

„Toho jsem chtěl za bocmana. Je nejlepší ze všech!“

„Prosím, abys ho uznal jako mého zástupce.“

„Samozřejmě!“

„Když tě poprosí, abys jel tam a tam – –“

„Vím, čím jsem podřízen rejdařskému kapitánovi.“

„A můj zástupce ví, jak se má chovat vůči kapitánovi lodě.“

Ještě téhož dne jsem odplul i se svými čtyřiadvaceti lidmi do Athén.

Jako vždy, když to bylo zapotřebí, stál i tentokrát v přístavu malý řecký parník, připravený k odplutí.

V Athénách mne uvítal starý Cyriacos, zástupce rejdařství. V přístavu kotvilo mé *Světlo*.

Ne, nechci se vysmívat! Byla to nádherná loď, bytelná, s královským ráhnem na každém stěžni. Přitom vypadala jako víla.

Byly mi předány kredity a vše ostatní. Pokoutní řecký lichvář, kterému bych nesvěřil ani pět grošů, mi vyplatil na špinavý stůl ve své pracovně hromádky zlatáků, a to jen tak, na ústní žádost.

Prozatím jsem se postaral jen o balast, v tomto případě náklad pisku, a o zásoby na půl roku, v čemž jsem měl naprostou volnost. Nakupoval jsem.

Ach, bylo to skvělé! Je něco zcela jiného být korvetním kapitánem nebo samotným admirálem! Podobně se musí cítit mladá nevěsta, když se vydá na první nákupy do nové domácnosti. Tento příklad snad stačí pro ukázkou, jak mi bylo na duši, když jsem sestavoval nekonečný seznam zásob – a přitom to není nijak jednoduché, spíš bych to označil za umění, které je v námořní škole vyučováno specialisty. Navíc jsem byl doslova zavalen zprostředkovateli společností pro zásobování lodí.

Na světě však není nic dokonalého a také já cítil, že to prozatím není to pravé ořechové.

Tři bratři a otcové skutečně složili kormidelnické zkoušky – jak to dokázali, je mi dodnes záhadou – navíc se při přebírání zásob a jejich ukládání naprosto osvědčili. Nemohl jsem nikomu nic vytknout, až na jedno... nosili stále mnišské kutny! Právě tak já.

Ach, ten nekonečný údiv! Tolik otázek! O výsměchu raději pomlčím.

V athénském přístavu kotvila německá válečná loď. Námořníci ihned vymysleli písničku, kterou zpívali podle melodie *Stráž na Rýnu*... ale já ji raději nebudu opakovat.

Pak jsme vypluli. Výsměch a údiv vzaly za své, neboť naše manévry přesvědčily i nejotrlejší námořníky, že nejsme žádní ubožáci. Posměváčci, kteří právě chtěli spustit posměšnou odrhovačku, zůstali stát s vyvalenýma očima.

Jistě, stejným posměchem jsme byli přivítáni v každém přístavu, do něhož jsme vpluli – do té doby, než se o nás

dozvěděl celý svět, o což se postaraly nejen noviny, ale i ústní historky námořníků.

KAPITOLA SEDMNÁCTÁ

Rozloučení a shledání

O naší plavbě toho příliš neřeknu. Nejeli jsme kolem mysu Horn, nýbrž přes Suezský průplav, jehož použití v té době stálo dvanáct franků za tunu, takže jsme zaplatili 6000 franků, k čemuž musíme ještě připočítat vlečný parník na dobu čtyřiaadvaceti hodin. Dnes se platí jen pět franků za tunu, to však neznamená, že by to snad bylo příliš levné. Například velká osobní loď o 20 000 tunách zaplatí jenom za proplutí 100 000 franků a dalších pět franků za každého pasažéra na palubě.

Při plavbě Středozením mořem jsem svého nadřízeného, pátera Cyriacose, viděl jen zřídka. Objevil se teprve v Port Saidu, aby se zeptal, na kolik tento žertík přijde, a pak vystavil šek, který byl neprodleně přijat. Já jsem dostal ještě v Athénách do lodní pokladny, jež byla pod mým přímým dohledem, 5000 franků.

Takže Rudým mořem a potom hurá na východ!

Pokud jsem se zmínil, že má posádka byla skvělá a nikomu jsem nemohl cokoli vytknout, musím zdůraznit, že se kvalita mých mužů během plavby ještě zvyšovala. Vlastně to bylo nutné. Námořníci plavidel, která jsme potkávali, se snad divili posádce v kutnách... ale výsměch se vytratil. Desátého dne jsme se dostali do tajfunu, který by položil leckterou plachetnici, ale naše loď se nedala. Od té chvíle mne nenapadlo, abych *Světlo* nebo její posádku hanil byť jen v myšlenkách.

„Pojedeme malajským archipelem nebo kolem Austrálie, kapitáne?“ otázal jsem se Mr Cyriacose, jehož jsem tituloval podle postavení rejdařského agenta.

„Do Sydney, pane kapitáne.“

„Zakotvíme v Sydney?“ dovolil jsem si poprvé zvědavou otázku.

Samozřejmě. V tom případě zástupce musel znát cíl již od počátku plavby, protože aby se jej dozvěděl nadpřirozeným způsobem, koukáním se na pupek, jsem považoval za nemožné.

Devatenáctého týdne po vyplutí z Athén jsme vpluli do nádherného přístavu Sydney, který tvoří nejkrásnější panoráma, s jakým se člověk může setkat. Už jsem zde jednou byl, ale opět jsem byl uchvácen rozkoší, jež mi málem vehnala slzy do očí, což nemohlo být nikomu nápadné, poněvadž při panujícím větru slzeli všichni.

„Nemusíme nejdřív na rejdu?“

Ne, mohli jsme zakotvit až u mola. Bez cizí pomoci jsme vše zvládli, čímž jsme pochopitelně vzbudili velký úžas... bez výsměchu.

Lodní agenti, podomní prodavači a jiná individua, jistý druh lidských supů, kterými se hemží každý přístav, se ihned shromáždili u mola, aby přepadli naši loď, jak je to běžné po celém světě – právě jen s výjimkou australských přístavů a jmenovitě pak Sydney, kde i nejotrlejší vandrák nevystoupí na palubu dřív, dokud k tomu nedostane povolení.

Je to zvláštní, ale člověk si záhy všimne, že se ocitl v zemi, jejíž zákony i kultura byly dány zločinci, třebaže již osvobozenými.

Austrálie je anglickou kolonií, ale jen na papírech. Jinak se australská kolonie vyvíjela sama, má své vlastní zákony, a chci-li se vyjádřit naprosto přesně a výstižně, musím říci, že zde vládne zbrojní a střelecká svoboda, jakou nenajdete nikde na světě. Ani Divoký západ Severní Ameriky se nedá v této zákonně povolené svépomoci přirovnat k Austrálii.

Uvedu jeden příklad: v Anglii nebo v Americe musí být ihned zaplacen nápoj, který barman postaví na stůl, v Austrálii se platí již při jeho objednání. Dokud nezaplatíš, nic nedostaneš. Přesto se někdy může stát, že je barman rychlejší než host, prostě z jakéhokoli důvodu naliže, aniž by bylo zaplacen. Pak, vypije-li host nápoj a chce odejít, aniž by zaplatil, zavolá barman nebo barmanka za odcházejícím výzvu, a pokud tento

ihned nezůstane stát, padá k zemi s kulkou v zádech – a zákon barmana osvobodí. Svěpomoc!

To je skutečnost, kterou potvrdí každý, kdo v Austrálii byl. Stává se to denně, aniž by se tomu kdokoli divil, jen tu a tam bleskne novinami krátká větička. Nejzvláštnější ale je, že existuje mnoho lidí, kteří se této možnosti sami vystavují, ačkoli to nemají zapotřebí. Dávají v sázku svou hrdost i život, aby okradli hostinského, vyhlášeného střelbou, o sklenku brandy, vsází se i za cenu nebezpečí, že skončí s kulkou v zádech.

V Austrálii je zlodějství doma jako nikde jinde na světě, ale zdejší zloději kradou spíš ze ctižádosti – pomineme-li profesionály a příležitostné zlodějíčky, kterých tu také není málo.

Nechvalně známá severoamerická mládež, hlavně newyorská, ale nedosahuje ani po kotníky výrostkům z Austrálie, především ze Sydney. Jak dětsky čistý a nevinný proti nim je například vídeňský ševcovský učeň, bereme-li ho jako představitele naší pouliční mládeže!

Co dokážou tito mladíci v australských přístavech, tomu nevěří nikdo, kdo to nepocítil na vlastní kůži.

Loď, kotvící v australském přístavu, je tabu, nesmí na ni vstoupit žádný cizinec. Pokud to učiní, je na místě zastřelen, ať kapitánem nebo prvním námořníkem, který sáhne po revolveru. Za to ho neodsoudí žádný soud. Protože však střelbu na lidi nemá každý v povaze, posílá australská policie ihned po příjezdu lodi na palubu jednoho nebo několik konstáblů, kteří zde hlídají ve dne v noci s revolverem v ruce. Kdo se objeví na palubě, aniž by mohl dokázat, že je k tomu oprávněn, je zkrátka odstřelen.

Ať je to sebevíc hrozné, je to nevyhnutelné. Nehledě na individua, která se zaměřují na přímou krádež – jakmile vjede do přístavu nová loď, veškerá pouliční mládež si vezme do hlavy něco z této lodi ukrást, jen tak, ze cti, byť by to byl jen kousek provázku – ale oni dokážou ukrást i dělo! Prosté přeběhnutí paluby platí jen napůl. Při svých kořistnických tužbách prokazují tito uličníci opravdové hrdinství, které by

bylo hodno ušlechtlejších činů. Vědí, že na ně konstábl bude bez milosti střílet, a nejen naslepo, pokud možno, míří na hlavu – nevádí, použije se lsti... konstábl je vylákán na před, ačkoli již sám tuší, že ve stejném okamžiku šplhá několik mladíků na zád'...

Jen vzácně uběhne den, kdy by nebyla do otcovského domu přinesena mrtvola jejich syna. A kolik hochů sedí ve škole s kulkou v těle, v noze, v paži, jimž hrdost zakazuje, aby to dali najevo! Je v tom opravdu něco heroického! Vždy jsem se divil, proč se o těchto věcech nedočteme v našich novinách, když v Austrálii je to zcela běžné.

Představil se mi policejní strážmistr, který s sebou přivedl několik konstáblů, a nabídl mi své služby, jež jsem bez zaváhání přijal. Zaměstnal jsem dva muže za deset šilinků denní mzdy včetně potravy z kapitánova stolu. Případná prosba z mé strany, aby používali revolvery až po zralém uvážení, by byla zbytečná... nepochopili by mne.

Vtom se na molu objevil starý muž, jenž mi byl ihned nápadný svým asketickým obličejem. Byl již očekáván Mr Cyriacosem, a pokud ho mnich viděl dnes poprvé, uvedl se mu nějakým zvláštním znamením.

„Je jedním z našich. Snad dovolíte, abych ho přijal v kajutě?“

„Prosím!“

Mnich v civilu vystoupil na palubu, byl přivítán Mr Cyriacosem, podali si ruce, přičemž si vyměnili několik slov a zmizeli v kajutě.

Když jsem tam po chvíli vešel, nebyli zde, stáhli se do mnišské kabiny.

Nevěděl jsem, co dělat. Přístavní formality nespěchaly a přítomnost zástupce rejdářství mi přece jen poněkud svazovala ruce, alespoň v přístavu.

Konečně mne jeden z námořníků v kutně zavolal do kajuty. Starý Cyriacos byl ztělesněná uctivost, což bylo vlastně správné – člověk se musí chovat slušně ke každému slušnému člověku.

Také starý hubený asketa v civilu byl zde. Doposud mi nebyl představen.

„Smí zde tento muž zůstat?“

„Proč ne?“

„Páter Sylvestros, zplnomocněnec klášterní republiky na Athosu.“

„Těší mě.“

„Pane kapitáne, musím vám sdělit jistou věc.“

„Nuže?“

„Musím vás propustit.“

Zarazil jsem se. "

„Jak to?“

„Náš zplnomocněnec dostal velice zvláštní příkaz z hlavního stanu – pátere Sylvestrosi, nechceš snad panu kapitánovi – –“

Zarazil jsem ho pohybem ruky, když chtěl sáhnout do kapsy.

„Patriarcha Johannes těžce onemocněl,“ pokračoval Cyriacos.

Zpozorněl jsem.

„Těžce onemocněl?“

„Zápalem plic. Smrt může přijít každým okamžikem. Tento telegram byl odeslán včera, od té doby jsme nic jiného nedostali.“

Vzalo mne to.

„Prozatímní správa klášterní republiky si přeje, abyste předal velení nad lodí.“

„K tomu svoluji. Pochopitelně žádám – –“

„Samozřejmě, dostanete roční plat. Také smíte žádat přiměřené odškodné.“

Chtěl jsem žádat jen půlroční plat, ale jeho nabídkou jsem neopovrhl. Vždyť jsem na ni měl právo. Ne, byl bych blázen, kdybych se zdráhal.

„Ihned vám vyplním šek na 360 liber šterlinků pro naši místní banku,“ pravil Mr Cyriacos a vytáhl šekovou knížku, s níž uměl velice dobře zacházet.

„Kdy mám opustit loď?“

„Jakmile to bude ve vašich možnostech, pokud smím prosit.“

Zřejmě něco hořelo!

„Pak bych si s vámi chtěl promluvit mezi čtyřma očima. O pět minut později odejdu z paluby.“

„Pátère Sylvestrosi, byl bys tak laskav – – –“

Mnich v černém vycházkovém obleku a cylindru odešel.

„Prosím!“

„Nepochybně víte o mém dobrodružství v Cařihradu?“

„Vím vše.“

„I jakým způsobem jsem byl dopraven zpět na Athos –“

„V bedně. Vím vše.“

„Víte i něco jiného?“

„Vím, na co nyní hrajete, ano, vím to – jsem jeden z mála, který se vše dozví. Narážíte na útěk do Brazílie?“

„Ano.“

„Obáváte se, že se jednoho dne probudíte ze spánku... v basilií?“

Jak dobře jsme si rozuměli. Starý Cyriacos byl každým coulem skvělý muž!

„Ne, toho se nemusíte obávat. Poměr mezi vámi a mnišskou republikou je ode dneška skončen.“

Tímto vysvětlením mi spadl balvan ze srdce. U nich jsem se cítil vždy jako otrok.

Měl jsem jedinou otázku. Při posledním setkání s Johannou jsem na ni zapomněl, později nebyla možnost. Nebylo ani nutné obnažit horní část těla.

„Co vlastně značí toto znamení?“

Vzal jsem tužku a na kus papíru jsem nakreslil kříž z devíti bodů, uzavřený jako trojúhelník.

Páter mne klidně pozoroval.

„Co je to?“

„Neznáte toto znamení?“

„Ne – jakýsi zvláštní kříž – co tím myslíte?“

„Tento kříž byl v basilií vytetován na mé levé rameno, k čemuž jste využili mého bezvědomí.“

„Kdo by to dělal? Proč?“

Upřeně jsem starého pozoroval – asketická, strhaná tvář se ani nepohnula. Přesto jsem věřil, že kdyby mne chtěl klamat, vložil by do poslední otázky alespoň trochu údivu.

Nic takového! Mnich nejspíš nic nevěděl a já mu věřil.

„Promiňte, také se mohu mýlit. Všiml jsem si toho znamení teprve nedávno, dřív jsem o něm nevěděl a věřil jsem, že jsem k němu přišel až na Athosu. Je možné, že pochází z dětství.“

Mr Cyriacos neměl dalších otázek, což ladilo s jeho povahou, jinak bych proti němu musel pojmout podezření. Starý asketický mnich je prostě mnohému nadřazen.

Šel jsem do své kajuty, převlékl se do obleku, který jsem si koupil v Athénách, zabalil jsem si kufr a předal jej sluhovi. Udal jsem mu adresu jednoho hotelu, který jsem znal z dřívějška.

Šek jsem měl v kapse, předal jsem rejdařskému kapitánovi lodní pokladnu a bez velkého loučení s ostatními jsem opustil klášterní loď, které jsem devatenáct týdnů velel jako kapitán.

Netušil jsem, že ji opět spatřím, dokonce že ji znovu povedu – netušil jsem daleko víc, totiž shledání, které mne čekalo tady v Sydney.

Nejdřív jsem se ubytoval v hotelu, poté jsem se odebral do banky vyměnit šek za hotovost, mince i cenné papíry.

Připluli jsme kolem čtvrté, a než jsem povečeřel, nastal večer.

Bloumal jsem ulicemi a uvažoval, jak ukončit započatý večer, ať důstojně nebo ne. Byla sobota, ulice se hemžila kupci a hledači zábavy, čímž se Sydney podobá každému velkému anglickému městu. Kolikrát mě napadlo, že jsem v Tržní ulici v Londýně. Před otevřenými výlohami jatek stáli butchers, řezníci, a zpívali nekonečné „*buy, buy, buy, buy!!!*“. Každý majitel obchodu volal v jiné tónině, aby přiměl lidi k nákupu, ať už to měly být ústřice nebo krabi; šarlatáni z okrášlených červených vozů prodávali všelijaké pilulky a jedy, po kterých se člověk už neprobudí – právě jako v Anglii, v Londýně, a také tady musel manžel nést těžký nákupní koš své ženě, na druhé paži podle možností ještě nemluvně, a přitom se kupující nezapomněli

zastavit v každé putyce... přičemž i baby dostalo svůj hlt whisky.

Přirozeně, nechyběla tu ani postava na rohu, Italka v národním kroji, s šátkem na hlavě, vedle sebe malá kamínka na dřevěné uhlí, na nichž se pražily kaštiny.

„*Roast chestnuts, maroni italiani, penny each, penny each dozen* – pražené kaštiny, italské kaštiny, tucet za penny!!!!“

Bylo to docela hezké děvče, snad trochu tmavé a vlasaté, s libivým dragounským knírkem.

To znamená, že jsem jí věnoval pozornost jen proto, že mám filozofickou povahu, a ihned jsem přemýšlel, jak se Italové toulají po světě. Vždy zůstávají svými, neodkládají zvyky ani národní kroje, a to nejen z vychytralosti, nýbrž...

Filozofickou úvahu jsem nemohl dokončit, neboť čokoládová ženská, od které jsem byl sotva deset kroků daleko, na mne zírala s otevřenými ústy... potom vyrazila ke mně a řvala:

„Pepi, Péééépi!!!“

Zatím jsem nic netušil.

„Pepi, nechceš mě znát?“

„Ne, signoro nebo signorito, mýlíte se, neznám vás!“

Odvrátil jsem se.

Jediným skokem stála přede mnou, a jak si zapřela ruce v bok, podobala se spíš fúrii, i když to teprve mělo přijít!

„Cože, mýlím se?! To říkáš, protože máš takovej hezkej vohoz?! No, milej Napoleone Bonaparte Novacaso, ještě poznáme, jestli tě nedostanu jako muže, kterej tak nevěrně opustil svoji ženu a pět dětí! Konstáble, konstáble!!!“

Sakra, jako by mi z očí spadly šupiny!

Ještě jsem nepomyslel na muže, jehož jméno jsem si protiprávně přivlastnil. Byl mrtev, spadl přes palubu – nikdy mne nenapadlo, že tento Napoleon Bonaparte Novacasa je ženatý, o tom se v námořnické knížce nepíše – ale zmocnila se mne hrozná jistota – onen kapitán se navíc zmínil, že se mrtvému podobám – snad ne jako vejce vejci, ale určitě to stačilo, abych se dostal do nesnází – především jsem vlastnil

jeho námořnickou knížku a nosil jeho jméno – také jsem znal australské poměry – ani v Anglii se nedělá mnoho cavyků s nevěrným manželem, který opustí rodinu, tím méně pak v Americe, o Austrálii vůbec nemluvě...

Tyto úvahy mi prolétly hlavou jako blesk. V duchu jsem viděl svízele, které přede mnou stály, a raději jsem se obrátil k útěku.

Byl by to nejlepší, nejchytřejší způsob, jak uniknout... kdyby se to bývalo povedlo.

Člověk míní, osud mění. Ulicí se nesl její řev, volající po konstáblovi. Když ho potřebujete, určitě ho budete hledat marně, zato když ho nepotřebujete – alespoň z mého pohledu – – najdete hned dva... a ti nyní přibíhali, obklopil mne dav lidí, oba strážci pořádku mě popadli za ruce...

A k tomu ta slepice!

„Lump!!! – před třema rokama mě nechal dřepět v Melbourne – pět děcek na krku! – a všechny úspory sebral s sebou! – čtyřicet liber – nechal nás hladovět – utekl za jinou!! - grázl !!!!“

Ani nevím, co všechno mlela, neustále mi šermovala čokoládovými pěstmi před nosem.

„Je to vaše žena?“ ptal se mě jeden z konstáblů.

„Jasně, je to moje žena!“

Pojal jsem určité rozhodnutí. Zde nebylo jiné možnosti než souhlasit. Kdybych to neučinil, jistě by mne odvedli na stanici, byli by kontrolovali papíry... a stejně by mi dokázali, že jsem Napoleon Bonaparte Novacasa. Podle amerických i australských zákonů je vstrčen do díry každý muž, který se zdráhá žít v rodinu.

Ne, musel jsem přiznat identitu, což mi skýtalo příležitost v blízké době se opět vypařit. Navíc se k tomu pojilo příjemné dobrodružství, které jsem si nechtěl nechat ujít.

„Jak se jmenujete?“ otázal se konstábl italsky.

„Julia Novacasová.“

Inu, alespoň vím, jak ji mám oslovovat.

„Kde bydlíte?“

„Runstreet 47.“

„Jak se jmenujete vy?“

„Napoleon Bonaparte Novacasa.“

„Čím jste?“

„Námořníkem.“

„Človče, buďte rozumný a jděte se svojí manželkou domů!“

Konstáblové viděli, že se manžel podrobuje svému osudu, udělili mu ještě několik dobrých rad a pak se o nás přestali starat. Snažili se rozehnat zvědavce, kteří nás dosud obklopovali jako neproniknutelná zeď.

„Pepi, můj Pepi! Kde jsi byl tak dlouho! Jak jsi mohl tajně opustit svoji Julii a svých pět dětí?!“

S těmito slovy mi visela vzlykající i jásající ženská na krku. Stál jsem jako opařený. Bylo mi měkce u srdce, třebaže jsem viděl zlomyslné výrazy čumilů kolem a zaslechl několik výsměšných nářezek.

„Madonna, moje kamínka!“ zaječela.

Ponechala totiž kamínka i kaštany svému osudu. Když se k nim cpala davem, držela mne pevně za ruku a táhla mě za sebou jako pudla.

Nu, kamínky se již nemusela zatěžovat... někdo je dávno ukradl, právě tak kaštany i žhavé uhlíky!

Nebrala ztrátu příliš tragicky.

„Hlavně že mám tebe, můj milovaný Pepi, ostatní ať táhne k čertu!“ zavzlykala, něžně mě líbajíc... a já byl úplně naměkko.

„Dobře, Julie, koupím ti nová kamínka.“

„Máš peníze? Kolik?“

Zpozoroval jsem chtivý záblesk v jejích očích.

„Skoro sto liber,“ připustil jsem opatrně.

„O, pak se ze všeho vylížem!“ zajásala. „Jak urozeně vypadáš! Jako gentleman! Pojd' domů – ach, jak se děcka zaradujou!“

Nepustila mne, za ruku mě táhla pryč.

Měl jsem dost času na přemýšlení. Říkal snad kapitán, který mi dával papíry mého dvojníka, před kolika lety spadl tento přes palubu? Už jsem to nevěděl. Zdálo se mi, že se onen Novacasa

přece jen neutopil, když byl před třemi roky v Melbourne, což ovšem nemohlo být uvedeno v jeho námořnické knížce.

Co se mi mohlo stát, kdybych nyní vystoupil před soudem a uvedl, že nejsem žádný Novacasa, že jen neprávem používám jeho papíry?

Ne, bude lepší hrát novou roli. Snad se mi podaří té slepici uniknout.

Ach, jak snadné jsem to viděl... a jak šeredně jsem se měl splést!!

Má věrná ženuška zatím rozkošně žvatlala.

„Kde jsi byl, Pepi?“

Musel jsem být opatrný. Raději se nebudu vydávat za kapitána, natož abych ji nechal nahlédnout do své námořnické knížky.

„Jezdil jsem všude.“

Naštěstí jí tato informace stačila. V duchu se zabývala něčím jiným.

„Přivezl jsi sto liber?“

„Přibližně,“ opáčil jsem s úmyslem vysvobodit se ze spárů manželské polovičky i za cenu ztráty této sumy.

„No, pak je bída u konce!“ zajásala. „Díky Madonně! Tak, tady jsme doma. Počkej, musím vzít něco dětem!“

Dostali jsme se do nejchudší části Sydney. Aniž by pustila mou ruku, táhla mě do špinavého koloniálu, kde kupovala bonbóny, cukrové tyčky, sirup, med a podobné nesmysly, vše co nejlacinější, žádajíc raději umělý med než pravý – ale všeho brala na kila.

Zaplatil jsem několika korunami. Těžce naložený jako mula jsem byl tažen dál.

Vstoupili jsme do polorozbořené chatrče, vyšli několik schodů, které byly podle policejního předpisu osvětleny plynem. Všude se táhl zápach spáleného olivového oleje, neklamné znamení, že v těchto bytech, z nichž zazníval dětský řev, bydlí samí Italové. Julia odemkla jedny dveře.

Hrozný smrad spáleného oleje mě udeřil do nosu, a když si mé oči zvykly na kouř, rozeznal jsem dost velkou místnost,

zpola zaplněnou starými hadry a odpadem všeho druhu. V tom se hrabali dva vzrostlejší kluci a třídili hadry stranou od kostí, zatímco šestiletá dívka se činila u rozpálených kamen, přičemž hlídala červíka, který se plazil po špinavé podlaze, a druhého, ležícího zatím v kolébce.

Bylo mi to jasné. Pilná manželka se zabývala nejen pečením kaštanů, ale i sběrem starých hadrů.

„Děti, otec je tady!“

Děti vyslechly zprávu o mém návratu bez velkého nadšení, jako bych se domů vracel každý den.

„Přinesl jsi nám něco?“

To byla hlavní myšlenka, při níž pustili z rukou vše, co právě drželi, ať už to byla oslí čelist nebo půlka hřebenu. Roztomilá kuchařka nechala olej na pánvi vzplanout jasným plamenem. Byl jsem vtlačen do židle a vzápětí jsem měl na kolenou celou dětskou společnost, neboť věrná Julie se postarala, aby tam položila jednorozčného caparta stejně jako toho, který se narodil teprve před několika měsíci.

Žvanění, jásot a otázky nebraly konce, až mě z toho brněly uši.

Měl jsem dojem, jako bych se dusil, jednak z toho hrozného smradu, jednak z přílivu neopětovaných citů, což mě obojí strhávalo dolů.

Deset špinavých dětských ruček se vnořilo do pytlů s laskominami, které pak mizely ve špinavých hubičkách. Stejně si počínaly se sirupem a s medem. Obsah krabic, většinou pochybně lepkavý, se ztrácel v dětských pusách, zatímco dvojnásobně špinavé ruce mi vtíraly do vlasů i vousů odpornou, lepkavou hmotu.

„Tak co, Pepi, jsi šťastnej?!“

„Jasně, jsem,“ mumlal jsem napůl oslepen, neboť jednorozčného děčko mi zalepilo oči sirupem i medem.

„Už nikdy neodjedeš, vid’?!“

„Nikdy, nikdy!“

„Zůstaneš pořád u nás?“

„Pořád, pořád!“

„Podívej se na rozkošné baby, který jsem ti darovala!“

Sundala malého červíka, který se přilepil k mé tváři, mávala jím ve vzduchu a hrdě mi ho ukazovala. Vtom mě něco napadlo, vrátil se mi zdravý rozum.

„Je to holka?“

„Ne, kluk. Pojmenovala jsem ho po tobě, Napoleonem.“

„A kolik je téhle?“

„Pepitě? Jo, jo, taky při jejích křtinách jsem na tebe moc myslela, můj milý Pepi! Je jí patnáct měsíců, Napoleonovi jen tři.“

„A já jsem nebyl tři roky doma!“

„Jo, jsou to tři roky,“ opáčila matka, šťastně hledíc na špinavé uzlíčky plné medu.

„A přitom jsem u tebe dlouho nebyl?“ snažil jsem opatrně vyvídat.

„Jak to myslíš?“

„Už jsi dlouho v Sydney?“ byl jsem ještě opatrnější.

„Přišla jsem sem, sotva ses vypařil.“

„Takže před třemi roky?“

„Ano, přesně tak.“

„A Pepitě je teprve rok a čtvrt!“

Začala něco tušit.

„Co tím chceš říct?“

„Že – potom – hm – pak tedy nemůžou být ti dva poslední mými dětmi !!“

Ó běda!!! Pochopila. Hodila prcka na zem, založila si ruce v bok a vyjela.

„Lumpe!!“ ňafala. „Chceš mi ještě něco vyčítat?! Darebáku, byls pryč tři roky a nechceš považovat moje děcka za vlastní?! Chceš snad vědět, s kým je mám?! Snad si nemyslíš, hnusnej holomku, že na tebe budu trpělivě čekat a – – –“

A tak dále. Nu, slyšel jsem leccos zajímavého.

„Je to tvoje dítě nebo ne?!“ řvala a držela mi Pepitu před obličejem.

Byl jsem se silami u konce.

„Ano, je to moje dcera,“ vydechl jsem.

„Pak jsi taky otcem tohohle nemluvněte!“

Přitom mi jezdila tříměsíčním Napoleonem od sirupu po tváři.

„Přiznávám se,“ sténal jsem.

Toto vysvětlení ji uspokojilo. Pak se k tomu připojilo další, co ji přivedlo na jiné myšlenky.

„Matko, matko, co všechno otec přivezl?“ volaly tři větší děti.

Mezitím hledaly špinavé a zalepené ruce po mých kapsách a vytahovaly na boží světlo zlatáky, stále víc a víc.

Také Julia byla radostí bez sebe.

Záhy se jí vrátila nedůvěra – kupodivu dokázala zlatáky spočítat.

„Je toho daleko víc než sto liber šterlinků, ne?“

Jistě, nechal jsem si vyměnit víc na mince. Snad toho teď nebudu muset... Bylo příliš pozdě.

„Ha, chtěls mi zapřít penízky, jako jsi to dělal vždycky, odpornej grázle! Ukaž kapsy, hned!!!“

Odpor byl marný. Vyplenila moje kapsy, našla i papírové peníze, obrala mne o celou hotovost, čítající dosud 360 liber.

Nevzmohl jsem se na odpor. Vytáhla veškeré mé papíry, také doklad o mém sňatku s doňou Privilegou. Jaké zapeklitosti z toho mohou vzejít! Mohla mne udat za bigamii – nepochybně bych skončil ve vězení – naštěstí se má hodná ženuška, která neměla chlupy jen pod nosem, ale i za zuby, spokojila s tím, že mi zabavila veškeré peníze.

Nakonec to dopadlo dobře. Otevřela sice každý papír, aby v něm hledala další peníze, ale nečetla ani jeden. Napadlo mne, že snad neumí číst... což se později potvrdilo.

Také mi přestala vyčítat, že jsem se přiznal jen ke stovce, nevyptávala se, odkud mám další peníze. Stačilo jí, že „nesmírně zbohatla“, chovala se jako omámená.

„Tady, Antonio, skoč pro flašku falerneru, a my, Pepi, až se najíme, zalezem do postele.“

KAPITOLA OSMNÁCTÁ

Útěk

Signora Julia Novacasová snad kdysi bývala velice šetrná, když dokázala ušetřit čtyřicet liber šterlinků, ale mých 360 liber ji přivedlo do extáze, že se její veškerá spořivost vytratila.

V noci i následujícího rána neustále plánovala, jak by se daly ty obrovské peníze nejlépe zhodnotit. Chtěla otevřít koloniál, pak obchod s hadry en gros, ve velkém, poté se stala cílem jejích tužeb knajpa – „mohl bys tam bejt každodenním hostem“ – a nakonec se rozhodla, že vybaví rodinu nejnutnějším oblečením. Také já jsem potřeboval nové šaty, neboť z těch posledních se stal hadr na sirup – takhle bych nemohl ani na ulici.

Dobrá, všichni jsme se sebrali a zamířili k jednomu italskému krámu. Má žena byla tak ohleduplná, že mne nechala nést nejmenší děcko, zatímco těžší Pepitu vláčela sama, aniž by přitom pustila mou ruku.

Nakupovala u vetešníka, tedy samé staré krámy, co nejlacinější, zato křiklavě barevné – i ze mne se musel stát dokonalý Ital. Cestou se ověncila bezpočtem falešných šperků a cetek. Pak jsme šli na procházku.

Chtěla ukázat celou svou rodinu v novém, byla hrdá na bohatého muže. Kráčela kolébavě jako námořník – u ní to spíš připomínalo kachnu, na ruce děcko, zatímco druhou držela mne, který také vlácel jednoho caparta, za námi se batolili ti tři větší, dneska docela čistí – a já se hrozně styděl.

Vlastně to ani nebylo nutné, v Sydney je dost Italů a lidé jsou na jejich výstřednosti, podobající se trochu španělským, dostatečně zvyklí.

„Najíme se v trattorii, restauraci, pro dnešek si to můžeme dovolit, pak se budem bavit o obchodu s hadrama.“

Ztěží jsem do sebe nasoukal nějaký blaf, samý olej, potom jsme vyrazili zpět na ulici.

Řada drožek přivedla mou spanilou ženu na další praštěný nápad:

„Projedem se drobet ekvipáží. Pro dnešek si to můžeme dovolit, pak budem mluvit o obchodu s hadrama.“

Jezdili jsme celé dvě hodiny po okolí, dokud se opět nepřihlásil hlad, takže jsme ještě jednou zašli do trattorie, poté jsme se znovu projeli – tak to pokračovalo stále dál. Začínalo mi být zřejmé, že to nepřestane, dokud neutratí poslední šilink.

Měl jsem pravdu. Peníze mizely stále rychleji, nároky mé polovičky rostly a rostly. Přestali jsme chodit domů, spali jsme nejdřív v italské krčmě, později v nejvznešenějších hotelech, kde je k obědu table d'hôte o sedmi chodech a proudy šampaňského. Není divu, že během čtrnácti dnů vzalo celých 360 liber za své.

Ačkoli moje drahá polovička pila jako duha, nedokázal jsem jí utéci. Víím, že se bála mého odchodu, neboť mne doprovázela i na nejtajnější místa.

„No, už mám jen poslední sixpenci, za kterou koupím **dečkám** cukroví. Pak se budeme bavit o našem obchodu s hadrama.“

Tak se stalo. Po delší době jsme vstoupili zpět do našeho bytu a začali obchodovat s hadry. To znamená, ne en gros, jak bylo původně jejím úmyslem, nýbrž obyčejně en detail, v malém. Tři vzrostlejší děti byly opět vyslány na ulici sbírat hadry, má žena šla zase prodávat kaštiny – k tomu si pořídila nová kamínka, buď na půjčku, nebo stihla nějakou tu libru ulít, takže jsme ji nepromrhali – a já musel zůstat doma, hlídat obě malé děti, uvařit jídlo pro pracující členy domácnosti a... třídit hadry.

„Na moře už nepůjdeš! Zůstaneš doma u své rodiny, kam patříš! Rozuměls?!“

Zamykala mne.

Připadalo mi to vlastně divné. Byl pravý Novacasa skutečně takový, že by se nechal zadržet chatrnými dveřmi, prožranými

červotoči? Vždyť zde bylo i okno a nechyběly deky, z nichž se dalo splést lano, po němž bych se spustil dolů.

Brzy jsem se dozvěděl, jak se věci mají. Než začala chodit na sezení ke kamínkám, řekla:

„Nemysli si, že bys mi mohl utéct. Řekla jsem všechno Mariettě, Anitě a druhým. Jakmile bys vylezl ze dveří, zavolají konstábla, kterej tě odvede na strážnici. Voknem se taky nedostaneš, o to jsem se postarala.“

Zaměstnala tedy ženské obyvatele domu jako strážkyně! Ostatně se má drahá cítila tak jistě, že ji ani nenapadlo sebrat mi mé papíry.

Přes to vše jsem byl pevně rozhodnutý k útěku. Že bych usnul tady a probudil se v náručí Johanny v athoské basilii, v to jsem již nemohl doufat – vlastně to uvádím jako žertík.

A přece jen mi mělo být pomoheno z jiné strany!

Včera odpoledne jsme vydali poslední peníze, pak jsme šli domů a přenocovali opět ve svém. Dnes ráno se tři vzrostlejší vydali za hadry, kdežto Julia si naložila kamínka a s varováním mne zamkla, aniž bych jí mohl cokoli odpovědět.

Zůstal jsem dřepět ve špinavé díře, na krku oba malé červíky, vědom si svého nedůstojného postavení, ale také s vědomím, že nebude nijak snadné přehnout.

K vyrazení dveří bych příliš sil nepotřeboval, ale co by to pomohlo, když mám tak bdělé strážce? Ženské by nepochybně zavolaly konstábla, a protože i v Austrálii, stejně jako v Americe, mají ženy větší práva než muži, mé chůvy by se postaraly, abych skončil za mřížemi. Sydney neleží v divočině, kterou bych se mohl protlouci na nějakou loď, což by se pochopitelně nemohlo dít za dne, ale také se nestanu kvůli nepříjemnému dobrodružství vrahem.

V noci však byla Julia doma, hlídala si mne jako oko v hlavě.

Čtenář si snad řekne, že jsem si to neměl nechat líbit, že jsem měl jednat jako muž. Jistě, má to něco do sebe! Existují však ženy, vůči kterým je jakákoli mužnost marná. Vlastně jsem Italky dosud nepoznal z nejhorší stránky, ale byl jsem si jist, že

dokážou vystupovat daleko tvrději. Běda, kdyby osvědčily svou skutečnou povahu! Nejenergičtější zuřivec by proti nim neobstál – leda by šel přes mrtvolu.

Právě jsem utěšil nejmenšího chlapce, doufaje, že alespoň pět minut nebude řvát. Pepita se soukala spokojeně po podlaze, já měl v úmyslu na chvíli si sednout, vše zvážit a vypracovat válečný plán – vtom se ozvalo tiché zaklepání na dveře.

„Kdo je tam?“

„Pst!“ ozvalo se za klíčovou dírkou. Přistoupil jsem ke dveřím, sklonil se – klíčovou dírkou nebylo nic vidět, snad proto, že do ní někdo čučel z druhé strany.

„Kdo je tam?“

„Já, Anita – vaše sousedka – Anita Caballo,“ linulo se z klíčové dírky. Aha, jedna z mých strážkyň!

„Co chcete?“

„Pst, ne tak nahlas! Chcete utéct?“

Vida, to znělo slibně!! Sousedka stála na mé straně.

V příštím okamžiku jsem si uvědomil, že musím být opatrný. Vždyť to mohla být lest. Třeba Julia chtěla, aby sousedka vyzvěděla mé úmysly.

„Jsem zamčen.“

„No jo, vím. Chcete utéct? Pustím vás ven, ale musíte si pospíšet. Marietta zrovna na chvíli odešla.“

Napadlo mne, že bych se neměl opatrností příliš zdržovat. Snad na sebe sousedky žárlí a chtějí si uškodit.

„Proč mě chcete pustit?“ vyzvídál jsem.

„Přece se nenecháte zamykat čokoládovou čarodějnici! Víм všechno.“

Pochopitelně jsem netušil, co všechno ví.

„Skutečně vám tak záleží na tom, abych své ženě utekl?“

„Chci ji naštvat. Mám vás hlídat, a tak jí to provedu na vztek!“

To stačilo. Žárlivost, tajná zášť! Dvě sousedky, které jsou navenek dobrými přítelkyněmi, ale ve skutečnosti se nemohou ani cítit.

„Musíte si ale pospíšet!“ opakovala. „Marietta se každou chvíli vrátí, pak je po všem.“

„Můžete otevřít dveře?“

„Ano, pasuje k nim můj velký klíč od skříně.“

Aha, milá sousedka navštěvovala zřejmě často Juliin byt, když nebyla ona ani děti doma.

„Jsem připraven. Ještě minutku!“

Vytáhl jsem staré šaty, které jsem upřednostňoval i přes skvrny od sirupu, ujistil jsem se, že mám všechny doklady, a mohl jsem vyrazit.

Zarachotil klíč. Přede mnou stála ženská, která by si titul „čokoládová čarodějnice“ zasloužila ještě víc než Julie.

„Pryč, pryč!“ naléhala. „Svatá panna vás ochraňuj!“

„Co když budou děti brečet?“

„Tak jste zrovna utekl – odemkl jste a zamkl jste sám – já totiž opět zamknu – a kdyby vás znovu chytli, nemluvte o mně.“

„Bůh mě chraň!“

KAPITOLA DEVATENÁCTÁ

Balduin Buřt

To byla poslední slova, která jsem v tom špinavém domě vyslovil, a nikdy jsem se nedozvěděl, co z mého útěku vzešlo.

Nyní jsem se potřeboval dostat do bezpečí. O dva kufry, které jsem si nechal zanést do hotelu, jsem se již nestaral, také jsem o nich neříkal Julii, snad v předtuše, že je jednou budu potřebovat.

Nu, snad bude lepší, když se na kufry vykašlu – do hotelu bylo daleko a já mohl být každým okamžikem zpozorován manželkou nebo některým ze svých tří dětí, které sbíraly hadry. Následky něčeho takového jsem si nedokázal dost dobře představit. Nepochybně by došlo k divoké pouliční honbě, při níž bych byl ztracen, protože žádný drožkař by mne díky nevábnému zevnějšku nesvezl bez předchozího placení – a já neměl v kapse jediný penny.

Blíž to bylo na námořní úřad. V Sydney, jako ve všech australských přístavech, vládne naprostý nedostatek námořníků. Téměř neustále se shání posádky pro odplouvající loď, protože předchozí mužstvo dezertovalo, aby hledalo v Austrálii své štěstí.

V deseti minutách jsem šťastně dorazil na úřad. Již cestou jsem byl několikrát tázán, zda jsem námořník, a poptávali se hlavně po topičích a zauhlovačích. Já se rozhodl, že si vyberu loď, která zvedne kotvy co nejdřív, ať míří kamkoli. Najmutí často probíhá v posledních minutách před odplutím. Pokud nebudu moci nechat své kufry vyzvednout jinou osobou, nebude to příliš vadit, protože si mohu nakoupit oblečení z přebytků mužstva a vyrovnat vše až po výplatě.

Nájemní místnosti byly přeplněny námořníky, a přece zde vládl nedostatek. Muži neměli chuť k práci na palubě. Na

pobřeží Austrálie si mohli vydělat daleko víc, neboť se zde výtečně platí.

Přesto jsem měl smůlu. Podle vyvěšené listiny jsem zjistil, že před večerem nevyplová parník ani plachetnice, kam bych mohl nastoupit. K vyplutí byl připraven pouze jediný parník, jenž chtěl stihnout polední odliv, který nastane za půl hodiny, ale posádku měl kompletní. Chyběli pouze topiči.

Rozhodl jsem se, že do večera čekat nebudu. Příliš mě pálila půda pod nohama. Jako topič jsem jet nemohl, neměl jsem patříčné zkoušky. Zbývalo pouze místo zauhlovače, což je pekelná práce.

Přihlásil jsem se a byl jsem ihned přijat. Šlo to jako po másle, hlavně rychle, rychle! Ukázat papíry, podepsat a hotovo!

„Kam parník míří?“

„Na moře.“

Jaký jsem pitomec, takhle se ptát! Při náboru se přece nikomu neříká, kam loď míří, buď se jedná o pobřežní plavbu nebo na „*high sea*“. V evropských přístavech se snad ještě dodá, zda se jede na východ nebo na západ.

Našel jsem tu celý zástup veselých lidí, mezi nimi půl tuctu Němců a Rakušáků, vystěhovalců, kteří v Austrálii nenašli to, co hledali, a chtěli se vrátit domů, přičemž považovali za nejlepší odpracovat si cestu u kotlů.

„Parník prý pluje do Hamburku?“ slyšel jsem někoho ptát se.

„Jistě, do Hamburku.“

Pak jsem se náhodou dozvěděl, že cílem je San Francisco. Pro ty, kteří chtěli do Evropy, již bylo příliš pozdě, i kdybych jim to řekl. Jednou se upsali, prodali se jako otroci tělem i duší, při jakémkoli odporu by s nimi naložil námořní úřad prostřednictvím policie. V kotelně a uhelných skladech však člověk záhy zjistí, co je to pravá otročina, a nejen tělesná, nýbrž i duševní.

Posádka byla kompletní. Každý vlácel na zádech svůj pytel. Vystoupili jsme na molo, odkud jsme byli odvezeni v člunech na parník, kotvící daleko na moři. Tucet suchozemských dělníků

mezitím za tučnou mzdu roztopil kotle, které vyvinuly dostatek páry, a nyní se ti šťastlivci vraceli stejnými čluny zpět.

Ujali jsme se jejich práce. Poslední písknutí, lodní šroub zabral a v následujících pěti minutách zjistili všichni, kteří dosud „nepíchali uhlí“, jak je toto umění na parníku provozováno pomocí břišního pásu a těžké tyče. V první čtvrt hodině hlavní topič, Skot, který dokázal pěstí rozbít jakýkoli stůl, umlátíl k smrti jednoho Němce, odborného zedníka, jinak statného muže.

Tři týdny jsme pluli pod parou. Dostatečně jsem se poučil, co znamená být zauhlovačem. To nelze popsat, člověk to musí sám zažít! Přitom jsme jeli jen na nákladním parníku, který plul dvanácti uzly – naše práce byla dětskou hračkou proti kotelníčení na velkých zaoceánských rychloparnicích!

Prvního dne mi práce působila radost, abych se vyjádřil přesněji, měl jsem radost, že jsem to vůbec dokázal, protože leckterý nováček padl a musel být ranami povzbuzován k další práci, což mi naštěstí sudičky u kolébky nepředpověděly.

Na konci třetího týdne mi bylo hůř a s příchodem čtvrtého týdne mě ukrutně bolelo v kříži, vlastně mi bylo celkově špatně, ale dokázal jsem sebrat své síly na příští čtyři hodiny a s hrůzou jsem očekával další směnu – a když pak přišla, bolesti zmizely a já byl schopen cpát kotle uhlím.

Ano, dokázal jsem to, protože jsem na to byl stavěn, ale jak dopadli ostatní! Ty výprasky! Již čtvrtého dne byli tři z osmi zauhlovačů vyřazeni, leželi v lazaretu, navždy nepoužitelní. Nás zbylých pět muselo vykonat i jejich práci.

Jinak se nechci o strastech cesty rozepisovat. Jedné noci, právě jsem nastoupil směnu, se lodní šroub zastavil a zarachotila kotva.

„Frisko!“ zavolal jeden strojník na druhého.

Již jsme věděli, že plujeme do San Franciska, také jsme vypočítali, že bychom tam měli dorazit příštího poledne. Už jsme počítali hodiny. Cože? Že bychom tam dorazili o šestatřicet hodin dřív? Nu, dobře nám tak! Směna skončila, všichni museli dolů, aby uhasili kotle.

Teprve kolem osmé jsem se dostal na palubu a s rozkoší jsem vdechoval báječný jarní vzduch.

Cože, to přístavní hnízdo před námi mělo být San Francisko?! Doposud jsem tam sice nebyl, ale přístav velkého města jsem si představoval úplně jinak.

Také to nebylo San Francisko, nýbrž Santa Baccera, přístavní městečko s pěti tisíci obyvatel, sedmdesát zeměpisných mil jižně pod hlavním městem Kalifornie.

My, takzvaní černí umělci, jsme se vůbec nemuseli radit, zda máme dezertovat – bylo nám totiž oznámeno, že jsme propuštěni. Proč, nevím. Parník prý zatím zakotví zde.

Nám, zauhlovačům, nemohlo být nic příjemnějšího. Za hodinu jsem se dal do pořádku, takže jsem mohl vstoupit do slušného podniku, v kapse jsem měl osm dolarů.

Ach, jak mi bylo, když jsem mohl bloumat ulicemi! Jak málo se do tohoto stavu dokážu vžít nyní, tak málo jej dokážu popsat. V mém srdci planula nesmírná hrdost a šťastný pocit – proč? Protože jsem tři týdny dřel jako zauhlovač, aniž bych se zhroutil, aniž bych nadával a klel nebo naříkal nad svým osudem. To snad stačí. Něco takového opravdu nejde popsat.

Bylo nádherné jarní dopoledne – v Kalifornii! – já mezitím došel k posledním domkům městečka, přede mnou se táhla dlouhá alej kvetoucích stromů, vpravo i vlevo rozkvetlé louky – kráčel jsem kupředu a mohl bych tak jít celý život.

Než jsem si to stačil uvědomit, byl jsem několik kilometrů daleko od města. Předměstí nebo vesnice tady nebyly, vše muselo patřit k nějaké velké farmě.

Ulice zahýbala a mně se naskytl rozkošný pohled do údolí. Vpravo, na východě, se táhlo skalnaté pohoří, vlevo se pevnina svažovala k moři. Také zde vyčnívalo z půdy několik skalisek.

Právě jsem míjel jedno z nich, když mně do nosu vnikl zvláštní pach.

„Hergot, odkud to jen přichází?“ ptal jsem se v duchu. „Znám to – je to tabák – ale... voní to přesně jako, jako – – –“

Najednou jsem se cítil, jako bych se ocitl v kasárenské strážnici nebo v ložnici mužstva...

Než jsem mohl vzpomínat dál, spatřil jsem původce zmíněného pachu, který stál opodál. Kdyby se náhodou nepohnul, ani bych si ho nevšiml, neboť byl oblečen v šatech barvy okolních skal.

Viděl jsem ho z profilu. Jaký to pohled!

Byl to nevelký mužiček, již postarší, vlasy i kotlety prošedivělé, ale co na něm bylo nejnapadnější: vpředu obrovský pupek, vzadu velký hrb!

Ještě napadnější bylo, že mužiček pokuřoval z dlouhé dědečkovské dýmky s kostěným náustkem a s hlavičkou z porcelánu, nechyběl ani střavec.

Vyfukoval obláčky dýmu a vesele se rozhlížel po světě. Celý jeho vzhled dýchal jistou spokojeností. Nyní vytáhl pomalu náustek z pusy a mínil:

„Nee, nee, to je ale krása! Mít tady aparát, hnedky to zblejsknu!“

Znělo to tak zvláště, že jsem se musel srdečně rozesmát.

Pomalou se otočil, prohlédl si mne, postavil dýmku, která stojíce mu dosahovala až ke krku, smekl tuhou čepici, pod níž měl ještě jednu cípatou, na které nechyběly trásně, a pak přistoupil blíž, pohlížeje na mne laskavě, usměvavě očima.

„Jsem chudej potulnej řemeslnickej učeň. Nemoh byste mě podpořit malým darem?“

Byl jsem z toho paf! Moje životní zkušenosti byly dosud prachbídny! Jak je našinec ponecháván napospas, co se týká životního stylu svého národa! Jak domýšlivý musí být otec národa, když všude kolem sebe vidí jen krásná města s obyvateli v nedělních oblecích, kteří mu provolávají slávu! Jaký falešný obraz dostává panovník o životě dělníků, když navštíví továrnu... jindy špinavé haly jsou slavnostně uklizeny, každá díra do sklepa je vyložena květinami, dělníci pokud možno ve slavnostních montérkách!

Také mně se nevedlo jinak, a co jsem dosud viděl, nestačilo, abych si ujasnil správné pojmy tohoto světa. Chci se zmínit o jediném. Do našeho vyprávění se to sice nehodí, ale přece je to

zářný příklad pro každého, který pochopí, co chci říci: každý člověk by se cítil přesazen do pohodlné dědečkovské světnice, kdyby ucítil vůni knastru, nejlevnějšího tabáku – ale co já o tom věděl? V mé duši se vynořil obraz kasárenské ložnice.

Ano, už jsem slyšel o potulných řemeslnických učních – pohádkový život – stejně vypráví babička o princátkách v purpurových kabátcích s hermelínovým límcem a s péřovými barety na hlavách.

Než jsem mohl odpovědět, narazil si mužíček čapku zpět na hlavu.

„Hm, asi máte sám hluboko do kapsy,“ pravil s veselým úsměvem. „Omluvte mě, že jsem se na vás obořil, ale jste krajanek, he?“

Přestal jsem valit bulvy a rozhodl se mužíčka, který si opět zasadil dýmku do úst, poznat blíže. Mohl jsem se od něho leccemus přiučit, a to není nikdy marné.

„Krajan?“

„Ach, tak mluvěj jen fajnovky. Jak vidím, budeme si ale rozumět.“

„Rozumět si budeme, ačkoli jsem Korsičan,“ trval jsem na svém, co bylo uvedeno v mých papírech.

Chlapík na mne vrhl kosý pohled a ještě víc roztáhl ústa.

„Mně nic nenakukáte! Korsičan z Korsiky? Jste Němec jako já, he?“

„Ne, ne, jsem rozený Korsičan.“

„Čím byli vážení rodičové, smím-li se zeptat?“

„Rybáři na Korsice.“

Bylo mi téměř líto, že mu musím lhát, ale jinak to nešlo. On se s tím spokojil.

„Jo, jo, člověk se může splést, i já. No jo, minit a mýlit, to je skoro stejný. Jak se teda jmenujete, pokud mi tuto otázku nemíníte zapovědět?“

„Napoleon Bonaparte Novacasa,“ deklamoval jsem podle zvyku.

„Napoleon Bonaparte. Poslyšte, to je hezký jméno! Držte se ho! Já se jmenuju Balduin Buřt. Pěkný jméno, he?“

Nemusel jsem přemýšlet, jak mužička, který mi byl nesmírně sympatický, poznat blíž. V tom mi vyšel sám vstříc.

„Můžu vás pozvat na snídani? Jakmile dokouřím fajfku, chci se najíst.“

„Pokud vám neubyde.“

„Neubyde? Proč by mělo? Co vlastně děláte, smím-li se zeptat?“

„Jsem námořník, vlastně palubní dělník. Naposledy jsem plul jako zauhlovač.“

Starý si dal rozvážného sluka a stále se usmívajíc mi hleděl do očí.

„Zauhlovač? Jo, jo, taky jsem se chtěl stát námořníkem. Ještě dneska bych si rád zahrál na zauhlovače.“

Podíval jsem se na jeho pupek – potom na jeho hrb – málem jsem propukl v hlasitý smích.

„No, pojďte! Rentiér, jakým jsem, si může dovolit pozvat zauhlovače na snídani!“

Cože, jak mohl být potulný řemeslnický učeň najednou rentiérem? Nu, snad se to dozvím. Celkově působil dost ubohým dojmem. Oblek z černého lodenu byl čistý, ale nesmírně obnošený, snad tisíckrát spravovaný, ačkoli s nejvyšší pečlivostí. Na věky zhotovené boty z koňské kůže byly opatřeny silnými cvoky a železy.

Ano, člověk by mu rád něco daroval, zdálo se, že to opravdu potřebuje. – Jen kdyby nebylo toho pupku a dlouhé fajfky!

Vyklepal popel a odvedl mne za skálu, kde jsem spatřil stůl prostřený k jídlu. Na plochem kameni ležel starý, spravovaný, avšak sněhobílý ubrus, který byl opatřen umně vyšitým monogramem B.B. Na něm ležel velký kus špeku, pecen bílého chleba, láhev červeného vína a cínový pohár.

Mr Buřt opřel dýmku o skálu.

„Jen pojďte, je tady dost místa. Jo, milej pánbůh nám tu nechal vyrůst stůl přímo ze země. Akorát budu muset pít z jedny číše. Nůž a vidličku vám nenabídnu, ale snad máte svoje.“

Nůž jsem opravdu měl, a jaký! Však to také byl jediný pozoruhodný předmět v mých kapsách.

Mr Buřt se posadil na plochý kámen proti mně. Zdálo se mi, že mne pozoruje s jistou nedůvěrou, třebaže se stále mile usmíval.

„Poslyšte – nic ve zlým – talíř tu taky nemám.“

„To je v pořádku – – –“

„Jen mě tak napadlo – nemějte mi za zlý, když vás na to upozorním – tenhle ubrousek je památka na moji nebožku, abyste mi ho neprořízl – přece mi nebudete zazlívát otevřenost, he?“

„Naopak, mám rád otevřené lidi,“ smál jsem se. „Kdepak, nebojte se, ubrousek neproříznu.“

Mohli jsme se dát do jídla. Mr Buřt chvíli pozoroval stůl i špek a chléb na něm.

„Tři – čtyři – pět – no, pohostíme celou bandu!“

Minul tím několik mravenců, kteří objevili jeho snídani a lezli po chlebu i po špeku.

Chtěl jsem mu pomoci hmyz odstranit, odcvrknul jsem jednoho mravence stranou, druhého jsem rozmačkal mezi prsty – mužík mne rychle uchopil za ruku.

„Nee, nee!“ prohlásil vážně, třebaže se pořád usmíval. „Proč je zabíjíte? Vždyť ta zvířátka maj stejný právo na život jako my. A vůbec, vždyť my jsme stejný jako voni. – Pojd'te sem, tady máte kousek!“

Odřízl kus kůže ze špeku, posadil na něj několik mravenců a vše položil na zem.

Přešel mě smích. Udělalo to na mne nesmírný dojem, přece jen mám jemnou duši, jak čtenář ještě pozná.

Mužiček překonal ve svém vztahu ke zvířatům nejednoho buddhistu. Měl jsem v něm poznat hlubokého filozofa, vyznačujícího se zdravou moudrostí, s jakou jsem se dosud nikdy nesetkal.

Pochutnávali jsme si na špeku s chlebem, zapíjejíc je z jediné číše dobrým kalifornským vínem.

„Takže Korsičan! Mluvíte ale moc dobře po našem!“

„Často jsem jezdil s Němci,“ usmíval jsem se, neboť v jeho společnosti se člověk nedokázal mračit.

„Tak, tak! Odkud myslíte, že pocházím, he? Jo, jo, z Němec, ale vodkad', he?“

„Nejspíš ze Saska.“

„Jak jste to poznal?“

„Jezdával jsem s jedním Sasem.“

„Správně – z okolí Reichenbachu.“

Aha, odtud tedy pochází to jeho „he“! Stejně slůvko jsem nejdnou slyšel od vojáků, kteří pocházeli z Fojtska.

„Jo, tam jsem se narodil a vyučil. Většinu svého žití jsem ale strávil v Šandě.“

„V Šandě? V ostudě?“

„Ale prd! V Šandě – na Labi – za Drážďanama.“

„Ach tak, Schandau!“

„Jasně, Schandau! Tak je to jen v létě. V zimě je to holt Šanda.“

„Jak to myslíte?“

„Jednoduše. Jestli znáte Šandu, neboli Schandau, pak víte, že je to známý lázeňský město, kam přijíždí všelijaký panstvo, hlavně Angličani, Američani a Rusové – ale jen v létě.

V zimě je všechno mrtvý, všichni ohlodávají kosti. Vidíte, když teďky v létě pojedeme vlakem z Drážďan, bude průvodčí neustále volat: „Schandau, prosím, panstvo, vystupovat, Schandau!“

Zato v zimě, kdy je zavřená i druhá třída, průvodčí řve: „Šanda, všechno ven!! Šanda!! To je ostuda!“

Musel jsem se smát. Bez ohledu na saský dialekt působilo celé jeho vyprávění komicky. Byl rozeným hercem.

Cím déle jsem ho pozoroval, utvářel jsem si vlastní mínění. Hrbatí lidé mívají typickou fyziognomii, bledé, úzké, hubené obličeje, mají stlačený hrudník – tato fyzická nedokonalost se podepíše na každém. Baculatý obličej tohoto muže však doslova kvetl, třebaže byl pokryt hlubokými vráskami. Připomínal mi broskev s modrýma očima, z nichž prýštila nespoutaná energie. O stlačeném hrudníku nemohlo být řeči, zato o širokých ramenou. Také jsem dosud nepotkal hrbáče s takovým pupkem!

„Jste skutečně cestující, lépe řečeno vandrovní řemeslnický učeň?“

„Správnej a dokonalej. Chcete slyšet víc? Pak budu muset začít u mýho jména. Slyšel jste někdy jméno Buřt?“

„Snad ano.“

„Jejda! A kde?“

„Myslím, že jsem někdy slyšel o kapitánovi, který se jmenoval Buřt.“

„Víte, odkud pocházel?“

„Myslím, že z Kielu.“

„Souhlasí. V Kielu je spousta takových Buřtů, samí kapitáni nebo aspoň námořníci. Je to jedna rodina, i když ne pokrevní.“

Někdy před pár stoletími byli holt kapitáni, který dostali jména podle svých vlastností nebo podobně. Tehdy se objevovala jména jako Rychtář nebo Novák – a tehdy žil taky námořník, kterej nade všechno miloval buřty a dokázal jich zbodnout několik liber na posezení.

No, od té doby mu říkali kapitán Buřt. Byl to předek a zakladatel všech těchhle Buřtů. Taký já z nich pocházím.

Můj dědeček o tom uměl skvěle vyprávět. Nevím, jak přišel do Fojtška, ale znal hodně. Co vlastně myslíte, že jsem já, he?“

„Umíte nějaké řemeslo?“

„Jsem krejčí. Čtyřicet let jsem dělal krejčovskýho mistra – v Šandě. Taký můj otec byl ševcovskej mistr, spíš bych řek obyčejnej látač v Reichenbachu – a já ho musel holt následovat. Nikdo se mě na nic neptal, musel jsem k němu do učení, a to na čtyry roky.“

Můj otec jako tovaryš procestoval celej svět. Během deseti let se dostal do Madridu i do Petrohradu, pořád po svejch. Když jsme pak od rána do noci seděli nad prací, vyprávěl o svých zážitcích.

Byl hrdej na svoje vzpomínky, ale mluvil s úmyslem mi podobný cesty rozmluvit. Vždycky končil stejně. „Ne aby ses stal taky takovým světoběžníkem, Balduine!“

No, dovedete si představit, jak na mě jeho vyprávění působilo. Nejdřív jsem složil zkoušky. Pak jednoho jarního dne

nakouklo příjemný slunce do temný světničky – ach, jak se mi chtělo pryč z té díry!

Další taková velká touha, která mě furt naplňovala, byla hrozně dlouhá fajfka. Když si můj otec dával šlofika, sedl jsem si do houpacího křesla a kouřil dlouhou fajfku, kterou dědeček nikdy nevyndal z pusy, aspoň co žil.

Taky na to si můj zvláštní otec vymejšlel varování. Neměl bych se prej učit kouřit. Navíc mě vychovával dost přísně – jednou jsem si zabafal, otec se probral z dřímoty a strašně mě seřezal.

Už abych byl tovaryšem, pomyslel jsem si. Jo, pak se posadím klidně do křesla a budu kouřit před ním!

Taky bych moh jít na vandr, ale tam se dá kouřit jen krátká fajfka. Mým ideálem byla ta nejdelší. Tyhle dvě věci byli ideály můjho mládí – vandr a dlouhá fajfka.

Ve čtvrtém roce učení jsme se přestěhovali do Šandy. Otec ručil náákýmu příteli, musel pak s tím málem, co ušetřil, převzít barák. Přitom ho moc napálili. Brzy nato zemřel, nejspíš starostma. Dědeček šel ještě před ním.

Já složil zkoušky, ale z vandru ani fajfky nebylo nic – musel jsem živit matku. Rychle jsem si spočítal, že když budu šít na vlastní pěst, vydělám víc, než když budu tovaryšem. Proto jsem zůstal doma. Moje stará matka byla nemocná na plíce, takže jsem nesměl kouřit. Abych si vyšel ven, na to nebyl čas.

Tak to šlo dalších pět roků. Matka umřela, když mi bylo dvacet tři. Už jsem si moh zapálit dlouhou fajfku – nebo jít na vandr. Ale vložilo se do toho něco jinýho... láska.

Zamiloval jsem se do jedny dívky, byla hezká a krom toho měla deset tisíc tolarů. K čertu, tu si nesmím nechat ujít! Ne, pověsil jsem vandr na hřebík a zůstal jsem jen při prvním ideálu. Každý den jsem si dobře zakouřil z dlouhý fajfky.

A co bylo dál? Sotva jsme si řekli svoje ano a pastor amen, svlíkne mi moje žena kalhoty a natáhne je sobě. Rozumíte mi? Amálie byla něžná, dá se říct zakřiknutá holka, ale sotva jsem si ji vzal, proměnila se v čertici. Nejdřív mi sebrala dlouhou fajfku – tady se kouřit nebude, basta! Vy se smějete – – –“

„Prosím, vždyť jsem ani nemrkl,“ odporoval jsem.

„Víte, nejsem žádná ušlápnutá bačkora, ale co by člověk neudělal pro svoji lásku! Existují ženský, proti kterým se nedá bojovat – –“

„Já vím, já vím.“

„Jste snad taky ženatej?“

„Byl jsem.“

„Šťastně?“

„Ne, vzal jsem si stejnou fúrii jako vy.“

„Skutečně? Později mi o tom budete vyprávět. Ne, Amálka vlastně nebyla fúrie, ale určitě by se jí stala, kdybych nepovolil a stavěl se na zadní. Jednou jsem to zkusil, ale hned bylo zle. Co jsem měl dělat? Chtít, aby se manželství změnilo v peklo? Kdepak, chytřejší ustoupí.

Pro mě za mě, klidně si říkejte, že jsem byl pod pantoflem. Jistý je, že jsem svoji dlouhou fajfku pověsil na hřebík.

Osmatřicet let jsme dokázali žít vedle sebe docela snesitelně. Pak moje stará umřela. Jsou to zrovna tři roky. Děti jsme neměli, naštěstí ne. Jinak bych byl pořád spoutanej.

Moje ideály se během času nezměnily. Pořád jsem snil o vandru a o dlouhý fajfce. Jo, jsem takovej blázen. Na druhou stranu jsem vždycky věděl, co chci. Holt jsem se naučil čekat.

Když jsem starou pohřbil, vzal jsem svoji fajfku a šel na vandr. Už tři roky běhám po světě – vandruju – a jak mě teď vidíte – díváte se na skutečně šťastného člověka.“

Zíral jsem. V tom, co jsem nyní slyšel, bylo opravdu něco obdivuhodného. Podobný charakter nepotkáte každý den!

„Kolik vám vlastně je?“

„Čtyřiašedesát let.“

„Cože?!“

„No jo, slyšíte dobře. Vždyť si to můžete spočítat.“

„Byl bych vám hádal čtyřicet – padesát.“

„Jo, jo, to dělá slušná výchova. Amálka se postarala, abych si ji udržel. V neděli skleničku černého piva, nic víc. – A pak, příteli, nejdůležitější je srdce – to všechno udělalo srdce.“

Ano, jeho dětsky čisté srdce zářilo dodnes z jeho očí!

„Kde jste se potuloval?“

„Švýcarskem, Itálií, potom jsem prošel Francií. To trvalo skoro celé dva roky. Z Marseille jsem odplul do Ameriky, do New Orleans.“

„A dál?“

„No, z New Orleans sem. Louisianou, Texasem, Novým Mexikem a Arizonou až sem.“

„Všechno pěšky?“

„Jak jinak? Vždyť mi to trvalo celý rok.“

„Cestou jste pracoval?“

„I kdež! Za celý život jsem se nadřel dost.“

„Ach tak! Máte tedy majetek, ne?“

„Jasně, 10 000 dolarů. Když z toho odečtu daně a tak, zůstane mi z úroku přesně 365 dolarů. Takže mám dolar denně na jídlo. Taky s sebou vláčím kreditní knížku, ale zatím jsem nemusel vybrat ani floka.“

„Žijete také z pohostinnosti?“

„Tady v Americe ano. V Evropě nic takovýho nenajdete, snad jenom na policejní stanici nebo v hasičárně. Taky už jsem tam dřepěl, to patří k věci.“

„Žebral jste – nebo jak to nazvat?“

„Vždycky. Tím chci říct, že jsem snad nečistil kliky, spíš jsem z toho měl švandu. Umím si vydělat i jinak – a ne málo – stačí, když najdu domy a lidi.“

„Jak si tedy vyděláváte?“

„Inu, jsem muzikální vandrovní řemeslník.“

„Muzikální? Provozujete hudbu?“

„Jasně.“

„Na co hraje?“

„Nu, na pupek.“

„Hraje na pupek?“ smál jsem se. „Jak to děláte?“

„Prostě takhle.“

Mužiček vstal, sáhl za sebe, v ruce najednou držel kliku, kterou si zastrčil na levé straně do pupku. Na druhé straně odklopil hadřík, který jsem považoval za kapsu. Objevila se bílá klávesnice. Na levé straně točil klikou, na pravé mačkal klávesy

a... „Nevím, co to znamená“ znělo krásnými tóny varhan z jeho pupku, a když píseň skončila, přišel na řadu řízný pochod, v němž nechyběly ani kotle a pozouny – to vše měl Balduin Buřt v břiše.

Dovedete si představit můj úžas. Pak jsem dostal bližší vysvětlení. Byla to otáčecí harmonika, nástroj, jaký se dnes již nevidí, nanejvýš tak v Čechách u starých žebravých muzikantů. Je to něco mezi tahací harmonikou a flašinetem. Tón je vytvářen stlačeným vzduchem, není zde však válec, nýbrž klávesy, které se ovládají pravou rukou.

Chytrý muzík si pořídil tento nástroj v Čechách, na jejichž hranici vlastně bydlel, pak udělal nějaká vylepšení a vzal si nástroj s sebou na vandr, přičemž jej nosil tak, že jej každý člověk musel považovat za pořádné břicho.

Ano, byl to výtečný nápad! Pokud ne tehdy, tak později jsem poznal, že řemeslnický tovaryš na vandru (nezaměňujme takové lidi za tuláky a vagabundy), který se nebojí práce a nemůže za svou chuť k vandrování – takový člověk projde světem, aniž by trpěl nouzí, aniž by musel poníženě žebrot. Pokud s sebou nosí nástroj a umí hrát, je všude vítán jako host.

Již ve starých kulturních zemích to bylo běžné a dnes tomu není jinak. Čím víc se takový člověk vzdaluje civilizovanému světu, tím víc je vítán, ať už beduíny na Sahaře nebo obyvateli Ohňové země či Eskymáky.

Mluvím ze zkušenosti a znám mnoho způsobů, jak se protlouci světem, a to i příjemně, třebaže ne s nadbytkem peněz pokud nebereme v úvahu vrtochy počasí a jiné strasti. Pak člověk nepotřebuje žebrot. Nechci zde jmenovat různé způsoby, abych někoho nesvedl, postačí zůstat u hudby a kupříkladu u malování. Kdo umí dobře malovat, hlavně portréty, má před sebou celý svět. Stačí, aby měl naostřenou tužku – a vlastně nemusí mít ani tu, stačí kreslit zuhelnatělým dřívkem. Takový člověk bude všude vítán s knížecími poctami tím lépe, čím dál se dostane od civilizovaného světa.

„Kolik myslíte, že mi to vyneslo? Při cestě Itálií, Švýcarskem a Francií jsem vydělal průměrně deset franků za

den. Někdy to byla bída, nenašel jsem domy a tedy žádný lidi. Ve Francii jsem bloumal celý dny, ale sotva jsem potkal živáčka.

O to líp se mi vedlo ve větších městech. Byly večery, kdy jsem napočítal i čtyřicet nebo padesát franků, které jsem vydělal za pár hodin. Ach co, vydělal! Byly mi naházeny do kapes, vnuceny – stačilo točit klikou na pupku.“

„Tomu rád věřím. Jako vandrovní tovaryš jste si určitě nežil nejhůř,“ smál jsem se.

„Jo, navíc jsem si nemusel nic kupovat. Všude mě pohostili. Představte si, jak se ty lidičky radovali, když můj pupek začal jódlovat!

S večerem se k tomu tancovalo a každý se moh přetrhnout, aby mě pohostil. Nakonec přicházelo to nejlepší – měkká postel nebo nejteplejší místo na peci.“

„Co jste dělal s penězi, smím-li se zeptat? Posílal jste je domů?“

„I což! Komu? Nemám domov ani děti, dokonce jsem bez příbuzných, kteří by se porvali o dědictví. Až jednou nebudu moct – je o mne postaráno. Potom můžu žít jako rentiér a trávit čas vzpomínkami.“

„Dobrá, ale jak utrácíte vydělané peníze?“

„Když se jich chcete zbavit, ani se nemusíte moc namáhat. Dlouho jsem je nikdy neudržel, protože každý den jsem našel chatrč nebo kuču, v níž dřepěl člověk, kterej je potřeboval mnohem víc než já, kterej už dlouho nenaplnil hladovej žaludek dobrým soustem. Ach, kolik lidí jsem obšťastnil – stovky – no jo, za tři roky!“

Takto mluvil pocestný pupkový muzikant. Musel jsem tomu dobrému muži stisknout ruku.

„Inu, co chcete? Musel jsem ty peníze rozdat, protože jsem je neměl za co utratit. Dostal jsem všechno, co jsem potřeboval, a jak už jsem řek, pro koho bych měl šetřit – – –“

„Dobrá, dobrá, nemusíte se omlouvat za výtečný charakter! Jak se vám vede v Americe?“

Vedlo se mu úplně stejně, akorát trvalo mnohem déle, než došel z jedné obydlené oblasti do druhé.

„Nu, jak ti mě přivítali! Jak se divili, když jsem spustil, hlavně tam, kde ještě nemají potuchy o nějaký muzice! Jednou to byli nějaký kov-kov-kov... no, jak se jmenujou ty chlapi na koních, co hlídají dobytek a hnedky střilej, když nejsou ožralí?“

„Kovbojové?“

„Jo, kovbojové. Viděl jsem, že šílejí radostí... ale schytl jsem to! Protože většinou nemají peníze, házeli mi všechno, co u sebe našli. Jeden mi dal třeba tohle – – –“

Mužiček opět sáhl za záda a najednou se v jeho ruce objevila velká stříbrná ostruha, která mohla vážit dobrou libru.

„Tyhle věci mi házeli rovnou na hlavu. Chci si to schovat na památku. Vlastně jsem si to poctivě zasloužil. Chlapi skákali jako pomínutý, já jim musel hrát aspoň vosumnáct hodin. Jo, jo, myslel jsem, že mi upadnou ruce.“

Ano, to jsem si dokázal živě představit! Pro kovboje, raftery, zlatokopy a jiné Bohem zapomenuté lidi musel veselý chlapík s hrajícím pupkem něco znamenat!

„To vám dali za celých osmnáct hodin jedinou stříbrnou ostruhu?“

„Ó nee, co vás vede! Házeli mi na hlavu zlatý knoflíky – fakt, měli je z pravýho zlata – prostě je uřízli a hodili po mně – druhý zase měli normální peníze – vyklepali kapsy u kalhot a všechno mi dali – a když neměli zlatáky, dali mi pistole, nože, prostě cokoli – – –“

„Ano, ano, znám je. Co jste dělal s těmi věcmi?“

„Prostě jsem je odvezl do příštího města, kde jsem je prodal. Snad mě nejednou vzali na hůl, ale přesto to dalo pěknou hromádku peněz.“

Že také tyto peníze rozdál chudým, o tom tentokrát pomlčel.

„Setkal jste se i se zlatokopy?“

„Nee, zatím ne. Ty předpokládám najít až v Kalifornii, protože jsem četl Gerftackerna a Breta Harta.“

„Prožil jste nějaké dobrodružství?“

Ne, skoro žádná. Bylo to téměř podivné, když si představíme cestu z New Orleans do Kalifornie – čtyři sta zeměpisných mil nejdivočejší krajinou. Nu, snad to bylo proto, že ho všude vítali s otevřenou náručí, dokonce příroda mu vycházela vstříc. Prošel pouštěmi, do kterých se neodvažuje ani domorodý Indián, neboť si uvědomuje těžkosti způsobené nedostatkem vody – ale on nikdy žízni netrpěl. Vždy narazil na pramen, a pokud ne, tak vzal zavděk kaktusem, obsahujícím vodu. Jindy zase narazil na pocestného, který měl vak plný vody a dal mu ochotně napít. Jeho nástroj musel mít čarovnou moc nad všemi zvířaty, právě jako to bylo u starého Orfeuse.

„Nikdo vás nepřepadl?“

„Nee, ani jednou. Všechno jsem si představoval úplně jinak.“

Mužičkovi se totiž vůbec nelíbilo, že jeho cestu nepřekřížilo nějaké pořádné dobrodružství. Ano, v jeho nezlomném těle se skrýval duch světoběžníka.

„Snad je to z toho, že vidí můj hrb a maj se mnou soucit. Často mě napadlo, jestli ten hrb vlastně není hřichem – když ve skutečnosti žádnéj nemám.“

Zarazil jsem se – něco mne napadlo.

„Cože? Nemáte... hrb?!“

„Já? I kdež! Jsem štíhlejší jako Apollo. Je to jen tele, v kterým nosím různé věci, a přes to mám přehozenej kabát, kterej jsem si tak nechal schválně ušít.“

Nyní mi bylo jasné, proč na mužíkovi nevidím nic z neodmyslitelných známek každého hrbáče!

„A jak řečeno,“ pokračoval, „ne že bych to dělal jako ostatní žebráci, abych si získal soucit. To bych si rovnou moh přivázat jednu haksnu nahoru a nosit místo ní dřevěnou, jak se to dělávalo a dělá dodnes – nee, ach nee, Bůh mě chraň, takovej hřích bych neudělal.“

Hrb nosím z úplně jinýho důvodu, ale... těžko se to vysvětluje, nevím, zda to pochopíte. Víte, já jsem vlastně celkově zvláštní tvor, starej myslitel, kterej má svoje divný nápady.

To jsem tak seděl se zkříženýma nohama u ševcovského stolku, venku krásně svítilo sluníčko, pomejšlel jsem na vandrování, z kterýho nic nebylo a nikdy nemělo být – víte, začal jsem si namlouvat, že nemám nohy – holt jsem si řek, že jsem vypadnul ze třetího, ne raději čtvrtého patra, že jsem si přelámal obě haksny, až mi je museli amputovat – a vidíte, i tak by to bylo lepší, než kdyby si člověk zlámal vaz – a já jsem si dokázal všechno tak živě představit, že jsem dokonce děkoval milýmu Bohu, že jsem zchromnul a nemám nohy.

Tak to bylo každéj den, každý ráno, a když vylezlo krásný sluníčko a píchlo mě u srdce, protože jsem nemoh na vandr – vždycky jsem seskočil ze třetího nebo čtvrtého patra, zlámal jsem si haksny a nechal si je uříznout – nebo jsem si je pro změnu nechal přejet vlakem – pak jsem moh děkovat Bohu, že jsem mrzák – jasně, bez nohou se člověk nemůže potloukat po světě – no a vidíte, tímhle zvláštním způsobem jsem se po čtyřiceti letech dostal ven, aniž bych se za celou tu dobu stal trudnomyslným, spíš jsem si uchoval mladickou mysl. Nevím, jestli mi rozumíte.“

Ano, chápal jsem ho! A divil jsem se!

Lidičky, slyšeli jste už někdy o tak praktické životní moudrosti?!

Skotský filozof Thomas Carlyle říká v souvislosti s tím, zda se někdo cítí šťastný nebo ne: hlupáku, důvod leží jen a jen v tvé ješitnosti, v zásluhách, které si vsugeruješ. Vsugeruj si, že si zaslouhuješ být pověšen (což je nejpravděpodobnější), a budeš se cítit šťasten, že tě pouze zastřelí. Vsugeruj si, že si zasloužíš být oběšen na vlasovém provazu – a bude pro tebe slastí, dostaneš-li konopnou oprátku.

Můj malý přítel však ještě neskončil.

„A vidíte, totéž bylo s mým hrbem a pupkem. Napoprvé, když jsem se vydal do světa, pověsil jsem si flašinet jednoduše dopředu a tele jsem si přehodil přes záda. Neměl jsem zkušenosti s vandrem, takže jsem s sebou táh mnoho nepotřebných blbostí. Chtěl jsem žít co nejpohodlněji, v ničem nestrádat.

Podívejte se – dokonce s sebou vláčím ubrousek, abych se vždycky slušně najedl. Tak s sebou vláčím i jiné věci, kupříkladu různé vercajk, abych v případě, že se mi flašinet rozbije, ho moh sám spravit.

Brzo mě ten náklad začal lézt na nervy. Těžkej flašinet vpředu, těžký tele vzadu. Musel jsem si odlehčit. Nejdřív mě napadlo, abych ten krám odložil, ale pak jsem si uvědomil následky, jak bych litoval, kdybych se zbavil zrovna toho, co jsem dřív tak těžce sháněl.

„Balduine,“ řekl jsem si, „seš chytřej, i když to kolikrát není snadný. Kdyby ti tak Bůh dopřál pupek a hrb, he? Mohl bys je odepnout a zahodit, co? Kdepak, nemohl!“

No, vidíte. Nechal jsem si udělat nový gatě i kabát, flašinet jsem si strčil do kalhot, tele zas pod kabát. Teď si vsugeruju, že mám velký pupek a na zádech hrb – a vidíte, najednou to šlo! Za celý tři roky jsem toho jedinkrát nelitoval – protože břicho a hrb, který má člověk od přírody, přece nelze odepnout a zahodit, he?“

Ano, mohl jsem jen obdivovat jeho moudrost!

S jídlem jsme dávno skončili, ale stále jsme seděli na tom pohádkovém místěčku. Balduin Buřt si opět nacpal dlouhou fajfku. Stačilo mu sáhnout na záda, tedy do falešného hrbu, a hned měl tabák po ruce – musel to mít prakticky poskládané. Mocně zadýmal, opět věnoval pozornost malebnému údolí, které se táhlo pod našima nohama.

„Nee, nee,“ mínil kývaje hlavou, „to je ale nádhera! Kdybych tak měl aparát, hned bych to zblejsknul! – Nuže, milej příteli, kdo vlastně jste?“

Byl jsem a zůstal jsem korsickým námořníkem Napoleonem Bonapartem Novacasou, který to dotáhl až na kapitána. Dál jsem nepotřeboval mluvit, Balduin Buřt nechtěl víc slyšet.

Poslouchal mě a laskavě blýskal malýma očkama.

„Ááá, nic mi neříkejte,“ přerušil mne záhy, „jste přece kavalír. No jo, snad jste námořník – možná jste naposledy jel jako zauhlovač – věřím tomu – ale nejste obyčejným synem

korsickýho rybáře! No, nechme to plavat. Nejsem slídl, a když chcete mít tajnosti, tak je mějte! Děláte s tím tajnosti, he?“

Co jsem mohl namítat vůči jeho otevřenosti? Nejlépe udělám, když budu stejně otevřený, třebaže v jiném smyslu – souhlasil jsem, že mám jisté tajnosti.

„No, taky dobře! Hlavní je, že jste poctivěj chlap. Jak to vím? Prostě to na vás poznám! Nikdy se v lidech nepletu. Ne, nenaučil jsem se to až na vandru, vyznal jsem se už jako krejčí. Dá se říct, že je to dar od přírody. – Vy jste teda bez práce?“

Zvláštějšího člověka jsem nemohl potkat! Stačilo mu, že jsem chtěl svou minulost zamlčet. Nedělal mi výčitky, dál se nevyptával – a basta!

„Ano, dnes jsem byl propuštěn.“

„A co chcete podniknout?“

„Sám nevím.“

„Jak jste se dostal sem?“

„Vyšel jsem si do přírody, vylákán krásným jarním dnem, který jsem si musel v horku kotlů odpustit.“

„Peněz taky moc nemáte?“

„V kapse mám osm dolarů,“ zasmál jsem se. „Je to málo, je to také hodně. Záleží, jak se to vezme. Jak jste mohl poznat, že nejsem v balíku? Vždyť na sobě mám nový oblek!“

„Právě proto. Jsem krejčí a trochu jsem se rozhlížel i v americejch výkladech. Kolik jste dal za ten voblek? Deset dolarů, he?“

Cena souhlasila – a za deset dolarů nemůžete v Americe žádat, aby oblek byl mistrovským dílem. Byly to nejlepší šaty, které jsem si mohl na svou kapsu dovolit.

„Už se vám to totiž rozpáralo pod ramenama a taky vzadu vám vyčuhuje košile. No, trochu vám to spíchnu, a co projde rukama Balduina Buřta, to se nikdy nerozpáře. – Chcete dál pracovat jako námořník a zauhlovač?“

Nu, zřejmě jsem neměl moc na vybranou – pokud neseženu místo kormidelníka – zato na kapitánské jsem nemohl ani pomýšlet!

„Zkusím se po něčem poohlédnout.“

„Tady v Santa Baccere?“

„Těžko. Budu rád, když dostanu příležitost odjet odtud a zamířit do San Franciska.“

„A kdybych vám učinil návrh?“

„Jaký?“

„Pojďte se mnou do San Franciska – samozřejmě pěšky – vždyť je to ubohých šedesát nebo sedmdesát mil.“

Tím ovšem mínil zeměpisné míle. Avšak pro člověka, který jich prošel nejméně čtyři sta, nepočítaje v to cesty po Evropě, to byla maličkost.

„Nepotřebujete nic – absolutně nic. Protáhnu vás. Víte, na co myslím? Nikdy v životě jsem neměl skutečného přítele, ani doma, protože jsem neměl příležitost... a moje stará by to ani nedovolila – a když se ke mně někdo chtěl připojit, vždycky jsem ho odehnal – jednou jsem totiž dopadl dost špatně – nechci o tom mluvit, ani na to myslet. Zlobí mě to, ale já nemám zlost rád. Už nikdy nechci udělat stejnou chybu.“

Ne že bych nenáviděl lid, vždycky jsem si přál kamaráda, s kterým bych si moh pokecat. Kdykoli si rád popovídám. Jen narazit na toho správného. Ale – – –“ Mr Buřt se plácl dlaněmi do stehů, až to plesklo, „ale vím, že vy jste ten právej. Půjдете se mnou, he?!“

O tom jsem nemusel dlouho přemýšlet.

„Souhlasím, jdu s vámi.“

„Nejdřív do San Franciska, pak se uvidí.“

„I to je pěkná štreka,“ usmál jsem se.

„A když se vám to bude líbit, můžeme se vydat na cestu kolem světa. Já budu hrát na pupek, vy budete vybírat. O peníze se bratrsky rozdělíme.“

„Ó, co se týče toho, myslím – – –“

„Ne, to je samozřejmé! Ale že jste hned nechtěl přijmout, dokazuje, že Balduin Buřt se v lidech nemýlí. Jste holt kavalír.“

Tu a tam si dopřejeme veselej den, protože nemyslím jen na chudý, ale i na sebe. Do dneška mi k tomu chyběla vhodná společnost. A pak, musím se přiznat, že mám ještě jiný důvody,

proč bych rád cestoval ve vaší společnosti. Ne snad, že bych se bál, kdepak... je to něco jinýho. Podívejte... mluvíte anglicky?“

„Výborně. Vy ne?“

„Yes i no, pamatuju si ještě *mixpickel*, nakládáný vokurky a *waterklosett*, splachovací záchod, co jsem znal ještě z dřívějška, víc nic.“

„Vždyť jste celý rok cestoval po Americe!“

„A taky jsem strávil rok v Itálii a rok ve Francii – a přesto znám z obou jazyků jen to nejnutnější, aby člověk neumřel hladem. S angličtinou je to stejný – – –“

„Jak je to možné?“

„Jednoduše. Jsem dost starej a tyhle věci mi příliš do hlavy nelezou, i když jinak nejsem žádněj pitomec. Umím obstojně po našem, pak se vyznám ve volapiku – – –“

„Cože, vy ovládáte volapik?“ zvolal jsem.

„Docela dobře.“

„Kde jste k němu přišel?“

„Ještě za mládí, když se tahle mezinárodní řeč preferovala. Víte, vždycky jsem se zaobíral myšlenkama na vandr, a tak jsem si řekl: ‚Chceš se potloukat po světě, ale kdyby ses měl učit italsky, francouzsky, anglicky a další jazyky, kterejma se mluví ve světě, měl bys jednodušší naučit se volapik.‘ Holt jsem to při svým krejčování zmákl. A pravda, je to docela pěkná řeč. Akorát má jednu velkou chybu. Víte jakou?“

„Jakou?“

„Nikdo ji nezná. Vidíte, tolik jsem se snažil naučit se mezinárodní jazyk – a pak ho nikdo nezná!“

Musel jsem se zasmát. Buřt opět vyklepal fajfku.

„Máte ve městě hodně věcí?“

„Vše, co vlastním, nosím s sebou,“ citoval jsem Biase, jednoho ze sedmi starořeckých mudrců.

Opravdu jsem neměl ani druhou košili. Všechno, co jsem si opatřil od lodních kolegů, bylo již zničeno, takže bych se musel stejně zachovat i při příští cestě.

„Takže se vám nevede o nic líp než mně. Můžeme teda jít.“

Odhodil prázdnou láhev, nechal zmizet zbytek špeku a pohár za svými zády, odšrouboval z fajky náustek a troubel, které nechal zmizet v umělém hrbu, na zbytek dýmky našrouboval rukojeť a ocelovou špičku – vycházková hůl byla hotova!

Mýlil jsem se, pokud jsem si představoval starého vandrovníka neustále s dlouhou dědečkovskou fajfkou v ruce.

KAPITOLA DVACÁTÁ

Za prací

Vyrazili jsme několik minut po desáté. Hodinky jsem neměl, můj přítel vlastnil předpotopní cibule.

Bez ustání jsme žvanili. Vždyť sám řekl, jak rád si povídá! Kdybych měl napsat vše, co jsme si během cesty stačili říci, byl by z toho patnáctisvazkový konverzační lexikon. V žádném případě mne však jeho mluvení nenudilo, naopak, dokázal bych ho poslouchat celý život.

Ale já záhy skončila, ale dobrá silnice pokračovala dál, přičemž ani okolí se neměnilo – vzadu pohoří, v úzkém údolí louky a pole, ale žádný dům, ani chata, dokonce jsme nepotkali jediného člověka. Doběhnout jsme nikoho nemohli, poněvadž můj průvodce si stále udržoval vycházkové tempo, jakým kráčel celý vandr, a mé dlouhé nohy se musely podřídít.

„Teď bysme se měli poohlídnout po nějakém místěčku na odpočinek,“ prohlásil Buřt, „jsem zvyklej dát si mezi polednem a třetí hodinou malýho šlofika.“

Nic mi nemohlo být příjemnější. Polední slunce žhnulo, a pro člověka, který není zvyklý na dlouhou chůzi, znamenají něco i dvě hodiny chůze. V poslední době jsem si zvykl na čtyřhodinový cyklus dřiny, při níž jsem dýchal vzduch plný prachu – ale tyto dvě hodinky chůze mne zmohly ještě víc! Navíc jsem měl sucho v krku, neboť jsem pořád mluvil.

„Nevidím žádný dům.“

„Určitě nákej najdeme. Kdybysme si však sedli támhle k potoku, bylo by mi to ještě milejší.“

„Nezdá se mi, že by tady tekł potok.“

„No, pak by to bylo prvně, co bych si nehodil šlofika u potoka nebo jinýho pramene.“

Buřt mě ujistil, že při svém vandru po celé jižní části Severní Ameriky vždy kolem poledního narazil na nějakou vodu. Když jsem si představil území, které prošel, zdálo se mi to k nevíře. Vlastně to musel být zázrak – protože o jeho pravdomluvnosti jsem nesměl pochybovat.

„Máte u sebe nějaké karty?“

„Karty? Poslouchejte, umím hrát akorát černýho Petra a – –
–“

„Myslím jiné karty, mapy – speciálky tohoto okolí.“

„I což – nikdy jsem se s podobnejma nesmyslama nevláčel!“

„Nebo jste se vyptával v Santa Baccere na cestu?“

Ne, nic takového pan Balduin nedělal. Prostě šel přímo za nosem, přihlížíje k světovým stranám – to je největší rozkoš toulavého života, jak mi podrobně vyličil.

V tom mohl mít docela pravdu – ale současně to bylo velice nepříjemné.

Prošla půlhodina. Před námi bílá silnice, vlevo i vpravo pole a lesy, za nimiž se asi ve vzdálenosti tří mil táhla pohoří. Víc nic.

„Poslyšte, začínám mít docela žízeň,“ prohlásil můj společník.

„Já také. Nenosíte s sebou vodu?“

„Dřív jo – nosíval jsem s sebou butylku vody.“

„Teď už ne?“

„Ne, protože jsem ji nedávno rozbil. Nakonec by to nevadilo, protože jsem ji nikdy nepotřeboval.“

„Měli jsme se v Santa Baccere lépe vybavit.“

„K čemu, když jsme v Kalifornii, kde je všechno tak kultivovaný!“

Mužiček, jehož vždy doprovázelo nevídané štěstí, si vytvořil zcela falešné představy o světě. Nyní se s ním nedalo diskutovat.

O půl hodiny později, když už mi visel jazyk na vestě, jsem se zeptal:

„Nebylo by lepší vrátit se do Santa Baccery?“

„Pročpak?“

„Nevylučuji, že bysme mohli ve vaší kultivované zemi umřít žízni.“

Nechtěl tomu věřit – považoval za vyloučené, že bychom nenašli nějaký dům nebo alespoň pramen – i když jsme sotva lezli – ale nevrátil by se za nic na světě.

Pravá muka žízni jsme naštěstí neměli poznat. Zatím musel vandrovní krejčí považovat svého průvodce za svodidlo smůly – jak mne ujistil, bylo to dnes poprvé, co přišel o poledního šlofíka.

Bylo kolem třetí – už jsme tedy kráčeli pět hodin pod žhavým sluncem – když jsme v dáli zpozorovali značně rozložitý dům.

Byl nejvyšší čas. Nenaříkali jsme nad utrpením, ačkoli to bylo nesnesitelné.

Dům, velká vila moderního stylu, ležel po pravé straně dál od silnice, jež byla přetnuta cestou rozjezděnou těžkými povozy.

Jak jsme přicházeli blíž, dům mizel za vysokou zdí, které jsme si všimli až později. Musela být nejméně čtyři metry vysoká a dvě stě metrů dlouhá. Další strany jsme nemohli rozeznat. Spatřili jsme stromy, které se také ztrácely za zdí, a když jsme došli blíž, zjistili jsme, že zeď je ještě vyšší než jsme předpokládali – téměř pět metrů.

Kdo se takto uzavřel před světem? Každopádně to byla farma, k níž patřily všechny louky a pole v okolí, panské sídlo, k níž patřily i vedlejší budovy, ale k čemu tak vysoká zeď? Nápadné také bylo, že se neobjevil ani živáček, dokonce ani zvířata. Za celých pět hodin jsme nespatriili skot, ovce nebo koně na šťavnatých lukách.

„Poslyšte, napadá mě, že jsme se dostali do nějaký prokletý země a tohle je zakletý zámek.“

Ano, také mně se zdálo, že dům je neobydlen. Všude vládlo naprosté ticho. Kde je však postaven dům, musí být i voda, a to bylo nyní nejdůležitější.

Po rozjezděné cestě – a koleje byly skoro čerstvé, což změnilo naše úvahy – jsme došli k železným vratům, vedle

nichž stál malý domek, snad byt vrátného, který se nalézal mimo objekt.

Vrata byla zamčená, právě tak dveře domku a okna s okenicemi.

Klepali jsme marně – nikdo nás nevyslyšel.

„Musíme přes zeď.“

„Jo, vevnitř najdeme vodu.“

„Nebo že by dům opustili kvůli nedostatku vody?“

„Stopy po kolech nevypadají příliš staře.“

„Ano, ještě dnes tudy chodili lidé.“

Ještě jednou jsme zabušili na železná vrata – nebyl zde zvonek ani klepadlo – ale nikdo se neozýval.

„Že by tu měli ještě jiný vrata?“

Prohlédli jsme zdi, které byly úplně holé.

Pokud nechceme zemřít žízni, musíme přelézt.

„No jo, ale jak se dostáném nahoru?“

Žebřík nebo něco takového zde nebylo, přesto jsem nepovažoval tuto překážku za nepřekonatelnou. Stačí, když se prozatím dostane nahoru alespoň jeden z nás, a to – Buřt.

Domeček u zdi byl tak nízký, že jsem mohl vyskočit na okraj střechy a vytáhnout se nahoru. Pak bych vytáhl malého Balduina za sebou, aby se mohl postavit na má ramena a vylézt až na zeď.

„Dokážete se vyšvihnout k mým rukám, abych vás mohl vytáhnout?“

„No, když jde jen o to.“

„No, no, nebude to tak snadné!“

„Poslyšte, já měl vždycky z tělocviku jedničku, dokonce s hvězdičkou.“

Museli jsme to vyzkoušet, nic jiného nezbývalo. Jediným skokem jsem se vyšvihl nahoru, odkud jsem pohlédl dolů a viděl, jak si Buřt odepíná falešný hrb. Poté odepnul i pupek, vytáhl z něho flašinet – musel jsem obdivovat duchaplný způsob, jímž byl upevněn.

Položil jsem se na břicho a natáhl jsem se pro společníka. Bez obtíží jsem ho vytáhl za sebou.

Nechci se vytahovat svou silou, ale myslím, že jiný muž, ať by byl dostatečně silný, by to svedl jen s nesmírným úsilím.

Nyní jsme chtěli začít s druhým jednáním. Mr Buřt, který ani bez pupku a hrbu nebyl štíhlý jako Apollo, se měl vyšvihnout na má ramena a produčirovat se jako akrobat... a skutečně, dosud silný mužíček byl značně obratný.

Přikrčil jsem se, Buřt vylezl na má ramena, objal jsem jeho nohy, a když se opřel rukama o zeď, pomalu jsem vstával. Konečně dokázal dosáhnout nataženými rukama právě na okraj zdi.

„Pevně se držte a přitahujte se,“ nařídil jsem mu, připraven ho přizvednout za nohy.

Mr Buřt neměl nijak naspěch, zatím jen omakával okraj zdi.

„Poslyšte, přáteli, maj tady vostny.“

„Cože? Skleněné střepy?“ zvolal jsem polekaně.

„To zrovna ne, zato hřebíky, a pěkně ostrý!“

Ó běda! Už tak jsme si nestáli nijak růžově, pokud se totiž Buřt dostal nahoru, ještě to neznamenal, že se dokáže spustit na druhé straně dolů, protože i kdyby se pověsil za ruce, musel by skočit z třímetrové výše – zapeklitá věc. Dál by se musel poohlédnout po vodě, protože já ho nemohl následovat.

Hřebíky značně snižovaly naše naděje na úspěch.

Buřt prsty nahmatl mezeru mezi hřebíky a začal se pomalu vytahovat nahoru. Jednou nohou se mu podařilo zachytit se o trhlínu ve zdi.

Opět se přemýšlivě rozhlédl.

„Nu, jak to vypadá?“

„Poslyšte, poslyšte!!“

„Co tam máte?“

„Kdybych měl aparát, zblejsknul bych to.“

„Vidíte něco zajímavého?“

Místo odpovědi zařval ze všech sil přes zeď.

„*Tenaf volapik?!“*

Zaposlouchal jsem se, ale nic jsem neslyšel. Pak se Buřt obrátil zpátky ke mně:

„Vidíte, naučil jsem se mezinárodní světovou řeč – a nikdo jí nerozumí!“

„Vidíte lidi?“

„Lidi ne, zato slony!“

„Nežertujte!“

„Co, myslíte, že snad já nepoznám slona? Ocas vzadu, ocas vpředu, plachta vlevo, plachta vpravo – není to snad slon?“

„Nechte těch nesmyslů – –“

„Poslyšte, teď ta bestie vokusuje stromky – a hele, támhlec je... ne, jsou tam dva – lvi!!!“

„Cože, lvi?!“

„Jasně, lvi! Kdybych měl aparát, tak bych – – –“

„Myslíte skutečné lvy?“

„Jasně, lvy, lvýýý, dva kusýýý – zrovna se jedna potvora přikrčila Ježíšku, támhlec je nákej srnec... a co je tohle za bestii?!“

Napadlo mne, že přítel ztratil rozum – nebo že si jej odepnul s pupkem a hrbem. Brzy jsem měl poznat skutečnost.

Najednou zazněl zvuk, který výtečně zná každý zkušený lovec, totiž smrtelný výkřik srnce. Bylo hrozné to slyšet, ale ještě hroznější zvuky slyšíme například na koňských jatkách – a teď se ozval další zvuk, syté troubení – i kdyby Buřt nemluvil o slonech, věděl bych, odkud vane vítr – a pak se přidal celý zvířecí sbor, promísený vřiskáním opic – a vše utichlo, když se ozvalo burácivé zařvání lva.

Buřt se již nedokázal udržet a spustil se dolů. Já stál jako omráčený.

„Halló, co děláte tam nahoře?!“ zazněl najednou cizí hlas. Dole u domku stál černoch, oblečený do červené košile a kalhot, a hleděl na nás hloupým kukučem.

Vzal jsem Buřta rychle za ruce a spustil ho dolů.

Než jsem mohl černochovi odpovédět, křeččí mne předešel.

„*Tenaf volapik?*“

„No, co děláte nahoře?“ zazněla anglická odpověď.

„Vidíte,“ obrátil se nepolepšitelný Buřt zpátky na mne, „naučil jsem se mezinárodní světověj jazyk – a nikdo jinej jej

nezná! – Ale kdybych měl aparát, zblejsknul bych si i toho černýho chlapa s tím hloupým výrazem.“

„Co je to za dům?“ ptal jsem se pro změnu já.

„Jo, ale jak jste se dostali nahoru?“ bylo mi odpovězeno.

„Hlady a žizní jsme byli blízcí smrti,“ přeháněl jsem, „a tak jsme došli k této bráně. Mamě jsme klepali, a tak jsme se chtěli podívat přes zeď, jestli neuvidíme lidi.“

„No, nejdřív slezte dolů!“

Černoch to řekl docela přátelsky, hned měl při ruce žebřík, který jsme použili. Otevřel dveře domku, vstoupili jsme dovnitř.

„Nechtěli jsme se vloupat.“

„By Jove, však by se vám vedlo prachbídne!“ zakřenil se černý.

„Co je to vlastně za dům?“

„Vy to nevíte?“

„Ne.“

„Vždyť to ví každé dítě! Je to zoologická zahrada Mr Giblona.“

„V níž divoká zvířata volně pobíhají?“

„Úplně volně! Tři sloni, pět lvů, osm indických tygrů,“ vypočítával černoch hrdě, a nezůstalo jen u toho, k čemuž já se vrátím později.

Když mi Buřt řekl, co vidí, napadlo mne něco takového.

Tehdy ještě nebyla zřízena známá zoologická zahrada nedaleko Hamburku, kde se zvířata volně pohybují, doposud bylo něco takového k vidění jen v Americe – alespoň o tom psaly noviny, ačkoli to neznělo příliš věrohodně.

Jistý boháč si prý zřídil takovou zoo nedaleko St. Louis, méně z vědeckých důvodů než z radosti z krutostí. Divoká i krotká zvířata všech druhů byla zavřena dohromady a Američan se kochal při pohledu na šelmy, zabíjející a požírající bezbranné. Něco jiného je to v dnešních safari, která slouží především k vědeckým účelům.

To tedy mělo být nedaleko St. Louis. Že se s něčím takovým setkám u Santa Baccery, by mne v životě nenapadlo.

Vysvětlil jsem Buřtovi, co jsem se dozvěděl a jak si to celé sám představuji.

Přítel se doslova rozohnil.

„Sakra, nemohli bysme se na ten zvířecí park podívat?!“

Přál jsem si totéž, a tak jsem se zeptal černocho.

Ach ne, něco takového nás nesmí ani napadnout! Byli zde úplně jiní lidé, i knížata, ale Mr Giblon nenechá nikoho nahlédnout do své svátosti, ani za nic na světě. Je šťasten, že vlastní takovou zvláštnost, že pouze on může pozorovat tak ojedinělé divadlo, přičemž výjimky neexistují, jinak by byl zavalen zvědavci.

„Jak dlouho tato zahrada stojí?“

Stavěli ji několik let, ale teprve před několika měsíci bylo vše dokončeno. Pak sem dorazil náklad živých zvířat ze Santa Baccery.

Již několik měsíců jsem se nezajímal o dění ve světě, také v Santa Baccere jsem se moc nevyptával, ale stejně bych se nejspíš nic nedozvěděl, neboť tato zvláštnost, ač ojedinělá, již dávno přestala budit zájem místních obyvatel, dnes si špačkové na střeších štěbetali o něčem zcela jiném.

Potom mne něco napadlo.

„Mohli bychom dostat aspoň napít?“

Černoch nás chvíli pátravě pozoroval, ruku na zadní kapse kalhot, z níž, jak jsem zjistil, vyčnívala pažba revolveru.

„Jo, to by šlo, protože nevypadáte jako vagabundi. Pojd'te dál!“

Vstoupil jsem dovnitř, následován hned Buřtem, který si mezitím připnul pupek i hrb na patřičná místa.

„Hej, co je to?!“ divil se černoch, jenž si nevšiml obou objemných předmětů, které ležely na zemi, než je Balduin připjal.

Jako každý člověk na jeho místě si neuměl vysvětlit přeměnu, jež se udála nepozorovaně za krátkou chvíli.

Nejdřív jsme lačně uhasili žízeň, k čemuž stačilo otočit vodovodním kohoutkem. Pak vytáhl můj průvodce bez řečí

kliku, zastrčil ji ze strany do břicha a... „U černý ryby v Askaloně chlastá námořník tři dny...“ znělo.

Černoch byl úžasem bez sebe, dokonce se snad bál. To přesahovalo jeho chápání. Nejdřív normální chlap má najednou hrb a pupek, z něhož dokonce může loudit hudbu! V tom musí být čáry!!

„Massa to musí vidět, massa to musí vidět!“ volal bez přestání a valil oči – jak je valí i mnozí vzdělanci, když se „dívají“ na operu.

„Mr Giblon?“

„Yes, yes, musí – – –“

Vtom se černoušek zarazil a poškrábal se za uchem.

„Ach, vždyť on nepustí nikoho dovnitř, ale taky sám nevychází ven. Jo, kdybyste tady chtěli pracovat – – –“

Jak se zdálo, můj přítel znal natolik anglicky, aby rozuměl.

„Poslyšte, chcete tady dělat? Já jo, aspoň chvílku – ať je sranda.“

„Přijímáte dělníky?“ otázal jsem se.

„Jo, dva chybí – Dan a Bob byli včera sežráni.“

Kulatoučká tvář mého partnera se okamžitě velice protáhla – já se ujišťoval: „Sežráni? Kým?“

„Tygrem. Pak k tomu přišel jeden lev a pomohl mu.“

„Poslyšte, snad tady nekrmíte divoká zvířata lidským masem?!“

„Jako lidmi? Ne, kdepak, dávám jim koně, ovce a podobně – pochopitelně živé – občas se jim pak předhodí něco vzácnějšího, jako třeba gazela nebo kanadský jelen. Tehdy je zaženeme do dvora, aby massa mohl studovat, jak lvi a tygři zvíře roztrhají.“

„Jsem vám vděčný za obšírné vysvětlení, všechna čest vědyčtivosti vašeho pána – ale jak to souvisí se sežranými muži?“

„Nehodu si zavinili sami.“

„Jak to, zavinili sami? To je zde možné?“

„Vlastně ne, vše máme co nejlíp zajištěno – ale hlídači se časem stávají míň pozornými. Jeden z nich nezavřel dveře do klece, takže na něho mohl vyskočit tygr. Současně strhl i Boba.

Stálo hodně námahy dostat tygra zpátky do klece, tím spíš, že utekl ještě jeden lev. – Nuže, vstoupíte do jeho služeb?“

„Ano, jsme připraveni.“

„Řeknu to Mr Giblonovi. Zrovna však sedí v observatoriu, kde nesmí být vyrušován.“

„V observatoriu?“

„Nu, to je taková věž v parku. Je jich tu několik, člověk se k nim dostane podzemními chodbami. Massa tam může pohodlně a v bezpečí sedět a pozorovat, jak divoká zvířata chytají a žerou koně a ovce. Takové věži říkáme observatorium.“

Opravdu jsem dostal chuť podívat se na celou věc zblízka, ačkoli jako obyčejný hlídač. Třeba se mi podaří získat přátelství Mr Giblona, který mi pak poví víc.

„Dobrá, nastoupíme.“

„Pak musíte chvíli počkat, než se pán vrátí do domu. Dá nám vědět zvonkem. – Ale jak je to s břichem, které hraje?“

Nechtěl znát vysvětlení, chtěl slyšet tajemnou hudbu. Mr Buřt ochotně zahrál několik písniček a pochodů. Černoch nám přinesl jídlo, studené maso a podobně. Během jídla a hraní jsme se mohli dozvědět ještě leccos zajímavého.

Moc jsme toho neslyšeli. Saul tu byl teprve dva měsíce a o pánovi nevěděl skoro nic. Nastoupil jako vrátný, ačkoli tento domek měl být v dohledné době zbourán. Každý den se přivázeli ze Santa Baccery a z okolních farem koně a volí, ovce i prasata – živá potrava pro obyvatele zoo, pokud to nebyli býložravci. V tom případě byla otevřena velká vrata, za nimiž stála hlavní budova. Povozy se zvířaty byly dopraveny jakýmsi výtahem do podzemních chodeb, jimiž to šlo dál. Doprava parkem pochopitelně nepřípadala v úvahu. Zvířata pobíhala ve dne v noci po volném prostranství, dokonce tam strávila i poslední zimu, která je ostatně v této části Kalifornie mírnější než v jižní Itálii.

Massa byl velice, velice, velice dobrý a moc, moc, moc bohatý muž, krom toho strašlivě chytrý, až musel nosit brýle... Víc toho černoušek neřekl, buď nic nevěděl nebo se k tomu nedostal, neboť zazněl elektrický zvonek.

„Massa se vrátil ze studia. Nyní se shromáždí služebnictvo i hlídači, aby vyslechli nové rozkazy. Musím tam i já, vždyť už nejsem vrátný. Prozatím půjdete ven. Massa se dozví všechno z mých úst, také to, že zde chcete pracovat. Dám vám vědět.“

Opustili jsme domeček. Černoch zůstal uvnitř a zamkl za námi dveře.

Na našem úmyslu poznat tajemství parku a pozorovat život uvnitř se za čtvrt hodinku, kterou jsme museli čekat, nic nezměnilo.

„Jestli tam budu moct kouřit svoji dlouhou fajfku, chvílku zůstanem. Aspoň budu mít pozdějc o čem mluvit.“

Dveře domku se opět otevřely, objevil se Saul.

„Jo, Mr Giblon vás chce vidět, když chcete nastoupit jako sluhové. Hned vám něco řeknu: nehrajte před ním na pupek. Vyprávěl jsem mu o tom, ale on řekl, že je to dětinské.“

„Dětinské? Však já mu to vysvětlím! Nebo nemá smysl pro muziku!“

Opět jsme vstoupili do domku a zde do dveří, za nimiž zmizel Saul, když nám prve donesl jídlo. Podlaha pod námi se začala pohybovat směrem dolů... výtah.

Prošli jsme osvětlenou chodbou, poté jsme dalším výtahem stoupali vzhůru. O pět minut později jsme stanuli před Mr Giblonem.

Byl to starý muž s bílými vlasy a pravým yankeeským obličejem, hubeným a hranatým jako celá jeho postava. Na nose mu balancovaly velké zlaté brýle s mimořádně silnými skly. Celkově na mne působil jako bezohledný obchodník, což dokázal jako Yankee i jako vědec. Za každou cenu chtěl dosáhnout svého cíle – nic dalšího neexistovalo – a přitom je lhostejné, zda je cílem pytel dolarů, probádání hvězdné oblohy... nebo funkce trávicího systému dravých zvířat.

„Chcete u mne pracovat jako hlídači zvířat?“

„Ano.“

„Co jste zač?“

„Námořník – krejčí.“

„Pracoval by někdo z vás jako šofér?“

To byla pravá americká otázka, neboť zde téměř nikdo nevydrží u profese celý život, naopak, jejich střídání je známkou inteligence, a to neopravím. Pokud je někdo nadšen svou prací a vydělá-li peníze, zůstane sám u této práce – a když u ní opravdu zůstane, pak není jeho chytrost zrovna velká, neboť by peníze mohl rozmnožit dalším podnikáním.

Přikývl jsem. Kdysi jsem vlastnil tři auta, která jsem sám řídil. Jistě si poradím i s americkým strojem.

Mr Giblon mi položil několik technických otázek, které jsem snadno zodpověděl, neboť jsem se zajímal i o konstrukci automobilů.

„Hned si vás vyzkouším. Vzhledem k volné výpovědi platím dvacet dolarů měsíčně. Stačí podepsat smlouvu. Hned vám ji přečtu.“

Podle ní jsme se my i naši dědici měli zříci všech nároků, pokud najdeme v zaměstnání u Mr Giblona smrt anebo se staneme mrzáky.

To bylo poněkud silné. V Americe není povinné pracovní pojištění, proto zůstává starost o budoucnost na bedrech dělníků, kteří pak vytváří různé kluby, jejichž hlavní náplní je péče o členy – klub je keltské slovo, značící štít, většinou špičatý, který býval používán k obraně a záštitě – v tomto směru se Amerika značně blížila Anglii. Tyto kluby byly dělníky vždy velice oceněny pro jejich skvělý přístup.

Bylo tedy zvláštní, když po nás bylo žádáno, abychom se vzdali veškerých nároků. Na starého pána to vrhalo nedobré světlo.

Buřtovi to zřejmě připadalo normální, ani já nic neřekl – podepsali jsme. Výpověď nebo něco podobného neexistovalo.

„Napoleon Bonaparte Novacasa – Balduin Buřt,“ hláskoval pán těžce. „Byli jste už někdy hlídači zvířat, pracovali jste v podobném oboru?“

„Ne.“

„Vy, Mr Buřt, se budete hlásit u Mr Henslicka, který vás zaměstná – vy půjdete se mnou.“

Byli jsme rozděleni. Naštěstí dostal Buřt jako předáka muže, s nímž se dalo jednat.

Nikdo se neptal, jak jsme se sem dostali, zda máme nějaké věci.

Mr Giblon mne odvedl do garáže, v níž stály dva automobily zvláštní konstrukce, jakési klece na kolech, přičemž boční stěny sahaly téměř k zemi, takže dokonale zakrývaly pneumatiky. Jinak to byly obyčejné stroje o dvaceti až třiceti koních.

„Ukažte mi, jak rozumíte automobilům!“

Nastoupil jsem, posadil se na sedadlo a rychle jsem přichystal vše potřebné k jízdě.

„Dobrá! Prozatím budu řídit já. Vy dávejte pozor na cesty, abyste se brzy vyznal.“

Starý pán, oblečený ve sportovním obleku, nasedl na mé místo a pečlivě za sebou zavřel mřížové dveře.

Pak před sebou rozložil barevný plánek.

„Toto je východní observatorium,“ pravil, ukazujíc na černé kolečko. „Dávejte pozor na cestu, nemáme tady žádné ukazatele.“

Vyjeli jsme na násep, projeli několika vraty – pak jsem to viděl!

Byl to tropický prales, stromy a jiné brazilské rostliny, které se aklimatizovaly v kalifornském podnebí a docela dobře rostly, ačkoli nikdy nekvetly.

Nikde nebyla vidět nějaká péče, zato se pralesem táhly asfaltové cesty, což na mne zpočátku působilo velmi rušivým dojmem. Nepředstavujte si však průseky, třebaže cesty vedly rovně, často se křížovaly a po krátkých úsecích opět zahýbaly.

Celá plocha byla rozdělena na plochy šest krát tři metry, které sice byly zarostlé hustým porostem, ale zvířata se mohla jen těžko skrýt před badatelem v bezpečném autě.

V parku jsem viděl dva africké a jednoho indického slona – druhý indický slon do páru je očekáván zrovna dnes, jak mi Mr Giblon řekl. Dále zde bylo pět lvů, mezi nimi jeden asijský pár, čtyři královští tygři, sedm jiných, třináct panterů a jaguárů, dále pumy a gepardi i jiní dravci, jejichž počet jsem zase zapomněl.

Nebyli zde snad všichni dravci světa, snad jich zde nebyla ani setina – ale každý svěťadíl tu měl důstojné zástupce.

I kdybych chtěl být podrobnější, nemohu, protože jsem si tehdy nic nezapisoval. Ostatně mi mnohé zůstalo utajeno, neboť Mr Giblon byl i přes naše spolužití nepřibližitelný, takže jsem se mohl spolehnout jen na vlastní oči.

Například jsem v předešlém výčtu zapomněl na medvědy. Viděl jsem amerického šedého medvěda, malajského medvěda a několik ledních, jimž měly bílé natřené skály nahradit ledová pole.

Vlastně to měla být aklimatizační zkušební stanice. Mr Giblon, zoologický diletant – nejspíš však výtečný vědec – chtěl poznat, jak se změna klimatu podepíše na zvířecím organismu, jak to změní jeho tělo i charakter. Pozorování se musí přirozeně konat na svobodě.

Nejdřív se chci zmínit, že prostory byly i přes zdánlivou rozlehlost nedostatečné. Asi 80 000 čtverečních metrů není moc, chceme-li tam umístit tolik zvířat. Vše vypadalo značně nepřirozeně – v přírodě nikdy nenajdete královské tygry pohromadě se lvy. Na zvířatech byla zjevná rozpačitost, a to při jakémkoli šelestu. Míšení navzájem si cizích druhů nemohlo být vhodným řešením.

Dobrá, Mr Giblon byl jedním z prvních, kdo se dal na tyto pokusy, neměl zkušené předchůdce, nenabízely se mu všemožné poznatky, a tak mu připočtíme ke cti, že byl jistým způsobem génius.

Nechci přemítat, zda taková věc může přinést lidstvu užitek, jinak byste se mohli ptát: proč napsal Alfred Brehm desetisvazkový *Život zvířat*? Jaký to má význam pro lidstvo? Právě tak existují mnozí, kteří se ptají: k čemu výpravy na severní pól? Proč tam lidé mrznou, když odtamtud nemohou nic přinést? Nezbyvá, než takovému tazateli klidně, ale důrazně odpovědět: velevážený pane, pro vás žil Koperník nadarmo, pro vás Galilei zbytečně zmíral v inkvizičním žaláři. Dívejte se dál na měsíc jako na lampu, kterou vám na oblohu zavěsil milý Bůh, abyste občas našel cestu z hospody domů.

Komerční rada Cohn, profesor astronomie, byl věhlasným objevitelem komet. Pak se na něho kdosi obrátil: Velice mne těší, objeviteli komet. Kolik vám zaplatí za každou z nových?

Necharakterizuje taková otázka dostatečně celého tazatele?

V zahradě obydlené převážně dravci nemohla být pochopitelně držena bezbranná zvířata, s výjimkou opic všech druhů, které se musely bát jen panterů a pum. Dále se zde plazilo mnoho hadů, malých i velkých, jedovatých i škrtičů. Spatřil jsem rozlehlý rybník, v němž jsem kromě krokodýlů zahlédl i dva hrochy. Samice měla v nejbližší době vrhnout mladé. O jezcích, dikobrazech a další havěti ani nebudu mluvit.

V lese jsem viděl ledního medvěda, který působil špatným dojmem. Zřejmě pískal na poslední díрку, prostě nemohl snést horké podnebí.

„Cože? Máte tu lední medvědy?“

„Dávejte pozor na cestu!“

Věděl, proč to říká.

O okamžik později na nás zaútočil nosorožec, obrovský kus. Vystoupil na cestu přímo před autem, zarazil se, ale hned sklonil hlavu a vyrazil proti nám, mocný roh těsně nad zemí.

Cítil jsem se ztracen. Taková nestvůra musí zdemolovat celý automobil!

Ještě že Mr Giblon auto dokonale ovládal.

„Dávejte pozor, jak se musí jednat v takových případech,“ stačil říci s naprostým klidem, zastavil pomalu jedoucí automobil.

V následující chvíli zařadil zpátečku a při nejbližší příležitosti odbočil na vedlejší cestu. Nosorožec nás minul v nejvyšším trysku... bez povšimnutí.

Vlasy mi vstávaly hrůzou na hlavě, zároveň jsem se musel divit chladnokrevnosti starého pána. Jemu to nepřipadalo o nic těžší, než když člověk uhne z cesty syčící huse.

„Viděl jste to? Musíte se to naučit, mám-li vás zaměstnat jako šoféra. Je to snadné, jen nesmíte ztratit hlavu – jinak je po vás. Nosorožec je ostatně jediné zvíře, které občas zaútočí.

Většinou to zaviníme sami... člověk se má mít na pozoru a jít mu z cesty. Teprve až tohle zvládnete, budete jezdit sám.“

„Jiná zvířata na vůz neútočí?“ ptal jsem se.

Mr Giblon ochotně odpovídal na otázky tohoto typu.

„Ne. Lvi, tygři i jiní dravci se aut bojí a báli by se, i kdyby nebylo hluku a zápachu. Zanedlouho mi přivezou lepší auto.

V blízkosti vody se však musíme mít na pozoru před hrochy. Samice je březí. Jakmile porodí, nesmíme se tam ani přiblížit. Kojícím zvířatům je lepší se vyhnout. Je-li to nezbytné, pak při přibližování dbejte na opatrnost. Prozatím budu vaším vůdcem.

Pak si dávejte pozor na paviány. Zatím je moc neznám, dostal jsem je teprve nedávno. Poznáme, až si zvyknou. A když uvidíte jedovatého hada –“

Přes cestu se právě plazil velký zelený had. Mr Giblon strhl volant, ne však, aby se plazovi vyhnul, nýbrž aby ho přejel. Otočil jsem se a viděl křečovitě se chvějící dlouhé tělo.

„– jednoduše ho zajed'te. Chci jedovaté hady opět vyhubit, ale bude to nesmírně těžké. Hrubě jsem se zmýlil. – Znáte jedovaté hady?“

„Ne – sotva rozeznám evropskou zmiji od chřestýše.“

„Vše se naučíte. Ne, abyste mi přejel ty ostatní! Toto byla zelená zmije, poddruh australské černé zmije *pseudechis porphyreus*“

Abych nezapomněl, zacouval zpět k mrtvému hadovi, kde jsem musel vše opakovat. Pak mi vysvětlil rozpoznávací znaky tak přesně, že by se nespletl ani největší hlupák.

Mr Giblon byl skutečně šikovný! On, který nenavštěvoval žádnou univerzitu a kromě zvířecích jmen neznal jediné latinské slůvko, věděl určitě víc než leckterý profesor! Jinak byl bezohledný. Viděl ve mně šoféra, který ho bude vozit po parku, a v této souvislosti byl otevřený jako kniha – když jsem se však zeptal na maličkost, co s tím přímo nesouvisela, zůstal němý jako ryba, neodpověděl.

„Rozeznáte toho hada příště?“

„Jistě. Tato zmije má i černý poddruh?“

Jednoduše mlčel. Takový had zde nebyl, tak k čemu marnit slova?

Nejdřív mi ukázal pět věží, jež byly s hlavní budovou spojeny podzemními chodbami a odkud se dala divoká zvířata pozorovat i v noci, za pomoci silných elektrických světlometů.

Ukázal mi je proto, abych je sám našel, jinak nic nedodal. Jak jsem si všiml, výška věží chránila pozorovatele před jakýmkoli útokem.

Cestou k nádrži jsem spatřil další automobil se čtyřmi muži, který mi byl ihned nápadný odlišnou konstrukcí od našeho. Chyběla v něm totiž podlaha, nebo alespoň byla značně zmenšena, takže se dva muži mohli věnovat opravám a údržbě asfaltových cest, aniž by byli vystaveni útokům dravé zvěře.

Tu z vedlejší silnice vyjelo stejné auto, jaké jsme měli my. Mr Giblon nařídil jeho řidiči zastavit a sám udělal totéž.

„Kam? Už jste hotovi?“

„Ne, končíme!!“ zaznělo vzdorovitě zpět.

„Proč?“ otázal se Giblon chladně.

„Nosorožec na nás znovu zaútočil. Nebudeme riskovat životy za tak mizernou mzdu!“

„Zbabělci! Nechte se vyplatit!“

Pokračoval klidně v jízdě, aniž by dbal výhružných slov, která za námi zazněla. Já jim nerozuměl.

„Jste Ital?“ zeptal se Yankee znenadání.

„Korsičan.“

„Viděl jste mnoho zemí?“

„Jako námořník ano.“

„Lovil jste v cizině?“

Odpověděl jsem záporně, protože hony na lišky a zajíce jsem nepovažoval za důvod k hrdosti.

„Musím se zbavit toho nosorožce. Je to samotář a jde to s ním od deseti k pěti. Lidé mi utíkají a jiné těžko seženu. Zastřelit však drahocenné zvíře nechci, musím pokračovat v pozorování. Jen nesmí pobíhat volně. Musíme ho chytit do jámy nebo smyčky, ale on prohlédne každou léčku. Dokonce jsem zaměstnal černocho, který těmto věcem rozumí, avšak neuplatnil

se. Jste vynalézavý? Zkuste se zamyslet. Námořníci jsou mistři lan a provazů. – Dobře zaplatím.“

O ano, to je něco pro mne! Vlastně se mi tu líbilo, určitě bych se rád zdržel, hlavně když mi popřejí trochu volnosti.

Ještě jsme jezdili asi hodinu po parku, viděl jsem oba ohromné hrochy, krokodýly i obří želvy, z nichž právě jedna kladla vejce a zahrabávala je do písku – pořád se nabízelo něco nového k vidění, a to i následující dny.

Stal jsem se řidičem vědce, který na mne naprosto spoléhal, nedbal překážek v cestě a jen si neustále něco zapisoval do notesu.

Zajímavých výjevů zde bylo dost. Jak prasata a ovce padaly za obět' dravcům se stalo mým denním chlebem. Pokaždé jich bylo několik nahnáno podzemím přímo ke střední věži, kde byly vypuštěny na volné prostranství.

Nechci přemítat, zda bylo kruté vyhnat zvířata, již dávno navyklá na ochranu člověka, který je ochočil, pod tesáky šelem. Rychle jsem si na krvavé divadlo zvykl, dokonce jsem je považoval za zajímavé, aniž bych se za to styděl. Nejednou jsem viděl tyto domácí tvory trpět daleko víc ve stájích nebo na pastvách, kdežto zde jejich muka trvala jen krátce – myslím, že největším dravcem je člověk! On zavírá ptáka, jehož životem je volný prostor, do klece, jen aby se pokochal zpěvem, který je výrazem neukojené ptačí touhy po svobodě. Nechci však nikoho soudit, ať už to dělá pro radost nebo pro vědu.

Bylo zajímavé vidět, jak se nešťastné oběti snaží bránit dravým šelmám. K dokonalému obrazu zkázy chyběli jen supi. Ještě zajímavější bylo, když jídelníček dravců zpestřil kůň nebo volek. Ti se nevzdávali osudu bez boje. Viděl jsem zuřivého býka, který roztrhl panterovi břicho, stejně tak hubenou kobylu, jež se statečně bránila kopyty tesákům lva.

Mr Giblon neustále vymýšlel nové pokusy, aby zkoumal charakter a život dravců, žijících se krvavým masem. Občas dostával k dispozici divokou zvěř, například jeleny, srnce a podobně. Jak jinak se tito chovali oproti domácím dobytčatům! Několik dní dokázali unikat dravcům, plíživě se vytrvale za

kořistí, kterou se vždy snažili strhnout jediným skokem. Tato divoká zvěř si záhy zvykala na život v parku, unikajíc dravcům chodila na pastvu i k vodě – před obrovskými kly malého mexického prasete měli úctu i lvi a tygři. Když malé prasátko s naježenými štětinami vyběhlo na dravce, který ohrožoval jeho selata, panter nebo tygr stáhl ocas a odběhl do bezpečné vzdálenosti. Pochopitelně, nemohlo to trvat věčně. Jedno sele po druhém bylo postupně uloupeno, nakonec samo prase padlo pod tesáky obyčejné pumy, která mu skočila ze stromu na hřbet.

Jiné to bylo se španělským býkem, pravým kastilským, který je s oblibou využíván při coridě, vyhledávané především starošpanělskými usedlíky na Floridě. Mr Giblon ho nechal přivést ze San Franciska, nepochybně za něj zaplatil tučnou sumu, kterou si dobytče v žádném případě nezasloužilo. Snad si vědec myslel, že kupuje kasserského buvola, na jehož hřbetě lze překonat jakoukoli divočinu a kterého si nedovolí napadnout ani lev – a nyní mu přivezli malého volka, ne o moc většího než mlynářský osel, s malými rohy a vyhladovělého dlouhou cestou. Muž, který ho přivedl, táhl vyhublé zvíře s matnými očky za provaz jako jehně.

Mr Giblon ho nechal zavřít do stáje, kde se dobytče chovalo jako ospalá ovce. Nadšené ujišťování dodavatele, že kastilský býk potřebuje pouze trochu odpočinku a že pak zahubí každého lva i tygra, neznělo příliš přesvědčivě.

A opravdu se tak mělo stát. Prvního dne zvíře nežralo, zůstalo pokornou ovci – druhý den sežralo kopec sena – třetího dne vyrazilo dveře stáje a nikdo by je živé nedostal zpět.

Po několikadenním pozorování byla otevřena vrata do parku... býk vyrazil k domnělé svobodě – a od toho dne se stal králem revíru. Tygr, když spatřil nevelké, ale naježené zvíře, které se na něho řítilo s krátkými rohy u země a s rudýma očima, vzal ihned do zaječích. Ale býk se nespokojil s polovičním vítězstvím a klidně pronásledoval tygra, který nedokázal uskakovat jako zajíc, protože to nebylo v jeho povaze. Ještě víc dravec vypadl z role, když musel vyskočit na strom, což jinak nikdy nedělal.

Pak býk zahlédl ledního medvěda, jednoho z nejsilnějších exemplářů, a v následující minutě byl obrovský medvěd, který jediným úderem pracky dokáže srazit vola, proděravěn jako řešeto, zbyla z něho krvavá hmota, kterou zuřivý býk zpracovával kopyty i rohy.

Byl a zůstal obávaným tyranem revíru, dokonce i král zvířat mu šel z cesty – ještě bojácněji než tygr a panter. Lev se vrhal do větví nejbližšího stromu, neboť jen tam byl v bezpečí.

Je možné, že se zde dravci chovali zcela jinak než na svobodě, ale přesto to potvrzovalo pověry a vyprávění, že kastilský býk nemá téměř žádného protivníka, že se před ním lovec musí chránit víc než před raněnou lvicí, jež chrání svá mláďata.

Pouze jedinému španělský býk nedorostl... a měl mu záhy padnout za oběť. Poprvé spatřil nosorožce a rozumně mu chtěl uhnout z cesty – ale obrovské zvíře, které se rozzuřilo při pohledu na vše živé, se za ním pustilo a tu býk, v němž byly sladěny španělská hrdost a rytířská povaha, se mu statečně postavil. Zvířata se rozběhla proti sobě... a to byl konec. Střet zněl, jako když do sebe narazí dvě dělové koule – býk byl vymrštěn do výše – nosorožcův roh se zabořil do jeho těla a rozpáral je po celé délce. To nosorožci stačilo. Pokračoval v cestě, aby našel další oběti pro svůj slepý vztek.

Tato obluda byla děblem celého parku. Jistě chápete, proč ho černoši, Arabové a Indové nepovažují za zvíře, nýbrž za výplod samotného pekla. Není to snad kvůli nebezpečnému lovu – domorodce Afriky nebo Indie ani ve snu nenapadne lovit tyto obludy – ale také kvůli jeho žravosti, neboť zvíře dokáže během jediné noci vyžrat a zničit celé pole, které by uživilo početnou rodinu celý rok. Bránit se nelze. Slona lze zahnat, nosorožce nikoli, neboť si to nenechá líbit.

Je zajímavé, kterak mohamedánští domorodci dokážou omluvit svou zbabělost, což zároveň charakterizuje hrůznou povahu zvířete. Mohu jen opakovat Brehmova slova:

„Slon,“ říkají, „je spravedlivé zvíře, které ctí slovo Mohameda – má je v úctě a dbá na ochranné amulety a jiné

prostředky. Zato nosorožec se v nejmenším nestará o amulety našich duchovních – a stejně málo by se o ně staral, i kdyby je napsal sám Prorok – a to dokazuje, že tomuto d'áblovi je slovo nejsvětějšího úplně lhostejné.

Nosorožec byl zavržen odjakživa – nezplodil ho Mohamed, nýbrž šejtán, d'ábel, a proto se věřícím doporučuje, aby se s tímto tvorem nespolečovali, jak to dělají nevěřící. Muslim nechť mu raději uhne z cesty, aby se nedostal příliš brzy do Mohamedova ráje.“

Tak mluví asijsťí domorodci, když jsou Evropanem vyzváni k lovu nosorožce. Dokážou důstojně odmítnout – a jsou mezi nimi lovci, kteří se sami postaví králi zvířat, lvu.

Náš nosorožec byl ještě nebezpečnější, neboť u něho propukla říje. Jediným štěstím bylo, že se ve svém zaslepení spokojil vždy jen s prvním útokem, že nikdy nepomýšlel na pronásledování. Přesto nebyl žádný z dělníků ochoten čistit a spravovat cesty, byť byl chráněn bezpečnostním autem. My dva, Mr Giblon a já, jsme sice jezdili po celém parku, ale vždy jsme se předem informovali, kde se právě čtyřnohý satan zdržuje, a krom toho byly na věže postaveny stráže, které nám měly včas ohlásit, že se nestvůra přibližuje. Přesto na nás zvíře jednou zaútočilo – a já se učil unikat jeho útokům, přičemž jsem musel obdivovat chladnokrevnost Mr Giblona, který mi věnoval plnou důvěru a nenechal se odradit od svých pozorování a poznámek.

„Ještě jste nepřišel na způsob, jak vylákat nosorožce do pasti?“ zeptal se mě jednou.

Ano, přemýšlel jsem o tom ve dne v noci, pozoroval jsem pečlivě tlustokožcovo jednání – a začal ve mně zráť jistý plán.

KAPITOLA DVACÁTÁ PRVNÍ

V pasti

Mohlo to být desátého dne od našeho nástupu, když jsem poprvé spatřil svého přítele, bez pupku a bez hrbu, ale jinak dobře krmeného. Právě hnal stádo sviní přes dvůr.

„No, Buřte, jak se vede?“

„Vždyť vidíte – ženu prasata. Krejčovskéj mistr – a honák prasat... ale co, vždyť je to skoro to samý.“

Pak jsem si všiml, že mi chce říci něco důvěrného, neboť zamrkal levým okem a sklopil víčka.

„Poslyšte, musím s vámi prohodit vážný slovíčko: dávejte si pozor na Mr Giblona, je to hotovej satan.“

V tomto okamžiku se Mr Giblon objevil na dvoře; Buřt ihned zmlkl a hnal dál své svině.

„Mr Novacasa, chtěl bych s vámi mluvit.“

Slyšíc dosud v uších varovná slova, která jsem si neuměl vysvětlit, následoval jsem Mr Giblona do jedné z mnoha pracoven.

„Získal jste si mou důvěru, jsem s vámi naprosto spokojen. Ale... rád bych vám předložil jistý návrh. Považuji vás za muže, který se nebojí smrti.“

Co měl znamenat tak zvláštní úvod?

„Ano, mohl jste si všimnout, že nejsem zbabělec.“

„Správně. Nikdy jsem se nezajímal o vaše postavení. Jste ženatý?“

„Byl jsem. Má žena zemřela.“

„Máte děti?“

„Ne.“

„Tak tak! Nemáte tedy žádného příbuzného, o něhož byste se musel starat?“

K čertu – něco jsem začal čmuchtat! Mužovo jednání bylo podezřelé, chodil sem a tam po místnosti, třel si kostnaté ruce a hleděl na mne kose chladným, lstivým pohledem, což dosud nikdy nedělal.

„Ano, mám sestru, na kterou často myslím,“ odvětil jsem spatra.

Podobné „výmysly“ se již pomalu stávaly mým denním chlebem.

„Na Korsice?“

„Ano, na Korsice.“

„Má děti?“

„Na ně myslím nejvíc.“

„Tak tak! Při vaší případné smrti byste jim chtěl odkázat nějakou větší částku?“

Zarazil jsem se. Kam ten chlap mířil?!

„Při mé smrti?“

Yankee se zachvěl a rychle se posadil na jednu ze židlí – byl opět jako z kovu.

„V krátkosti vám to vyličím. Již jste si jistě všiml, co zamýšlím tímto zvířecím parkem. Pozoruji charakter a chování divokých zvířat z celého světa. Snad chápete, kolik mě to stojí.

Nyní mi chybí jediné – člověk, který by se v parku volně pohyboval. Chci zjistit, jak se divoká zvíře bude k pánu tvorstva chovat, zda se bude bát nebo jestli ho napadne. Odvážil byste se toho?“

Byl jsem z něho na větvi.

„Myslíte, že bych se měl volně procházet v divokém parku?!“

„Je to jen návrh. Jednak byste tím velice prospěl vědě – postaral bych se, aby se vaše jméno zvěčnilo v odborných publikacích – jednak by vaši případní dědicové obdrželi částku, na jejíž výši se můžeme dohodnout.“

„Ó, ne, mister Giblon, nemám sebemenší chuť dělat ze sebe pokusného králíka!“

„Jen považte – – –“

Pořád víc mlel o nesmrtelné slávě a o bohatství, které já, nebo spíš mí dědicové obdrží, ale já trval pevně na názoru, že smrtelný život je daleko příjemnější než nesmrtelná sláva... po smrti.

Když poznal, že mne nepřesvědčí, vzdal se další zbytečné námahy.

„Nic ve zlém, byl to jen návrh. Už víte, jak lapit nosorožce?“

„Ano. Ještě dnes se pokusím nastražit past.“

„Přeji vám mnoho štěstí. Dostanete zvláštní odměnu.“

Byl jsem propuštěn. Nic zvláštního jsem si nemyslel – byl to prostě Yankee, který váží vše dolary, dokonce i lidský život, a ještě tak výstřední! Zřejmě se s tímto návrhem obrátil i na jiné dělníky, mého přítele nevyjímaje.

Rozhovor se odehrál krátce po poledni. Opravdu jsem dostal nápad, jak zřídít past, do níž jsem chtěl nosorožce lapit pomocí lan. Stavbu pasti jsem nechtěl odkládat.

Mr Giblon řekl, že dnes se mnou do parku nepojede, a tak jsem nasedl do auta a jel sám, ostatně ne poprvé.

Lana jsem si nachystal sám, ale k ostatnímu jsem potřeboval pomoc. Proto jsem vyhledal Buřtu a vysvětlil mu své úmysly. Byl ochoten jít se mnou. Věděl, že se umím vyhnout zuřivému nosorožci, a pak, nevěděl, co je strach.

„Co po vás chtěl?“

Vše jsem mu vyprávěl.

„Přesně to samý chtěl po mně! Zvrhlík!!“

„A vy jste mě chtěl varovat, abych to nepřijímal?“

„Inu, kdo má tak bláznivý nápady jako vy, může se pustit do všelijakejch hloupostí!“

Tím jsme celou záležitost ukončili. Potom jsem pověřil jednoho dělníka, jehož jsem měl za solidního muže, aby držel stráž na věži a varoval nás včas před případným příchodem nosorožce.

Vyrazili jsme a zamířili k vybranému místu, kde stál silný javor, jehož nízko visící větve byly výtečným držákem pro smyčku. Nejbližší věž nestála ani třicet metrů daleko, byli jsme

z ní dobře viditelní, právě tak jsme spatřili muže na stráži, který hlídal naše okolí.

Začali jsme s prací, a čím dál jsme se dostávali, tím víc byl Buřt mým nápadem zaujatý. Nejdřív se totiž vysmíval pavučině, kterou jsem zde spřádal, nevěřil, že se do ní obrovský nosorožec lapí, ale pak přestal pochybovat.

Byli jsme zaujati prací, Buřt mezitím vyprávěl, že další dělníci chtějí dnes večer dát výpověď. Měli dost života mezi zvířaty, vždyť se jim zde nenaskýtala jediná příležitost k zábavě – ale na cestu do Santa Baccery nechtěl Mr Giblon zapůjčit auto.

„Ještě uvážem tohle lano, pak si zapálím fajfku... Napoleone, Napoleone, támhlec běží ta bestie!!!“

Ano, tady již běžel obrovský nosorožec – a než jsem měl čas uvolnit háčky a couvnout, dostal automobil ránu, až se převrátil.

Auto bylo dost těžké, takže zvíře mohlo být nárazem trochu omráčeno – anebo bylo tímto výsledkem spokojeno, vlastně vždy vybouřila bestie svou zlost prvním útokem – krátce a dobře, nosorožec pokračoval směrem, kterým převrátil náš vůz, a pokračoval v cestě, aby záhy zmizel mezi stromy.

Automobil byl sice převrácen, ale nám se nic nestalo. Dveře klece ležely na zemi, tudy se ven nedostaneme, ale nad námi se nabízely druhé.

Dal jsem dohromady nohy i ruce, pak jsem lál na strážce, který nás tak špatně hlídal. Vždyť musel vidět, že bestie přichází!

Tu jsem si všiml, že dělník zmizel, zato stál na věži sám Mr Giblon a pozoroval nás operním kukátkem, ačkoli vzdálenost nebyla příliš velká.

„He, mister Giblon, kde je Sam?“

Yankee flegmaticky odtáhl kukátko od očí.

„Potřeboval jsem ho na jinou práci a převzal jsem jeho post!“ volal zpátky.

„Pěkně děkuju! Nemohl jste nás varovat? Neviděl jste, že zvíře přichází?!“

„*I beg your pardon* – promiňte, díval jsem se právě na druhou stranu. Vždyť to dopadlo dobře, ne?“

„Jistě, ale jak se teď dostaneme ven?“

„Vrchní dveře nejdou otevřít?“

„Nepochybně ano, ale přece nepolezeme ven mezi dravce!!“

Bylo pro nás nejjistější zůstat v kleci, dokud nebudeme vysvobozeni. Park byl malý a hustě obydlený dravci, že je člověk viděl všude, kam se podíval. Než se vyvalil nosorožec, slunilo se v okolí několik lvů a půl tuctu jiných šelem, a ti se nyní vraceli na svá místa. Královský tygr si dokonce předsevzal, že půjde až k nám, a položil se asi dva metry od auta, kde si labužnický olizoval tlapy. Tato důvěrnost dokazovala, že se zde zvířata cítila přece jen stejně dobře jako na svobodě.

„Božíčku, to je bestie!!“ křikl Buřt.

Najednou se z javoru utrhla obrovská větev – těsně před klecí ležel nesmírně velký had, indický python, a vlnil se nám vstříc. Jeho tělo muselo být nejméně osm metrů dlouhé!

V zoo bylo mnoho obrovských hadů, počínaje dvoumetrovými a devíti nebo desetimetrovými konče. Člověk je jen nesnadno objevoval, ale nemusel se jich příliš bát, ačkoli se těmto obrovským plazům připisují hrůzné pověsti. Seriózní vědec Alfred Brehm nemohl prokázat jediný případ, kdy by obrovský had, ať už indický nebo americký, napadl člověka a spolkl jej.

Když však máte před očima takového exempláře a ne ubožáka, který je v bedně mezi dekami a ohřívacími lahvemi tak tak udržován při životě, budete ochotni vyprávění domorodců a vychloubáčných lovců uvěřit. Kromě toho musel Brehm nejednou přiznat, že lásku k pravdivosti hnal příliš daleko a že člověk by měl věřit i tomu, co na vlastní oči neviděl. Byl to stejný Brehm, který do pozdního stáří popíral existenci velkých mořských polypů a veškeré podobné bajky odkázal do říše pohádek... dokud sám u Nizzy nechytil obrovského polypa. Upřímně míněné přiznání, že se člověk zmýlil, nikdy nezahladí předešlý výsměch a nevyvratitelné popírání.

Krátce řečeno, bleskurychle jsem uskočil, ačkoli hadí hlava nemohla projít mřížemi, jež od sebe byly vzdáleny jen pět až šest centimetrů. Navíc had právě otevřel tlamu – a to už mne

vůbec nemohlo uklidnit – třebaže si snad chtěl jen zívnout – na každé ještěrce můžeme pozorovat, že reptilie zívají – ale pohled do otevřené hadí tlamy byl tak ohromující, že jsem se jediným skokem přenesl až na druhou stranu klece, a přece mne dostihl hrozný morový puch, který mne málem připravil o vědomí. Již chápu domorodce obou kontinentů, kteří tvrdí, že tito obrovští hadi jsou jedovatí... ne snad jedovatými zuby, nýbrž pachem dechu, který dokáže položit i nejsilnější povahu. Přitom je lhostejné, zda had zrovna tráví nebo ne.

K popisu nastalé situace pochopitelně potřebuji daleko víc času, než za jaký vše proběhlo. Ve skutečnosti byly pád hada, jeho zívání i můj ústup otázkou zlomku vteřiny.

„Zbraň!!“ napadlo mne.

Bohužel jsem neměl při ruce revolver ani loveckou dýku. Naštěstí se v bedně vozu vždy nalézaly různé zbraně, pistole i menší brokovnice, právě tak pušky těžkého kalibru včetně munice. O stav těchto beden na zbraně pečoval zvlášť k tomu určený dělník.

Přiskočil jsem rychle k bedně – Buřt zřejmě dostal stejný nápad – ale ne, k mému největšímu údivu sáhl vedle bedny a zvedl flašinet, o jehož přítomnosti v autě jsem neměl potuchy, jediným trhnutím si přehodil závěsné řemeny přes hlavu...

„Pojď, holka, pojď, pojď ke mně blíž, chci si tě vzít –“ Balduin Buřt hrál a zpíval hadovi přímo do otevřené tlamy, přičemž se přátelsky usmíval, jak se při podobné melodii sluší, a celá situace způsobila, že jsem se dal do halasného smíchu.

Humor však netrval dlouho – „zbraň!!“, to bylo nejdůležitější, a tak jsem rozrazil víko – – bedna byla prázdná!

Uvnitř nebyla jediná zbraň.

„Buřte, nemáte revolver?!“ volal jsem.

„Nee, akorát flašinet. Ale kdybych měl aparát, hned bych si to zblejsknul.“

„Mr Giblon, nemáte tady jedinou zbraň!!“ řval jsem k věži.

„Co říkáte?“

„Přestaňte na chvíli s tím jódlováním!“ okřikl jsem kamaráda, který dosud zpíval hadovi, ovinujícímu se kolem naší klece.

Buřt poslechl.

„Nemáte zbraně!!“ opakoval jsem k věži, kde mne nyní bylo dobře slyšet.

„Musí být v bedně.“

„Ne, nic tu není! Dělník je snad vyndal, aby je vyčistil, a zapomněl je vrátit.“

Mr Giblon odpověděl až po delší pomlce.

„Nemáte ani vlastní revolvéry?“

„Ne, vůbec nic.“

„Nic, z čeho byste mohli střílet?“ ujišťoval se Yankee opět, což mně bylo nápadné.

„Absolutně nic!“

Další dlouhá přestávka k přemýšlení.

„Zbraně nepotřebujete, klec vás dostatečně chrání!“

Vlastně měl pravdu, ale... k čertu!!

„Nosorožec se už nevrátí,“ dodal Mr Giblon.

„Jak to můžete vědět?“

„Zapadl do pískoviště a nemůže ven.“

Směřem za věží, kam se Mr Giblon neustále ohlížel, se rozkládala jáma s pískem, sloužící jako místo k odpočinku pro zvířata, která se ráda válí v sypké hmotě. Pokud tam nosorožec opravdu spadl, mohl jsem předpokládat, že své těžké tělo ven nevytáhne – ale proč ten nápad nedostal aspoň o pět minut dřív?

„Mister Giblon, přijďte pro nás jiným autem!“

„Samozřejmě!“

Yankee však nijak nespěchal. Dlouhou dobu pozoroval divadelním kukátkem pískovou jámu, potom zase nás.

„Prosím, Mr Giblon, pospěšte si!“

„Pročpak?“

„Jsme tady v pěkné bryndě!“

„Jak to? Klec vás výtečně chrání!“

Konečně se rozhodl k odchodu. Uložil operní kukátko do pouzdra a zmizel z věže.

Obrovský had se vytáhl zpátky na strom, pohupujíc svěšenou hlavou s lesknoucíma se očima.

„Ta potvora by si na nás ráda smlsla!“ mínil Buřt.

„Člověče, kde jste přišel k flašinetu?“

„No, jednoduše jsem jej vzal s sebou. Vy jste si toho nevšiml? Holt jsem si myslel, že bych vám trochou hudby zkrátil nudnou jízdu. Třeba by to udělalo dojem i na tyhle dravce. – Poslyšte, je pravda, že černoši tyhle tlustý hady žerou, he?!“

„Jistě, hady pojídají všechny divoké národy, ale také mnozí Evropané ujišťují, že mají chutné maso. Prý je úplně bílé.“

„No, jo, ale tohle – takovej obrovskej párek – večere pro deset černochoů.“

„Buřte, děláte čest svému jménu!“ smál jsem se.

Zatočil znovu klikou, zvedl hlavu nahoru k hadovi a zpíval:

„Pojď sem, pojď sem, šibale, slez dolů a hraj se mnou – – –“

Had neslezl, zato se objevil obrovský lev, jako by pozvání vztahoval na sebe – – vlastně to byla lvice, krásný, obrovský kus.

Právě proto, že zde nebyla normální divočina, zvířata věděla, že se nemusí bát lidí, protože je nikdo nelovil. Také si zvykla na auta.

Lvice přistoupila až k mřížím a pozorovala nás.

„Pojď sem a hraj se mnou!“ dokončoval Buřt a... zvíře se vzepjalo a hledělo na nás – dalo by se říci úplně dobrosrdečnými očima.

„Vidíte, jsem dokonalej Orfeus, he? Jo, jo, muzika je mocná, na tom něco je. Akorát, že je to teď obrácený – lev je na svobodě a my v kleci!

Zaplatilas aspoň vstup, milá lvice? Jo? No, tak tady vidíš dravce, zvanýho homo... homogulus a... no co je, co chceš, he?!“

Lvice najednou začala škrabat do mříží, k čemuž pohybovala zvláštním způsobem hlavou.

„Á, milostivá je ještě slečna a chtěla by, abych jí trochu... bože, ty seš ale bestie!!“

S dravcem se nedalo žertovat. Snažil se zachytit Buřtu, a ačkoli na něho nemohl tlapou, dlouhé drápy rozervalo rukáv mužíka na cáry. Vše bylo doprovázeno brumláním a vrčením, při kterém šel mráz po zádech.

„Dávejte pozor, Buřte!“ varoval jsem ho a přesvědčil se, že drápy nezasáhly tělo.

Zde by mohlo sebemenší škrábnutí přivodit otravu krve, neboť dravci mají neustále drápy zašpiněny hnijícími zbytky masa – živná půda pro různé infekce – a ty činí rány od těchto dravců tak hroznými a špatně se hojícími. I když nejde přímo o otravu krve, rány se často otvírají. To potvrdí každý, kdo byl zraněn drápy kočičovitých dravců – ačkoli takových lidí není mezi bělochy mnoho – pokud jeho rány nebyly včas ošetřeny domorodci, kteří znají různé léčivé byliny mírnící účinek infekce a průběh hojení. Na tuto skutečnost často zapomínají pyšní lovci, kteří se rádi chlubí utrženými ranami – a podle toho lze poznat, zda mluví pravdu.

„I což, však to hned zašiju,“ mínil Buřt a hned vytáhl na boží světlo šitíčko, aby si zašil rukáv.

Lvice zůstala stát, opřena o mříže, neustále muže pozorujíc a prskajíc, přičemž jsme mohli obdivovat obrovské zuby. Nevinná určitě nebyla!

„Jedeš?! Jedeš?! Že ne?! Počkej, tak to si nacpu fajfku a promluví si s tebou jinak!“

Také dýmku měl s sebou. Porcelánovou hlavičku a náustek měl v kapse, nechyběl ani střapec. Z kapsy vytáhl dva váčky tabáku, pak namíchal směs, kterou nacpal do dýmky, zapálil ji a začal mocně dýmat.

„No, co řekneš teď? Tak vidíš!!“

Foukl proti lvici obrovský oblak dýmu. Bylo velice komické, jak dravec ihned seskočil a se staženým ocasem vzal do zaječích! Kýchal a prskal jako kočka, která si přičichne k pepři.

Ano, vlastně to nebylo divné. Dosud se z dědečkovské dýmky linul dým vonného tabáku, ale ta dnešní směs, to musela

být hrůza první třídy, která by porazila každého kuřáka, nezvyklého na tento druh.

„Jó, to je totiž Krellerovo ábéčko smíchaný s rakouským komisňákem. Takovej nesnese ani nosorožec – i kdyby měl na rypáku deset rohů.“

„Člověče, foukejte ten smrad na druhou stranu, protože i pro mě je to moc, třebaže snesu nejsilnější cigarety. – Kde jste tady sehnal rakouský komisňák?“

„No, dyť ho mám plnej hrb!“

Jak vyprávěl dál, nakoupil prý velkou zásobu tohoto tabáku od rakouských námořníků v Marseille. Komisní tabák, rostoucí v Rakousku, je velice čistý druh, ale také velmi silný – rakouští vojáci jej běžně fasují nebo si jím nechají vyplácet část žoldu. Týž tabák se dá koupit i v Americe, ačkoli zde není kouřen z dlouhých dýmek, ale odlišné zpracování značně zeslabuje jeho účinek.

Buřt si do auta sice nevzal tele, zato se dostatečně zásobil tabákem na delší vyjížďku.

„Jo, ale kde tvrdne Mr Giblon?“

Ha, tady přijížděl v malém automobilu, také opatřeném klecí.

„Opravdu nemáte žádnou střelnou zbraň?“ byla jeho první otázka, když zastavil vedle nás.

I nyní mi byla opakovaná otázka nápadná, ale napadlo mne, že se diví naší bezstarostnosti a chce se přesvědčit, zda tato neplyne ze skryté zbraně v kapse někoho z nás.

„Žádnou. Jak jsem řekl, dělník je nejspíš vytáhl, aby je vyčistil, a já se před odjezdem zapomněl přesvědčit, zda je vrátil zpět do bedny. Považoval jsem za samozřejmé, že to udělal.“

„To nemáte ani revolvery?“

„Ne, akorát kapesní nůž.“

„A váš přítel?“

„I on má jenom kapesní kudlu,“ odušil jsem, dávaje najevo netrpělivost.

„Hm!“

Minula asi minuta, aniž by se Mr Giblon snažil přijet blíž, aby nás naložil. Zato nás se zájmem pozoroval.

„Měl byste asi přijet blíž!“

„Pročpak?“

„Nu, abyste nás naložil. Pokud máme přestoupit do vašeho vozu, musíte přijet těsně k nám, neboť v této divočině může být i nejmenší vzdálenost životu nebezpečná.“

„Hm!“

Další dlouhá pomlka. Yankee stáhl kostnaté ruce z volantu a třel jimi o sebe.

„Odvážíte se učinit ty tři kroky?“

„K čemu taková odvaha, není-li to nutné!“ byl jsem stále netrpělivější; dosud jsem nic netušil.

„Jsou to jen dva metry.“

„Ne, jsou to čtyři metry – ale i kdyby to byl jen jediný, můžete přijet blíž.“

„Mohl bych, ale přesto to neudělám,“ opáčil nyní velmi chladně.

„Cože?“ protáhl jsem zaraženě.

„Přece jsem vám předložil jistý návrh.“

„Jaký?“

„Jak byste si mohl vy sám anebo vaši dědici vydělat pěknou sumu.“

To mi stačilo.

„Pane, snad nás nechcete nechat napospas divokým zvířatům?!“

„Ano, to opravdu chci, a vlastně nemám zapotřebí nabízet vám za to zmíněnou odměnu.“

„Mne taky?“ otázal se nyní Buřt, zatímco já jsem naprosto ztuhl.

Jak se zdálo, učený Yankee mu rozuměl.

„Jistě. Ocitl jste se ve stejném postavení. Také vy jste odmítl mou vstřícnost – vaše chyba!“

„Pane, chcete se stát vrahem?!“ vyjel jsem.

„Pchá!“ zněla jediná odpověď na mou otázku... tření rukou nyní doprovázel odporný škleb.

„Udělal z nás pokusný králíky,“ nechal se slyšet Buřt, aniž by přestal bafat z dýmky, „a je mu úplně putna, jestli máme dvě nebo čtyry haksny. Já hned říkal, že má d'ábelskej kukuč.“

„Jak nás chcete předhodit divokým šelmám? Jak si to představujete?“ zeptal jsem se výsměšně.

„Nemáte ve voze jídlo ani vodu.“

„To tedy ne,“ odvětil jsem nebojácně.

„Nuže, hlad a žízeň vás brzy vyženou ven z klece.“

„Chcete nám jídlo přivést jen do určité vzdálenosti od auta?“

„Správně! Dokonce se postarám, abyste si nemohli do klece odnést všechno, nýbrž jen malou, skromnou část jídla nebo pití.“

„Chlape, jste netvor!!“ vybuchl jsem.

„Jsem muž vědy a vím, čím jsem této dlužen – i jako netvor,“ zaznělo sice výsměšně, ale s neskrývanou hrdostí.

„Zapomínáte na ostatní sluhy a dělníky.“

„Myslíte, že se o vás budou starat, když zůstanete několik dnů v parku a neukážete se doma?“

Měl pravdu, prokletou pravdu! Zatím jsem se nezmínil o domovním řádu, který byl typicky americký. Nikdo se nestaral o druhé, krom toho častěji zůstávali dělníci jako průvodci vědce celé dny i noci ve věži, kde dostali najíst – to stačí. Když to shrnu, klidně jsme zde mohli zůstat, vydáni všanc osudu, aniž by se o nás kdokoli staral. Z domu jsme nemohli být zpozorováni, a kdybychom zmizeli navždy – nu, pak jsme prostě odešli bez rozloučení – vždyť zmínění dva sluhové, naši předchůdci, taktéž padli „vlastní vinou“ za oběť divokým šelmám, aniž by kdokoli z ostatních tušil, že to možná nebylo vůbec „vlastní vinou“. Yankee si musel být svou věcí jist.

Co kdybych rychle otevřel dveře a pokusil se proniknout k druhému automobilu?

Šílenost! Než bych se tam dostal, Giblon by stačil ujet... nebo by mne jednoduše zastřelil.

„Dělejte, co je vám libo,“ řekl krátce.

„A nemyslete si, že tu budem jen tak dřepět na zadku,“ dodal Buřt.

„To je pravda,“ přihodil jsem, „a pak s vámi hrozně zúčtujeme!“

Yankee se vzdal neplodné konverzace a jednoduše odjel.

„No, co tomu říkáš?“ začal Buřt se známou pouliční odrhovačkou.

„Jo, milý Buřte, dostali jsme se do pěkné kaše!“

„Jak to?“

„Víte, jak se odtud dostat?“

„No, proč ne? Dyt' tu jsou ještě jedny dveře.“

„Myslíte si, že se můžeme beztréstně procházet po zoo?“

Ano, to si myslel, dokonce v tom neviděl nic špatného. Bavili jsme se o tom drahnou dobu, ale jediné, na čem jsme se shodli, byla skutečnost, že nemůžeme čekat žádnou pomoc zvenčí.

„I kdybychom se dostali ke zdi – co dál?“

„Museli bysme přes. Nalámem nějaký klacky, malý stromky, protože kvůli opicím rostou stromy až dál od zdi. Snad něco svedeme. Nebo bysme dokázali postavit auto na kola?“

O tom jsem pochyboval. Automobil byl těžký, a než by se nám podařilo sehnat nějaké větve k páčení, dostali bychom se dávno ke zdi – zatímco při převrácení vozu nás snadno mohlo něco sežrat. Kromě toho se při těžkém nárazu určitě něco zlomilo.

„Tak teda půjdem přes zeď,“ rozhodl Buřt. „Byl bych pro, abysme šli až v noci.“

S tím jsem naprosto souhlasil. Mr Giblon by dokázal náš útěk překazit, protože nyní jsme nebyli jen zajímavými pokusnými králíky, nyní jsme ho mohli zažalovat z očividného zločinu.

„Věděl bych ještě něco jinýho,“ mínil Buřt po chvíli, během níž vybafal poslední špetku směsi, a to velice náruživě, jak dokazovala smrdutá oblaka dýmu.

„Copak?“

„Hm, viděl jsem tu flašku,“ pravil a rozhlížel se po podlaze auta.

Ano, i já jsem ji viděl – láhev od minerálky, nyní prázdnou...

„Ha, tady je! No, uvidíme!“

Pohodlně rozebral dýmku a ze spodní části vylil jakousi tekutinu do láhve – hnědou břechku, nepříliš hustou, zhruba na půl panáka.

„Ták,“ protáhl, zavřel láhev a položil ji vedle sebe na sedadlo.

„Co s tím zamýšlíte?!“ otázal jsem se s hrůzou, k níž mne vedl důvod, který se záhy dozvíte.

„Schovám to.“

„Snad ne k pití?“

„K pití? Pro mě? Nee! Leda pro vás, he? Kdepak, vím, že existují lidi, který ten smrad pijou rovnou z fajfky!“

Ano, i já byl svědkem, když jeden voják odšrouboval jímku porcelánové dýmky a s požitkem srkal smradlavou tekutinu. Pak jsem také slyšel, že někteří formani vyhledávají tuto nikotinovou močku více než dobrou cigaretu.

Byl jsem však poučen o něčem jiném.

„Nee, já to pít nebudu, tak hluboko jsem zatím neklesl – i když, proti gustu žádnej dyšputát. Nebo si myslíte, že v tom je napliváno?“

„Samozřejmě!“

„Kdepak, nic takovýho,“ začal být Buřt v souvislosti s fajfkou vědcem, „kouřím, ale do roury neslintám. Přesto se tam ta břechka usazuje.“

„Dobrá, co to tedy je?“

„Holt to není nic jinýho než sražený páry. Když potáhnu, vzduch se v tabáku zahřeje, ale v dlouhý rouře se srazí ve vodu. Čím je fajfka kratší, tím míň vody se dole shromáždí, to je samozřejmý. Jak voda stejka do nádobky, bere s sebou nikotin i jiný sajrajty.“

Tak mluvil Mr Buřt a já se opět dozvěděl něco nového. Vlastně to bylo docela zajímavé, alespoň tedy hodno vědění, určitě víc než hloubání nad tím, který pták znečistil můj oblek skvrnou... ne, nesmějte se, není to tak dávno, kdy lidé věnovali

daleko víc úsilí přemýšlení nad podobnými nesmysly, pomíjejíc podstatně důležitější věci.

„Co má však vaše břecha společného s naším postavením?“

„Poslyšte, dobře víte, že nedokážu ublížit žádnému zvířátku.“

„Jo, toho jsem si všiml.“

„A věříte, že bych někdy zabil člověka?“

„Ne, to se vám nepodobá, ledaže byste mu svým zpěvem přivolal hluchotu.“

„A věříte, že bych to dokázal?“

„Někoho zabít? Třeba Mr Giblona?“

„Jo. Dokázal bych to, i když to raději přenechám vám, protože takový věci mě netáhnou. Snad to ani nebude zapotřebí.“

Pak mi vysvětlil svůj plán. Kdyby sem přijel Giblon ještě jednou, měli bychom ho přilákat co nejbliž. Potom rychle vyskočím, popadnu ho za krk...

Potud jsem to vymyslel také, ale poté jsem to zavrhl jako neuskutečnitelné. Buř pokračoval:

„Já zatím naplním fajfku tímhle sajrajtem, a kdybyste ho dobře držel, fouknul bych mu to přímo do ksichtu. Zaručuju vám, že neuvidí ani na krok. No, kdyby se ovšem bránil, tak nevím. Co tomu říkáte, he?“

Ano, to by šlo, a kdyby se bránil, podříznu ho jako husu!

Čekali jsme dlouhou dobu, ale auto nepřijíždělo. Jen šelmy byly stále odváznější, jako by tušily, že máme být jejich večeří. Navíc včera ani dnes nedostaly nažrat.

„Přece řek, že nás... á, támhle je, na věži!“

Ano, stál tam a hleděl na nás divadelním kukátkem. Po chvíli však zmizel a objevil se dole ve dveřích, z nich vytlačil soudek, něco na něj položil a zmizel zase uvnitř.

Nebál se tedy vyjít ven. Jistě, bylo to něco jiného než procházka celým parkem. Okolí věže bylo pusté a Giblon se určitě nejdřív přesvědčil, zda poblíž neslídí některý dravec.

Naše nejistota však netrvala dlouho, neboť po malé chvilce přijel v automobilu od domu, kam se dostal podzemním tunelem.

Krátce jsme se poradili a připravili se přivítat ho jak se patří. Pouze škoda, že zastavil dál než poprvé, dobrých deset kroků od nás.

„Musíme ho dostat blíž!“ šeptal Buřt, troubel a láhev s jakostní břečkou v ruce. „Tak daleko nedoprsknů.“

„Už jste změnili názor?“ začal Mr Giblon.

„Jestli chceme dobrovolně vyjít mezi dravce? V žádném případě!“

„Ještě nyní bych vám zaplatil vysokou prémii.“

Používal slova „prémie“ stejně jako pojišťovací společnosti, u nichž jsem nikdy správně nepochopil význam tohoto slova. Nebo lze každé pojištění považovat za sázku do loterie, jak to anglické pojišťovny dělají? Nu, vlastně to není nic jiného! Já tvrdím, že zemřu dřív než v dobu, na níž jsem pojištěn, kdežto druhá strana vsází, že budu žít déle. Pokud se to skutečně stane, musí platit – ale co bude za deset, dvacet let?!

„Nesnažte se!“

„Nemyslete si, že se vám podaří uprchnout. Také se nemusím bát nějakého odhalení. Každý nedbalec může padnout za oběť hladovým dravcům – – –“

„Vaše zmínka jasně dokazuje, že si nejste svou věcí naprosto jistý. I kdybyste snad měl uniknout pozemským soudcům, jinému neutečete.“

Řekl jsem to jen tak, ne, že bych tím chtěl prodloužit ohrožený život. Také nevěřím na starého kmeta, sedícího na božském trůnu s hromovou holí.

„Pchá!“ zněla opovržlivá odpověď. „Dobře, pak splníte svou úlohu jiným způsobem. Před dveřmi stojí soudek s vodou a potraviny. Až budete mít hlad a žízeň, můžete si tam zajít. Zařídil jsem to tak, abyste vždy dostali jen hlt vody nebo kousek chleba, a to po dobu, kdy budete šlapat na pedál.“

Pak se dal jeho automobil do pohybu.

Dosud jsem mluvil z přesvědčení, nyní jsem musel změnit taktiku. Buřt nemohl hrát roli žadonícího oponenta, protože Yankee zřejmě nemluvil německy, a pokud přece, těžko by porozuměl Balduinově nářečí.

„Mr Giblon,“ zvolal jsem nařikavě za odjíždějícím autem.

Zastavil.

„Co si přejete?“

„Snese vaše svědomí, abyste nás nechal napospas tak hroznému osudu?“

„Hloupá otázka! Jsem služebník vědy a vím, co jsem jí dlužen.“

„Ano, pokud je to tak, pak bych alespoň kvůli svým bližním
— — —“

„Kdepak,“ byl jsem přerušen, „už je pozdě! Rozhodl jsem se a u toho zůstanu. Změny rozhodnutí akorát oslabují energii muže. Nyní uděláte z donucení vše, co jste odmítli po dobrém. Já alespoň ušetřím a bude to pro mne zajímavější.“

Jel dál. Lest se nepodařila. Měl jsem vyžadovat nějakou smlouvu nebo cokoli jiného, kvůli čemu by musel přijet k našemu autu.

Nu dobrá, pak se musíme osvobodit sami a přitáhnout milého „vědce“ k zodpovědnosti. To pochopil i Buřt.

„Dobytkůuuu!!!“ řval za odjíždějícím a pak zanotoval odrhovačku tak otřesného obsahu, že se o ní nemohu ani zmínit.

Takže jsme znovu osaměli. Buřt už neměl směr, a tak kouřil komisi tabák, já jej pro změnu žvýkal, a přitom jsme řešili náš největší problém.

Giblon se objevil ještě jednou na věži, a pak už jsme ho neviděli. Bylo však jisté, že nás stále pozoruje, k čemuž sloužilo mnoho okének v celé věži.

Uběhlo několik hodin. Buřtovy hodinky ukazovaly čtvrtou, když jsme se vzájemně ubezpečili, že máme hlad a podstatně větší žízeň.

„No, tak si skočíme pro hlt vody.“

Nebudu rozebírat, co bychom tím riskovali. Příliš nás to nezajímalo. Chtěli jsme otevřít horní dveře... a tu se ukázalo, že

naš dřívější plán, kdy jsem měl vyskočit z vozu a uchopit Yankeeho za krk, byl neproveditelný.

Dveře se totiž ani nepohly. Zámek byl uvnitř odemčený, zdál se být nepoškozen – ale dveře držely pevně. Při nárazu se zřejmě poškodil vnitřní mechanismus. Všimli jsme si toho až teď.

Vezmu to zkrátka, abych ukončil tuto epizodu – a to závěrem, který laskavý čtenář jistě neočekává.

Naše snahy otevřít dveře zůstaly marné. Volali jsme Mr Giblona – neobjevil se.

Udělalí jsme vše, co dokáže síla i duch, abychom se dostali ven, ale vše naplano. Nadešel večer. Žízeň nás přímo mučila, ale Giblon byl stále schovaný.

Mezitím vzaly naše snahy jiný směr. V bedně na nářadí jsem našel malý pilník, a tak jsme tímto tupým nástrojem usilovně pilovali celou noc. Už nám bylo jedno, zda zemřeme v tlamě lva nebo žízní v kleci. Potřebovali jsme pít, pít, pít, pít! A támhle stojí plný sud!

Začalo svítat, řev dravců pomalu utichal. Pilovali jsme poslední mříž, která nám uzavírala cestu ke svobodě – ke svobodě, která nám snad měla přinést smrt. Ale této možnosti čelí každý utečenec.

Poslední mříž padla a my se rozběhli k věži, aniž bychom o tom dlouho diskutovali. Před námi vyskočil tygr a utekl... víc si nepamatuji. Jedno však vím jistě – když jsme doběhli k sudu s vodou, z něhož trčela rourka, zapomněl jsem na veškerou žízeň...

Očekával nás hrozný pohled.

Nedaleko od věže ležel obrovský had, snad sedm metrů dlouhý – podotýkám, že již byli změřeni i delší, až desetimetroví – ocas plaza se křečovitě svíjel, zatímco přední část, ležící v klidu, byla neformně naběhlá, tlama široce rozevřená... a z této tlamy vyčnívala hlava Mr Giblona!!

Byl pochopitelně mrtev. – Celá hlava, stejně jako půda kolem, byla pokryta páchnoucím slizem, ale tahy tváře jsem jasně rozpoznal. Dokonce i skotská čapka, kterou nosil

přetaženou přes uši, zakrývala dosud celou hlavu. Podél hlavy vyčnívaly obě ruce. Had se snažil s nesmírným úsilím pozřít zbytek těla, přičemž mu oči doslova lezly z důlků. Ruce muže létaly nohuru a dolů, jako by ještě žil... bylo to otřesné!

Jak se mohl stát Mr Giblon obětí obrovského hada, který prý nikdy nespolkne člověka? Nuže, bylo to jednoduché. Vyšel ze dveří – obrovský had si nedá od lidí nic předepisovat, i když před ním stojí vědec...

Na podobné úvahy jsme neměli čas. Dveře do věže byly přivřené. Aniž bychom pomysleli na ukojení žízně, spěchali jsme podzemním tunelem do obytné budovy.

Zde jsme krátce oznámili, jaký jsme učinili u věže nález, pak si Buřt připnul umělý hrb, zasadil si flašinet do kalhot a... byli jsme připraveni k odchodu... a ihned jsme této připravenosti využili. Hnalo nás to pryč, pryč, jen odtud!

Noviny se mi tehdy do rukou nedostaly, teprve mnohem později jsem zaslechl, že zoo byla odkoupena nějakým sportsmanem, který se svými přáteli postupně všechny dravce odstřelil.

Tak skončilo mé desetidenní zaměstnání u šelem, které bych ve svých vzpomínkách nechtěl postrádat.

Dokončení v románu: KONEC VÝPRAVY

Obsah

KAPITOLA PRVNÍ	10
Já a Rosamunda	10
KAPITOLA DRUHÁ	20
Ztroskotání na neznámém pobřeží	20
KAPITOLA TŘETÍ	26
Světlo posvátného pohoří	26
KAPITOLA ČTVRTÁ	31
Návštěva v cele	31
KAPITOLA PÁTÁ	38
Papežka Johanna	38
KAPITOLA ŠESTÁ	43
Psaní v chlebu	43
KAPITOLA SEDMÁ	49
Co jsem zažil na ostrově	49
KAPITOLA OSMÁ	56
Pokračování a konec milostného románu	56
KAPITOLA DEVÁTÁ	67
Dona Privilega	67
KAPITOLA DESÁTÁ	73
Následky poslední příhody	73
KAPITOLA JEDENÁCTÁ	83
Mé dědictví	83
KAPITOLA DVANÁCTÁ	90
Hrozné procitnutí a dobrý konec	90
KAPITOLA TŘINÁCTÁ	102
Nová smlouva	102
KAPITOLA ČTRNÁCTÁ	110
Když má člověk štěstí!	110
KAPITOLA PATNÁCTÁ	117
V lékařském ošetření	117
KAPITOLA ŠESTNÁCTÁ	130
Do Sydney	130
KAPITOLA SEDMNÁCTÁ	140
Rozloučení a shledání	140

KAPITOLA OSMNÁCTÁ.....	154
Útěk.....	154
KAPITOLA DEVATENÁCTÁ.....	159
Balduin Buřt.....	159
KAPITOLA DVACÁTÁ.....	182
Za prací.....	182
KAPITOLA DVACÁTÁ PRVNÍ.....	203
V pasti.....	203
Obsah.....	222

DOBRODRUŽSTVÍ Z CELÉHO SVĚTA – IV. SVAZEK

Robert Kraft

Na moři

NOVACASOVA DOBRODRUŽSTVÍ I.

(Oči sfingy)

Z německého originálu NOVACASAS
ABENTEUR vydaného v roce 1908
nakladatelstvím H. G. Münchmeyer, Dresden
přeložil Vladimír Šunda
Technická redakce Libor Zachoval
Graphic design by Jiří Hanák
Vydal Radomír Suchánek,
ul. Kosmonautů 2, Brno
v nakladatelství NÁVRAT, Brno
jako svou 443. publikaci v roce 1997
Z dodané sazby vytiskla CENTA, spol.s r.o.,
odštěpný závod Brno
Doporučená cena vč. DPH 124 Kč

ISBN 80-7174-076-4